

ព្រះ

ព្រះបិតា

និង

សេចក្តីប្រជានាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

បង្ហាញដោយ មូលបណ្ណាល័យ

ទុតិយភាគ

២១

លេខបោះពុម្ព ២



ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

៣៧ ២៥០៤

បឋមី កកច្ចបមសូត្រ

(១) ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស អា-
 នមេ ។ តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មា
 មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុទិហិ សន្និ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ
 វិហារតិ ។ ឯវំ សំសដ្ឋោ អាយស្មា មោលិយដក្កនោ
 ភិក្ខុទិហិ សន្និ វិហារតិ ។ សចេ កោចិ ភិក្ខុ
 អាយស្មតោ មោលិយដក្កនស្ស សម្មទា តាសំ
 ភិក្ខុទិទំ អវណ្ណំ ភាសតិ តេនាយស្មា មោលិយ-
 ដក្កនោ កុបិតោ អនត្តមនោ អធិការណាម្បិ ក-
 រោតិ ។ សចេ បទ កោចិ ភិក្ខុ តាសំ ភិក្ខុទិ-
 ទំ សម្មទា អាយស្មតោ មោលិយដក្កនស្ស អវណ្ណំ
 ភាសតិ តេន ភិក្ខុទិយោ កុបិតា អនត្តមនា
 អធិការណាម្បិ ករោន្តិ ។ ឯវំ សំសដ្ឋោ អាយស្មា
 មោលិយដក្កនោ ភិក្ខុទិហិ សន្និ វិហារតិ ។

កកច្ចបមសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាតាព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថមិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថុ ។
 ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមោលិយដក្កន មានកាយុ នៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយ
 នឹងពួកភិក្ខុ ហួសវេលា ។ ព្រះមោលិយដក្កន មានកាយុ តែង
 នៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុយ៉ាងនេះ ។ បើមានភិក្ខុណាមួយ
 ពោលពោសពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក្នុងទីបំពោះមុខព្រះមោលិយដក្កន មាន
 កាយុ មោលិយដក្កន មានកាយុ ក៏ទ្រង់ភាគអន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍
 ដោយហេតុនោះផង ។ បើមានភិក្ខុណាមួយពោលពោសព្រះមោលិយ-
 ដក្កន មានកាយុ ក្នុងទីបំពោះមុខពួកភិក្ខុទាំងនោះ ពួកភិក្ខុក៏ទ្រង់ភាគ
 អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ដោយហេតុនោះផង ។ ព្រះមោលិយ-
 ដក្កនមានកាយុ តែងនៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុ យ៉ាងនេះ ។

អនេទោ អញ្ញាតរោ ភិក្ខុ យេន កកវំ តេនុបសង្កម្មិ
 ធុបសង្កម្មិត្វា កកវន្តំ អកវំទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសិ-
 ទំ ។ ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ
 ឯកទេវេច អាយស្មា កន្តេ មោលីយដក្កោ ភិក្ខុធិហិ
 សទ្ធិ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ វិហារតិ ឯវំ សំសដ្ឋោ
 កន្តេ អាយស្មា មោលីយដក្កោ ភិក្ខុធិហិ សទ្ធិ
 វិហារតិ សទេ កោចិ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មោលីយ-
 ដក្កនស្ស សម្មទា តាសំ ភិក្ខុធិនំ អវណ្ណំ ភាសតិ
 តេនាយស្មា មោលីយដក្កោ កុម្មតោ អនត្តមទោ
 អធិការណាម្បិ ករោតិ សទេ បទ កោចិ ភិក្ខុ
 តាសំ ភិក្ខុធិនំ សម្មទា អាយស្មតោ មោលីយដក្ក-
 នស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ តេន តា ភិក្ខុធិយោ កុម្មតា
 អនត្តមទា អធិការណាម្បិ ករោតិ ឯវំ សំសដ្ឋោ កន្តេ
 អាយស្មា មោលីយដក្កោ ភិក្ខុធិហិ សទ្ធិ វិហារតិ ។

គ្រានោះ មានភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ រូបអន្លើយកន្តីដ៏សម-
 គួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អន្លើយកន្តីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះ
 មានបុណ្យដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មោលីយដក្កន មានអាយុ
 នៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុន៍ ហួសវេលា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មោលីយដក្កនមានអាយុ តែងនៅច្រឡូកច្រឡំ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុន៍
 យ៉ាងនេះ បើមានភិក្ខុណាមួយពោលទោសភិក្ខុន៍ទាំងនោះ ក្នុងទីចំពោះ
 មុខមោលីយដក្កន មានអាយុ មោលីយដក្កន មានអាយុ ក៏ទ្រង់សាវ័
 អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ដោយហេតុនោះផង បើមានភិក្ខុណាមួយ
 ពោលទោសមោលីយដក្កន មានអាយុ ក្នុងទីចំពោះមុខភិក្ខុន៍ទាំងនោះ
 ភិក្ខុន៍ទាំងអម្បាលនោះ ក៏ទ្រង់សាវ័អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ដោយ
 ហេតុនោះផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មោលីយដក្កនមានអាយុ តែង
 នៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុន៍ យ៉ាងនេះឯង ។

[២] អដទោ ភគវា អញ្ញតវំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ
 ឯហិ ភំ ភិក្ខុ មម វេនេន មោលីយដក្កំ ភិក្ខុំ
 អាមន្តេហិ សត្តា តំ អាវុសោ មោលីយដក្កំ អា-
 មន្តេតិ ។ ឯវមន្តេតិ ទោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ
 បដិស្សត្វា យេនាយស្វា មោលីយដក្កំ តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មោលីយដក្កំ
 ឯតនកេច សត្តា តំ អាវុសោ មោលីយដក្កំ
 អាមន្តេតិ ។ ឯវអាវុសោតិ ទោ អាយស្វា មោ-
 លីយដក្កំ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សត្វា យេន ភគវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវនេត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទិ ទោ
 អាយស្មន្តំ មោលីយដក្កំ ភគវា ឯតនកេច សទ្ធិ
 តិវ ភំ ដក្កំ ភិក្ខុធិហិ សទ្ធិ អតិវេលំ សំ-
 សដ្ឋោ វិហារសិ ឯវំ សំសដ្ឋោ ភំ(១) ដក្កំ ភិក្ខុ-
 ធិហិ សទ្ធិ វិហារសិ សវេ តោនិ ភិក្ខុ តុយំ
 សម្មទា តាសំ ភិក្ខុធិនំ អវណំ ភាស្តតិ តេន
 ភំ កុបិតោ អនត្តមនោ អនិករណាម្បិ តេរេសិ

[២] គ្រាពោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូប
 មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកមកអាយ អ្នកចូរទៅហៅមោលីយដក្កំភិក្ខុតាម
 ពាក្យគថាគគថា ម្ចាស់អាវុសោមោលីយដក្កំ ព្រះសាស្តា ទ្រង់គ្រាស់
 ហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ខែព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅករមោលីយដក្កំមានអាយ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះមោលីយដក្កំមានអាយ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោមោលីយដក្កំ ព្រះសាស្តាទ្រង់គ្រាស់ហៅលោក ។
 ព្រះមោលីយដក្កំ មានអាយ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយ
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះព្រះមោលីយដក្កំ
 មានអាយអង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ មានពុទ្ធ-
 តគ្រាស់នេះថា ម្ចាស់ដក្កំ បានឮថា អ្នកនៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួក
 ភិក្ខុនិហ្វសវេលា ពិតមែនឬ ម្ចាស់ដក្កំ អ្នកនៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹង
 ពួកភិក្ខុនិយ៉ាងនេះ បើមានភិក្ខុណាមួយពោលទោសពួកភិក្ខុនោះក្នុងទីចិ-
 ពោះមុខអ្នកក៏នឹងភាគអន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអនិករណ៍ដោយហេតុនោះផង

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់និកាយសុ ចូលបណ្ណាល័យ

សុខេ បទ កោចិ កិក្កុច័ន្ទំ(១) សម្មទា តុយ្ហំ អវណ្ណំ
 ភាសតិ តេន តា កិក្កុច័យោ កុបិតា អនត្តមថា អធិ-
 ការណាម្បិ កាកោន្តំ ឯវំ សំសដ្ឋោ កិវត្តំ ធម្មន កិក្កុច័ហិ
 សន្តិ វិហារសីតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ ទទុ ត្វំ ធម្មន កុល-
 បុត្តោ សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតោតិ ។
 ឯវំ កន្តេ ។ ទ ទោ តេ ឯវំ ធម្មន បដិវ្រប់ កុល-
 បុត្តស្ស សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតស្ស យំ
 ត្វំ កិក្កុច័ហិ សន្តិ អតិវេសំ សំសដ្ឋោ វិហារយ្យាសិ ។
 តស្មាតិហា ធម្មន កវំ ធម្មំ កោចិ សម្មទា តាសំ
 កិក្កុច័ន្ទំ អវណ្ណំ កាសេយ្យ តត្រាថំ ត្វំ ធម្មន យេ
 គេហសិកា នន្ទា យេ គេហសិកា វិតត្តា តេ បដ-
 ហេយ្យាសិ តត្រាថំ(២) ធម្មន ឯវំ សិក្ខិតត្វំ ន
 ទេវ មេ ចិត្តំ វិបវណាតំ កវិស្សតិ ន ច ចាថិកំ
 វាចំ ធិត្តារេស្សាមិ ហិតានុកម្ម្យិ ច វិហារស្សាមិ

១ ខ. ម. សុខេ បទ កោចិ កិក្កុ តាសំ កិក្កុច័ន្ទំ ។ ២. ខ. ម. តត្រាថំ តេ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់និកាយ ចូលបណ្ណាល័យ

ពុំនោះសោត បើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសអ្នក ក្នុងចំពោះ
 មុខពួកភិក្ខុនី ។ នោះក៏ទ្រង់ពាក់អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ ដោយ
 ហេតុនោះផង ម្ចាស់ផ្ទះ បានឮថាអ្នកវាទាំងនៅច្រឡំក្រឡំជាមួយនឹង
 ពួកភិក្ខុនីយ៉ាងនេះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ ចុះក្រែង
 អ្នកជាកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធាឬ ។ ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ អ្នកនៅច្រឡំក្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនី
 ហួសវេលា ដោយអំពើណា អំពើខ្លះមិនសមគួរដល់អ្នក ដែលជាកុល-
 បុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធាឡើយ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ
 ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសពួកភិក្ខុនី
 នោះ ចំពោះមុខអ្នក ម្ចាស់ផ្ទះ នន្ទះណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ច-
 កាមគុណ វិតក្កុណា ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ អ្នកត្រូវ
 លះបង់នន្ទះនឹងវិតក្កុទាំងនោះ ក្នុងការពោលទោសនោះចេញ ម្ចាស់
 ផ្ទះ មួយទៀត ក្នុងការពោលទោសនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា
 ចិត្តរបស់ភាគាអញ នឹងមិនប្រែប្រួលផង ភាគាអញនឹងមិនបញ្ចេញវាចា
 កាក្រក់ផង ភាគាអញនឹងជាអ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍

ឧបទ្ទេសន្តរ ពាក្យបញ្ជី ភិក្ខុវិទ្យា

មេត្តចិត្តោ ន នោសន្តរោតិ វិវាណំ តេ ធម្មនំ សិក្ខិត្តំ
 តង្គំ ។ តស្មាតិហា ធម្មនំ តវ ទេមិ កោចិ
 សម្មទា តាសំ ភិក្ខុវិទ្យំ ចាណិយា បហារំ នទេយ្យ
 លេទ្ធភា បហារំ នទេយ្យ នណ្ណោន បហារំ នទេយ្យ
 សត្តោន បហារំ នទេយ្យ តត្រាមិ ត្ថំ ធម្មនំ យេ
 គេហសិកា ធម្មា យេ គេហសិកា វិតត្តា តេ បដ-
 ហេយ្យាសិ តត្រាមិ តេ ធម្មនំ វិវា សិក្ខិត្តំ ធម្ម ទេវ
 មេ ចិត្តំ វិហរិណាតំ កវិស្សាតិ ន ច ចាមិកំ វាចំ ធិត្តា-
 វេស្សាមិ ហិតានុកម្មិ ច វិហរិស្សាមិ មេត្តចិត្តោ ន
 នោសន្តរោតិ វិវាណំ តេ ធម្មនំ សិក្ខិត្តំ ។ តស្មា-
 តិហា ធម្មនំ តវ ទេមិ កោចិ សម្មទា អវណ្ណំ ភា-
 សេយ្យ តត្រាមិ ត្ថំ ធម្មនំ យេ គេហសិកា ធម្មា
 យេ គេហសិកា វិតត្តា តេ បដហេយ្យាសិ តត្រាមិ
 តេ ធម្មនំ វិវា សិក្ខិត្តំ ធម្ម ទេវ មេ ចិត្តំ វិហរិ-
 ណាតំ កវិស្សាតិ ន ច ចាមិកំ វាចំ ធិត្តាវេស្សាមិ

ឧបទ្ទេសន្តរ ពាក្យបញ្ជី ភិក្ខុវិទ្យា

ជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានពោសចិត្តផង ម្នាលធម្មនំ អ្នកត្រូវសិក្សា
 យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលធម្មនំ ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានភិក្ខុណា
 មួយ ឲ្យខ្ញុំការប្រហារដោយដៃ ឲ្យខ្ញុំការប្រហារដោយដុំដី ឲ្យខ្ញុំការ
 ប្រហារដោយដំបង ឲ្យខ្ញុំការប្រហារ ដោយគ្រឿងសស្ត្រា ដល់ភ្នក-
 ភិក្ខុនោះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ម្នាលធម្មនំ នន្ទៈណា ដែលសាស្ត្រយ
 ខ្ញុំផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ វិតក្កៈណា ដែលសាស្ត្រយខ្ញុំផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ
 អ្នកត្រូវលះបង់ខ្ញុំនន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការឲ្យខ្ញុំប្រហារនោះចេញ
 ម្នាលធម្មនំ មួយទៀត ក្នុងការឲ្យខ្ញុំប្រហារនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
 នេះថា ចិត្តរបស់អាក្ខាអញ្ជឹងមិនប្រប្រលង អាក្ខាអញ្ជឹងមិនបញ្ចេញ
 វាចាអាក្រក់ផង អាក្ខាអញ្ជឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នក
 មានមេត្តាចិត្ត មិនមានពោសចិត្តផង ម្នាលធម្មនំ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះ
 ចុះ ។ ម្នាលធម្មនំ ព្រោះហេតុនោះបើប្រសិនជាមានភិក្ខុណាមួយពោល
 ពោសចំពោះមុខអ្នក ម្នាលធម្មនំ នន្ទៈណា ដែលសាស្ត្រយខ្ញុំផ្ទះគឺបញ្ច-
 កាមគុណ វិតក្កៈណាដែលសាស្ត្រយខ្ញុំផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ អ្នកត្រូវលះ
 បង់ខ្ញុំនន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការពោលពោសនោះចេញ ម្នាលធម្មនំ
 មួយទៀត ក្នុងការពោលពោសនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់
 អាក្ខាអញ្ជឹងមិនប្រប្រលង អាក្ខាអញ្ជឹងមិនបញ្ចេញវាចាអាក្រក់ផង

ហិតាទុក្ខម្យំ ច វិហារិស្សមិ បេត្តចិត្តោ ន ទោ-
 សន្តរោតិ វេញ្ញំ តេ ដក្កន សិក្ខិតត្បំ ។ តស្មាតិហ
 ដក្កន ភវ ទេមិ កោចិ មាណីតា មហារំ ទទេយ្យ
 លេខ្កនា មហារំ ទទេយ្យ ទស្មាន មហារំ ទទេយ្យ
 សត្តន មហារំ ទទេយ្យ តត្រាមិ ត្បំ ដក្កន យេ
 តេហសិតា ធម្មា យេ តេហសិតា វិតក្កា តេ
 មដហេយ្យាសិ តត្រាមិ តេ ដក្កន វរំ សិក្ខិតត្បំ ន
 ថេវ មេ ចិត្តំ វិបរិណាតំ ភវិស្សតិ ន ច មាមិកំ
 វាចំ ធិត្តារស្សមិ ហិតាទុក្ខម្យំ ច វិហារិស្សមិ
 បេត្តចិត្តោ ន ទោសន្តរោតិ វេញ្ញំ តេ ដក្កន
 សិក្ខិតត្បំ ។

[៣] មដទោ កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាពធយិ-
 ស្ស វត មេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វតំ សមយំ ចិត្តំ ។ ឥតា-
 ហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ មហំ ទោ ភិក្ខុវេ

អាត្មាអញ្ចនឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានចិត្តមេត្តា មិន
 មានទោសចិត្តផង ម្ចាស់ផ្គុំ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់
 ផ្គុំ គ្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានកិច្ចណាមួយ ឲ្យឲ្យការប្រហារ
 ដោយវែង ឲ្យឲ្យការប្រហារដោយដុំដី ឲ្យឲ្យការប្រហារដោយដំបង ឲ្យ
 ឲ្យឲ្យការប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រា ចំពោះអ្នក ម្ចាស់ផ្គុំ ធន្នៈណា ដែល
 អាស្រ័យឲ្យផ្ទះភិបត្តាកាមគុណ វិតក្កៈណា ដែលអាស្រ័យឲ្យផ្ទះ ភិបត្តា-
 កាមគុណ អ្នកតប្បិលរបស់ធន្នៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការឲ្យឲ្យប្រហារ
 នោះចេញ ម្ចាស់ផ្គុំ មួយទៀតក្នុងការឲ្យឲ្យប្រហារនោះ អ្នកត្រូវសិក្សា
 យ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ្ចនឹងមិនប្រច្រួលផង អាត្មាអញ្ចនឹងមិន
 បញ្ចេញវាចាក្រក់ផង ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ មានចិត្ត
 មេត្តា មិនមានទោសចិត្តផង ម្ចាស់ផ្គុំ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[៣] លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនត្រាស់ទៅនឹង
 ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុបានញ៉ាំងចិត្តគង្គា
 ឲ្យក្រេកអរ ក្នុងសម័យមួយហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្គា
 បានប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង្គា

ឧបទ្ទេស្ត ពាក្យបញ្ជី ឯកសារភោជន

ឯកសារភោជនំ កុញ្ញមិ ឯកសារភោជនំ ទោ
 មហំ ភិក្ខុវេ កុញ្ញមាទោ មច្យាតាធនត្យ សញ្ញាទមិ
 មច្យាភត្តតត្យ លហុដ្ឋាធនត្យ ពលត្យ ជាសុវិហារត្យ ។
 ឯថ តុម្ពេមិ ភិក្ខុវេ ឯកសារភោជនំ កុញ្ញថ ឯកសារ
 ភោជនំ ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ពេមិ កុញ្ញមាទោ មច្យាតា
 ធនត្យ សញ្ញាទិស្សថ មច្យាភត្តតត្យ លហុដ្ឋាធនត្យ
 ពលត្យ ជាសុវិហារត្យាតិ ។ ធម មេ ភិក្ខុវេ តេសុ
 ភិក្ខុសុ មទុសាសនំ ករណីយា មហោសិ សតុច្យា
 ធករណីយមេរ(១) ភិក្ខុវេ តេសុ ភិក្ខុសុ មហោសិ ។
 សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ សុក្ខមិយំ ចាតុម្ពហាមថេ អាជញ្ញ
 រថោ សុទត្តោ(២) យុត្តោ មស្សបិភោ ឌុធស្តបតោនោ
 តាមនំ ធកោ យោត្តា ចរិយា មស្សធម្មសារនិ មគិរុហិត្យា

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តរេ មេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សុវត្តោតិ ឧ ទិស្សតិ ។

ឧបទ្ទេស្ត ពាក្យបញ្ជី ឯកសារភោជន

ធានំភោជនំភិក្ខុភិក្ខុភោជនំ មួយ មួយភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភយភកណាវ
 ភោជនំភិក្ខុភិក្ខុភោជនំ មួយ ភយភក ក៏បាយប្រសព្វទៅការមិនមានភាព
 ផង មិនមានភកផង ក្រោកទៅមកបាយហើសហួសផង កម្លាំងកាយ
 ផង ការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរមកអាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគភោជនំភិក្ខុភោជនំ
 មួយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ បរិភោគភោជនំ
 ភោជនំមួយ អ្នកទាំងឡាយ នឹងបាយប្រសព្វទៅការមិនមានភាពផង
 មិនមានភកផង ក្រោកទៅមកបាយហើសហួសផង កម្លាំងកាយផង
 ការនៅជាសុខសប្បាយផង មិនខាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភយ
 ភក មិនបាយធ្វើទៅការប្រៀបប្រដៅភិក្ខុទាំងនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភយភក គ្រាន់តែជាសំបូរភិក្ខុទាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដូចជាវចន្តសេនាណ៍នេះ មានទាំងសេនាណ៍នេះ
 ល្អហើយ មានជំនាញច្រើនច្រៀម ទ័មបញ្ជារទុកគ្រងផ្លូវដំបែកជា ៤
 មានវែងដំបែកស្មើ បង្កើតទូន្មាន គ្រូអ្នកបង្ហាត់ បាយឡើងជំរេងនោះ

វាមេន ហេតុន រស្មីយោ គហេត្វា ធិត្តិណោន ហេតុន
 បតោនំ គហេត្វា យេនិច្ឆតំ យនិច្ឆតំ សារេយ្យា-
 មិ ចត្តាសារេយ្យមិ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ន មេ
 តេសុ ភិក្ខុសុ អនុសាសនំ ករណីយោ អហោសិ
 សតុប្បាធករណីយមេវ ភិក្ខុវេ តេសុ ភិក្ខុសុ អ-
 ហោសិ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ តុម្ពេមិ^(១) អកុសលំ
 ចជហន កុសលេសុ ធម្មេសុ អាយោកំ កាភេន ឯវត្តិ
 តុម្ពេមិ ឥមស្មី ធម្មវិទយេ វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេចុលំ អា-
 ចជ្ជិស្សនំ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ តាមស្ស វា ធិតមស្ស
 វា អវិទូវេ មហន្តំ សាលវនំ តត្តាស្ស ឯវលោហិ ស-
 ញ្ញន្តំ តស្ស កោចិទេវ ចុវសោ ឧប្បជ្ឈេយ្យ អត្តកាមោ
 ហិតកាមោ យោគកេមកាមោ សោ យោ តា សាល្យ-
 លដ្ឋិយោ កុដិលា ឱជហរណីយោ^(២) តា តទ្ធក្វា

១ ឧ. ចិសក្កោ ឧ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឧដហរណីយោ ។ ម. ឧដហរណីយោ ។

កាន់វិទូបរដោយវដ្ឋង្វើន កាន់ជន្មញ្ញដោយវដ្ឋស្តិបរវេវុទ្ធាៈ បរិវេយ
 ក្រឡប់វេយក្រោយខ្លះ កម្រង់ទៅកម្ពុវដ្ឋិវដ្ឋលខ្លះប្រាថ្នា និងវិវេណីវដ្ឋល
 ខ្លះប្រាថ្នា សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ ពាំងឡាយ
 គថាគតមិនគួរធ្វើខ្លួនការប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ពាំងឡាយនោះទេ ម្នាលភិក្ខុ ពាំង-
 ឡាយ គថាគតគួរធ្វើតែគ្រឹមការដាស់ស្មារតីភិក្ខុ ពាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ
 មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ពាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
 ពាំងឡាយចូលរកកុសលចេញ ចូរធ្វើខ្លួនសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌
 ពាំងឡាយ ព្រោះថា កាលបើអ្នកពាំងឡាយបានធ្វើយ៉ាងនេះ នឹងបានផល
 នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ ក្នុងធម៌វិនិយមនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពាំង-
 ឡាយ ដូចជាព្រៃឈើធំនៅជិតស្រុកឬនិគម ព្រៃឈើនោះសឹងតែដេរ-
 ដាសដោយវល្លិឯលណ្ណ^(១) បុរសណាមួយប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នា
 នូវប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ចាកគ្រឿងប្តូរកិដល់ព្រៃឈើ
 នោះ បុរសនោះន្តោក្ខេនឈើដែលរៀច ។ មានឧបមេយ្យដូច្នោះ

១ អន្តកថា ថា បានផលវិល្លិដែលប្រទូស្តដើមឈើ រំបូរតែឱវិទាស ។

តហិត្តា វិហារេយ្យ អន្តោវងំ សុសោធិតំ(១) វិសោ-
ទេយ្យ យា បទ តា សាលលដ្ឋិយោ ឧដុតា សុដា-
តា(២) សម្មា បរិហារេយ្យ ឯវត្តា តំ ភិក្ខុវេ សាលវងំ
អបរេន សមយេន វុឡី វិវុឡី វេយ្យុល្លំ អាមដ្ឋេយ្យ
ឯវច្ឆេវ ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ហិច្ឆិ អកុសលំ បដហថ
កុសលេសុ ធម្មេសុ អាយោតំ តារេថ ឯវត្តា
តុម្ហិច្ឆិ សមស្មី ធម្មវិទយេ វុឡី វិវុឡី វេយ្យុល្លំ អា-
មដ្ឋេ(៣) ។

[៤] ភូតបុត្តំ ភិក្ខុវេ សមិស្សយេវ សាវត្តិយា
វេទេហិតា ធាម គហបតាធិ អហោសិ ។ វេទេ-
ហិតាយ ភិក្ខុវេ គហបតាធិយា ឯវំ កល្យាណោ
កិត្តិសន្តោ អត្តកុតោ សោវតា វេទេហិតា គហបតាធិ

១ ១. ម. សុវសោធិតំ ។ ២ ១. ម. ឯត្តុវេ ពាតិ យលា ទិស្សតិ ។ ៣ ១. ម.
អាមដ្ឋិស្សច្ឆិ ។

ទៅដល់ ហើយនាំយកចេញទៅខាងក្រៅ ដើម្បីទានក្នុងព្រៃឲ្យស្តុក
បាត ច្រវែវព្រៃក្នុងឈើដែលដុះឡើងត្រង់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏
កាលបើបុរសនោះ បានធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រៃឈើនោះឯង មុនជាដំណើរ
នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ ក្នុងសម័យខាងក្រោយមកពុំខាន
សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយចូលរមែងអកុសលចេញ ចូរធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌
ទាំងឡាយ ព្រោះថា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើយ៉ាងនេះ ដំណើរ
នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិទ្យានេះពុំខាន មាន
ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

[៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងធ្លាប់មានមកហើយថា មានគហ-
បតានិម្មិតក្រុមនាងវេទេហិតា នៅក្នុងក្រុងសាវត្តិនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កិត្តិសន្តដ៏ពិរោះ របស់នាងវេទេហិតាគហបតានិម្មិតខ្លួនខ្លួន
សុសសាយទៅយ៉ាងនេះថា នាងវេទេហិតាគហបតានិ ជាស្រ្តីស្អាត នាង

ឧប្បវេណី ពាក្យបញ្ជី ពាក្យបញ្ជី

ក៏ អយ្យតិ ។ ក៏ ដេ ទិវា ឧដ្ឋាសីតិ ។ ន ទ្វយ្យ
 កិញ្ចិតិ(១) ។ នោ វត វេ កិញ្ចិ ចាបនាសិ(២) ទិវា
 ឧដ្ឋាសីតិ កុបិទា អនត្តមនា កកុដិមកាសិ(៣) ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ កាឡិយា ទាសិយា ឯតនហោសិ
 សន្តិយេវ(៤) មេ អយ្យា អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុកកោតិ
 នោ អសន្តំ មយ្ហំ បេតេ កម្មត្តា សុសំវិហិតា យេន
 មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុក-
 កោតិ នោ អសន្តំ យទ្ធាហំ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
 អយ្យំ វិមសេយ្យន្តិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ទាសិ
 ទិវាតវិយេវ(៥) ឧដ្ឋាសិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វេទ-
 ហិតា កហាបតាទិ កាឡិ ទាសិ ឯតនហោច
 ហោ ដេ កាឡិកិ ។ ក៏ អយ្យតិ ។ ក៏
 ដេ ទិវា ឧដ្ឋាសីតិ ។ ន ទ្វយ្យ កិញ្ចិតិ ។

១ ១ ៨ ទោ អយ្យ កិញ្ចិ ។ ២ ១. ច. បាបិ ទាសិ ។ ៣ ហមនាពុទ្ធិ អកាសិ ។
 ៤ ១. សន្តិយេវ ទោ ។ ៥ ១. ទិវាតវិ ។

ឧប្បវេណី ពាក្យបញ្ជី ពាក្យបញ្ជី

នាវិកាឡិទាសិភ្នើយគបថា អ្នកស្រីមានប្រសាសន៍ថាមើច ។ ចុះហង
 ម្តេចក៏ក្រោកចាលវិថ្ងម្ល៉េះ ។ គ្មានអ្វីទេអ្នកស្រី ។ នាវិកាឡិទាសិភ្នើយ
 ភានី ក៏ទឹងកាក់អន់ចិត្ត ភ្នើមុខក្រញូស្តីថា យើមេចោរទាសិភ្នើម្នាក់ មើ
 មិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហងឯងក៏ក្រោកចាលវិថ្ងម្ល៉េះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ កាឡិទាសិមានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា អ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ
 មានកំហឹងខាងក្នុងវែង តែមិនធ្វើឲ្យប្រាកដ មិនមែនជាមិនមានទេ ដោយ
 សារការងារទាំងនេះ អាណាអញបានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នកស្រីជា
 ម្ចាស់អញ មិនបញ្ចេញកំហឹងខាងក្នុងដែលមានវែង មិនមែនជាមិនមានទេ
 មើដូច្នោះគួរតែអញល្បួងមើលម្ចាស់អញ ឲ្យលើសទាំងនេះទៅទៀត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះ នាវិកាឡិទាសិក្រោកឡើង (តាំងណែក)
 រើរឹកតែចាលវិថ្ងជាមុខទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេលានោះ
 នាវិកាឡិទាសិភ្នើយគបថា អ្នកស្រីមានប្រសាសន៍ថាមើច ។ ចុះហង
 ម្តេចក៏ក្រោកចាលវិថ្ងម្ល៉េះ ។ គ្មានអ្វីទេ អ្នកស្រី ។ នាវិកាឡិទាសិភ្នើយ

ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្តបិដក ពាក្យបទសុត្តន្ត

អថទោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ធាសិ វិទ្ធនេន សិសេន លោ-
 ហិតេន កឡុទ្ធនេន បដិវិស្សកាចំ ឧជ្ឈាបេសិ បស្ស-
 ថយ្យេ សោរតាយ កម្មំ បស្សថយ្យេ ធិវតាយ កម្មំ
 បស្សថយ្យេ ឧបសន្តាយ កម្មំ កថំ ហិ ធាម
 ឯកធាសិយា^(១) ធិវ ឧជ្ឈាសិតិ កុមិតា អនត្តមថា
 អត្តុឡសូមិ កហេត្វា សិសេ បហារំ ធន្សតិ សិសំ
 តេ ភិក្ខុស្សមិតិ^(២) ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វេទេហិតាយ
 កហបតាធិយា អបរេន សមយេន វរំ ធាបកោ
 កត្តិសន្តោ អត្តកុច្ឆិ ចល្លា វេទេហិតា កហបតាធិ
 អធិវតា វេទេហិតា កហបតាធិ អនុបសន្តា វេ-
 ទេហិតា កហបតាធិតិ ។ វរមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 វេទេកេត្វា ភិក្ខុ តាវទេវ សោរតសោរតោ ហោតិ ធិវ-
 តធិវតោ ហោតិ ឧបសន្តសន្តោ ហោតិ យាវ ន អម-
 ធានា វចនបថា ឌុសន្តិ យតោ ច ទោ^(៣) ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ម. ឯកធាសិយាយ ។ ២ ឧ. ម. សិសំ ជា ភិក្ខុស្សមិតិ ។ ៣ ម. ហេ-
 សិទ្ធា ឧត្តិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្តបិដក ពាក្យបទសុត្តន្ត

ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យបទសុត្តន្ត ប្រាសាទនេះ មានការស្និទ្ធិស្នាលយោម
 ហោម ក៏ពោលទៅសម្រាប់ស្រ្តីអ្នកស្និទ្ធិស្នាលជិតខាងជា អ្នកស្រីជា
 ម្ចាស់ ចូរមើលអំពើរបស់ស្រ្តីដែលស្ងួតចុះ អ្នកស្រីជាម្ចាស់ ចូរមើលអំពើ
 របស់ស្រ្តីដែលសភាពរាមរាមចុះ អ្នកស្រីជាម្ចាស់ ចូរមើលអំពើរបស់
 ស្រ្តីស្រគត់ស្រគំចុះ មិនសមរបើអ្នកស្រីជាម្ចាស់ (វៃខ្ញុំ) ទ្រង់តាក់អន់ចិត្តទ្រង់
 ពាស្ម័យក្នុង ហឺនឯងក្រោក (ភិក្ខុណោក) ពាល់ថ្ងៃ ហើយចាប់ទុកគ្នាឃោរ
 សំពន់ចំក្បាល ជា អញ្ញានីវាយចំបែកក្បាលហឺនដូច្នោះសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពាក្យបទសុត្តន្ត ប្រាសាទនេះ មានវេទេហិតាភយភានី ក៏មានភិក្ខុសព្វដ៏កាក្រក់
 ស្បែកខ្លាញ់សុសសាយក្នុងសម័យខាងក្រោយមកយ៉ាងនេះថា មានវេទេ-
 ហិតាភយភានី ជាស្រ្តីកាច មានវេទេហិតាភយភានី ជាស្រ្តីមិនសភាព
 រាមរាម មានវេទេហិតាភយភានី ជាស្រ្តីមិនស្រគត់ស្រគំ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពាក្យបទសុត្តន្ត ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ជាអ្នកស្ងួតណាស់ ជា
 អ្នកសភាពរាមរាមណាស់ ជាអ្នកស្រគត់ស្រគំណាស់ ត្រាតែគន្ធនិពាក្យ
 មិនជាទីតាក់ចិត្តទ្រង់ខាងមកប៉ះពាល់ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យបទសុត្តន្ត កាលណាបើ

ភិក្ខុ អមនាមា វចនមថា ដុសន្តិ អដោ ភិក្ខុវេ
 សោវតោតិ វេទិតញោ ទិវតោតិ វេទិតញោ ឧប-
 សន្តោតិ វេទិតញោ ។ ធាហន្តំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 សុវតោតិ វធាមិ យោ ចិវវិប្បាទាតសេធាសនកិលា-
 នប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការហេតុ សុវតោ ហោតិ សោវ-
 ចស្សតំ អាបជ្ជតិ តំ កិស្សហេតុ តញ្ញា^(១) សោ ភិក្ខុវេ
 ចិវវិប្បាទាតសេធាសនកិលានប្បទូយ កេសជ្ជបរិក្ការ
 អលកមាធា ន សុវតោ ហោតិ ន សោវចស្សតំ
 អាបជ្ជតិ ។ យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មិយេវ
 សក្ការោញោ ធម្មំ កុក្ការោញោ ធម្មំ អបចាយនមាធា^(២)
 សុវតោ ហោតិ សោវចស្សតំ អាបជ្ជតិ តមហំ
 សុវតោតិ វធាមិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ធម្មិយេវ
 សក្ការោញោ ធម្មំ កុក្ការោញោ ធម្មំ អបចាយមាធា
 សុវតោ កវិស្សម សោវចស្សតំ អាបជ្ជិស្សាមាតិ
 ឯវញ្ញំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ។

១ ឧ. ម. វ. ហំ ។ ២ ម. ធម្មិយេវ សក្ការោញោ ធម្មិយេវ កុក្ការោញោ ធម្មិយេវ
 មាធាធា ឬវេទិតោ អបចាយមាធា ។

គន្ធនិកាភ្នមិមគាមិចិត្តមកបិរោលភិក្ខុហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 នោះ ទើបគេដឹងថាជាអ្នកស្ងួត ថាជាអ្នកសភាពពបចាប ថាជាអ្នកស្រ-
 គវ័ស្រតំ ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នក
 ប្រដៅងាយ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ព្រោះតែចិវ ចិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈគិលានប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការ តថាគតមិនបានហៅភិក្ខុនោះថា
 ជាអ្នកប្រដៅងាយឡើយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ថាភិក្ខុនោះ កាលចើមិនបានចិវ ចិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បទូយ-
 កេសជ្ជបរិក្ការ ក៏មិនមែនជាអ្នកប្រដៅងាយ មិនដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅ
 ងាយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុណាមួយ ធ្វើសក្ការៈ
 ចំពោះធម៌ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងធម៌មែន ទើបពេញ
 ជាអ្នកប្រដៅងាយ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ តថាគតហៅភិក្ខុនោះ
 ថាជាអ្នកប្រដៅងាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ត្រូវគិតគ្នាថា យើងទាំងឡាយ កាលធ្វើសក្ការៈចំពោះ
 ធម៌ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងធម៌ និងជាអ្នកប្រដៅងាយ
 ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

ឧប្បវេណី កក្កដា បញ្ចករ វិទ្យា

(៥) បញ្ចករ កក្កដា វិទ្យា យោ វេ
 បរ វិទ្យា វិទ្យា កាលេ វា អកាលេ វា
 ក្រតិ វា អក្រតិ វា សុត្តិ វា ឧត្តិ
 វា អត្តសញ្ញតិ វា អនត្តសញ្ញតិ វា មេត្ត-
 ចិត្តា វា វោសន្តា វា ។ កាលេ វា កក្កដា
 បរ វិទ្យា វិទ្យា អកាលេ វា ក្រតិ វា
 កក្កដា បរ វិទ្យា វិទ្យា អក្រតិ វា សុត្តិ-
 វា កក្កដា បរ វិទ្យា វិទ្យា ឧត្តិ
 វា អត្តសញ្ញតិ វា កក្កដា បរ វិទ្យា វិទ្យា
 អនត្តសញ្ញតិ វា មេត្តចិត្តា វា កក្កដា បរ វិទ្យា
 វិទ្យា វោសន្តា វា ។ តត្រាចិ វេ(១) កក្កដា

ឧប្បវេណី កក្កដា បញ្ចករ វិទ្យា

(៥) ឧប្បវេណី កក្កដា បញ្ចករ វិទ្យា
 ឧប្បវេណី កក្កដា បញ្ចករ វិទ្យា យោ វេ
 បរ វិទ្យា វិទ្យា កាលេ វា អកាលេ វា
 ក្រតិ វា អក្រតិ វា សុត្តិ វា ឧត្តិ
 វា អត្តសញ្ញតិ វា អនត្តសញ្ញតិ វា មេត្ត-
 ចិត្តា វា វោសន្តា វា ។ កាលេ វា កក្កដា
 បរ វិទ្យា វិទ្យា អកាលេ វា ក្រតិ វា
 កក្កដា បរ វិទ្យា វិទ្យា អក្រតិ វា សុត្តិ-
 វា កក្កដា បរ វិទ្យា វិទ្យា ឧត្តិ
 វា អត្តសញ្ញតិ វា កក្កដា បរ វិទ្យា វិទ្យា
 អនត្តសញ្ញតិ វា មេត្តចិត្តា វា កក្កដា បរ វិទ្យា
 វិទ្យា វោសន្តា វា ។ តត្រាចិ វេ(១) កក្កដា

ឯវំ សិក្ខិតត្បំ ន ទេវ ទោ ចិត្តំ វិហារិណាតំ កវិស្សាតិ
 ន ច ចាមិកំ វាចំ ធិត្តារេស្សាម ហិតានុកម្មិ
 ច វិហារិស្សាម មេត្តចិត្តា ន ទោសន្តរា តត្ថ
 មុត្តលំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ធីវិត្តា វិហារិស្សាម
 តទារម្មណញ្ច សញ្ញាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន
 ចេតសា វិមុលេន មហាត្តតេន អប្បមាលោន
 អវេវេន អត្យាបជ្ឈេន ធីវិត្តា វិហារិស្សាមាតិ ឯវត្តិ
 វោ កិក្ខុវេ សិក្ខិតត្បំ ។

(៦) សេយ្យថាមិ កិក្ខុវេ បុរិសោ អាតទ្ធកយ្យ
 កុត្តាលចិដកំ អាធាយ សោ ឯវំ វទេយ្យ អហំ
 ឥមំ មហាបថវី អប្បថវី កវិស្សាមិតិ ។ សោ តត្រ
 តត្រ ទទេយ្យ តត្រ តត្រ វិកីរេយ្យ តត្រ តត្រ
 ឱដ្ឋកេយ្យ តត្រ តត្រ ឱមុត្តេយ្យ អប្បថវី កវិសិ
 អប្បថវី កវិសិ ។ តំ កី មញ្ញាម កិក្ខុវេ អមិ ទុ
 សោ បុរិសោ ឥមំ មហាបថវី អប្បថវី កវេយ្យាតិ ។
 ទោ ហោតំ កន្តេ តំ កិស្ស ហោតុ អយញ្ញំ កន្តេ

គប្បសិក្សក្នុងគម្ភវិទនោក្យនោះយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើងនឹងមិនប្រែ-
 ប្រួលផង យើង នឹងមិនបញ្ចេញវចនាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង នឹងជា
 អ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នក
 មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់ខ្ញុំសភាពធំ ប្រមាណមិន
 បាន មិនមានព្រឺរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់
 ធ្វើឲ្យជាភារម្មណ៍របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បសិក្សយ៉ាងនេះចុះ ។

(៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសកាន់ចបនិងល្អើរដើរមក បុរស
 នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អញនឹងធ្វើផែនដីដំនេះ ឲ្យមិនមែនជាផែន
 ដី ។ បុរសនោះ ដឹកដីត្រង់ទីនោះៗ បាចសាចទៅក្នុងទីនោះ ៗ ស្តោះ
 ទឹកមាត់ទៅក្នុងទីនោះៗ យន្តចង់ខ្ញុំម្យត្រង់ទីនោះៗ ដោយគិតថា ទីនេះ
 មិនមែនជាផែនដី ទីនេះមិនមែនជាផែនដី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះកាចនឹងធ្វើផែនដី
 ដំនេះ ឲ្យមិនមែនជាផែនដីបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 នោះធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា

មហាបថវី គម្ពីរ អប្បមេយ្យា សា ន សុករា
 អប្បមរិ(១) កាតុំ យាវទេវ ច បទ សោ មុរិសោ
 កំលមដស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ កិក្ខុវេ បក្ខិមេ វចនបថា យេហិ វេ បរេ
 វទមាណ វទេយ្យំ កាលេន វ អកាលេន វ
 ក្ខតេន វ អក្ខតេន វ សល្លោន វ ដុសេន វ
 អត្ថសញ្ញិតេន វ អនត្ថសញ្ញិតេន វ មេត្តចិត្តា
 វ ពោសន្តវ វ ។ កាលេន វ កិក្ខុវេ បរេ
 វទមាណ វទេយ្យំ អកាលេន វ ក្ខតេន វ កិក្ខុវេ
 បរេ វទមាណ វទេយ្យំ អក្ខតេន វ សល្លោន
 វ កិក្ខុវេ បរេ វទមាណ វទេយ្យំ ដុសេន វ
 អត្ថសញ្ញិតេន វ កិក្ខុវេ បរេ វទមាណ វទេយ្យំ

១ ឧ. ម. អប្បមរិ ។

ដែលដំនែរ គ្រាលគ្រៅក្រប្រមាណបិទបាទ ដែលដំនែរនោះ បិទងាយ
 នឹងធ្វើឲ្យទៅជាមិនមែនដែលដំនែរឡើយ ក៏ឯបុរសនោះ គ្រាចំណែក
 ចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចម្លោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះឯងហើយ ដំណើរនោះដូចគ្នានឹងពួក
 ជនដទៃ កាលនិយាយ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បនិយាយដោយ
 គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះ មាន ៥
 ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលនិមិត្ត ១ និយាយដោយពាក្យពិភម៌
 ពិត ១ និយាយដោយពាក្យល្អឬពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យ
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ឬមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយ
 ពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្តឬប្រកបដោយពោសចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បនិយាយ ក្នុងកាលនិមិត្ត
 មិនគួរខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បនិយាយ
 ដោយពាក្យពិត ឬពាក្យមិនពិតខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាល
 និយាយ គប្បនិយាយដោយពាក្យល្អឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយ

អនត្តសញ្ញាភេទ វា មេត្តចិត្តា វា ភិក្ខុវេ បរេ
 វនេមាតា វនេយ្យំ នោសន្តក វា ។ តត្រាថិ វេ(១)
 ភិក្ខុវេ ឯវំ សិក្ខិតត្វំ ន ទេវ ចោ ចិត្តំ វិហរិណា-
 តំ ភវិស្សតិ ន ច ចាថតំ វាចំ ធិញ្ញារស្សាម
 ហិតានុកម្មំ ច វិហរិស្សាម មេត្តចិត្តា ន នោសន្តក
 តញ្ច បុគ្គលំ មេត្តាសហគភេទ ទេតសា ជវិត្តា
 វិហរិស្សាម តទារម្មណញ្ច សញ្ញវន្តំ លោកំ បថ-
 វិសមេន ទេតសា វិបុលេន មហត្តភេទ អប្បមាលោន
 អវេវេន អភ្យាបដ្ឋេន ជវិត្តា វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ញា
 វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតត្វំ ។

(៧) សេយ្យថាថិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ លាទំ

វា ហលិទ្ធិំ វា ធិលំ វា មញ្ញេន្តំ វា អាទាយ សោ ឯវំ
 វនេយ្យ អហំ ឥមស្មី អាគាសេ រូចាធិ លិទិស្សាមិ
 រូបនាតុភាវិ(២) តវិស្សាមិតិ ។ តំ តី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ

១ ខ. វេ ។ ២ ឧ. រូបិ ។

ប្រយោជន៍ ឬមិមប្រកបដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 ជនដទៃ កាលនិយាយ ឥឡូវនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តចិត្ត
 ឬប្រកបដោយទោសចិត្តខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឥឡូវ
 សិក្សាក្នុងគន្លងនៃពាក្យទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើង នឹងមិន
 ប្រែប្រួលផង យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង នឹងមាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្ត
 ស្មើដោយវែងឆ្ងាយ ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាទ
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ហើយផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់
 ធ្វើឲ្យជាភារម្មណ៍របស់មេត្តចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ឥឡូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសយកទឹកល្អៗក្តី ទឹករមៀក

ក្តី វត្តមានពណ៌ខៀវក្តី ពណ៌ហង្សប្រាទក្តី ដើរមក បុរសនោះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ភាគាអញនឹងគូររូបទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមានរូបភាពប្រាកដ
 ឡើងក្នុងភាគាសនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់

ប្រយុត្តស្ស ពកច្ចបបសុត្តេ អាណាសេ ប្រលោក្ខណេ

អមិ ធុ សោ បុរិសោ ឥមស្មី អាណាសេ រូបាធិ^(១)
 លិទេយ្យ រូបចាតុកាវំ កកេយ្យាតិ ។ ឆោ ហេតុ
 កន្តេ តំ កិស្សុ ហេតុ អយញ្ញំ កន្តេ អាណាសោ
 អរូមិ អនិទស្សនោ តត្ថ ធន សុកាវំ រូបំ លិទិតុ
 រូបចាតុកាវំ កាតុំ យាវនេវ ច បដ សោ បុរិសោ
 កិលមមស្ស វិយាតស្ស កាតិ អស្សាតិ ។ ឯវទេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចមេ វចនបថា យេហិ វោ ចវ
 វធមាធា វធយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា
 ។ មេ ។ តនាវម្មណាញ សញ្ញាវន្តំ លោកំ អាណាស-
 សមេន ចេតសា វិបុលេន មហាត្តតេន អប្បមាលោន
 អវេវេន អព្យាបដ្ឋេន ឋវិត្វា វិហវិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ
 វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ។

ប្រយុត្តស្ស ពកច្ចបបសុត្តេ លោកិប្រៀតដោយពកច្ចបបសុត្តេអាណាសេ

សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច បុរសនោះ កាចក្ខម្រូបវាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមានរូប-
 ភាព ប្រាកដឡើងក្នុងអាណាសនេះបានទ្រទ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនោះធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះថាអាណាសនេះមិនមានរូប មិនជាដំឡើងរូប មិននិយមនឹងរូប
 មិននិយមនឹងធ្វើរូបភាពឲ្យមានប្រាកដ ក្នុងអាណាសនេះបានឡើយ ក៏ឯ
 បុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ និងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្តចំណេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះមែនហើយ សេចក្តី
 នោះដូចគ្នានឹងពួកដទៃទេ កាលនិយាយចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 និយាយដោយគន្លងវៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងវៃពាក្យទាំងឡាយនេះ
 មាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរ ឬកាលមិនគួរ ១ ។ មេ ។
 ជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយអាណាស ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់ខ្លួនសភាពធំ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ
 លោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីបដិកាយស្ស បូណណ្ណសាវតំ

(៨) សេយ្យជាថិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាគម្មេយ្យ
អាទិត្តំ តិណ្ណាត្តំ អាទាយ សោ វិវាទេយ្យ អហំ
សោយ អាទិត្តាយ តិណ្ណាត្តាយ តន្តំ ននី សន្តា-
មេស្សាមិ សម្បវតាមេស្សាមិតិ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ
អថ ទុ សោ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណ្ណាត្តាយ តន្តំ
ននី សន្តាមេយ្យ សម្បវតាមេយ្យតិ ។ លោ ហេតំ
កន្តំ តំ កិស្ស ហេតុ តន្តំ ហិ កន្តំ ននី កម្ពីក
អប្បមេយ្យា សា ន សុត្តរា អាទិត្តាយ តិណ្ណាត្តាយ
សន្តាមេតុំ សម្បវតាមេតុំ យាវនេវ ច បន សោ
បុរិសោ តិលមមស្ស វិយាតស្ស ភាតិ អស្សាតិ ។
វិវាទេវ ទោ ភិក្ខុវេ មញ្ញមេ វននបថា យេហិ វោ បរេ
វននាថា វនេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា ។ បេ ។
តំនារម្មណាញ សញ្ញវន្តំ លោកំ តន្តំ សមេន ចេតសា

សុត្តន្តបិដក ចម្បីបដិកាយស្ស បូណណ្ណសាវតំ

(៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសកាប់គប់ភ្លើង ដែលនេះ
រន្ធគាលដើរមក បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ពេញអញទឹកកម្ដៅទទេ
គង្គិឱ្យក្ដៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលនេះគ្មាលនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្ដីនោះថាដូចម្ដេច បុរសនោះភាព
កម្ដៅទទេគង្គិឱ្យក្ដៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលនេះគ្មាល បានឬទេ ។
បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុដូចម្ដេច
បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាទទេគង្គិមានជម្រៅកប់មិនបាន^(១) ទទេ
គង្គិនោះ បុគ្គលមិនដឹងនឹងកម្ដៅឱ្យក្ដៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលនេះ
គ្មាលបានឡើយ ក៏ដូចបុរសនោះគ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្ដីលំបាកកាយ
និងសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្ដី
នេះ មានឧបមាដូចម្ដេច មានឧបមេយ្យដូចពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា
គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះមាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរ ឬ
កាលមិនគួរ ១ ។ បេ ។ នឹងជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយទទេគង្គិ ជាចិត្ត

១ ជម្រៅរបស់ទទេគង្គិនេះក្រាស់ ១ ពាក្យគួរ កន្លះយោជន៍ខ្លះ ឯចណ្ដាយចំនួន
ប្រាំរយយោជន៍ ។ អន្តិកថា ។

វិបុលេន មហាត្ថតេន អប្បមាលោន វេរេវេន អត្យាបដ្ឋេ-
ន ជវិត្យា វិហារិស្សនាតិ វិវត្តិ វេ កិក្កុវេ សិក្ខិតត្វំ ។

[៧] សេយ្យថាបិ កិក្កុវេ វិទ្យារកស្ថា^(១) មទ្គិកា
សុមទ្គិកា សុបវិមទ្គិកា មុទ្កិកា ត្វលំដី ធិន្ទសស្សរា
ធិន្ទបត្តរា អដ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ កដ្ឋំ វា កមលំ
វា អាទាយ សោ វិវ វិទេយ្យ អហំ ឥមំ វិទ្យារកស្ថំ
មទ្គិកំ សុមទ្គិកំ សុបវិមទ្គិកំ មុទ្កិកំ ត្វលំដី ធិន្ទ-
សស្សរំ ធិន្ទបត្តរំ កដ្ឋេន វា កមលេន វា សរសរំ
ករិស្សនំ ករកំ ករិស្សនំតិ ។ តំ កី មត្តាម
កិក្កុវេ អបិ ទុ សោ បុរិសោ ឥមំ វិទ្យារកស្ថំ
មទ្គិកំ សុមទ្គិកំ សុបវិមទ្គិកំ មុទ្កិកំ ត្វលំដី ធិន្ទសស្សរំ
ធិន្ទបត្តរំ កដ្ឋេន វា កមលេន វា សរសរំ
ករេយ្យ ករកំ ករេយ្យាតិ ។ លោ ហេតំ កន្ត

១១. ម. ពិទ្យារកស្ថា ។

ធិន្ទលាយដល់នូវសភាពធិ ប្រមាណមិនបាន មិនមានរឿវ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាភារម្មណ៍របស់
មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាង
នេះចុះ ។

[៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសម្លៀកស្បែកខ្លាត្រី ដែល
បុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យខន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិន
មានសំឡេងណែន បើបុរសកាន់យកឈើប្លង់បង្កើតដើរមក បុរស
នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា កាត្តាអញនឹងយកឈើប្លង់បង្កើត (នេះ)
ទៅនោះសម្លៀកស្បែកខ្លាត្រី ដែលបុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យខន់ ដូច
ជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិនមានសំឡេងណែននេះ ធ្វើឲ្យមាន
សំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណែនឡើងវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ អាចយក
កំណាត់ឈើប្លង់បង្កើត ទៅនោះសម្លៀកស្បែកខ្លាត្រី ដែលបុគ្គល
ដ៏ច្របាច់សម្លាប់ឲ្យខន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិនមាន
សំឡេងណែននេះ ធ្វើឲ្យមានសំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណែន
ឡើងវិញបានចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ធ្វើមិនបានទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូលបណ្ណសាវ័

តំ កិស្ស ហេតុ អយត្តិ^(១) កន្លែ វិទ្យារកស្តា មន្ទិកា
 សុមន្ទិកា សុបរិមន្ទិកា មុនុកា ត្វលំទី ជិន្នសស្សរា
 ជិន្នបត្តរា សា ទ សុភរា កង្កេន វា កាវលេន
 វា សរសរំ កាតុំ ករករំ កាតុំ យាវទេវ ទ បទ
 មុរិសោ^(២) កិលមថស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។
 ឯវមេវ ទោ កិក្កុវេ បញ្ចិមេ វចនបថា យេហិ វោ បរេ
 វទមាណា វទេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា ក្ខតេន
 វា អក្ខតេន វា សណ្ណេន វា ឧបសេន វា អត្តសញ្ញិតេ-
 ន វា អនត្តសញ្ញិតេន វា មេត្តចិត្តា វា ទោសន្តរា វា ។
 កាលេន វា កិក្កុវេ បរេ វទមាណា វទេយ្យំ អកាលេន
 វា ក្ខតេន វា កិក្កុវេ បរេ វទមាណា វទេយ្យំ អក្ខតេន វា

១ ១. អស្ស ហិ ។ ២. មុ ហិ ។ ២ ១. ម. សោ មុរិសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូលបណ្ណសាវ័

ព្រោះហេតុដូចម្តេច ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ព្រោះថាសម្លៀតស្សកម្មាត្រិ
 នេះដែលចុក្កលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យទន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេង
 ស្រួយ មិនមានសំឡេងណែន សម្លៀតស្សកម្មាត្រិនោះ ចុក្កលមិនងាយ
 នឹងតោះឲ្យមានសំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណែន ដោយឈើឬអំបែង
 ក្បឿងបានឡើយ ក៏ដូចសេនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ
 និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ
 មានឧបមាដូចម្តេច មានឧបមេយ្យដូចពួកជនដទៃ កាលនិយាយចំពោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃ
 ពាក្យទាំងឡាយនេះ មាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរឬកាលមិន
 គួរ ១ និយាយដោយពាក្យពិតឬពាក្យមិនពិត ១ និយាយដោយពាក្យល្អ
 ពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ឬមិនប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្តឬប្រកប
 ដោយទោសចិត្ត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
 គប្បីនិយាយក្នុងកាលគួរឬកាលមិនគួរខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជន
 ដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យពិត ឬពាក្យមិនពិតខ្លះ

ឧប្បវេណី កក្កដាសុត្តន្ត វិទ្យាសម្ពោ

សន្តោន វា ភិក្ខុវេ បរេ វនិមាណា វនិយេយ្យំ ដរុសេន
 វា អត្តសញ្ញិតេន វា ភិក្ខុវេ បរេ វនិមាណា វនិយេយ្យំ
 អនត្តសញ្ញិតេន វា មេត្តចិត្តា វា ភិក្ខុវេ បរេ វនិមា-
 ណា វនិយេយ្យំ នោសន្តរា វា ។ តត្រាថិ វេ ភិក្ខុវេ ឯវំ
 សិក្ខិតត្បំ ន ថេវ វោ ចិត្តំ វិបរិណាតំ កវិស្សតិ ន
 ច ចាថិកំ វាចំ ធិត្តារេស្សាម ហិតានុកម្មំ ច
 វិហរិស្សាម មេត្តចិត្តា ន នោសន្តរា តត្ប ឫត្តលំ
 មេត្តាសហិតតេន ចេតសា ដរិត្វា វិហរិស្សាម តតា-
 រម្មណាញ សញ្ញាវន្តំ លោកំ វិទ្យារកស្ថសមេន ចេត-
 សា វិបុលេន មហាត្តតេន អប្បមារណេន អវេរេន
 អត្យាបដ្ឋេន ដរិត្វា វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ វេ ភិក្ខុវេ
 សិក្ខិតត្បំ ។

ឧប្បវេណី កក្កដាសុត្តន្ត សេកត្តិប្រៀបដោយសម្រៀតស្បែកខ្លាត្រី

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បនិយាយដោយ
 ពាក្យល្អ ឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាល
 និយាយ គប្បនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឬមិនប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
 គប្បនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត ឬប្រកបដោយមោសាចិត្ត
 ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បសិក្សាក្នុងគន្លងនៃ
 ពាក្យទាំងឡាយនោះយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើងនឹងមិនបានប្រែប្រួលផង
 យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាអាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍
 ជាអ្នកប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត មិនមានមោសាចិត្តផង នឹងជាអ្នកមានចិត្ត
 ប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តស្មើ
 ដោយសម្រៀតស្បែកខ្លាត្រី ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ មិនមាន
 ប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំង-
 អស់ ធ្វើឲ្យជាភារម្មណ៍ របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បដិដកកថា បួលបណ្ណសិក្ខា

[១០] ឧកតោ នណ្ឌកោធម៌ ទេ(១) ភិក្ខុវេ

កកកេន ខោរា វេចរកា(២) អន្តមន្តាធិ ឌុកន្តេយ្យំ
តត្រាមិ យោ មនោ មន្ទុសេយ្យ ធម មេ សោ តេន
សាសនករោ ។ តត្រាមិ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ធម
ទេវ ខោ ចិត្តំ វិហរិណាតំ ភវិស្សតិ ធម ច ចាមិកំ
កំចំ ធិត្តារេស្សាម ហិកាទុកម្មី ច វិហរិស្សាម
មេត្តចិត្តា ធម ខោសន្តក តត្ថា មុត្តលំ មេត្តាស-
ហតតេន ខេតសា វិហរិស្សាម តនារម្មណាត្ថា
សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហតតេន ខេតសា វិបុ-
លេន មហត្តតេន អប្បហលោធម អវេវេន អព្យាបដ្ឋេន
វិហរិស្សាមាតិ វិវត្តំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ។

[១១] ឥមញ្ច តុម្ភេ ភិក្ខុវេ កកកច្ចបមំ ឌុវនំ

អភិក្ខុណំ មនសិករេយ្យាច បស្សថ ខោ តុម្ភេ
ភិក្ខុវេ តត្ថា វចនបដំ អណ្ណំ វា ម្ចលំ វា យំ

សុត្តន្តបិដក ប្បដិដកកថា បួលបណ្ណសិក្ខា

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើគ្នាហោរ ដែលប្រព្រឹត្តពេក្រក់

នាំគ្នាការអវិយវៈក្នុងចំរើនស្មុគស្មាញ ដោយរណាវដែលមានផលនាំនាំ
សន្តិភាវី ភិក្ខុណាមួយ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រឡូសចំពោះចោរទាំងអម្បាលនោះ
ភិក្ខុនោះមិនឈ្លោះថាជាអ្នកធ្វើតាមសាសនារបស់គាត់ ដោយការមិន
អត់សន្តិកៈនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា
ក្នុងការបៀតបៀនរបស់ចោរនោះថា ចិត្តរបស់យើង នឹងមិនប្រែច្នៃផង
យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍
នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានខាសចិត្តផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តប្រកប
ដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់ច្រក្តលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយ
មេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់ទូរសភាពធំ ប្រមាណមិនបាទ មិនមានព្រិវ
មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាការម្នាល
របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា
យ៉ាងនេះចុះ ។

[១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត

ចំពោះទុក្ខដែលប្រៀបដោយរណាវនេះឯង ឲ្យឃើញចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញកន្លងវិនាសក្នុង ឬ ជំនោះ ដែល

១ ឧ- ម. ឧកតោ ទណ្ឌកោ ទេមិ ។ ២ ឧ. ម. ឧចរកា ។

ឧបទ្វីបស្មុ កកទ្វបមស្មុ កកទ្វបមស្មុ

តុទ្រេ ធាតុវសេយ្យថាតិ ។ លោ ហេតុ កន្លតិ ។

តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ឥមំ កកទ្វបមំ ឌុវាធំ អ-

ភិក្ខុណំ មនសិករោជ តំ វោ កវិស្សតិ ធិយរត្តំ

ហិតាយ សុទាយាតិ ។ ឥនមរោច កកវា អត្តមធា

តេ ភិក្ខុ កកវតោ ភាសិតំ អភិទទ្ធិតំ ។

កកទ្វបមស្មុ ចប់ ឆិដ្ឋិតំ ។

ឧបទ្វីបស្មុ កកទ្វបមស្មុ កកទ្វបមស្មុ

នាំឱ្យអ្នកទាំងឡាយអត់សន្តិក៍ មិនបារម្ភ ។ បពិត្រព្រះវេន្តិកប្រើម

យើងខ្ញុំមិនឃើញនូវនិព្វាននោះទេ ។ ហេតុភក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុ

នោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ចំពោះទុក្ខដែលប្រៀបដោយ

រណារនេងនី ឱ្យប្រើយ ។ ចុះ ការធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាល

ជាយូរអង្វែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ព្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ

ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេកអរចំពោះភាសិត របស់

ចប់ កកទ្វបមស្មុ ទី ១ ។

[១២] ឯវខ្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ មនាថមិណ្ឌិកស្ស អាភ-
 មេ ។ តេន ទោ បទ សមយេន អវិដ្ឋស្ស នាម
 ភិក្ខុនោ កទ្ធវាជិបុត្តស្ស^(១) ឯវខ្មេ នាមកំ និដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
 កកវតា តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 អស្សោសុំ ទោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ អវិដ្ឋស្ស កិរ
 នាម ភិក្ខុនោ កទ្ធវាជិបុត្តស្ស ឯវខ្មេ នាមកំ និដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា
 យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិសេ-
 វតោ នាលំ អន្តរាយាយាតិ ។ អថទោ តេ ភិក្ខុ

១ ឧ. ធន្តរាជិបុត្តស្ស ។ ម. ធន្តរាជិបុត្តស្ស ។

[១២] ខំបាមស្តាថមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យបូយ ព្រះពោធិ
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថមិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
 ក្រុងសាវត្ថិ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុឈ្មោះអវិដ្ឋៈ មានបុព្វបុរសជាអ្នក
 សម្លាប់គ្នា^(១) មានទិដ្ឋិកាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា កាត្មា
 អញដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌
 ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់
 បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ ពួកភិក្ខុច្រើនប្របាចនូវដំណឹងថា អវិដ្ឋភិក្ខុមាន
 បុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នា មានទិដ្ឋិកាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះ កើត
 ឡើងថា កាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ ត្រាវនោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះក៏

១ ពាក្យថា បុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នានេះ បានសេចក្តីថា ជារូននៃត្រកូលអ្នកសម្លាប់គ្នា ។

ឃ្លាច្រើន រាល់ឃ្លាច្រើន រាល់ឃ្លាច្រើន

យេន អរិដ្ឋា កិក្ខុ កន្ធាវិបុលោ តេនុបសង្កមិសុ
 ឧបសង្កមិត្វា អរិដ្ឋំ កិក្ខុ កន្ធាវិបុលំ ឯតទភេតុំ
 សង្កំ តិវ តេ អាវុសោ អរិដ្ឋ ឯវុបំ ចាបតំ
 ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
 កកវតា តេ បដិសេវតោ ចាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 ឯវំ ព្យា ទោ អហំ អាវុសោ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា
 កកវតា តេ បដិសេវតោ ចាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 អថទោ តេ កិក្ខុ អរិដ្ឋំ កិក្ខុ កន្ធាវិបុលំ ឯតស្មា
 ចាបតា ទិដ្ឋិតតា វិវេចតុកាមា សមទុយុត្តន្តិ
 សមទុត្តាហន្តិ សមទុកាសន្តិ មា ហេវំ អាវុសោ
 អរិដ្ឋ អវច មា កកវតំ អញ្ញាទិត្តុ(១) ន ហិ សាធុ
 កកវតោ អញ្ញាត្តាចំ ន ហិ កកវ ឯវំ វទេយ្យ

១ ឧ. ម. អញ្ញាទិត្តុ ។

ឃ្លាច្រើន រាល់ឃ្លាច្រើន រាល់ឃ្លាច្រើន

ចូលទៅកេរដ្ឋកិក្ខុមានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ភាគនោះ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ បានស្នងដំណើរនោះ និងអរិដ្ឋកិក្ខុមានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ភាគថា
 ម្ចាស់អាវុសាអរិដ្ឋៈ បានព្រួយអ្នកមានទិដ្ឋិតាត្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើត
 ឡើងថា ភាគអញ្ញាទិត្តុស្រូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ
 ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើទៅ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនគួរធ្វើទៅសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គល
 អ្នកសេពទេ មែនឬ ។ ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ ទ្រង់ដឹងច្បាស់ទូទៅដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើទៅសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ មិនគួរធ្វើទៅសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ យ៉ាងហ្នឹងមែន ។
 គ្រានោះឯង កិក្ខុទាំងនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើអរិដ្ឋកិក្ខុមានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ច
 អ្នកសម្រាប់ភាគ ឲ្យថែរក្សាទិដ្ឋិតាត្រក់នោះ ក៏សាកសួរ ដេញដោល
 សួររកហេតុថា នៃអាវុសាអរិដ្ឋៈ អ្នកកុំពាលយ៉ាងហ្នឹងឡើយ អ្នកកុំ
 ពាលបង្កិច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពាលបង្កិច់ ព្រះមានព្រះភាគ
 មិនល្អទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានគ្រាន់យ៉ាងហ្នឹងឡើយ

ព្រះបរមវិញ្ញាណប្បវេណី បញ្ញិបតិកាធម្ម បូជនបណ្ណសាគរ

អនេកបរិយាយេន អាវុសោ (១) អវិជ្ជ អន្តរាយិកា
 ធម្មា វុត្តា ភកវតា អលត្ត បន តេ បដិសេវតោ
 អន្តរាយាយ អប្បស្សនា កាមា វុត្តា ភកវតា
 តហុទុក្ខា តហុទាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត ភិយ្យោ
 អដ្ឋិកដ្ឋល្លបមា កាមា វុត្តា ភកវតា តហុទុក្ខា
 តហុទាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត ភិយ្យោ មិសបេស្វបមា
 កាមា វុត្តា ភកវតា ។ តិណ្ណក្កបមា កាមា វុត្តា
 ភកវតា... ។ អម្ព័រកាស្វបមា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។
 សុបិណក្កបមា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។ យាចិត្តក្កប-
 មា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។ វុត្តដល្លបមា កាមា
 វុត្តា ភកវតា... ។ អសិស្សបមា កាមា វុត្តា ភក-
 វតា... ។ សត្តិស្វបមា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។

១ អ. អនេកបរិយាយេន ហាវុសោ ។ ឃ. អនេកបរិយាយេនាវុសោ ។

ព្រះបរមវិញ្ញាណប្បវេណី បញ្ញិបតិកាធម្ម បូជនបណ្ណសាគរ

នៃព្រះសោយោន្តៈ ធម៌ទាំងឡាយដែលធ្វើឱ្យសេចក្តីអន្តរាយ វិញ្ញាណប្បវេណី
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ
 កាចធ្វើឱ្យសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ចុក្ខលក្ខណសេពភិកម្ម ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខភិកម្ម មានទុក្ខច្រើន
 មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនោះមានច្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមា
 ដូចកង្កែប មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុង
 កាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃលែង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចដុំសាច់... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចកប់ស្មៅ... ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចរណ្តៅទឹកភ្លើង... ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចការយល់
 សច្ច៍... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយមានឧបមា
 ដូចបេស៊ីន... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមទាំងឡាយ
 មានឧបមាដូចផ្តុំឈើ... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាម
 ទាំងឡាយមានឧបមាដូចកាំបិតនិងជ្រូង... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចលំពែងនិងដៃកស្រួច... ។

ឧបសម្ព័ន្ធសម្រាប់សម្រេច អំពីកិច្ច

សម្បត្តិរួមមាន កាមា វត្តា ភក្កវត្តា តហុនុត្តា តហ្វូ-
 តាយាសា អាទិទេវេ ឯតុ កិយ្យោតិ ។ ឯវម្បិ ទោ
 អវិដ្ឋា កិក្ខុ កន្ធាវិបុត្តោ តេហិ កិក្ខុហិ សមទុ-
 យុត្តិយមាទោ សមទុត្តាហិយមាទោ សមទុកាសិយ-
 មាទោ តទេវ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ជាមសា បរមមាសា(១)
 អភិវិស្ស វេហាតិ ឯវំ ព្យា ទោ មហំ អាវុសោ
 ភក្កវត្តា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាជាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វត្តា ភក្កវត្តា តេ បដិសេវតោ
 ពាលំ អន្តរាយាយាតិ ។

(១៣) យតោ ទោ តេ កិក្ខុ ជាសក្ខីសុ អវិដ្ឋិ
 កិក្ខុ កន្ធាវិបុត្តំ ឯតុស្មា ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេ-
 ចេតុំ អថ តេ កិក្ខុ(២) យេន ភក្កវ តេទុប-
 សន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្តា ភក្កវន្តំ អភិវិទេត្តា ឯតុមន្តំ
 ទិសិទិសុ ។ ឯតុមន្តំ ទិសិទិសុ ទោ តេ កិក្ខុ

១ បរមស្សតិច្ឆ ពាលា ។ ២ ១. តេ វិក្ខុតិ ២ ទិស្សតិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធសម្រាប់សម្រេច អំពីកិច្ច

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាលទាំងឡាយពេលឧបសម្ព័ន្ធស្វាល
 ពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀលចិត្តច្រើន ទោសក្នុងកាល
 ទាំងឡាយនោះ ចាមច្រើនក្រែវលន ។ អវិដ្ឋិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នក
 សម្លាប់ភ្នាក់ ទុកជាភិក្ខុទាំងឡាយនោះសាកសួរ ដេញដោល សួររក
 ហេតុយ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែនិយាយប្រកាន់រឹងព្រោះកម្លាំងនៃទិដ្ឋិ ព្រោះ
 ការស្តាប់អវិជ្ជុលដោយទិដ្ឋិថា ម្ចាស់អាវុសា ទ្រង់ជំពូកសំខ្វែងចម្រើនព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយយ៉ាងនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើខ្ញុំវាសចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំង-
 នោះ មិនអាចធ្វើខ្ញុំវាសចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពាទ ។

(១៣) ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើកិក្ខុឈ្នោះអវិដ្ឋិ មានបុព្វ-
 បុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នាក់ ឲ្យវិបាកទិដ្ឋិក្រក្កុខ្លះបាន ក្នុងកាលណា
 ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកាលនោះ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ រួចអន្តរាយក្នុង
 ទីដីសមគួរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះអន្តរាយក្នុងទីដីសមគួរហើយក៏

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិបកាយស្ស បូណបណ្ណសាតិ

កកវន្តំ ឯតនភេត្តំ អវិជ្ជស្ស ឆាម កន្តេ ភិក្ខុ-
 ទោ កន្ធកំធិបុត្តស្ស ឯវរូបំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្តំ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ
 យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ
 បដិសេវតោ ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ អស្សុត្តា ទោ
 មយំ កន្តេ អវិជ្ជស្ស កិវ ឆាម ភិក្ខុទោ កន្ធកំ-
 ធិបុត្តស្ស ឯវរូបំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្តំ តថាហំ
 កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិសេវតោ
 ឆាលំ អន្តរាយាយាតិ អម ទោ មយំ កន្តេ
 យេន អវិជ្ជា ភិក្ខុ កន្ធកំធិបុត្តោ តេនុបសង្កមិម្ហា
 ឧបសង្កមិម្ហា អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កន្ធកំធិបុត្តំ ឯតនភេត្តោ
 សន្ធិំ កិវ តេ អាវុសោ អវិជ្ជំ ឯវរូបំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្តំ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិបកាយ បូណបណ្ណសាតិ

គ្រាបចូលសេចក្តីនោះ បំពេញព្រះហស្តព្រះភាគថា បរិក្រម្រះអង្គបិប្រើម
 ភិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានបុគ្គលសេដ្ឋកសម្លាប់ភ្នាក់ មានទិដ្ឋិក្រក់មាន
 សភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា ពាក្យអញ ដឹងច្បាស់ទូទៅដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើទូរសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាច
 ធ្វើទូរសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងទូទាំងឡាយ បានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានចុកចុរសជា
 អ្នកសម្លាប់ភ្នាក់ មានទិដ្ឋិក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា ពាក្យ
 អញ ដឹងច្បាស់ទូទៅដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំង-
 ឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើទូរសេចក្តីអន្ត-
 រាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើទូរសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នក
 សេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះឯង យើងទូទាំងឡាយក៏ចូល
 ទៅរកអវិជ្ជភិក្ខុ មានចុកចុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 បានសួរដំណឹងនោះនឹងអវិជ្ជភិក្ខុមានចុកចុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នាក់ថា ម្ចាស់
 អាវុសាអវិជ្ជៈ បានឮថាអ្នកមានទិដ្ឋិក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើង
 ថា ពាក្យអញដឹងច្បាស់ទូទៅ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ

ឃ្លាព្រៃ អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា កកវតា

យថា យេមេ អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា កកវតា
 តេ បដិសេវតោ បាលំ អន្តរាយាយាតិ វិវំ វុត្តេ(១)
 អវិដ្ឋោ ភិក្ខុ កទ្ធិវាធិបុត្តោ អម្ពេ វតទរោច វិវំ
 ព្យា ទោ អហំ អាវុសោ កកវតា ធម្មំ ទេ-
 សិតំ អាជាបាមិ យថា យេមេ អន្តរាយកា
 ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិសេវតោ បាលំ អន្តរ-
 យាយាតិ អថទោ មយំ កន្តេ អវិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កទ្ធិវា-
 ធិបុត្តំ វតស្មា បាបកា ទិដ្ឋិកតា វិវេចតុកាមា
 សមទុយុត្តិម្ហា សមទុត្តាហិម្ហា សមទុកាសិម្ហា មា
 ហោវំ(២) អាវុសោ អវិដ្ឋ អវច មា កកវតំ អញ្ញាចិក្ខុ
 ទ ហិ សាទុ កកវតោ អញ្ញាត្ថាទំ ទ ហិ កកវា
 វិវំ វិទេយ្យ អនេកបរិយាយេន អាវុសោ អវិដ្ឋ
 អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា កកវតា អលញ្ច បទ តេ

ឃ្លាព្រៃ អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា កកវតា

ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់
 បុគ្គលអ្នកសេពទេ បែបប្តូ កាលដែលយើងទំពាំងឡាយ សូយ៉ាងនោះ
 ហើយ អវិជ្ជកិច្ចមានច្បាប់រូបសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នែក ក៏និយាយមកនឹងយើងទំ
 ពាំងឡាយវិញដូច្នោះថា នៃអាវុសាទាំងឡាយ ទំពាំងឡាយសំនួរធម៌ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌
 ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះនោះឯង យើងទំពាំងឡាយ មានប្រាថ្នានឹងធ្វើ
 អវិជ្ជកិច្ច ឲ្យបែបចាកទិដ្ឋិកាក្រក់នុះ ទើបយើងទំពាំងឡាយសាកសួរដេញ
 ដោលសួររកហេតុថា ម្ចាស់អាវុសាអវិដ្ឋ អ្នកកុំពោលយ៉ាងហ្នឹង អ្នក
 កុំពោលបង្កាច់ នូវព្រះមានព្រះភាគរឿយ ការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះ
 ភាគមិនល្អទេ ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ មិនបានគ្រាស់យ៉ាងនេះទេ នៃ
 អាវុសាអវិដ្ឋ ធម៌ទាំងឡាយ តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ

១ ឧ. ម. វិវំ វុត្តេ កន្តេ ។ ២ ឧ. មា វិវំ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដំបូណ៌និយាយ បូណ៌ប្បសូត

បដិសេវតោ អន្តរាយាយ អប្បស្សនា កាមា វុត្តា
 កកវតា ពហុទុក្ខា ពហុនាយសា អាទីនេវេ ឯត្ត
 ភិយ្យោ អដ្ឋិកដ្ឋល្លបមា កាមា វុត្តា កកវតា
 ពហុទុក្ខា ពហុនាយសា អាទីនេវេ ឯត្ត ភិយ្យោ
 វេ វ សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា កកវតា ពហុទុក្ខា
 ពហុនាយសា អាទីនេវេ ឯត្ត ភិយ្យោតិ ឯវម្បិ ខោ
 កន្ត អវដ្ឋោ ភិក្ខុ កន្ធកិច្ចុត្វោ អម្ពេហិ សមទុយុក្ខិ-
 យមាថោ សមទុក្ខាហិយមាថោ សមទុកាសិយមា-
 ថោ តនេវ ចាបតំ ទិដ្ឋិតតំ ថាមសា បរាមសា
 អភិវិស្ស វេហារតិ ឯវិ ព្យា ខោ អហំ អារុសោ
 កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាតាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិសេវតោ
 ជាលំ អន្តរាយាយាតិ យតោ ខោ មយំ កន្ត

សុត្តន្តបិដក ប្រដំបូណ៌និយាយ បូណ៌ប្បសូត

អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ចក្ខុលក្ខណៈសេពិតិយម ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខភិច មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោស ក្នុងកាមទាំងឡាយ
 នេះ មានច្រើនក្រៃពេក ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាម
 ទាំងឡាយ មានឧបមាដូចកង្កែប មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ យេ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូច
 ក្បាលពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុង
 កាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អវដ្ឋិកុ
 មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នាក់ ទុកជាយើងទំទាំងឡាយសាកសួរដេញ
 ដោល សួរកហេតុ ក៏នៅតែនិយាយប្រកាន់រឹង ព្រោះកម្លាំងនៃទិដ្ឋិ
 ព្រោះការស្តាប់អំន្តលដោយទិដ្ឋិថា ម្នាលអារុសាទាំងឡាយ ទំដឹងច្បាស់
 នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌
 ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់
 ចក្ខុលក្ខណៈសេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះតែយើងទំទាំងឡាយ

ឃ្លាប្រែស្រាវ អរិយធម៌សម្រាប់ អរិយភិក្ខុ អរិយបាបនំ

នាសត្តិម្ហា អរិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កន្ធាវិបុលំ ឯតស្មា ហិបតា
និដ្ឋិតតា វិវេចេត្តំ អថ មយំ ឯតមន្តំ កកវតោ
អាណេនមាតិ ។

[១៤] អថទោ កកវា អញ្ញតវំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ
ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុំ មម វេននេន អរិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កន្ធាវិ-
បុលំ អាមន្តេហិ សត្តា តំ អាវុសោ អរិដ្ឋំ អាមន្តេតិ ។
ឯវំ កន្តេតិ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវតោ បដិស្សត្វា យេន
អរិដ្ឋោ ភិក្ខុ កន្ធាវិបុលោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
អរិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កន្ធាវិបុលំ ឯតនរោច សត្តា តំ អាវុសោ
អរិដ្ឋំ អាមន្តេតិ ។ ឯវំអាវុសោតិ ទោ អរិដ្ឋោ ភិក្ខុ
កន្ធាវិបុលោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សត្វា យេន
កកវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវន្តំ អភិវា-
នេត្វា ឯតមន្តំ ជិសិទិ ។ ឯតមន្តំ ជិសិទ្ធិ
ទោ អរិដ្ឋំ ភិក្ខុំ កន្ធាវិបុលំ កកវា ឯតនរោច

ឃ្លាប្រែស្រាវ អរិយធម៌សម្រាប់ អរិយភិក្ខុ

មិនភាពប្រើភិក្ខុ ឈ្មោះហើយ មានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ភាគ ឱ្យបែរចាក
ទិដ្ឋិភាគក្រក់ខ្លះ ក្រាមជាយើងខ្ញុំចាំឱ្យយ សូមក្រាបបង្គំចូលហេតុខ្លះ
ចំពោះព្រះមាតាព្រះភាគ ។

[១៤] គ្រាមានឯង ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ខ្ញុំរូប
ជា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកបកសាយ អ្នកចូលទៅហៅអរិយភិក្ខុ មានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ច
អ្នកសម្រាប់ភាគ តាមពាក្យនោះគឺថា ម្ចាស់អាវុសោអរិយ ព្រះសាស្តា
ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះតម្កល់ ខ្ញុំព្រះមាតាព្រះ
ភាគជា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅកេសរិយភិក្ខុ មានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ច
អ្នកសម្រាប់ភាគ សុទ្ធចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងអរិយភិក្ខុ មានបុគ្គល-
សេដ្ឋកិច្ចអ្នកសម្រាប់ភាគ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោអរិយ ព្រះសាស្តាទ្រង់
ត្រាស់ហៅលោក ។ អរិយភិក្ខុ មានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ចអ្នកសម្រាប់ភាគ ក៏
ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមាតាព្រះ
ភាគ សុទ្ធចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាតាព្រះភាគ រួចអន្តរ
ក្នុងទីដីសមគួរ ។ សុទ្ធអរិយភិក្ខុមានបុគ្គលសេដ្ឋកិច្ច អ្នកសម្រាប់ភាគ អន្តរ
ក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើបព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដក បដិបត្តិកថាខណ្ឌ បួលបណ្ណសារ

សច្ចំ កិរ តេ អវិជ្ជំ ឯវរុបំ ពាចហំ ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ
 តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា
 យេមេ អន្តរយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិ-
 សេវតោ ធាលំ អន្តរយាយាតិ ។ ឯវំ ព្យា ទោ
 អហំ កន្តេ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ
 យថា យេមេ អន្តរយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ
 បដិសេវតោ ធាលំ អន្តរយាយាតិ ។ កស្ស ទោ
 ធាម ភ្នំ មោឃបុរិស មយា ឯវំ ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាធាសិ ។ ធនុ មយា មោឃបុរិស អនេ-
 កបរិយាយេន អន្តរយិកា ធម្មា វុត្តា អលត្យា
 បន តេ បដិសេវតោ អន្តរយាយ អប្បស្សាទា
 កាមា វុត្តា មយា ពហុទុក្ខា ពហុទាយាសា អាធិ-
 នវេ ឯវុ កិយ្យោ អដ្ឋិកុដ្ឋល្មបមា កាមា វុត្តា
 មយា... ។ មសមេស្សបមា កាមា វុត្តា មយា... ។

សុត្តន្តបិដក បដិបត្តិកថាខណ្ឌ បួលបណ្ណសារ

ម្នាលអវិជ្ជា បានឮថា អ្នកមានខំដ្ឋិតាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា
 កាត្តាអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌
 ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើសេចក្តី
 អន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ចុក្កល
 អ្នកសេពទេ ដូច្នោះមែនឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់
 នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌
 ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តី
 អន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់ចុក្កលអ្នក
 សេពទេ ។ វៃមោឃបុរិស អ្នកដឹងច្បាស់ធម៌ដែលគេថាគតសម្តែងហើយ
 យ៉ាងនេះ អំពីសម្លាភ័ក្ត្រណា ។ ម្នាលមោឃបុរិស ធម៌ធ្វើនូវសេចក្តី
 អន្តរាយ គឺជាគតសម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ក៏ឯធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ចុក្កលអ្នកសេពដោយពិត គឺជាគត
 សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានសេចក្តីសុខភិច មានទុក្ខច្រើន មាន
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ពោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃ
 ពេក គឺជាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចពង្រីង...។
 គឺជាគត សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចដុំសាច់...។

ឧបទ្ទេស្ត អនាគតបុណ្យេ វិជ្ជាភិក្ខុករោ

តិណ្ណក្ខបមា កាមា វុត្តា មយា . . . ។ អង្ការកា-
 ស្មបមា កាមា វុត្តា មយា . . . ។ សុច័នក្ខបមា
 កាមា វុត្តា មយា . . . ។ យាចិត្តក្ខបមា កាមា វុត្តា
 មយា . . . ។ វុត្តុដល្មបមា កាមា វុត្តា មយា . . . ។
 អសិស្មទ្ធបមា កាមា វុត្តា មយា . . . ។ សុត្តិស្ម-
 ល្មបមា កាមា វុត្តា មយា . . . ។ សប្បសិរុបមា
 កាមា វុត្តា មយា ពហុទុក្ខា ពហុមាយាសា
 អាទីនវេ ឯត្ត កិយ្យោ អដ ច មន^(១) មោយបុរិស
 អត្តនា ទុក្ខហិតេន អម្ម ចេវ អញ្ញាចិត្តសិ អត្តា-
 នញ្ច ទទសិ ពហុញ្ច អប្បញ្ញំ បសវសិ តញ្ជិ
 តេ មោយបុរិស កវិស្សតិ ធិយវត្តំ អហិតាយ
 ទុក្ខាយាតិ ។ អដទោ កកវា កិក្ខុ អាមន្តេសិ

១. ម. ឯត្តេវ ព្រឹត្តិ វិស្សតិ ។

ឧបទ្ទេស្ត អនាគតបុណ្យេ កាមាភិក្ខុករោ

ភថាគតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចគេស្មៅ...។ ភថា-
 គតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចរណ្តៅរាងក្រីក្រ...។
 ភថាគតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចការយល់សប្តិ...។
 ភថាគតសម្ពុទ្ធិហើយថាកាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចរបស់ដែលខ្ចីគេ...។
 ភថាគតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចផ្ទះឈើ...។ ភថា-
 គតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចកាំចំគង់ជ្រូញ...។
 ភថាគតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចលំពែងទឹកដែល
 ស្រួច...។ ភថាគតសម្ពុទ្ធិហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូច
 ក្បាលតាស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាម
 ទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក នៃមោឃបុរស កាលបើហេតុមាន
 ទំនងយ៉ាងនេះ អ្នកឈ្មោះថា ពោលបង្គាប់គថាគតផង ឈ្មោះថាតាស់
 វាលីនិទ្ធុខ្លួនឯងផង ឈ្មោះថា ទទួលខ្ញុំបាបដ៏ច្រើនផង ព្រោះអំពើ
 ដែលខ្លួនប្រកាន់កាត្រក់ ម្ចាស់មោឃបុរស ព្រោះថា អំពើកាត្រក់
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខដល់អ្នក
 អស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រាពោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ស្អុក្ខុ

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់និទាន បុរសបណ្ឌិត

តំ ភី មញ្ញាថ ភិក្ខុវេ មហិយាយំ អវិជ្ជា ភិក្ខុ
 កទ្ធកាធិបុត្រោ ឧស្ម័តតោបិ ឥមស្មី ធម្មវិទយេតិ ។
 តិញ្ចិ(១) សំយា កន្តេ លោ ហេតំ កន្តេតិ ។
 ឃិវំ វុត្ត អវិជ្ជា ភិក្ខុ កទ្ធកាធិបុត្រោ តុណ្ហិក្ខុ-
 តោ មជ្ឈក្កតោ បត្តក្កតោ អនោមុខោ បដ្ឋាយន្តោ
 អប្បដិកាណា ធិសីទិ ។

(១៥) អថទោ ភក្កវា អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កទ្ធកាធិបុត្រំ តុណ្ហិ-
 ក្កតំ មជ្ឈក្កតំ បត្តក្កតំ អនោមុខំ បដ្ឋាយន្តំ អប្បដិកា-
 ណំ វិទិត្យា អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កទ្ធកាធិបុត្រំ ឯតទកោច បញ្ញាយិ-
 ស្សសិ ទោ ភិ មោយបុរិស ឯតេន សកេន ខាបកេន
 ធិដ្ឋិតតេន ឥណហំ ភិក្ខុ បដិប្បដ្ឋិស្សាមីតិ ។ អថទោ ភក្កវា

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់និទាន បុរសបណ្ឌិត

ចំនឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុចំឡាយ អ្នកចំនឡាយ សម្គាល់ហេតុនោះថា
 ដូចម្តេច អវិជ្ជិតុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាតនេះ ឈ្មោះថាមាន
 ចំហាយកម្តៅភ្លើងភិក្ខាណ ក្នុងធម្មវិទយនេះ បានខ្លះវែងឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំហាយកម្តៅភ្លើងនោះនឹងមានដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ចំហាយកម្តៅភ្លើងនោះមិនមានឡើយ ។ កាលដែលពួកភិក្ខុ
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះហើយ អវិជ្ជិតុ មានបុព្វបុរសជា
 អ្នកសម្លាប់ត្នាត ក៏អង្គុយនៅស្ងៀម អៀនខ្មាស ដាក់កសំយុត្តិចុះ ទទ
 មុខចុះ សព្វប់សញ្ជឹង មិនភ្លៀវភ្លា ។

(១៥) ត្រាវនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា អវិជ្ជិតុ
 មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាត អង្គុយនៅស្ងៀម អៀនខ្មាស ដាក់កសំ-
 យុត្តិចុះ ទទមុខចុះ សព្វប់សញ្ជឹងមិនភ្លៀវភ្លាហើយ មានព្រះបទ្ទូលទៅ
 នឹងអវិជ្ជិតុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ត្នាតដូច្នោះថា ម្ចាស់មោឃបុរស
 អ្នកនឹងប្រាកដ ដោយទិដ្ឋិកាត្រក់ ជាបេស្ម័ទនេះ តែតថាគតនឹងសាក
 ស្មុតភិក្ខុចំនឡាយក្នុងសេចក្តីនេះ ។ ត្រាវនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ

ឃ្លាត្រូវប្រើប្រាស់ ឃ្លាត្រូវប្រើប្រាស់

កិច្ច អាមន្តសិ តុប្បិ បេ កិច្ចេវ ឃី ធម្មំ ទេ-
 សិតំ អាជាតាថ យដាយំ អវិដ្ឋោ កិច្ច កន្ធានិ-
 បុត្តោ អត្តនា ទុក្ខហិតេន អម្ពេ ទេវ អញ្ញាចិត្តតិ
 អត្តានត្ថ ទទតិ តហុត្ថ អប្បញ្ញំ បសវតិ ។
 នោ ហេតំ កន្តេ អនេកបរិយាយេន ហិ នោ កន្តេ
 អន្តរាយតោ ធម្មា វុត្តា កតវតា អសត្ថ បន តេ
 បដិសេវតោ អន្តរាយាយ អប្បស្សនា កាមា វុត្តា
 កតវតា តហុទុក្ខា តហុនាយាសា អាទីនេវ ឯតុ
 កិយ្យោ អដ្ឋិកង្ខលូបមា កាមា វុត្តា កតវតា ត-
 ហុទុក្ខា តហុនាយាសា អាទីនេវ ឯតុ កិយ្យោ
 ។ បេ ។ សប្បសិរូបមា កាមា វុត្តា កតវតា

ឃ្លាត្រូវប្រើប្រាស់ ឃ្លាត្រូវប្រើប្រាស់

គ្រាស់ហៅកិច្ចទាំងឡាយថា ឃ្លាត្រូវប្រើប្រាស់ ឃ្លាត្រូវប្រើប្រាស់
 ជាអ្នកសម្លាប់គ្នានេះ ពេលបង្កប់ ភយាគតផង ដឹកគាស់រើលើនូវ
 ខ្លួនឯងផង ទទួល នូវបាបដ៏ច្រើនផង ព្រោះអំពើដែលខ្លួនកាន់យក
 អាក្រក់ ដោយប្រការណា ព្រោះអ្នកទាំងឡាយដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែល
 ភយាគតសម្លាប់ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន យើងទុំទាំងឡាយ មិនបានដឹងច្បាស់នូវធម៌នេះទេ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ហើយ ដល់យើងទុំទាំងឡាយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពភិក្ខុមែន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខភិក្ខុ មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ពោសក្តីកាមទាំងឡាយនេះ
 មានច្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ
 មានឧបមាដូចជាកង្កីង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន
 ពោសក្តីកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចក្បាលពស់

សុត្តន្តបិដក បដិដកថាស្យ បូណេយ្យសាគី

តហុទុក្ខា តហុចាយាសា អាទីនេវេ វុត្ត ភិយ្យោភិ ។
 សាទុ(១) ទោ មេ តុត្តេ ភិក្ខុវេ វា ធម្មំ ទេសិកំ
 អាជាធាន អនេកបរិយាយេន ហិ វេ ភិក្ខុវេ អន្តរាយិ-
 កា ធម្មា វុត្តា មយា អលក្ខ បន តេ បដិសេវតោ
 អន្តរាយាយ អប្បស្សនា កាមា វុត្តា មយា តហុ-
 ទុក្ខា តហុចាយាសា អាទីនេវេ វុត្ត ភិយ្យោ អដ្ឋិ-
 កង្ខល្ហបមា កាមា វុត្តា មយា តហុទុក្ខា តហុ-
 ចាយាសា អាទីនេវេ វុត្ត ភិយ្យោ ។ មេ ។ សប្បសិ-
 រូបមា កាមា វុត្តា មយា តហុទុក្ខា តហុចាយាសា
 អាទីនេវេ វុត្ត ភិយ្យោ អថ ច បធាយំ អវិជ្ជោ ភិក្ខុ
 កុណំធម្មតោ អត្តោ ទុក្ខហិតេន អម្រេ ចេវ អញ្ញាចិក្ខុតិ
 អត្តានញ ទនតិ តហុញ អប្បញ្ញំ បសវតិ តញ្ញា

១ ១. សាទុ ភិព្វេ ។

សុត្តន្តបិដក បដិដកថាស្យ បូណេយ្យសាគី

មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាយទាំងឡាយ
 នេះមានច្រើនក្រៃពេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយដឹងច្បាស់
 ខ្ញុំធម៌ដែលគង់កសិក្ខុនិហើយ យ៉ាងនេះ ប្រពៃហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះថាធម៌ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីអន្តរាយ គង់កសិក្ខុនិហើយ ដល់អ្នក
 ទាំងឡាយដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ អាចធ្វើខ្ញុំសេចក្តី
 អន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពពិតវែម គង់កសិក្ខុនិហើយថា កាមទាំង-
 ឡាយ មានសេចក្តីស្មុគ្រច មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន
 ទោសក្នុងកាយទាំងឡាយនេះមានច្រើនក្រៃពេក គង់កសិក្ខុនិហើយថា
 កាមទាំងឡាយ ឧបមាដូចជាកង្កែប មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត-
 ចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាយទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ មេ ។
 គង់កសិក្ខុនិហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចក្បាលពស់ មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោស ក្នុងកាយទាំងឡាយ
 នេះ មានច្រើនក្រៃពេក កាលបើហេតុមានទំនងយ៉ាងនេះ អវិជ្ជាភិក្ខុ
 មានច្បាប់សេវាអ្នកសម្លាប់គ្នានេះ ឈ្មោះថា ពោលបណ្ឌិតថាគត
 ផង ឈ្មោះថាគាស់រលីនិទ្ធិខ្លួនឯងផង តែងទទួលខ្ញុំបាបដ៏ច្រើនផង
 ព្រោះអំពើដែលខ្លួនប្រកាន់ក្រក់ ព្រោះថាអំពើនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ

ប្រយោជន៍ អោយបុរិស ករិស្សតិ ធីយវត្ថុ មហិតាយ

តស្ស ខោយបុរិស ករិស្សតិ ធីយវត្ថុ មហិតាយ

ឧត្តាយ ។ សោ វត ភិក្ខុវេ អញ្ញត្រេវ កាមេហិ

អញ្ញត្រ កាមសញ្ញាយ អញ្ញត្រ កាមវិតក្កេហិ

កាមេ បដិសេវិស្សតិ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។

(១៦) ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្វេ ខោយបុរិសា ធម្មំ

បរិយាបុណ្ណំ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ឧទានំ

បច្ឆុវត្ត អលតទុបបស្សត្រ ធម៌កំណុំឡាយដែលមានបុរសរៀនវិស្ស

ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខ ដល់ខោយបុរសនោះ អស់កាលយូរ

អវិជ្ជនិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេជ្ជភិក្ខុនោះ រៀនវេលនិចារកកបទាំង

ឡាយ រៀនវេលនិចារសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ រៀនវេលនិ

ចារកកបតែក្នុងទាំងឡាយហើយ ត្រឡប់សេត ខ្លួនកាមទាំងឡាយវិញ

នេះមិនមែនជាប៉ានៈឡើយ ។

(១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានខោយបុរស

ពួកខ្លះរៀនធម៌គឺ សុត្តៈ^(១) គេយ្យៈ^(២) វេយ្យាករណៈ^(៣) កាថា^(៤) ឧទាន^(៥)

១ បានខាងក្រៅវិញ្ញាណ ធិកិច្ចវិញ្ញាណ និងធិកិច្ចវិញ្ញាណ និងធិខ្មែសធិបទកាណិយៈរបស់ទេវតា-
វិញ្ញាណនោះ និងខន្ធកៈទាំង ២២ មានប្រដ្ឋាទន្ធកៈជាដើម និងបរិវារៈ និងមន្តលស្សត្រ រតនស្សត្រ
តាប្បកស្សត្រ វុវង្កិកស្សត្រ ដែលមានក្នុងធម្មវិសុទ្ធិបិដក និងសូត្រដទៃ ។ ដែលជាពាក្យរបស់
ព្រះគម្ពីរ ។ ២ បានខាងសូត្រទាំងអស់ដែលមាននាម និងសភាពវិញ្ញាណទាំងអស់ក្នុងសំយុត្ត-
និកាយ ។ ៣ បានខាងអភិធម្មបិដកទាំងអស់និងសូត្រដែលគ្មាននាម និងកុទ្ធវិចនៈឯទៀត ។
ដែលមិនបានសង្គ្រោះដោយអង្គ ៤ ។ ៤ បានខាងធម្មបទ ថេរីគាថា ថេរីនាថា និងគាថា
សុទ្ធមិនបានឈ្មោះថាសុត្ត ក្នុងធម្មវិសុទ្ធិបិដក ។ ៥ បានខាងព្រះសូត្រទាំង ៤២ ប្រកប
ដោយគាថាដែលសម្រេចមកតំលៃទស្សញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រើរាជសាល បួសបណ្ណាល័យ

ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ

បរិយាបុណ្ណំ តេសំ ធម្មា បញ្ញាយ អត្តំ ន ឧបប-

រិក្ខុន្តំ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្តំ អនុបបរិក្ខុតំ

ន ធិដ្ឋានំ ឧមន្តំ តេ ឧបាម្ពានិសំសា ចេវ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

១ ឧ. ម. យស្ស ចន្ទាយ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រើរាជសាល បួសបណ្ណាល័យ

ឥតិវុត្តកំ^(១) ជាតកំ^(២) វត្តកម្មំ^(៣) វេទល្យំ^(៤) តេ តំ ធម្មំ

បរិយាបុណ្ណំ តេសំ ធម្មា បញ្ញាយ អត្តំ ន ឧបប-

រិក្ខុន្តំ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្តំ អនុបបរិក្ខុតំ

ន ធិដ្ឋានំ ឧមន្តំ តេ ឧបាម្ពានិសំសា ចេវ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

យាបុណ្ណំ ឥតិវុត្តកំ វត្តកម្មំ វេទល្យំ តេ តំ ធម្មំ បរិ-

១ ឧ. ម. យស្ស ចន្ទាយ ។

ឃ្លៀងឃ្លា អលកទ្ធិអលកទ្ធិ ឡាភិកា ឡា

តេ ធម្មា ធុត្តហិតា ធិយរត្តំ អហិតាយ ធុត្តាយ
 សំវត្តន្តំ តំ កិស្ស ហេតុ ធុត្តហិតត្តា កិក្កវេ ធម្មានំ ។
 សេយ្យថាបិ កិក្កវេ បុរិសោ អលកទ្ធិត្តិកោ អលកទ្ធិ-
 កវេសី អលកទ្ធិបរិយេសនំ ចរណោ សោ បស្សេយ្យ
 មហាន្តំ អលកទ្ធិ តមេនំ ភាកេ វា ធុត្តិដ្ឋេ វា
 កណ្តោយ្យ តស្ស សោ អលកទ្ធិ បដិវិវត្តិត្តា ហេតុ
 វា ពាហាយ វា អញ្ញតាស្មី វា អន្តប្បច្ឆន្តេ ធុសេយ្យ
 សោ តតោនិទានំ មរណំ វា ធុត្តន្តេយ្យ មរណមត្តំ វា
 ធុត្តំ តំ កិស្ស ហេតុ ធុត្តហិតត្តា កិក្កវេ អលកទ្ធិស្ស
 ឯវមេវ ទោ កិក្កវេ ឥនេកទ្ធិ មោយបុរិសា ធម្ម
 បរិយាប្បណន្តិ សុត្តំ តេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថ
 ឧទានំ ឥតិវត្តកំ ជាតកំ អញ្ញតធម្មំ វេទល្យ
 តេ តំ ធម្មំ បរិយាប្បណិត្តា តេសំ ធម្មានំ
 បញ្ញាយ អត្តំ ន ឧបបរិក្កន្តិ តេសំ តេ ធម្មា
 បញ្ញាយ អត្តំ អនុបបរិក្កតំ ន ធុត្តានំ ឧមន្តិ
 តេ ឧទារម្ពានិសំសា ចេវ ធម្មំ បរិយាប្បណន្តិ

ឃ្លៀងឃ្លា អលកទ្ធិអលកទ្ធិ ឡាភិកា ឡា

មោយបុរសទាំងនោះ រៀនមិនល្អហើយ ក៏ប្រតិក្កវេវើប្រិមិមជាប្រ-
 យោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុកអស់កាលយូរវែង ដំណើរនោះគឺព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាធម៌ទាំងឡាយ មោយបុរសទាំង
 នោះរៀនមិនល្អហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសអ្នកត្រូវការ
 ដោយពស់វែក ស្វែងរកពស់វែក ក៏គ្រាន់ទៅស្វែងរកពស់វែក បុរស
 នោះបានឃើញពស់វែក ១ យ៉ាងធំ ហើយក៏ចាប់ពស់វែកនោះត្រង់ខ្លួន
 បូកខ្យ ពស់វែកនោះក៏ដាក់មកចឹកបុរសនោះ ត្រង់ដៃឬដើមដៃឬអីវែរ
 តូចធំណាមួយ បុរសនោះក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីស្លាប់ឬដល់ខ្លួនសេចក្តីទុកជិតវត
 នឹងស្លាប់ មានពស់វែកនោះជាហេតុ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាពស់វែក បុរសនោះចាប់មិនស្រួល ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មានមោយបុរសពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ
 គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា ឧទានៈ ឥតិវត្តកៈ ជាតកៈ អញ្ញតធម្មៈ វេ-
 ទល្យៈ លុះមោយបុរសទាំងនោះរៀនធម៌នោះហើយ មិនបានពិចារណា ខ្លួន
 សេចក្តីនៃធម៌ទាំងនោះដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងឡាយនោះដែលមោយបុរស
 ទាំងនោះមិនបានពិចារណា ខ្លួនសេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏មិនប្រាកដ
 ច្បាស់ក្នុងចិត្ត មោយបុរសទាំងនោះ រៀនធម៌ដោយមានបំណងតែខាង

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គិយយាន បូណ្ណស្កន្ត

ឥតិវាធម្មមោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្មំ
 បរិយាប្បណាត្តិ ភព្វស្ស អត្ថំ អនុកោត្តិ តេសំ តេ
 ធម្មា ទុក្ខហិតា ទីយវត្ថុំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 សំវត្ថុត្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ទុក្ខហិតត្តា កិក្ខវេ
 ធម្មានំ ។

[១៧] ឥធម បទ កិក្ខវេ ឯកទ្វេ កុលបុត្តា ធម្មំ
 បរិយាប្បណាត្តិ សុត្ថំ តេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថំ ឧបាទំ
 ឥតិវត្ថុតំ ជាតតំ អព្ភតធម្មំ វេទលុំ តេ តំ ធម្មំ
 បរិយាប្បណាត្តា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបប-
 រិក្ខុត្តិ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបបរិក្ខុតំ
 និដ្ឋានំ ទមត្តិ តេ ន វេ ឧបាទ្ធាន្តានិសំសា ធម្មំ
 បរិយាប្បណាត្តិ ន ឥតិវាធម្មមោក្ខានិសំសា ច យស្ស-
 ត្ថាយ ធម្មំ បរិយាប្បណាត្តិ ភព្វស្ស អត្ថំ អនុកោត្តិ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គិយយាន បូណ្ណស្កន្ត

លើកទោសគេផង ដោយមានបំណងតែខាងដោះស្រាយក្លែកៗ ដូច្នោះ
 ដូច្នោះផង កុលបុត្រទាំងឡាយទៀនធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ពួក
 មោឃបុរសនោះក៏មិនបាននូវប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះឡើយ ធម៌
 ទាំងឡាយនោះ ដែលមោឃបុរសទាំងនោះទៀនមិនល្អហើយ ក៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរវែងផង ដំណើរ
 នោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 មោឃបុរស ទៀនមិនល្អហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានកុលបុត្រ
 ពួកខ្លះទៀនធម៌ គឺ សុត្ថៈ តេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា ឧបាទៈ ឥតិវត្ថុតៈ
 ជាតតៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្យៈ កុលបុត្រទាំងនោះ លុះទៀនធម៌នោះហើយ
 ក៏ពិចារណានូវសេចក្តីនៃធម៌ទាំងឡាយនោះដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងនោះ
 លុះកុលបុត្រទាំងនោះពិចារណានូវសេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ប្រាកដ
 ច្បាស់ក្នុងចិត្ត កុលបុត្រទាំងនោះមិនមែនទៀនធម៌ ដោយមានបំណងតែ
 ខាងលើកទោសគេផង មិនមែនទៀនធម៌ដោយមានបំណងតែខាងដោះ
 ស្រាយក្លែកៗដូច្នោះដូច្នោះផង កុលបុត្រឯទៀតទៀនធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ណា កុលបុត្រទាំងនោះ ក៏បាននូវប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះ

ព្រះប្រាសាទ អរិយធម៌សុខុម ព្រះបាទសីហនុ ព្រះមហាក្សត្រ

តេសំ តេ ធម្មា សុគហិតា ធិយវត្ថុ ហិតាយ
 សុទាយ សំវត្ថុធំ តំ តិស្ស ហេតុ សុគហិតត្តា
 តិក្ខវេ ធម្មាធំ ។ សេយ្យជាប់ កិក្ខវេ បុរិសោ
 អលកទ្ធក្ខតោ អលកទ្ធកវេសិ អលកទ្ធបរិយេសធំ
 ចរមាដោ សោ បស្សយ្យ មហាន្តំ អលកទ្ធិ តមេធំ
 អដបទេន នណ្ឌេន សុធិត្តហិតំ ធិត្តណ្ឌោយ្យ អដប-
 ទេន នណ្ឌេន សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេត្វា តិវាយំ សុគហិតំ
 តណ្ឌោយ្យ តិក្ខាបិ សោ កិក្ខវេ អលកទ្ធា តស្ស
 បុរិសស្ស ហត្ថំ វា ពាហំ វា អញ្ញាតំ វា អង្គប្បទ្ធា
 កោតេហិ បលិវេនេយ្យ អដទោ សោ នេវ តតោធិ-
 ណាធំ មរណំ វា ធិត្តច្ឆេយ្យ មរណាមត្តំ វា ធិត្តំ
 តំ តិស្ស ហេតុ សុគហិតត្តា កិក្ខវេ អលកទ្ធស្ស
 ឋវមេវ ទោ កិក្ខវេ ឥនេកច្ឆេ កុលបុត្តា ធម្ម
 បរិយាបុណ្ណំ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថ

ព្រះប្រាសាទ អរិយធម៌សុខុម ព្រះបាទសីហនុ ព្រះមហាក្សត្រ

ធម៌តាំងនោះដែលកុលបុត្រពួកហោរវៀរព្រះហើយ វេចប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលយូរវែង ដំណើរនោះព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយដែលកុលបុត្រ
 ទាំងនោះ បានរៀនដោយល្អ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នក
 ត្រូវការដោយពស់វែក វៃស្វន្តិកពស់វែក គ្រាប់ទៅវៃស្វន្តិកពស់វែក
 បុរសនោះបានឃើញពស់វែក ១ យ៉ាងធំ ក៏សន្តិភពស់វែកនោះដោយ
 ដំបងដូចជាជើងពពែ ដោយស្រួលច្រួល លុះសន្តិភដោយដំបងដូចជា
 ជើងពពែ យ៉ាងស្រួលហើយ ក៏ចាប់គ្រឿងយ៉ាងមាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពស់វែកនោះរុំព័ទ្ធដែប្តូរដើមដៃប្តូរវាយវះកូចធិណាមួយនៃបុរសនោះ ដោយ
 រុំតត់ទាំងឡាយក៏មិនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ បុរសនោះក៏មិនដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខជិតខឹងស្លាប់ មានពស់វែកនោះជាហេតុទេ
 ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាពស់វែក
 បុរសនោះចាប់គ្រូវង់នឹង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មាន
 កុលបុត្រពួកខ្លះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ ភាថ

សុត្តន្តបិដក បដិមគិណ្ណស្ស បូជនបទ្បាណវ

ឧទាធំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អត្តកធម្មំ វេទល្យំ ភេ
 តំ ធម្មំ ចរិយាបុណិក្ខា ភេសំ ធម្មាធំ បញ្ញាយ
 អត្តំ ឧបចរិក្ខត្តំ ភេសំ ភេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្តំ
 ឧបចរិក្ខត្តំ ធិដ្ឋានំ ឧមន្តំ ភេ ន ទេវ ឧទា-
 រម្ពានិសំសា ធម្មំ ចរិយាបុណិក្ខំ ន ឥតិវុត្ត-
 មោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្មំ ចរិយា-
 បុណិក្ខំ តត្ថស្ស អត្តំ អទុកោត្តំ ភេសំ ភេ ធម្មា
 សុគហិតា ធិយរត្តំ ហិតាយ សុទាយ សំវត្តន្តំ តំ
 តិស្ស ហេតុ សុគហិតត្តា ភិក្ខុវេ ធម្មាធំ ។
 តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ យស្ស មេ ភាសិតស្ស អត្តំ
 អាជាទេយ្យាថ តថា ធំ ជាទេយ្យាថ យស្ស ច
 បទ មេ ភាសិតស្ស អត្តំ ន អាជាទេយ្យាថ អហំ
 វេ តត្តវ(១) បដិបុត្តិតត្វា យេ វា បទស្ស វិយត្តា
 ភិក្ខុ កុល្យបមំ វេ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ទេសិស្សាមិ

សុត្តន្តបិដក បដិមគិណ្ណស្ស បូជនបទ្បាណវ

ឧទាធំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អត្តកធម្មំ វេទល្យំ កុលបុត្រ ទាំងនោះ លុះបាន
 រៀនធម៌នោះហើយ ក៏ពិចារណា ខ្លួនសេចក្តីនៃធម៌ទាំងនោះដោយប្រាថ្នា
 ធម៌ទាំងនោះ លុះកុលបុត្រត្រឡប់នោះបានពិចារណា ខ្លួនសេចក្តីដោយប្រាថ្នា
 ក៏ប្រាកដច្បាស់ក្នុងចិត្ត កុលបុត្រទាំងនោះមិនមែនរៀនធម៌ ដោយមាន
 ចំណងិតខាងលើកោតោសភេផង មិនមែនរៀនធម៌ ដោយមានចំណង
 តែខាងដោះស្រាយវេទដូច្នោះផង កុលបុត្រនោះរៀនធម៌ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ណា កុលបុត្រទាំងនោះ ក៏បានខ្លួនប្រយោជន៍នោះរបស់ធម៌នោះ
 ធម៌ទាំងឡាយនោះ ដែលកុលបុត្រទាំងនោះរៀនល្អហើយ វែមនិប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលយូរអង្វែង ដំណើរ
 នោះគឺព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលកុលបុត្រទាំងនោះរៀនដោយល្អ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយអាចដឹងច្បាស់ ខ្លួនសេចក្តីនៃ
 ភាសិតណា របស់គេជាគត ធម្ម័យទុកខ្លួនសេចក្តីនៃភាសិតនោះយ៉ាងនោះ
 ចុះ មួយវិញទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនអាចដឹងច្បាស់ខ្លួនសេចក្តីនៃភាសិត
 ណា របស់គេជាគត អ្នកទាំងឡាយធម្ម័យសាកសួរគេថាគតក្នុងអត្តនៃភាសិត
 នោះចុះ បូកធម្ម័យសួរចំពោះភិក្ខុណាដែលឈ្លាសវៃចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ គេថាគតនឹងសម្តែងធម៌ មានឧបមាដូចក្បួន ដល់អ្នកទាំងឡាយ

ឧបស្សន្ទ អនាគតបុព្វសុត្តន្ត ពុល្លបមា ធម្មទេសនា

និគ្រាណាត្តាយ ហោ គហណាត្តាយ តំ សុណាថ
សាទុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សានិគំ ។ ឯវំ កន្តេតិ
ទោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សន្តសុំ ។

[១៨] កកវំ ឯតនកេថ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ
បុរិសោ អន្ធានមក្កប្បដិបន្នោ សោ បស្សេយ្យ មហន្តំ
ទុនកណ្ណវំ ឱវមតិវំ^(១) សាសន្តំ សប្បដិកយំ ចារិម-
តិវំ ទេមំ អប្បដិកយំ នចាស្ស ធាវំ សន្តារណី ទុត្តរសេ-
តុ វំ អចារា ចារិ កមទាយ តស្ស ឯវមស្ស អយំ ទោ
មហា ទុនកណ្ណកេ ឱវមតិវំ^(២) សាសន្តំ សប្បដិកយំ
ចារិមតិវំ ទេមំ អប្បដិកយំ នត្ថិ ច ធាវំ សន្តា-
រណី ទុត្តរសេតុ វំ អចារា ចារិ កមទាយ យទ្ធជាហំ
តិណាកដ្ឋសាទាបលាសំ សន្តទ្ធិត្វា កុលំ ពទ្ធិត្វា

១ ឧ. វិចិត្តិ ។ ឧ. វិចិត្តិ ។ ២ ឧ. វិចិត្តិ ។ ឧ. វិចិត្តិ ។ ឧ. វិចិត្តិ ។

ឧបស្សន្ទ អនាគតបុព្វសុត្តន្ត ធម្មទេសនា ពេលពោលព្យាដ

ដើម្បីឲ្យលោកសុខចេញ មិនមែនដើម្បីឲ្យនៅប្រកាន់ឡើយ ពួកទាំង
ឡាយចូរច្រកស្តាប់ខ្ញុំសេចក្តីនោះ ចូរទំយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យប្រពៃ គឺថាគក
និងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះក្មេងដ៏កា នៃព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[១៨] ព្រះមានព្រះភាគ ច្រក់ត្រាស់ដូច្នោះថា ខ្ញុំលក់កុំទាំង
ឡាយ ដូចជាបុរសភ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ បុរសនោះឃើញ ខ្ញុំអន្ទង់ទឹក
ដីធំ មានគ្រើយទាបកាយប្រកបដោយសេចក្តីភ្លឿស ប្រកបដោយ
ភ័យ មានគ្រើយទាបកាយដ៏ក្រម ប្រាសចាកភ័យ តែថាខ្ញុំ ក្បួន
បុស្តានសម្រាប់ទ្វេដំរីគ្រើយកាយ ទៅគ្រើយកាយ នៃបុរសនោះមិន
មានឡើយ បុរសនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អន្ទង់ទឹកដីធំនេះ
មានគ្រើយទាបកាយប្រកបដោយសេចក្តីភ្លឿសនិងភ័យ មានគ្រើយទាប
កាយដ៏ក្រម ប្រាសចាកភ័យ ខ្ញុំ ក្បួនបុស្តានសម្រាប់ទ្វេដំរីគ្រើយទាប
កាយទៅគ្រើយទាបកាយក៏គ្មាន បើដូច្នោះ មានតែកាត្តាអញប្រមូល
ស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ និងចំបើង យកមកចងធ្វើជាក្បួន ហើយ

តំ កុល្លំ ធិស្សាយ ហត្ថេហំ ច ទាទេហំ ច
 វាយមមាទោ សោត្ថុនា ទាវំ ឧត្តរេយ្យន្តិ ។ អថ-
 ទោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តិណាកដ្ឋសាទាបលាសំ
 សន្តំឡំត្វា កុល្លំ តទ្ធិត្វា តំ កុល្លំ ធិស្សាយ ហត្ថេហំ
 ច ទាទេហំ ច វាយមមាទោ សោត្ថុនា ទាវំ ឧត្ត-
 រេយ្យ តស្ស ឧត្តណ្ណស្ស ទារកតស្ស^(១) វរមស្ស
 ពហុការោ ទោ មេ អយំ កុល្លោ ឥមាហំ កុល្លំ
 ធិស្សាយ ហត្ថេហំ ច ទាទេហំ ច វាយមមាទោ
 សោត្ថុនា ទាវំ ឧត្តណ្ណោ យទ្ធាហំ ឥមំ កុល្លំ
 សីសេ វំ អារោបេត្វា ទទ្ធេ វំ បទ្ធារោបេត្វា^(២)
 យេនកាមំ បក្កមេយ្យន្តិ ។ តំ កី មញ្ញថំ ភិក្ខុវេ
 អថ ទុ សោ បុរិសោ វរិកាវំ តស្សី កុល្លេ កិច្ច-
 ការី អស្សាតិ ។ នោ ហេតំ កទ្ធេ ។ កថំការី
 ច សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្សី កុល្លេ កិច្ចការី
 អស្ស ។ ឥច ភិក្ខុវេ តស្ស បុរិសស្ស ទារកតស្ស^(៣)
 វរមស្ស ពហុការោ ទោ មេ អយំ កុល្លោ

១ ឧ. តស្ស តិណ្ណស្ស ចារំ ធកស្ស ។ ម. តស្ស បុរិសស្ស តិណ្ណស្ស ចារំ ធកស្ស ។
 ២ ឧ. ទ្វារោ ។ ៣ ឧ. ម. តិណ្ណស្ស ចារំ ធកស្ស ។

កាស្រ័យឲ្យក្សននោះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងទៅកាន់គ្រើយ
 ខាងនាយដោយស្ម័គ្រចាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅនោះឯង
 បុរសនោះក៏ប្រមូលស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ និងចំបើង មកចងជា
 ក្សន ហើយបានកាស្រ័យក្សននោះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងទៅ
 កាន់គ្រើយខាងនាយបានដោយស្ម័គ្រ កាលបុរសនោះឆ្លងទៅដល់គ្រើយ
 ខាងនាយហើយ ក៏មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្សននេះមានឧបការៈ
 ច្រើនដល់ភាគាអញ ។ បានកាស្រ័យក្សននេះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង
 ឆ្លងមកដល់គ្រើយដោយស្ម័គ្រចាន បើដូច្នោះមានតែភាគាអញលើកក្សន
 នេះទូលលើក្បាលឬលើនឹងក ដើរចេញទៅកាន់វិគ្គតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ
 ធ្វើយ៉ាងនេះ បានឈ្នះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្សននោះឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុរសនោះ ធ្វើដូចម្តេច ទើបបានឈ្នះថាធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្សន
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះឆ្លងដល់គ្រើយនាយក្នុងទីនោះ
 គួរតែគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្សននេះមានឧបការៈច្រើន ដល់ភាគាអញ ។

ឧបសម្ព័ន្ធសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ ៥ វិទ្យាសាស្ត្រ

ឥតមាន កុល្យ វិស្សាយ ហេតុហិ ច មាទេហិ
 ច វាយមមាទោ សោត្តិជា ទាវ ឧត្តិណ្ណោ យទ្ធ-
 ជាហិ ឥមំ កុល្យំ ថេសេ វា ឧស្សាបេត្វា(១) ឧទ-
 កេ វា ឧបិលាបេត្វា យេនកាមំ បក្កមេយ្យន្តិ ។
 ឯវំការី ទោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្មី កុល្យ
 តិច្ឆការី អស្ស ។ ឯវំមេវ ទោ ភិក្ខុវេ កុល្យបមោ
 មយា ធម្មោ ទេសិកោ ឯត្តរណាត្តាយ នោ កហ-
 ណាត្តាយ កុល្យបមំ វេ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ទេសិតំ(២)
 អាជាធម្មេហិ ធម្មាមំ វេ បហាតត្វា បតេវ អធម្មា ។

(១៧) ធម៌មាទិ ភិក្ខុវេ ធម្មិដ្ឋាបាទិ ។ កកមាទិ
 ច ។ ឥធម ភិក្ខុវេ អស្សតវា បុត្តន្តោ អរិយានំ
 អធស្សវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្មេ អវិទីតោ

១ ឧ. ឧស្សាបេត្វា ។ ម. ឧស្សាបេត្វា ។ ២ ឧ. ធម្មំ ទេសិតំ ឧ វិស្សតិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ អលក្ខណៈសម្រាប់ ហេតុជាវិគាមនៃវិទ្យាសាស្ត្រ ៦ ពិភព

បានតាមស្រ័យនូវក្បួននេះហើយ ព្យាយាមដោយវិវេចន៍ជើង ធួនបក
 ដល់គ្រឹយនាយបានដោយស្មស្មី បើដូច្នោះមានតែអាក្ខរាញលើកក្បួន
 នេះ ដាក់លើគោក ឬតន្ត្រីចក្កនិទ័ត ហើយដើរចេញទៅកាន់វិគ្គរោម
 ប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះ ដែលធ្វើយ៉ាងនេះបាន
 ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្បួននោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ធម៌មានឧបមាដូចជាក្បួន ដែលគេថាគតសម្តែងហើយ ដើម្បីឱ្យរលាស់
 ខ្លួនចេញ មិនមែនដើម្បីឱ្យនៅប្រកាន់ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ មានឧបមាដូចក្បួន ដែល
 គេថាគតសម្តែងហើយ គប្បីលះបង់ធម៌(១) ទាំងឡាយចេញ ទិសចាំបាច់
 ពោលទៅប្តីដល់អកុសលធម៌ ។

(១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជាវិគាមនៃវិទ្យាសាស្ត្រ
 នេះ មាន ៦ ។ ហេតុជាវិគាមនៃវិទ្យាសាស្ត្រ ៦ គឺដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្តជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះជើង មិនឃើញ
 នូវពួកអរិយបុគ្គល មិនល្អាសក្នុងអរិយធម៌ មិនសិក្សាក្នុងអរិយធម៌

១ អន្តិកថា ថា បាទនិលសម្របៈ ទិសវិបស្សនា ។ ដែលព្រះសាស្តាឱ្យលះនោះ គឺឱ្យ
 លះចេញពីក្នុងសម្របៈ ទិសវិបស្សនានោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋបិដក មហាសុត្តន្តសម្ពុទ្ធ

សម្មាសាធិ អដស្សវី សម្មាសាធិស្ស អតោវិដោ
 សម្មាសាធិ អវិជំតោ រូបំ វតំ មម ឯសោ ហមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ វេទំ វតំ មម
 ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ
 សញ្ញំ វតំ មម ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ
 សមទុបស្សតិ សង្ខារ វតំ មម ឯសោ ហមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ យម្បិទំ ធិដ្ឋំ
 សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចារិតំ
 មនសា តម្បិ វតំ មម ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ សមទុបស្សតិ យម្បិទំ ធិដ្ឋំ ឆ្នាំងំ សោ លោកោ
 សោ អត្តា សោ បេត្ត អវិស្សាមិ ធិត្នោ ទុកេ សស្ស-
 តោ អវិបរិណាមទម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ វស្សាមិតិ
 តម្បិ វតំ មម ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សម-
 ទុបស្សតិ ។ សុតំ ច ទោ ភិក្ខុវេ អវិយេស្សវតោ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋបិដក មហាសុត្តន្តសម្ពុទ្ធ

មិម ឃើញដូច្នោះក្នុងសញ្ញាសេ បើបញ្ចសក្កន្តសញ្ញាសេ បើសិក្ខក្នុង
 សម្មាសាធិ ពិចារណាឃើញដូច្នោះ ដូច្នោះបស់កត្តាអញ ដូច្នោះជា
 កត្តាអញ ដូច្នោះខ្លួនរបស់កត្តាអញដូច្នោះ ខ្ញុំ ពិចារណាឃើញដូច្នោះខាង
 ខ្លួនរបស់កត្តាអញ ដូច្នោះជា កត្តាអញ ដូច្នោះខ្លួនរបស់កត្តាអញដូច្នោះ ខ្ញុំ
 ពិចារណាឃើញដូច្នោះសញ្ញាសេ ដូច្នោះបស់កត្តាអញ ខ្លួនជា កត្តាអញ ខ្លួនជា
 ខ្លួនរបស់កត្តាអញដូច្នោះ ខ្ញុំ ពិចារណាឃើញដូច្នោះសង្ខារទាំងឡាយថា ខ្លួន
 របស់កត្តាអញ ខ្លួនជា កត្តាអញ ខ្លួនជាខ្លួនរបស់កត្តាអញ ដូច្នោះ ខ្ញុំ
 អារម្មណ៍ណាដែលបានឃើញបានឮ បានពាល់ក្រវី បានដឹងច្បាស់ មក
 ដល់ បានវិស្វក បានពិចារណាឃើញ ។ ក៏ពិចារណាឃើញអារម្មណ៍
 នោះថា ខ្លួនរបស់កត្តាអញ ខ្លួនជា កត្តាអញ ខ្លួនជាខ្លួនរបស់កត្តាអញ
 ដូច្នោះ ខ្ញុំ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណាថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន
 កត្តាអញ កត្តាអញនោះទៅកាន់បរលោកនឹងជាអ្នកទៀងទាត់ បិតថេរ
 មិនប្រែប្រួល បិតនៅដូចជាសស្សតិក្ក(១) ដូច្នោះឯង ក៏ពិចារណាឃើញ
 ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិនោះថា ខ្លួនរបស់កត្តាអញ ខ្លួនជា កត្តាអញ ខ្លួនជា
 ខ្លួននៃកត្តាអញដូច្នោះ ខ្ញុំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយអវិយេស្សវតីដែលចេះដឹង

១ អន្តិកថា ថា បានដល់ភ្នំសិវេ ផែនដី ឯងមហាសម្មាសាធិម ។

បញ្ជីពាក្យ អានក្នុងបុរាណ ៤ ទិដ្ឋិផ្កាឃាំង

អរិយានំ ទស្សាវី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្ម
 សុវិធិតោ សម្មាសាសំ ទស្សាវី សម្មាសធម្មស្ស
 កោវិទោ សម្មាសធម្ម សុវិធិតោ រូបំ ទេតំ មម
 ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ វេទនំ
 ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ សម
 ទុបស្សតិ សញ្ញំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេ
 សោ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ សង្ខារេ ទេតំ មម ទេ
 សោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ យម្យំទំ
 ទិដ្ឋិ សុតំ មុតំ វិញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចរិតំ
 មទសា តម្យំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ
 អត្តាតិ សមទុបស្សតិ យម្យំទំ ទិដ្ឋិផ្កាឃាំង សោ លោកោ

បញ្ជីពាក្យ អានក្នុងបុរាណ ៥ ទិដ្ឋិផ្កាឃាំង

បានឃើញក្នុងអាយតនៈ ជាប្រភពនៃសក្ខីភាពរបស់យើង បានសិក្សាដោយ
 ប្រពៃក្នុងអាយតនៈ បានឃើញក្នុងសម្បទាន ជាប្រភពនៃសក្ខីភាព
 របស់យើង បានសិក្សាដោយប្រពៃក្នុងសម្បទាន ពិចារណាឃើញនូវរូប
 ថា ខ្ញុំមិនមែនជារបស់ភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាភក្តាអញ ខ្ញុំមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់ភក្តាអញ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាថា ខ្ញុំមិនមែនជា
 របស់ភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់ភក្តា
 អញ ពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថា ខ្ញុំមិនមែនជារបស់ភក្តាអញ ខ្ញុំ
 មិនមែនជាភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់ភក្តាអញ ពិចារណាឃើញ
 នូវសង្ខារទាំងឡាយថា ខ្ញុំមិនមែនជារបស់ភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជា
 ភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់ភក្តាអញ ការម្នាក់ណាដែលបាន
 ឃើញ បានឮ បានពាល់ក្រូក បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្វែងរក
 បានពិចារណារឿយ ៗ ដោយចិត្ត គឺពិចារណាឃើញនូវការម្នាក់នោះថា
 ខ្ញុំមិនមែនជារបស់ភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាភក្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
 របស់ភក្តាអញ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណាថា នោះជាសក្ខីលោក

សុត្តនិប្បទេ ប្រដំបតិកាសយ បូលសុត្តនិប្បទេ

សោ អត្តា សោ មេត្ត កវិស្សាមិ ចិរត្តា ធុរេក
 សស្សតោ អវិចារិណាមទម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ
 វស្សាមិភិ តម្បិ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាភិ សមទុបស្សតិ សោ ឯវំ សមទុបស្សតោ
 អសតិ ន បវិតស្សតិភិ ។

(២០) ឯវំ វុត្តោ អត្តាភោ កិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនកេច

សិយា ទុ ទោ កន្តេ តហិទ្ធា អសតិ បវិតស្សតិភិ ។

សិយា កិក្ខុភិ កកវា អកេច ឥន កិក្ខុ ឯតទ្ធស្ស

ឯវំ ហោតិ អហុ វត មេ តំ វត មេ នត្ថិ

សិយា វត មេ តំ វតាហំ ន លកាមិភិ សោ

សុត្តនិប្បទេ ប្រដំបតិកាសយ បូលសុត្តនិប្បទេ

មោឃំខ្លួន អត្តបរិយោគោ វេក្កិយបរិយោគ ពិវិយបុគ្គលេប្បវិទិចាភំ
 បិកាថេវបិមេប្រែប្រួល បិកាថេវដូចយាសសរុតិវុ ដូច្នោះឯង កិចិចារណា
 ឃើញនូវហេតុជាដំបូងនៃទិដ្ឋិមានជា មុំបិមេវរបេសំកាត្តាអញ មុំ
 មិនមែនជាអត្តាអញ មុំបិមេវរបេសំខ្លួនរបេសំកាត្តាអញ អរិយស្សវិក
 នោះ កាលពិចារណាឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះ កាលបើវត្ថុនោះមិនមាន
 គឺថា វិនាសទៅ ក៏មិនភក់ស្លុតឡើយ ។

(២០) នុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាន

ភិក្ខុ ១រូប បានត្រាបបង្ខំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បរិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន បើបរិក្ខារខាងក្រៅមិនមាន គឺថាវិនាសទៅ សេចក្តីភក់ស្លុត
 មានប្តូរទ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់
 ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តី
 ត្រូវវិយ៉ាងនេះថា ទ្រព្យរបេសំកាត្តាអញមានហើយ តែឥឡូវ ទ្រព្យ
 របេសំកាត្តាអញនោះ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ^(១) ទ្រព្យណា ដែលកាត្តា
 អញគួរបាន ឥឡូវកាត្តាអញ មិនបានទ្រព្យនោះឡើយ បុគ្គលនោះ

១ ខូចខាតទៅដោយស្តេចរឹបដាត់ បោរលួច ភ្លើងឆេះ ទឹកលិច ឬសំពៅដោយប្រើ
ប្រាស់ ។ អង្គីតថា ។

ឧបសគ្គស្យ អរណ្ណបរិយាយោ បរិស្សោតោ

សោធនតិ កំលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡិ កក្កុតិ សម្មោហំ
 អាបជ្ជតិ ឯវំ ទោ កិក្កុ ពហិទ្ធា អសតិ បរិតស្សនា
 ហោតិ ។ សិយា បទ កន្តេ ពហិទ្ធា អសតិ អបរិ-
 តស្សនាតិ ។ សិយា កិក្កុតិ ភគវា អរោច ឥទ
 កិក្កុ ឯកក្កុស្ស ឧ ឯវំ ហោតិ អហុ វត មេ តំ វត
 មេ ឧត្តិ សិយា វត មេ តំ វតហំ ឧ លកា-
 មីតិ សោ ឧ សោធនតិ ឧ កំលមតិ ឧ បរិទេវតិ
 ឧរត្តាឡិ កក្កុតិ ឧ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ឯវំ ទោ
 កិក្កុ ពហិទ្ធា អសតិ អបរិតស្សនា ហោតិ ។
 សិយា ឧ ទោ កន្តេ អជ្ឈតំ អសតិ បរិ-
 តស្សនាតិ ។ សិយា កិក្កុតិ ភគវា អរោច
 ឥទ កិក្កុ ឯកក្កុស្ស ឯវំ ធិដ្ឋិ ហោតិ

ឧបសគ្គស្យ អរណ្ណបរិយាយោ បរិស្សោតោ

កំលោកសេវ សំបុក ឡិក្កុស្ស ភក្កុតិ កក្កុតិ ឯវំ
 នូវសេចក្តីវង្វើងភ្លេច ម្នាលភិក្ខុ កាលបើបរិភោគាងក្រៅមិនមានហើយ
 សេចក្តីភក់ស្អុក វែមនឹងមាន យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 កាលបើបរិភោគាងក្រៅ មិនមានហើយ សេចក្តីមិនភក់ស្អុកមានដែរឬ
 ទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមាន
 សេចក្តីគ្រោះ យ៉ាងនេះថា ទ្រព្យរបស់ពាក្យមានហើយ តែឥឡូវ
 ទ្រព្យរបស់ពាក្យនោះ ត្រូវចំទៅជាគ្មានវិញ ទ្រព្យណា ដែល
 ពាក្យនោះបាន ឥឡូវពាក្យនោះមិនបានទ្រព្យនោះឡើយ បុគ្គលនោះ
 មិនសោកសៅ មិនសំបុក មិនឡិក្កុស្ស មិនភក់ស្អុក កក្កុតិក្កុស្ស
 មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វើងភ្លេច ម្នាលភិក្ខុ កាលបើបរិភោគាងក្រៅមិនមាន
 ហើយ សេចក្តីមិនភក់ស្អុក វែមនឹងមាន យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះកាលបើវតមានក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីភក់ស្អុក មានឬ
 ទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីយល់

សុត្តនិបិដក អប្បិរោធិយស្ស បូជបណ្ណសាង

សោ លោភោ សោ អត្តា សោ មេត្ត កវិស្សាមិ
 ធិត្ថោ ធុរោ សស្សតោ អវិបវណាមធម្មោ សស្សតិ-
 សមំ តថេវ វស្សាមីតិ សោ សុណាតិ តថាគតស្ស
 វា តថាគតស្សវកស្ស វា សព្វេសំ ធិត្ថិដ្ឋានាធិដ្ឋានមរិ-
 យុដ្ឋានាតិធិវេសាធុសយា ធិ សមុត្យា តាយ សព្វសង្ខា-
 រសមថាយ សព្វមធិច្បដិធិស្សតាយ តណ្ហាត្តយាយ
 វិរាតាយ ធិរោតាយ ធិព្វានាយ ធីត្ថំ ទេសេន្តស្ស ។
 តស្សេវំ^(១) ហោតិ ឧត្ថិដ្ឋិស្សាមិ ធាមស្ស វិទស្សិ-
 ស្សាមិ ធាមស្ស ទស្ស ធាម កវិស្សាមីតិ
 សោ សោចតិ តិលមតិ បរិទេវតិ ឧវត្តាធឿ តាទ្ធិតិ

១ ឧ. ធស្ស ៧ ។

សុត្តនិបិដក អប្បិរោធិយស្ស បូជបណ្ណសាង

យើញហោធិរោថោ រោថោសព្វយោក រោថោប្ប អក្ខរោញ្ចោរោ
 ទៅក្នុងបរយោក ក៏ដោយប្បប្បទៀងទាត់វិចថោ បិមប្រប្រល បិគមៅ
 ចិដ្ឋិដ្ឋិសស្សតិវត្ថុប្បោរោធិ បុគ្គលនោះរែបស្តាប់តាក្សរេសតថាគត
 ក្តី រេសសាវកវៃគតថាគតក្តី ដែលសប្បែងធមិដើម្បីតាសវិលើនិទ្ធិទិដ្ឋិ
 ហេតុនៃទិដ្ឋិ^(១) និងទីតាំងពេស្រយនៃទិដ្ឋិ និងសេចក្តីគ្រូបសង្កតនៃទិដ្ឋិនិង
 អនុស័យដែលតាំងនៅចាំក្នុងសត្តាន ដើម្បីរម្ងាប់នូវសត្វរោជាន្ត ដើម្បី
 លរេសនៃទិដ្ឋិ^(២) តាំងន្ត ដើម្បីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ
 ដើម្បីលក់នៃគន្ធានុត ដើម្បីត្រឡប់ទៅ ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រឡប់
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងសូន្យទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញនឹង
 វិនាសទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញមុខនឹងមិនកើតទៀតឡើយ
 បុគ្គលនោះ ក៏សោកសៅ លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ច្រង កន្ទក់កន្ទេញ

១ ហេតុនៃទិដ្ឋិមាន ៨ គឺ ១. ទិដ្ឋិ ២. អវិជ្ជា ៣. ធិស្សៈ ៤. សញ្ញា ៥. វិញ្ញាណ (សេចក្តីប្រើប្រាស់) ៦. អយោធិសោមនសិការៈ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយខុសទំនង) ៧. បាមមិទ្ធិ (មិត្តអាព្រាត់) ៨. បរោ-
 យោសៈ សំឡេងពីរកងអំពីសម្លាប់ជនដទៃ ។ ២ ឧបទិដ្ឋាន ៤ គឺ ១. ទិដ្ឋិ ២. វិលេស្ស-
 បដិ ៣. អភិសង្ខារបដិ ៤. បញ្ចកមនុក្ខបដិ ។ អង្គកថា ។

ឧបសម្ព័ន្ធ អនាមិកបទប្បញ្ញត្តិ បិណ្ឌបិណ្ឌ

សម្មាសា អាមជ្ជតិ ឯវិ ទោ កិក្ខុ អជ្ជត្តំ អសតិ
 បរិភស្សនា ហោតិ ។ សិយា បទ កន្តេ អជ្ជត្តំ
 អសតិ អបរិភស្សនាតិ ។ សិយា កិក្ខុតិ កកវា
 អកេច ឥទ កិក្ខុ ឯកច្ឆស្ស ទ ឯវិ ទិដ្ឋិ
 ហោតិ សោ លោកោ សោ អត្តា សោ បេច្ច
 កវិស្សមិ ទិច្ឆោ ទុកេ សស្សតោ អវិបរិណាមទម្មោ
 សស្សតិសមំ តថេវ បស្សមិ តិ សោ សុណាតិ តថា-
 កតស្ស កំ តថាកតស្សវកស្ស កំ សទ្ធសំ ទិដ្ឋិដ្ឋា-
 នាទិដ្ឋា ឧបរិយុដ្ឋានាភិទិវេសា ទុសយា ទំ សមុក្សា តាយ
 សទ្ធសង្ខារសមថាយ សទ្ធិបទិច្ឆាទិស្សតាយ កត្តា-
 តុយាយ វិកតាយ ទិវេនាយ ទិក្ខុនាយ ទម្ពំ ទេ-
 សេទ្ធស្ស ។ តស្ស ទ ឯវិ ហោតិ ទុច្ឆិដ្ឋិស្សមិ

ឧបសម្ព័ន្ធ អនាមិកបទប្បញ្ញត្តិ ចោលវិហារបដិស្ឋិតសុត

ដែលខ្ញុំសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ម្នាលភិក្ខុ កាលបើភិក្ខុខាងក្នុងមិនបានហើយ
 សេចក្តីភក់ស្កុត វែមនិច្ចាតនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពុទ្ធភាព
 ថេរីភិក្ខុខាងក្នុងមិនបានហើយ សេចក្តីមិនភក់ស្កុត គប្បីមានវិជេរ្យទេ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ក្រាស់តទៅ
 ទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមានសេចក្តីយល់
 ឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន អាត្មាអញនោះ
 ទៅក្នុងបរលោក នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល បិតទៅ
 បីដូចជាសស្សតិវិក្ខុដូច្នោះឯង បុគ្គលនោះ វែមនិច្ចាតនៃកថាភក្តី
 សារីកនៃកថាភក្តី ដែលសម្តែងធម៌ ដើម្បីតាស់វិលវិលនូវទិដ្ឋិ និងហេតុ
 នៃទិដ្ឋិ និងទីតាំងកាស្រ័យនៃទិដ្ឋិ និងសេចក្តីគ្របសង្កត់នៃទិដ្ឋិ និង
 អនុស័យដែលតាំងនៅម៉ាក្នុងស្ថាន នដើម្បីរង្វាច់នូវសង្ខារទាំងពួង ដើម្បី
 លះបង់នូវឧបធិទាំងពួង ដើម្បីអស់ទៅនៃកណ្តា ដើម្បីប្រាសចាកភក្តៈ
 ដើម្បីរលត់នៃកងទុក្ខ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងសូន្យទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មា

នាមស្ស វិនិច្ឆ័យស្ស មិ ធាមស្ស ធម្មស្ស ធាម កវិស្ស មិ ភិ
សោ ធន សោចតិ ធន កិលមតិ ធន បរិទេវតិ ធន ឧត្តា-
ន្ទិ កន្ទតិ ធន សម្មោហំ អាមជ្ជតិ ឯវំ ទោ កិក្កុ
អជ្ជត្តំ អសតិ អបរិសស្សនា ហោតិ ។

(២០) តំ(១) កិក្កុវេ បរិក្កហំ បរិក្កណ្ណោ យ្យា ឃ្យា ស្ស
បរិក្កហោ ធិន្ទោ ធុរោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ
សស្សតិសមំ តថេវ តិដ្ឋេយ្យ បស្សថ ទោ តុម្ពេ កិក្កុវេ
តំ បរិក្កហំ ឃ្យា ស្ស បរិក្កហោ ធិន្ទោ ធុរោ សស្សតោ
អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ តិដ្ឋេយ្យតិ ។
ទោ ហោតំ កន្ទ ។ សាធុ កិក្កុវេ អហម្យំ ទោ តំ កិក្កុវេ
បរិក្កហំ ធន សមនុបស្សមិ ឃ្យា ស្ស បរិក្កហោ ធិន្ទោ
ធុរោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ
តិដ្ឋេយ្យ ។ តំ(២) កិក្កុវេ អត្តវាទុតាណំ ឧតាទិ-
យេថ យស្ស(៣) អត្តវាទុតាណំ ឧតាទិយតោ ធន
ឧប្បន្នេយ្យំ សោ កបរិទេវតុក្កោ ធាម ធន ស្សនា យា សា

១ ម. កត្តិ ។ ២ ម. តំ ហិ ។ ៣ ឧ. យំ អស្ស ។

អញ្ជាវិវិហសាវេវ បិរកេត្យោ ក្សេយ ពញាមញ្ជា រេវេវ វិវិហសេក
ទៀត ក្សេយ បុគ្គលនោះមិនសោកសៅ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិន
គក់ច្រូង កន្ទក់កន្ទញ មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីវង្វែងរក្សេ ម្នាលភិក្ខុ កាល
បើគ្រូទាំងក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីមិនគក់ស្អុត វែមនឹងមានយ៉ាងនេះ ។

(២១) ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់ណា ដែលទៀងទាត់ មិក-
ថេវ មិនប្រែប្រួល មិកនៅដូចជាសស្សតិក្កដូច្នោះឯង អ្នកទាំងឡាយ
គប្បីគន់មើលខ្លួនទ្រព្យរបស់នោះចុះ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់
ណា ដែលទៀងទាត់ មិកថេវ មិនប្រែប្រួល មិកនៅដូចជាសស្សតិ-
ក្កដូច្នោះឯង តើអ្នកទាំងឡាយឃើញម្ល៉ាងនេះទេ ។ បរិក្ក
ព្រះអង្គដឹងម្រើម ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ
ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់ណាដែលទៀងទាត់ មិក-
ថេវ មិនប្រែប្រួល មិកនៅដូចជាសស្សតិក្កដូច្នោះឯង សូម្បីតថាគត
ក៏មិនឃើញខ្លួនទ្រព្យរបស់នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ សេចក្តី
សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ គោមធម្ម សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិន
គប្បីកើតដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់ ខ្លួនអត្តវាទុបាទានណា(១) អ្នកទាំងឡាយ
ប្រកាន់ ខ្លួនអត្តវាទុបាទាននោះ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ សេចក្តី

១ វាទៈនិងសេចក្តីប្រកាន់ជាខ្លួនដូច្នោះ ។ អន្តិកថា ។

ឧបទ្រព្យ អនុប្បបទ អនុវត្តន៍ ឧបទ្រព្យ

បស្សន លោ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ តំ អត្តវាទុចាណំ យស្ស
 អត្តវាទុចាណំ ឧចាទិយតោ ន ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកា-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសាតិ ។ លោ ហេតុ
 កន្តេ ។ សាទុ ភិក្ខុវេ អហម្យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ
 អត្តវាទុចាណំ ន សមនុបស្សាមិ យស្ស អត្តវា-
 ទុចាណំ ឧចាទិយតោ ន ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកា-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសា ។ តំ ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋិ-
 ធិស្សយំ ធិស្សយេថ យស្ស ធិដ្ឋិធិស្សយំ
 ធិស្សយតោ ន ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកាបរិទេវទុក្ខនោ-
 មនស្សនាយាសា បស្សន លោ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ តំ
 ធិដ្ឋិធិស្សយំ យស្ស ធិដ្ឋិធិស្សយំ ធិស្សយតោ
 ន ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកាបរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយា-
 សាតិ ។ លោ ហេតុ កន្តេ ។ សាទុ ភិក្ខុវេ

ឧបទ្រព្យ អនុប្បបទ អនុវត្តន៍ ឧបទ្រព្យ

សោក ឡឹកឡូល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បី
 កើតឡើង ដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់នូវអត្តវាទុចាណោ អ្នកទាំងឡាយបាន
 ឃើញនូវអត្តវាទុចាណោនោះទេ ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកទ្រព្រះអង្គ
 មិនឃើញនូវអត្តវាទុចាណោនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់នូវអត្តវាទុ-
 ចាណោ សូម្បីតថាគត ក៏មិនឃើញ នូវអត្តវាទុចាណោនោះដែរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកស្រ័យនូវធិដ្ឋិនិស្ស័យ
 ណា អ្នកទាំងឡាយស្រ័យ នូវធិដ្ឋិនិស្ស័យនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ចិត្ត មិនគប្បីកើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកស្រ័យនូវធិដ្ឋិនិស្ស័យណា អ្នកទាំង-
 ឡាយឃើញនូវធិដ្ឋិនិស្ស័យនោះទេ ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួក
 ទ្រព្រះអង្គមិនឃើញ នូវធិដ្ឋិនិស្ស័យនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អមាម្យំ ទោ ភំ ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋិនិស្សយំ ន សម-
នុបស្សាមិ យស្ស ធិដ្ឋិនិស្សយំ ធិស្សយតោ ន
ឧច្ចរដ្ឋេយ្យំ សោគាបរិទេវនុត្តរោមនស្សនាយាសា ។

(២២) អត្ថនិ វា ភិក្ខុវេ សតិ អត្ថនិយំ មេតិ
អស្សាតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ អត្ថនិយេ វា ភិក្ខុវេ
សតិ អត្តា មេតិ អស្សាតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ អត្ថនិ
ច ភិក្ខុវេ អត្ថនិយេ ច សន្ធិតោ វេតតោ អនុប-
លត្តិយមាទេ(១) យម្យំធិ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ សោ លោកោ
សោ អត្តា សោ មេច្ច កវិស្សាមិ និទ្វោ ធុរោ
សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តដេវ
វស្សាមីតិ ននាយំ ភិក្ខុវេ កេវលោ បរិច្ចរោ
ពាលធម្មាតិ ។ តិញ្ញំ ទោ សិយា កន្តេ កេវ-
លោ ហិ(២) កន្តេ(៣) បរិច្ចរោ ពាលធម្មាតិ ។

១ ឧ. ម. អនុបលត្តមាទេ ។ ២-៣ ឧ. អយំ បាវោ ឆន្ទំ ។

ក្រវហើយ ព្រហ្មភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ឡឹកឡាយ ខ្ពក្ខ ទោ-
មនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត បិទបញ្ជីភើតឡើងដល់បុគ្គល ពាស្រីយ
នូវទិដ្ឋិនិស្សយណា សូម្បីតថាគតក៏បិទឃើញនូវទិដ្ឋិនិស្សយនោះដែរ ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើខ្លួនមានហើយ សេចក្តី
គ្រិះរិះថា នេះជាបរិការរបស់ខ្លួនអញដូច្នោះមានបួន ។ ព្រះករុណា ព្រះ
អន្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបរិការរបស់ខ្លួនមានហើយ សេចក្តី
គ្រិះរិះថា នេះជាខ្លួនរបស់អញដូច្នោះ មានដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះ
អន្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើខ្លួនក្តី បរិការរបស់ខ្លួនក្តី ដែល
ច្បួលមិនបាន ដោយពិត ដោយបិតថេរ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណា
ថា នោះជាសគុលោក នោះជាខ្លួន ភាគាអញនោះទៅក្នុងបរលោក
នឹងជាច្បួលទៀងខាត់ បិតថេរ មិនប្រែច្រួល នឹងបិតនៅដូចជា
សស្សភិក្ខុដូច្នោះឯង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ជាពាលធម៌ចរិច្ចណិ
ទាំងអស់ មានពិត ឬទេ ។ ចព៌ក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ថ្មីក៏មិនមាន
ចព៌ក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ពាលធម៌មានចរិច្ចណិទាំងអស់ ពិតមែន ។

ឧបទ្រព្យ អនាគតបុព្វសុខ កំពុង បរិច្ចារ

តំ តី មញ្ញថ កិក្ខុវេ រូបំ វិច្ឆំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិ-
 ណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សិតុំ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ ហេតំ
 កន្តេ ។ តំ តី មញ្ញថ កិក្ខុវេ វេទនា ។ មេ ។
 សញ្ញា ... សង្ខារ ... វិញ្ញាណំ វិច្ឆំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ទុក្ខំ
 វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សិតុំ ឯតំ
 មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ
 ហេតំ កន្តេ ។ តស្មាតិហ កិក្ខុវេ យត្តិញ្ចំ រូបំ

ឧបទ្រព្យ អនាគតបុព្វសុខ កំពុង បរិច្ចារ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ឬ
 ជាធម្មជាតិទៀន ឬមិនទៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀនទេ ។
 របស់ណាដែលមិនទៀន របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏-
 ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាដែលមិនទៀន ដែលជាទុក្ខ មានសភាពប្រ-
 ច្រូលជាធម្មតា គួរនឹងពិចារណាឃើញខ្លះរបស់នោះជា ខ្លះរបស់ភាគាមញ្ញ
 ខ្លះជាភាគាមញ្ញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់ភាគាមញ្ញ ដូច្នោះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏-
 ចម្រើន ហេតុនោះមិនគួរនឹងយល់ឃើញដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា...
 សង្ខារទាំងឡាយ...វិញ្ញាណជារបស់ទៀន ឬមិនទៀន ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀនទេ ។ របស់ណាដែលមិនទៀន របស់នោះជាទុក្ខ
 ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាដែលមិនទៀន
 ដែលជាទុក្ខ មានសភាពប្រច្រូលជាធម្មតា គួរនឹងពិចារណាឃើញខ្លះ
 របស់ខ្លះជា ខ្លះរបស់ភាគាមញ្ញ ខ្លះជាភាគាមញ្ញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់ភាគា
 មញ្ញ ដូច្នោះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនគួរនឹងយល់ឃើញ
 ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូបណាមួយ

អតីតាណាគតបច្ចុប្បន្នំ អដ្ឋង្គតំ វា តហិទ្ធា វា ឌីណ្យាវិតំ
 វា សុខុមំ វា ហិំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋត្វំ ។ យាកាចិ វេទនា ។ បេ ។ យាកាចិ
 សញ្ញា ... យេកេចិ សង្ខារា ... យន្តិញ្ចំ វិញ្ញាណំ អតីតា-
 នាគតបច្ចុប្បន្នំ អដ្ឋង្គតំ វា តហិទ្ធា វា ឌីណ្យាវិតំ
 វា សុខុមំ វា ហិំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោ-
 ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋត្វំ ។

[២៣] ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ
 ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ
 ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ
 ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ ឯវមេតំ

១ ១. បញ្ចសុ ហិទេសុ មិសេសុ ឧ ទិស្សនិ ។

ជាអតីត ជាអនាគត ជាបច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងឬខាងក្រៅ គ្រោតគ្រោតឬល្អិត
 ថោកទាបឬខ្ពស់ រូបណាដែលមានក្នុងទីនាយក្នុងទីជិត អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីឃើញរូបទាំងអស់នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាង
 នេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្លះមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។ វេទនាណាមួយ ។ បេ ។ សញ្ញាណ
 មួយ ... សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ... វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត
 ជាអនាគត ជាបច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងឬខាងក្រៅ គ្រោតគ្រោតឬល្អិត ថោក
 ទាបឬខ្ពស់ វិញ្ញាណណា ដែលមានក្នុងទីនាយក្នុងទីជិត អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បីឃើញវិញ្ញាណទាំងអស់នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាម
 សេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជា
 អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។

[២៣] ខ្លួនក្នុងទីនាយក្នុងទីជិត កាលបើបាន
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ឡើយណាយក្នុងរូបផង ឡើយណាយក្នុងវេទនា
 ផង ឡើយណាយក្នុងសញ្ញាផង ឡើយណាយក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង
 ឡើយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើឡើយណាយហើយ ក៏លែង
 គ្រេកអរ កាលបើលែងគ្រេកអរហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ កាលបើចិត្តផុត

ចេតនាស្ស អណកម្មបេស្សេ ចិត្តបណិយោ រាជិតោ

វិបុត្តមិត្តិ^(១) ញាណំ ហោតិ ចិណ្ណា ជាតិ វុសិតំ ប្រាហ្ម-
 ចរិយំ កតំ ករណីយំ នាមវំ វត្តត្តាយាតិ បដាជាតិភិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧត្តិត្តបលិយោ វតិបិ
 សង្កិណ្ណាបរិក្ខោ^(២) វតិបិ អន្ធក្កេសិកោ វតិបិ
 ធិរត្តន្តោ វតិបិ អរិយោ បទ្ធក្កេដា បទ្ធការោ វិសិ-
 យុត្តោ វតិបិ ។ កតញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧត្តិត្តប-
 លិយោ ហោតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា
 បហំនា ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលា កាលាវត្តកតា អនកា-
 វុច្ឆតា អាយតិ អនុប្បាទទម្មា វរំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឧត្តិត្តបលិយោ ហោតិ ។ កតញ្ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សង្កិណ្ណាបរិក្ខោ ហោតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ

១ ម. វិបុត្តមិត្តិ ។ ២ សង្កិណ្ណាបរិកោតិយុត្តិ ។

ចេតនាស្ស អណកម្មបេស្សេ ចិត្តបណិយោ រាជិតោ

ស្រឡះហើយ គេហើយក៏ដឹងថាគាត់ប្រាសចេញពីស្រឡះហើយវិញ ក៏កើត
 មានឡើង ហើយបីធម្មតាដំបូង ដំបូងគេហើយ បញ្ចុប្បាយរួមបី ពន្យា
 អញបានបញ្ចេញហើយ ក៏ប្រើវិធីអញ ពន្យាអញបានធ្វើហើយ ក៏ចូលទៅ
 ប្រព្រឹត្តទៅ បើប្រើសេចក្តីសេចក្តីដទៃទៀត បិទហានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំឱ្យយ ភិក្ខុនេះ គឺជាអ្នកហៅថា អ្នកមានសន្ទុះទ្វារកង់^(១) លើក
 ឡើងហើយផង មានគួររុករាំលាយហើយផង មានសសរគោលផង
 ឡើងហើយផង បិទហានសន្ទុះទ្វារកង់ ជាអរិយៈមានទង់ដ៏យ ដាក់ចុះ
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំឱ្យយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទុះទ្វារកង់លើកឡើង តើដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ បាន
 លះចង់ខ្លះអវិជ្ជា ចាំឱ្យបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឱ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុត
 ក ធ្វើឱ្យលែងមានវិបស្សនា ឱ្យលែងកើតទៅខាងមុខទៀត ជាធម្មតា
 ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទុះទ្វារកង់ លើកឡើងហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ភិក្ខុជាអ្នកមានគូ
 រុករាំលាយនោះ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ

១ សន្ទុះទ្វារកង់ឬសន្ទុះទ្វារកង់គុណដែលធ្វើសម្រាប់អូសចេញចូលចិបដើរទ្វារស្រុក ទ្វារ
 ឆរក៏ ។ ។

សុត្តនិប្បេ បដិដក្ខណ្ឌោ បុណ្ណសុត្តនិប្បេ

កិក្ខុទោ ហោនោត្តរិកោ ជាតិសង្ខារោ បហីនោ
 ហោតិ ឧត្ថិទ្ធម្មលោ តាលាវត្តកតោ អនការ្មត្តិកោ
 អាយតី អនុប្បាទទម្មោ វិវា ហោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 សង្កិណ្ណាបរិក្កោ ហោតិ ។ កថញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 អត្តន្ទេសិកោ ហោតិ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុទោ
 តណ្ហា បហីនោ ហោតិ ឧត្ថិទ្ធម្មលោ តាលាវត្តកតោ
 អនការ្មត្តិកោ អាយតី អនុប្បាទទម្មោ វិវា ហោ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ អត្តន្ទេសិកោ ហោតិ ។ កថញ្ច កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ វិវត្តន្ទោ ហោតិ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុទោ
 បញ្ចារម្ភានិយា វិ សញ្ញាជនា វិ បហីនា វិ ហោនិ

សុត្តនិប្បេ បដិដក្ខណ្ឌោ បុណ្ណសុត្តនិប្បេ

កិក្ខុកង្កិណ្ណសុត្តនិប្បេ បុណ្ណេយេវវិវាវិសិស្សោ(១) យសការៈឲ្យប្តូរតប្តី
 ទាំងបានកាត់ផ្តាច់បូសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមរោគកក្តុក ធ្វើឲ្យលែង
 មានវិបសោក ឲ្យលែងកើតទៅខាងមុខទៀត ជាធម្មតា ម្នាលកិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កិក្ខុជាអ្នកមានគូរុបរិលាយហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុ ជាអ្នកមានសសរគោលដកឡើង
 ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុ កង្កិណ្ណសុត្ត
 នេះ បានលះបង់នូវតណ្ហា ទាំងបានកាត់ផ្តាច់បូសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជា
 ដើមរោគកក្តុក ធ្វើឲ្យលែងមានវិបសោក ឲ្យលែងកើតទៅខាងមុខ
 ទៀត ជាធម្មតា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុជាអ្នកមានសសរគោល
 ដកឡើងហើយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុ
 ជាអ្នកមិនមានសន្ទុះខ្លា តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលកិក្ខុទាំង
 ឡាយ កិក្ខុកង្កិណ្ណសុត្តនេះ បានលះបង់នូវសញ្ញាដទៃដាច់ណែកខាង
 ១បានដល់អភិសង្ខារ តិក្ខុជាបច្ច័យក្នុងកល្មី តាមទំនងដែលញាំងសត្វឲ្យតើឲ្យក្រាប
 រង្គាត់ទៅក្នុងដីទាំងឡាយ ។

ឧបស្សន្ទ រាលតទ្ធករណ្ណ ពុទ្ធសាសន្តិក

ឧទ្ធិន្ទម្មណាចំ តាលាវត្តុកតាចំ អនការវ័ត្តតាចំ អាយតិ
 អនុប្បាទនម្មាចំ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវត្តន្សោ
 ហោតិ ។ កថត្ត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អវាយោ ចន្ទន្ទដោ
 ចន្ទការោ វិសំយុត្តោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ
 អស្មិមាដោ មហិដោ ហោតិ ឧទ្ធិន្ទម្មណា តាលាវត្តុ-
 កតោ អនការវ័ត្តតោ អាយតិ អនុប្បាទនម្មា ឯវំ
 ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អវាយោ ចន្ទន្ទដោ ចន្ទការោ
 វិសំយុត្តោ ហោតិ ។

[២២] ឯវំ វិមុត្តចិត្តំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សឥទ្ធា
 ទេវ សព្រញា សមជាមតិកា អន្ទេសញ្ចា^(១) ទាធិ-
 កច្ឆន្តិ ឥធិ ឯស្សិតំ តថាគតស្ស វិញ្ញាណាច្ឆិ តំ
 តំស្ស ហេតុ ធិដ្ឋេវហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេ តថាគតំ
 អនុវុដ្ឋោតិ^(២) វទាមិ ។ ឯវំវាធិ ទោ មំ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ប. អន្ទេសំ ។ ២ ឧ. អនុវុដ្ឋោតិ ។ អនុវុដ្ឋោតិ ។

ឧបស្សន្ទ រាលតទ្ធករណ្ណ ពុទ្ធសាសន្តិក

ក្រោម ៥ ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដួចជាដើមត្នោតកំបុត-ក
 លែងមានបែបភាព ឲ្យលែងកើតតទៅទាំងមុខទៀត ជាធម្មតា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកមិនមានសន្ទុះទារ ដោយប្រការដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអវិយៈមានទង់ជ័យដាក់ចុះ
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈ កើដោយប្រការ
 ដូចផ្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ គួរសាសនានេះ បានលះ-
 បង់ ឲ្យអស្មិមានៈ ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដួចជាដើមត្នោត
 កំបុត-ក ឲ្យលែងមានបែបភាព ឲ្យលែងកើតតទៅទាំងមុខទៀត ជា
 ធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអវិយៈ មានទង់ជ័យដាក់ចុះហើយ
 មានការដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅតា ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រះ
 ព្រហ្ម និងបដាមតិទៅរាជ ទាំងគ្នាតាមស្វែងរកភិក្ខុ ដែលមានចិត្តរួច
 ស្រឡះយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានប្រទះថា វិញ្ញាណរបស់សត្វអាស្រ័យហើយ
 ឲ្យការម្នាក់នេះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 គោលនូវសត្វថាមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វែរមាន

សុត្តន្តបិដក បញ្ញិបតិកាយ បួសបណ្ណសាស្ត្រ

ឯវេទកាយី ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា អសតា តុច្ឆា
 មុសា អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខុន្តិ វេទយំកោ សមណោ
 កោតមោ សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេនំ វិហាសំ វិកវំ
 បញ្ញាបេតិកិ ។ យថា ចាហំ កិក្ខុវេ ន យថា
 ចាហំ ន វេទមិ តថា មំ កេ កោន្តោ សមណា-
 ប្រាហ្មណា អសតា តុច្ឆា មុសា អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខុន្តិ
 វេទយំកោ សមណោ កោតមោ សតោ សត្តស្ស
 ឧច្ឆេនំ វិហាសំ វិកវំ បញ្ញាបេតិកិ ។ ឬទ្ធ ចាហំ
 កិក្ខុវេ ឯវេទមិ ច ធុត្តកោវ បញ្ញាបេមិ ធុត្តស្ស
 ច ធុរោធំ ។ កក្រ ចេ កិក្ខុវេ បវេ តថាគតំ អក្កោសន្តិ
 បរិកាសន្តិ រោសេន្តិ វិហោសេន្តិ យដ្ឋេន្តិ^(១) កក្រ កិក្ខុវេ

១ វិហោសេន្តិ យដ្ឋេន្តិ ធុទ្ធយយំ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក បញ្ញិបតិកាយ បួសបណ្ណសាស្ត្រ

សមណាប្រាហ្មណីប្បយក្ខតំ បានពោលបង្ហាត់តថាគតដែលមានវិទៈយោវិ
 នេះ ដែលបានពោលយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យមិនទៀង ដោយពាក្យទទេ
 ដោយពាក្យកុហក ដោយពាក្យមិនពិត ដូច្នោះថា ព្រះសមណោគាតម
 ជាអ្នកបំផ្លាញសត្វ តែងបញ្ជាគន្លងសេចក្តីដាច់ស្ងួន សេចក្តីវិនាស
 សេចក្តីមិនកើតទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតមិនបានពោល ដោយប្រការណាផង ដោយប្រការណាផង
 សមណាប្រាហ្មណីដ៏ចម្រើននោះពោលបង្ហាត់តថាគតដោយប្រការដូច្នោះៗ
 ដោយពាក្យមិនទៀង ដោយពាក្យទទេ ដោយពាក្យកុហក ដោយពាក្យ
 មិនពិត ដូច្នោះថា ព្រះសមណោគាតម ជាអ្នកបំផ្លាញសត្វ តែង
 បញ្ជាគន្លងសេចក្តីដាច់ស្ងួន សេចក្តីវិនាស សេចក្តីមិនកើតទៀត របស់
 សត្វដែលមាននៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើមក្តី ក្នុងកាល
 ឥឡូវក្តី តថាគត តែងបញ្ជាគន្លងទុក្ខ^(១) ផង នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ^(២)
 ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកដទៃដទៃ ដេរ គម្រាម ប្រឡូស
 ចៀកចៀន ធ្វើបាបតថាគតក្នុងការប្រកាសសច្ចៈទាំង ៤ នោះ ម្នាលភិក្ខុ

១ ពាក្យថា ទុក្ខ នេះ សង្គ្រោះយកសេចក្តីយចូលផង ។ ២ ពាក្យថា រលត់ទុក្ខ នេះ សង្គ្រោះយកមន្តចូលផង ។

ប្រវត្តិសាស្ត្រ អរិយធម៌ខ្មែរ ធម្មសម្បជញ្ញវិញ្ញាណ

តថាគតស្ស ទ ហោតិ អាណាតោ ទ អប្បចូយោ
 ទ ចេតសោ អនតិទន្ធិ^(១) ។ តត្រ ចេ កិក្ខុវេ
 បរេ តថាគតំ សត្តរោន្តិ កុក្ករោន្តិ មារោន្តិ បូជេន្តិ
 តត្រ កិក្ខុវេ តថាគតស្ស ទ ហោតិ អាណាតោ ទ
 សោមនស្សំ ទ ចេតសោ ទុត្តិណវត្តំ ។ តត្រ ចេ
 កិក្ខុវេ បរេ តថាគតំ សត្តរោន្តិ កុក្ករោន្តិ មារោន្តិ
 បូជេន្តិ តត្រ កិក្ខុវេ តថាគតស្ស ឯវំ ហោតិ យំ
 ខោ ឥទំ បុត្រេ បរិញ្ញាតំ ភត្ត មេ ឯវុចា កាណ
 ករិយន្តិតិ ។

[២៥] តស្មាតិហា កិក្ខុវេ តុត្តោ ចេមិ បរេ
 អក្កោសេយ្យំ បរិកាសេយ្យំ រោសេយ្យំ វិហោសេយ្យំ
 យដ្ឋេយ្យំ^(២) តត្រ តុត្តោហិ ទ អាណាតោ ទ
 អប្បចូយោ ទ ចេតសោ អនតិទន្ធិ ករណីយា ។

១ ឧ. ម. អនតិទុំ ។ ២ ឧ. ម. យដ្ឋេយ្យន្តិ ជាថោ ន ទិស្សតិ ។

ប្រវត្តិសាស្ត្រ អរិយធម៌ខ្មែរ ធម្មសម្បជញ្ញវិញ្ញាណ ២

ទាំងឡាយ តថាគតមិនមានសេចក្តីក្រោធ មិនមានសេចក្តីមិនព្រមព្រាប
 គឺពោមនស្ស មិនមានសេចក្តីមិនរីករាយនៃចិត្ត ក្នុងហេតុមានដេរ
 ជាដើមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកជនដទៃធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់ពាន បូជាតថាគតក្នុងការប្រកាសសច្ចៈនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតមិនមានសេចក្តីក្រោកអរ មិនមានសេចក្តីសោមនស្ស មិនមាន
 សេចក្តីបាខន្តិក ក្នុងសក្ការៈជាដើមនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ពួកជនដទៃ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់ពាន បូជាតថាគតក្នុងការប្រកាស
 សច្ចៈនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងសក្ការៈ
 ជាដើមនោះយ៉ាងនេះថា ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលតថាគតបានកំណត់ដឹង
 ក្នុងកាលមុនចូរហើយ សក្ការៈមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺពួកជនដទៃធ្វើ
 ដល់តថាគត គឺចំពោះខន្ធបញ្ចកៈនោះ ។

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃដេរ
 រាប់ពាន ប្រឡូស្ត បៀតបៀន ធ្វើបាចអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិន
 ត្រូវធ្វើសេចក្តីក្រោធ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីមិនព្រមព្រាប គឺពោមនស្ស មិន
 ត្រូវធ្វើសេចក្តីមិនរីករាយនៃចិត្ត ក្នុងពាក្យដេរជាដើមនោះឡើយ ។

តស្មាតិហ កិក្ខុវេ តុម្ពេ ទេមិ បវេ សក្កវេយ្យំ
 តុក្កវេយ្យំ មាធយ្យំ បូជេយ្យំ តត្រ តុម្ពេហិ ន
 អាធនោ ន សោមនស្សំ ន ទេតសោ ឧត្ថុលា-
 វិតត្ថំ ករណីយំ ។ តស្មាតិហ កិក្ខុវេ តុម្ពេ ទេមិ
 បវេ សក្កវេយ្យំ តុក្កវេយ្យំ មាធយ្យំ បូជេយ្យំ
 តត្រ តុម្ពេហិ ឯវេស្ស យំ ទោ ឥទំ បុព្វេ ប-
 រិញ្ញាតំ តត្ថ ទោ ឯវេស្ស កាវ ករិយន្តិកំ ។
 តស្មាតិហ កិក្ខុវេ យំ ន តុម្ពេហិ តំ បជហថ
 តំ វេ បហំនំ ធិយវត្ថំ ហិតាយ សុទាយ
 ករិស្សតិ ។ កិក្ខុ កិក្ខុវេ ន តុម្ពេហិ រូបំ
 កិក្ខុវេ ន តុម្ពេហិ តំ បជហថ តំ វេ បហំនំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោន ឬជាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវធ្វើសេចក្តីគ្រេង
 មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីសោមនស្ស មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីបានចិត្ត ក្នុងសក្ការៈជា
 ដើមនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន ឬជាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវត្រិះរិះ
 ក្នុងសក្ការៈជាដើមនោះយ៉ាងនេះថា ទន្ទបញ្ចកៈណា ដែលភាគាអញបាន
 កំណត់ដឹងរួចហើយ ក្នុងកាលមុន សក្ការៈនានាសភាពថែបនេះ គឺពួក
 ជនដទៃធ្វើដល់យើងទាំងឡាយ ក៏ចំពោះទន្ទបញ្ចកៈនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ វត្ថុណា ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ឬអ្នកទាំងឡាយលះបង់ខ្ញុំវត្ថុនោះចេញ វត្ថុដែលអ្នកទាំងឡាយបានលះ-
 បង់ហើយនោះ គឺប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខអស់កាល
 យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោះអី ។ មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំង-
 ឡាយចូលលះបង់រូបនោះចេញ រូបដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយនោះ

ឧបម្ពវត្តស្ស អលកខ្ពបមសុត្តេ ចក្កស្សទ្ធច្បត្តន្តិ

ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ វេទនា ភិក្ខុវេ ទ

កុម្មាគំ តំ បដហថ សា វោ បហីនា ធីយរត្តំ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ សញ្ញា ភិក្ខុវេ ទ

កុម្មាគំ តំ បដហថ សា វោ បហីនា ធីយរត្តំ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ សង្ខារ ភិក្ខុវេ

ទ កុម្មាគំ តេ បដហថ តេ វោ បហីនា ធីយ-

រត្តំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។ វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ

ទ កុម្មាគំ តំ បដហថ តំ វោ បហីនំ ធីយរត្តំ ហិតាយ

ឧបម្ពវត្ត អលកខ្ពបមសុត្តេ ចក្កស្សទ្ធច្បត្តន្តិ ។

និន្ទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ

ចូលរួម ខ្ញុំវេទនានោះចេញ វេទនាដែលអ្នកទាំងឡាយបានរួម

ហើយនោះ និន្ទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាល

យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា មិនមែនរបស់អ្នកទាំង

ឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរួមខ្ញុំសញ្ញានោះចេញ សញ្ញាដែល

អ្នកទាំងឡាយបានរួមហើយនោះ និន្ទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍

និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ

ទាំងឡាយ មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរួម ខ្ញុំ

សង្ខារទាំងឡាយនោះចេញ សង្ខារទាំងឡាយដែលអ្នកទាំងឡាយបាន

រួមហើយនោះ និន្ទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់

កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំង

ឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមខ្ញុំវិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណដែល

អ្នកទាំងឡាយបានរួមហើយនោះ និន្ទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍

សុត្តន្តបិដក ប្បិដ្ឋកថាខណ្ឌ បួលបណ្ណសាគី

សុខាយ កវិស្សតិ ។ តំ កិ មញ្ញជ ភិក្ខុវេ
 យំ ឥមស្មី ជេតវនេ តិណាកដ្ឋសាទាបលាសំ
 តំ ជនោ ហរេយ្យ វា ឧហេយ្យ វា យជាបច្ចុយំ វា
 កករេយ្យ អបិ ទុ តុម្ហាកំ វរាមស្ស អន្តោ ជនោ ហាតិ
 វា ឧហាតិ វា យជាបច្ចុយំ វា កករេតីតិ ។ នោ
 ហេតំ កន្តោ តំ តិស្ស ហេតុ ទ ហិ នោ វតំ កន្តោ
 អត្តា វា អត្តនិយំ វាតិ ។ វរាមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 យំ ទ តុម្ហាកំ តំ បជហាតិ តំ វេ បហិទំ
 ធីយវត្តំ ហិកាយ សុខាយ កវិស្សតិ ។ តិញ្ច
 ភិក្ខុវេ ទ តុម្ហាកំ រូបំ ភិក្ខុវេ ទ តុម្ហាកំ

សុត្តន្តបិដក ប្បិដ្ឋកថាខណ្ឌ បួលបណ្ណសាគី

និនិសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ
 និងស្លឹកឈើណា ដែលមានក្នុងវត្តជេតពនេះ បើអ្នកផងនាំយកទៅក្តី
 ដុតចោលក្តី ធ្វើឲ្យសមគួរតាមបច្ច័យក្តី ខ្លាវត្តមានស្មៅជាដើមនោះ កើ
 អ្នកទាំងឡាយគួរមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អ្នកផងនាំយកទៅក្តី ដុត
 ចោលក្តី ធ្វើឲ្យសមគួរតាមបច្ច័យក្តី ខ្លាឃើងទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរឬ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរគិតយ៉ាងនេះទេ ដំណើរនោះ គឺព្រោះ
 ហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាវត្តមានស្មៅជាដើមនេះ មិនមែន
 ជាខ្លួន ឬមិនមែនជាទ្រព្យរបស់ខ្លួននៃយើងទូទាំងឡាយទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ យ៉ាងហ្នឹងហើយ វត្តណា ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ
 ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់ខ្លាវត្តនោះចេញ វត្តដែលអ្នកទាំងឡាយបោះបង់
 បង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និនិសេចក្តីសុខ អស់
 កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នោះអ្វី ។ ក៏មិនមែនរបស់អ្នក
 ទាំងឡាយដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រួមមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ

ឃ្លាវិញ្ញាណ អនាមិក្ខណ៍ ឃ្លាវិញ្ញាណ

តំ បដហថ តំ វោ បហំ ធិយរត្តំ ហិកាយ
 សុខាយ កវិស្សតិ ។ វេទនា កិក្ខុវេ ។ បេ ។
 សញ្ញា កិក្ខុវេ ។ បេ ។ សង្ខារ កិក្ខុវេ ។ បេ ។
 វិញ្ញាណំ កិក្ខុវេ ឧ តុម្ហាតំ តំ បដហថ តំ វោ
 បហំ ធិយរត្តំ ហិកាយ សុខាយ កវិស្សតិ ។

[២៦] ឃ្លាវិញ្ញាណ កិក្ខុវេ មយា ធិយា
 ឧត្តារោ វិវេដោ បកាសិតោ ធិដ្ឋិលោតិកោ ឃ្លា
 ស្វាត្តារោ កិក្ខុវេ មយា ធិយា ឧត្តារោ វិវេដោ
 បកាសិតោ ធិដ្ឋិលោតិកោ យេ តេ កិក្ខុ អរ-
 ហោន្តោ ទីណាសវា វុសិតវន្តោ តតតារណីយា
 ឧហិតភារា អនុប្បត្តសធាត្តា បរិក្ខិណា កវិសញ្ញាជនា

ឃ្លាវិញ្ញាណ អនាមិក្ខណ៍ ឃ្លាវិញ្ញាណ

ច្ចុអ្នកទាំងឡាយលះបង់ខ្សែប្រឡោះចេញ រូបដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់
 ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាល
 យូរកន្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សញ្ញា ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ច្ចុអ្នក
 ទាំងឡាយលះបង់វិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណដែលអ្នកទាំងឡាយទុក
 លះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ
 អស់កាលយូរកន្លះ ។

[២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ ភ្នំ
 ច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺជាគតបានសម្តែងល្អ
 ហើយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្នំច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺជាគត
 បានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាព្រះអរហន្តទីណា-
 ស្រព មានព្រហ្មចារ្យនៅចប់ហើយ មានកិច្ចស្រែចម្ការហើយ មានការ
 ងារកុះហើយ(១) បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ មានកិរលសជា

១ កិលេស ១០ យ៉ាង និង ១១ ៥ ជាដើម ឈ្មោះថា ភារៈត្រៀមផ្តល់ ដែលហៅថា
 ភារៈងារកុះហើយ គឺអស់វល់ដោយកិលេសនិង ១១ ៥ ជាដើមនោះទៅទៀតហើយ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋបទិកថាស្ស បូលបណ្ណសកំ

សម្មទញ្ញវិមុត្តា វដ្ឋន្តេសំ ទត្ថិ បញ្ញាបនាយ ។
 ឯវំ ស្វាគ្វានោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ទុត្តានោ
 វិវដោ បកាសិតោ ធិន្ទបិលោតិកោ ឯវំ ស្វាគ្វានោ
 ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ទុត្តានោ វិវដោ បកាសិតោ
 ធិន្ទបិលោតិកោ យេសំ ភិក្ខុនំ បញ្ញាវម្ពាតិយានិ
 សញ្ញាជនានិ បហិជានិ សទ្ធោ តេ ឱបទាតិកា
 តត្ថ បរិជិត្តាយិទោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា ។
 ឯវំ ស្វាគ្វានោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ទុត្តានោ
 វិវដោ បកាសិតោ ធិន្ទបិលោតិកោ ឯវំ ស្វាគ្វានោ
 ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ទុត្តានោ វិវដោ បកាសិតោ
 ធិន្ទបិលោតិកោ យេសំ ភិក្ខុនំ តិណិ សញ្ញាជនានិ
 បហិជានិ ។ រាគនោសមោហតទុក្ខតា សទ្ធោ តេ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋបទិកថាស្ស បូលបណ្ណសកំ

ត្រៀងប្រកបក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹង
 ដោយប្រពៃ វដ្ឋរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ មិនមាននាមប្បញ្ញាតិ គឺថាវិនាស
 សាចសូន្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ
 ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺថាគុណសម្បែង
 ល្អហើយ យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺថាគុ
 ណសម្បែងល្អហើយ យ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់ខ្ញុំ
 សំយោជនៈដាច់វិណាគនាងក្រោម៥ យ៉ាង ភិក្ខុទាំងអស់នោះជាឧបបាតិក-
 ខេវតា នឹងបរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មានសភាវៈមិនត្រឡប់ចាកលោក
 នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ
 ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺថាគុណសម្បែង
 ល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺថាគុ
 ណសម្បែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់ខ្ញុំ
 សំយោជនៈទាំង ៣ យ៉ាង ស្រឡះហើយ តែនៅមានរាគៈ ទោសៈ
 មោហៈ ដែលស្រាលស្មើនឹង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ ជាសកលភាមិបុគ្គល

ប្រវត្តិសាស្ត្រ រាជវង្សបុរាណ បដិបទដល់

សកទានាមិទោ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាត្មា
 ទុក្ខសង្ខតំ ករិស្សន្តិ ។ ឯវំ ស្វាគ្ហានោ កិក្ខុវេ
 មយា ធម្មោ ទុក្ខានោ វិវេដា បកាសិតោ ជិន្ន-
 បិលោតិកោ ឯវំ ស្វាគ្ហានោ កិក្ខុវេ មយា ធម្ម
 ទុក្ខានោ វិវេដ បកាសិតោ ជិន្នបិលោតិកោ យេសំ
 កិក្ខុវេ តិលិ សុញ្ញាជនាទិ បហិទាទិ សព្វេ តេ
 សោតាបដ្ឋា អវិទិតាតធម្មា ទិយតា សុញ្ញាទិ-
 បរាយនា ។ ឯវំ ស្វាគ្ហានោ កិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ទុក្ខានោ វិវេដា បកាសិតោ ជិន្នបិលោតិកោ ឯវំ
 ស្វាគ្ហានោ កិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ទុក្ខានោ វិវេដ
 បកាសិតោ ជិន្នបិលោតិកោ យេ តេ កិក្ខុ
 ធម្មាទុសារិទោ សទ្ធាទុសារិទោ សព្វេ តេ

ប្រវត្តិសាស្ត្រ រាជវង្សបុរាណ បដិបទដល់

នឹងត្រូវបំបែកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើអ្វីទៀតបំផុតបំផុត ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជា
 សំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ
 ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ណា បានលះបង់ខ្ញុំសំយោជនៈ ព្យ យ៉ាងស្រឡះហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងអស់នោះ ជាសោតាបដ្ឋុគ្គល មានសភាវៈមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអប្បាយ^(១)
 ជាអ្នកទៀងតែនឹងបានគ្រាស់ដឹងក្នុងទានិមុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌
 ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែល
 ដាច់ដាច់ គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើធម៌ផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់
 ដែលដាច់ដាច់ គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ណា ជាធម្មាទុសារិក្ខុគ្គល^(២)និងជាសទ្ធាទុសារិក្ខុគ្គល^(៣) ភិក្ខុទាំងអស់នោះ

១ អភិ . មិនកើតជាអស្សារាយ ។ ២ បុគ្គលលីកតាមធម៌និបញ្ញា បានដល់បុគ្គលដែល
 កាន់នៅក្នុងសោតាបដ្ឋិមគ្គ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវសោតាបដ្ឋិដល់ មានបញ្ញត្តិយ
 នីញ្ជ្រៀវា ចម្រើននូវអរិយមគ្គមានបញ្ញាជាប្រធាន ។ ៣ បុគ្គលលីកតាមសទ្ធា បានដល់បុគ្គល
 ដែលកាន់នៅក្នុងសោតាបដ្ឋិមគ្គ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវសោតាបដ្ឋិដល់ តែមាន
 សទ្ធាទុសារិក្ខុគ្គល... ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូណបណ្ណាសកំ

សម្មោធិបកយនា ។ ឯវំ ស្វាត្តាតោ ភិក្ខុវេ មយា
 ធម្មោ ឧត្តានោ វិវដោ បកាសិតោ ធិន្ទបិណោតិកោ
 ឯវំ ស្វាត្តាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវដោ
 បកាសិតោ ធិន្ទបិណោតិកោ យេសំ មយំ សន្តាមត្តំ
 បេមមត្តំ សព្វេ តេ សត្តបកយនាតិ ។ ឥនមវោច
 ភកា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកាវតោ កាសិតំ
 អភិណន្តិ ។

អលតទូបមស្សត្ថំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូណបណ្ណាសកំ

នឹងបានគ្រាសំដឹងក្នុងខាងមុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រចេកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច គឺជាគត
 បានសម្រួលហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែល
 ផ្សារហើយ រចេកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់
 ដាច គឺជាគតបានសម្រួលហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា គ្រាន់តែ
 មានសត្វ គ្រាន់តែមានសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះគឺជាគត ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ
 ពេទ្រខាងមុខ នឹងបានវាងស្នូតិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសម្រួល
 នូវស្បូតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
 ហើយ ចំពោះភាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អលតទូបមស្សត្ថំ ទី ២ ។

[២៧] ឯវុទ្ធិ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កកំ
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
 អាកមេ ។ តេន ខោ បទ សមយេន អាយស្មា
 កុមារកស្សនោ អន្ទវនេ វិហារតិ ។ អថខោ អញ្ញាតក
 ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវល-
 កប្បំ អន្ទវនំ ឱកាសេត្វា យេនាយស្មា កុមារ-
 កស្សនោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ
 អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តំ មិតា ខោ សា ទេវតា
 អាយស្មន្តំ កុមារកស្សបំ ឯតទលោច ភិក្កុ ភិក្កុ អយំ
 វុទ្ធិកោ រត្តិ ធូមាយតិ ទិវំ បជ្ជលតិ ព្រាហ្មណោ
 ឯវមាហា អភិក្កន កុមេធសត្តំ អាទាយាតិ ។
 អភិក្កននោ សុមេធសត្តំ អាទាយ អន្តស បលីដ្ឋំ
 បលីដ្ឋំ កន្លេតិ(១) ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប
 បលីដ្ឋំ អភិក្កន កុមេធសត្តំ អាទាយា-
 តិ ។ អភិក្កននោ សុមេធសត្តំ អាទាយ
 អន្តស ឧត្តមាយិកំ ឧត្តមាយិកា កន្លេតិ ។

១. ទ. លង្កំ លង្កំ រក្ខេតិ ។

[២៧] ខ្ញុំបាទស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សម័យបូជ ព្រះរាមព្រះរាម
 គង់នៅក្នុងភ្នំជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថិ ។
 សម័យនោះឯង ព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ នៅក្នុងអន្ទវនំ (ព្រៃព័ទ្ធជុំវិញ
 នៃពួកចោរខ្វាក់ភ្នែក) ។ គ្រានោះឯង ទេវតាមួយអង្គ មានសម្បុរល្អ (មក)
 ក្នុងវេលាព្រឹត្តិមជ្ឈិមយាមកន្លងទៅហើយ បញ្ចេញរស្មីឱ្យភ្នែកនូវអន្ទវនំ
 ទាំងអស់ ក៏ចូលទៅក្នុងព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ទើបបំភ្លឺភ្នែកភ្នែកភ្នែកភ្នែក ។ លុះទេវតានោះបំភ្លឺភ្នែកភ្នែកភ្នែក
 សមត្ថរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះកុមារកស្សបមានអាយុថា ភិក្កុ
 ភិក្កុ ដំបូកនេះហុយវង្ស្រងក្នុងពោលយប់ នេះក្នុងពោលថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍បាទ
 ពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធវ ចូរអ្នកយកសស្រ្តាមកដឹកដំបូកនេះ
 មើល ។ សុមេធវ យកសស្រ្តាមកដឹក ដឹកទៅក៏បានឃើញសន្ទុះត្បារ
 កង់ ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សន្ទុះត្បារកង់ ។ ព្រាហ្មណ៍
 បាទពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធវ ចូរអ្នកលើកសន្ទុះត្បារកង់ចេញ
 ហើយយកសស្រ្តាដឹកទៀត ។ សុមេធវ យកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បាន
 ឃើញសត្វហ៊ុន ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សត្វហ៊ុន ។

ឧបសគ្គសុខ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូជនបណ្ណសាវ័

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម ឧត្តមាយិកំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាណាយ អន្តស ទ្ធិនាបថំ ទ្ធិនាបថោ កន្ថេតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម ទ្ធិនាបថំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាណាយ អន្តស បដ្ឋវារិ^(១) បដ្ឋវារោ កន្ថេតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម បដ្ឋវារិ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាណាយ អន្តស ក្កុម្មំ ក្កុម្មោ កន្ថេតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម ក្កុម្មំ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ
 អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ អាណាយ
 អន្តស អសិស្វំ អសិស្វា កន្ថេតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម អសិស្វំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាណាយ អន្តស មសបេសិ

១. ឧ. បដ្ឋវារិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនបណ្ណសាវ័

ព្រាហ្មណំ បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធសត្តំ ឬក៏ចូរលើកសព្វហ្មឺន
 ទេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធសត្តំយកសស្រ្តាជីកទៅ
 ក៏បានឃើញផ្លូវបែកជា ២ ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ផ្លូវបែក
 ជា ២ ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធសត្តំ ចូរក្រ
 លើកផ្លូវបែកជា ២ ទេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធសត្តំយក
 សស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញសំពត់គម្រង់ក្បួន ហើយប្រាប់ថា បពិត្រ
 អ្នកដ៏ចម្រើន សំពត់គម្រង់ក្បួន ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់សុមេធសត្តំ អ្នកចូរលើកសំពត់គម្រង់ក្បួនទេញ ហើយយកសស្រ្តាជីក
 ទៀត ។ សុមេធសត្តំយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញអណ្តើក ហើយប្រាប់
 ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន អណ្តើក ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់សុមេធសត្តំ អ្នកចូរលើកអណ្តើកទេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។
 សុមេធសត្តំយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញកាំបិតខ័ន្តជ្រញ់ ហើយប្រាប់
 ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន កាំបិតខ័ន្តជ្រញ់ ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់សុមេធសត្តំ អ្នកចូរលើកកាំបិតខ័ន្តជ្រញ់ទេញ ហើយយក
 សស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធសត្តំយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញដុំសាច់

ឃ្លាត្រាត្រា ប្រែសម្រួល បណ្ណបទប្បវត្ត

មំសមេសំ កន្ត្រឹតិ ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ទុក្ខិម
 មំសមេសំ អភិក្កុន សុមេធសត្តំ អាណាយិកិ ។ អភិក្កុ-
 នន្តោ សុមេធនោ សត្តំ អាណាយ អន្តស ធាតំ ធាតោ
 កន្ត្រឹតិ ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា តិដ្ឋតុ ធាតោ មា ធាតំ
 យដ្ឋេសិ នមោ ករោហិ ធាតស្សាតិ ។ ឥមេ ទោ ក្ខំ
 ភិក្កុ បណ្ណាស បញ្ញា កកវន្តំ ទុបសន្តិមិត្តា
 បុត្រេយ្យាសិ យថា កេ កកវំ ព្យាករោតិ តថា
 ធំ ធារេយ្យាសិ ។ ធាហន្តំ ភិក្កុ បស្សាមិ សនេវកេ
 លោកេ សមារកេ សត្រហ្មកេ សស្សមណាព្រាហ្ម-
 ណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ យោ ឥមេសំ
 បញ្ញាធំ វេយ្យាករណេន ចិត្តំ អាវទេយ្យ អញ្ញត្រ
 តថាតតេន វំ តថាតតស្សាវកេន វំ ឥតោ វំ បទ
 សុត្តាតិ ។ ឥនមរោច សា នេវតា ឥធំ វត្តា តត្រូវ
 អន្តរធាយិ ។

ឃ្លាត្រា ប្រែសម្រួល បណ្ណ ១៥ ពិភ

ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ដុំសាច់ ។ ព្រាហ្មណ៍បុរាណោ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូរលើកដុំសាច់ចេញ ហើយយកសស្រ្តា
 ដឹកទៀត ។ សុមេធន យកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បានឃើញនាគ ហើយ
 ប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន នាគ ។ ព្រាហ្មណ៍បុរាណោយ៉ាងនេះថា
 នាគទុកឱ្យនៅចុះ អ្នកកុំបៀតបៀននាគឡើយ អ្នកចូរជួយបង្ខំនាគចុះ ។
 ខែភិក្ខុ លោកចូរនាំយកប្រស្នាទាំង ១៥ នេះ ទៅគ្រាបទូលសួរព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករប្រាប់លោក យ៉ាងណា លោកត្រូវ
 កំណត់ចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។ ខែភិក្ខុ ក្នុងលោក ព្រមទាំង
 ទេវតា ព្រមទាំងមារ ព្រមទាំងព្រាហ្ម ក្នុងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេវតាមនុស្សដ៏សេស យើងមិន
 ដែលឃើញអ្នកណាមួយ ឆ្លើយប្រស្នាទាំងនេះត្រូវចិត្តបានឡើយ រឿរ
 ដែលឥតព្រះភថាគត ឬសាវ័ករបស់ព្រះភថាគត ឬក៏អ្នកដែលស្តាប់អំពី
 សម្បកនៃព្រះភថាគតនេះ ។ ទេវតានោះបុរាណោ នូវពាក្យនេះ
 សុរាពាលនូវពាក្យនេះហើយ ក៏បានអំពីទីនោះទៅ ។

[២៨] មនោ អាយស្មា កុមារកស្សោ តស្ស

រត្តិយា មន្ទយេន យេន កកវំ តេនុបសន្តមិ ឧប-

សន្តមិត្តា កកវន្តំ មកិវំទេត្តា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។

ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធោ ទោ អាយស្មា កុមារកស្សោ

កកវន្តំ ឯតនរោច ឥមំ កន្តុ រត្តិ មញ្ញតព ទេវតា

មកិក្កនាយ រត្តិយា មកិក្កនវណ្ណា កេវលកប្បំ

មន្ទវន្តំ ឱកាសេត្តា យេនាហំ តេនុបសន្តមិ ឧប-

សន្តមិត្តា ឯកមន្តំ មដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ មីតា ទោ

កន្តុ សា ទេវតា មំ ឯតនរោច កិក្កុ កិក្កុ មយំ

វម្មិកោ រត្តិ ទូមាយតិ ទិវំ បដ្ឋលតិ ព្រាហ្មណោ

ឯវមាហា មកិក្កុន សុមេន សត្តំ អាទាយាតិ ។

មកិក្កុនោ សុមេនោ សត្តំ អាទាយ មន្ទុស

បលិដ្ឋំ បលិដ្ឋា កន្តុតិ ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា

[២៨] លុះកត្រីនារកម្មនហើយ ក្រាវនោះវង ព្រះកុមារកស្ស

មានកាយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយ

ចង្អុំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកុមារកស្ស

មានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលដំណើរនុះ ចំពោះ

ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យប់មិញនេះ មានទេវតា

មួយអង្គ មានសម្បុរល្អ(មក)ក្នុងវេលាក្រឹត្តិមជ្ឈិមយាមកម្នាក់ទៅហើយ

ចេញញាស់ឱ្យក្នុងអន្លង់ទាំងអស់ ចូលមកកន្សុំព្រះអង្គ លុះចូលមក

ដល់ហើយ បិតានៅក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះទេវតានោះ

បិតានៅក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងឱ្យព្រះអង្គដូច្នោះថា

ភិក្ខុ ភិក្ខុ ដំបូកនេះហុយវែងក្នុងពេលយប់ នេះក្នុងពេលថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍

បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូលយកសស្រ្តាមកដឹក ។

សុមេធយកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បានឃើញសន្ទុះទ្វារកង ហើយប្រាប់ថា

បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សន្ទុះទ្វារកង ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា

ប្រាសាទ វិហារសុទ្ធ បណ្ណាល័យ

ឧត្តម បលីដ្ឋំ អភិក្ខុន សុមេធិ សត្តំ អាណាយាតិ ។
 អភិក្ខុនោ សុមេធិ សត្តំ អាណាយ អន្ទុស ឧទ្ធិមា-
 យិកំ ឧទ្ធិមាយិកា កន្តេតិ ។ បេ ។ អន្ទុស ឆានំ
 ឆានោ កន្តេតិ ។ ព្រាហ្មណោ វិវាហា តិដ្ឋតុ ឆា-
 រោ មា ឆានំ យដ្ឋេសិ ធមោ ករោហិ ឆានស្សា-
 តិ ។ ឥមេ ទោ ត្ថំ ភិក្ខុ បណ្ណាស បញ្ញោ កកវន្តំ
 ឧបសង្កមិត្តា បុត្រយ្យាសិ យថា តេ កកវ ព្យាគរោ-
 តិ តថា ឯ ឆាយ្យាសិ ។ ឆាហន្តំ ភិក្ខុ បស្សមិ
 សនេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សម-
 ណាព្រាហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ យោ ឥ-
 មេសំ បញ្ញាឯ វេយ្យាករណោធិ ចិត្តំ អាណធម្យ
 អញ្ញក្រ តថាគតេធិ វំ តថាគតស្សាវកេធិ វំ ឥតោ វំ
 បធិ សុត្តាតិ ។ ឥធមរោធិ កន្តេ សា នេវតា ឥធិ វត្តា

ប្រាសាទ វិហារសុទ្ធ ប្រាសាទ ១៧ បិណ

ម្នាលសុមេធិ អ្នកច្បាប់សម្រាប់ព្រះពុទ្ធិ ហើយយកស្រ្តីដឹក
 ទៀត ។ សុមេធិយកស្រ្តីដឹកទៅ ក៏ឃើញសត្វហ៊ុន ហើយ
 ប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សត្វហ៊ុន ។ បេ ។ បានឃើញពាក្យ
 ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន នាគ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាង
 នេះថា នាគទុកឱ្យនៅចុះ អ្នកកុំបៀតបៀននាគឡើយ ចូរធ្វើការទេសស្តារ
 នាគចុះ ។ ខែភិក្ខុ លោកគប្បីចូលទៅក្រព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 សួរប្រស្នាទាំង ១៥ នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគជ្រុងព្យាករប្រាប់លោក
 យ៉ាងណា លោកគប្បីចាំទុកនូវប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ខែភិក្ខុ
 ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវតា ព្រមទាំងមារ ព្រមទាំងព្រហ្ម ក្នុងពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏
 សេស យើងមិនដែលឃើញអ្នកណាមួយ ធ្វើប្រស្នាទាំងនេះឱ្យត្រូវចិត្ត
 បានឡើយ រឿងវែងវែកព្រះគថាគត ឬ សាវ័ករបស់ព្រះគថាគត ឬក៏
 អ្នកដែលបានស្តាប់ អំពីសម្លាញ់នៃព្រះមានព្រះភាគនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ទេវតានោះបានពោលពាក្យនេះ សុរពោលពាក្យនេះហើយ

សុត្តនិកាយ បិដកបិណ្ឌបិណ្ឌ ព្រះបណ្ឌិត

តត្ថោ អន្តរាយំ កោ ទុ ខោ កន្តេ វម្មិកោ កា
 រត្តិ ទូមាយនា កា ទិវា បជ្ជលនា កោ ព្រាហ្មណោ
 កោ សុមេនា កី សត្តំ កា អភិក្កុលា(១) កា
 បលិដ្ឋិ កា ទុទូមាយំកា កោ ទ្វិជបដោ កី បដ្ឋវាវ
 កោ កុម្មោ កា អសិស្វនា កា មិសបេសិ កោ
 លាភោតិ ។

[២៧] វម្មិកោតិ ខោ ភិក្កុ ឥមស្សេតំ វាតុម្មហា-
 ភូតិកស្ស កាយស្ស អនិវចនំ មាតាបេតិកសម្មវស្ស
 ឱទទកុម្មាស្វបថយស្ស អនិច្ចត្តា ទទបរិមទ្គទ ភេទទវិជ-
 សទទម្មស្ស ។ កា រត្តិ ទូមាយនាតិ យំ ខោ ភិក្កុ
 ទិវា កម្មន្តេ អារត្ត រត្តិ អនុវិកក្កោតិ អនុវិលាវេតិ
 អយំ រត្តិ ទូមាយនា ។ កា ទិវា បជ្ជល-
 នាតិ យំ ខោ ភិក្កុ រត្តិ អនុវិកក្កោត្តា អនុវិលា-
 វេត្តា ទិវា កម្មន្តេ បយោជេតិ កាយេន វាចាយ

១ ឧ. ម. ពី អភិក្កុណ្ណំ ទិស្វតិ ។

សុត្តនិកាយ បិដកបិណ្ឌបិណ្ឌ ព្រះបណ្ឌិត

កំបាតំភិទិខោវេ ។ បពិត្រព្រះវរ្ម័និប្រិយ អ្វីហ្ន៎ ហៅហ្ន៎ប្លុក
 អ្វីហ្ន៎យវ័ជ្រ្និក្នុងពេលយប់ អ្វីនេះក្នុងពេលថ្ងៃ អ្នកណាជាព្រាហ្មណ៍
 អ្នកណាជាសុមេន អ្វីជាសស្រ្ត អ្វីជាការជីក អ្វីជាសន្ទុះច្បារកង អ្វីជា
 សត្វហ្ន៎នី អ្វីជាផ្លូវបែកជាពីរ អ្វីជាសំពត់គម្រងក្បួន អ្វីជាអណ្តើក
 អ្វីជាគំរូគន្លងជ្រូញ អ្វីជាដុំសាច់ អ្វីជាខាត ។

[២៧] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្កុ ត្រង់ពាក្យថា
 ដំបូក នេះជាឈ្មោះរបស់កាយនេះ ដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្រូប ៤
 កើតព្រមព្រោះទឹកស្អុក្ករបស់មាតានិងបិតា ចម្រើនដោយសារបាយនិង
 ទំ មានសភាវៈមិនទៀង មានការជុសទាត់បំបាត់ភ្លឺនៃភាគក្រក់និងភក់ច្រ-
 បាច់និងកិរិយាបែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្កុ ត្រង់ប្រស្នាថា
 អ្វីហ្ន៎យវ័ជ្រ្និក្នុងពេលយប់ សេចក្តីថា បុគ្គលព្រាហ្មណ៍ការងារក្នុងពេលថ្ងៃ
 ហើយដល់ពេលយប់ ត្រិះរិះពិចារណារឿយ ។ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ
 ហៅថា ហ្ន៎យវ័ជ្រ្និក្នុងពេលយប់ ។ ម្ចាស់ភិក្កុ ត្រង់ប្រស្នាថា អ្វីនេះ
 ក្នុងពេលថ្ងៃ សេចក្តីថា បុគ្គលត្រិះរិះពិចារណារឿយ ។ ក្នុងវេលាយប់
 ហើយដល់វេលាថ្ងៃ ក៏ប្រកបការងារដោយកាយវាចា ដោយហេតុណា

ឃ្លាប្រែប្រួល វិញ្ញាណ ឃ្លាប្រែប្រួល ឃ្លាប្រែប្រួល

អយំ ធិរា បដ្ឋលនា ។ ប្រាហ្មណោតិ ទោ ភិក្ខុ
 តថាគតស្សេតំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។
 សុមេធាតិ ទោ ភិក្ខុ សេត្តស្សេតំ ភិក្ខុនោ អធិវ-
 ចនំ ។ សត្តន្តំ ទោ ភិក្ខុ អវិជ្ជាយេតំ បញ្ញាយ
 អធិវចនំ ។ អភិក្ខុនាតិ ទោ ភិក្ខុ វិវិយារម្ពស្សេតំ
 អធិវចនំ ។ បលិដ្ឋិតិ ទោ ភិក្ខុ អវិជ្ជាយេតំ អធិវចនំ ។
 ឧត្តប បលិដ្ឋំ បដិហា អវិជ្ជំ អភិក្ខុនំ សុមេធ សត្តំ
 អាណយាតិ អយមេតស្ស អត្តោ ។ ឧទ្ធិមាយំកាតិ
 ទោ ភិក្ខុ កោដុទាយាសស្សេតំ អធិវចនំ ។ ឧត្តប
 ឧទ្ធិមាយំកំ បដិហា កោដុទាយាសំ អភិក្ខុនំ សុមេធ
 សត្តំ អាណយាតិ អយមេតស្ស អត្តោ ។ ត្រិណប-
 ដោតិ ទោ ភិក្ខុ វិចិត្តិញ្ញាយេតំ អធិវចនំ ។
 ឧត្តប ត្រិណបដំ បដិហា វិចិត្តិញ្ញំ អភិក្ខុនំ សុមេធ

ឃ្លាប្រែប្រួល វិញ្ញាណ ឃ្លាប្រែប្រួល ឃ្លាប្រែប្រួល ១៧ បំរុង

ហេតុនេះហៅថា ឆេះក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ប្រាហ្មណ៍
 នេះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះគង្គត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ត្រង់ពាក្យថា សុមេធ នេះជាឈ្មោះរបស់ភិក្ខុជាសត្វចក្ខុល ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សត្តន្ត នេះ ជាឈ្មោះរបស់ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ដឹក នេះ ជាឈ្មោះរបស់ការប្រារព្ធភ្យា-
 យាម ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សន្ទុះទ្វារកង្កី នេះជាឈ្មោះរបស់
 អវិជ្ជា ។ ម្នាលសុមេធ អ្នកចូរលើកសន្ទុះទ្វារកង្កីចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់
 អវិជ្ជាចេញ ហើយយកសត្តន្តដឹកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យ
 ឧទ្ធិ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សត្វហ៊ុន នេះ ជាឈ្មោះរបស់សេចក្តី
 ក្រោធ និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។ ម្នាលសុមេធ អ្នកចូរលើកហ៊ុន
 ចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់សេចក្តីក្រោធនិងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចេញ
 ហើយយកសត្តន្តដឹកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យឧទ្ធិ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ផ្លូវវិបកជាពីរ នេះជាឈ្មោះរបស់វិចិត្តិញ្ញា ។ ម្នាល
 សុមេធ អ្នកចូរលើកផ្លូវវិបកជាពីរចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់វិចិត្តិញ្ញា

សុត្តន្តបិដក បដិមនិទានសម្ពុទ្ធ បួលបណ្តុលសក្ក

សត្វំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស អត្តោ ។ បង្កំវាវន្តិ
 ទោ ភិក្ខុ បញ្ចន្តេតំ ជីវណាណំ អជិវចំ កា-
 មច្ឆន្តជីវណាស្ស ព្យាទានជីវណាស្ស មីនមិទ្ធុជីវ-
 ណាស្ស ឧទ្ធុកុក្កន្តជីវណាស្ស វិចិត្តិញ្ញាជីវណា-
 យ ។ ឧត្តប បង្កំវាវ បដហ បញ្ច ជីវណា
 អភិក្ខុន សុមេទ សត្វំ អាណាយាតិ អយ-
 មេតស្ស អត្តោ ។ កុម្មោតិ ទោ ភិក្ខុ បញ្ចន្តេតំ
 ឧទានានក្កន្តានំ អជិវចំ សេយ្យមីនំ រុដ្ឋទានា-
 នក្កន្តស្ស វេទន្តទានានក្កន្តស្ស សញ្ញទានានក្កន្តស្ស
 សង្ករទានានក្កន្តស្ស វិញ្ញាណទានានក្កន្តស្ស ។
 ឧត្តប កុម្មំ បដហ បញ្ចទានានក្កន្តេ អភិក្ខុន
 សុមេទ សត្វំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស អត្តោ ។
 មសិស្សនាតិ ទោ ភិក្ខុ បញ្ចន្តេតំ កាមតុ-
 ណាណំ អជិវចំ តត្តវិញ្ញេយ្យានំ រូទានំ ឥដ្ឋានំ
 កត្តានំ មនាទានំ មិយរូទានំ កាម្មបសញ្ញាតានំ
 រជនិយានំ សោតវិញ្ញេយ្យានំ សន្តានំ . . . យាន-
 វិញ្ញេយ្យានំ កត្តានំ . . . ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យានំ រសានំ . . .

សុត្តន្តបិដក បដិមនិទានសម្ពុទ្ធ បួលបណ្តុលសក្ក

ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យថ្មោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ គ្រងពាក្យថា សំពត់តម្រងក្បួន នេះជាឈ្មោះរបស់មីវណា-
 ធម៌ទាំង ៥ គឺ កាមច្ឆន្តនិវរណៈ ១ ព្យាបាទនិវរណៈ ១ មីមិច្ឆ-
 និវរណៈ ១ ឧទ្ធុកុក្កច្ឆន្តនិវរណៈ ១ វិចិត្តិញ្ញានិវរណៈ ១ ។ ម្នាលសុមេទ
 អ្នកចូលលើកសំពត់តម្រងក្បួនចេញ គឺថាអ្នកចូលរបងនិវរណធម៌ទាំង ៥
 ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នៃពាក្យ
 ថ្មោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ គ្រងពាក្យថា អណ្តើក នេះ ជាឈ្មោះរបស់ឧបាទា-
 នក្នុងទាំង៥ ឧបាទានក្នុងទាំង ៥ គឺ រុដ្ឋទានក្នុង ១ វេទន្តទានក្នុង ១
 សញ្ញទានក្នុង ១ សង្ករទានក្នុង ១ វិញ្ញាណទានក្នុង ១ ។ ម្នាល
 សុមេទ អ្នកចូលលើកអណ្តើកចេញ គឺថា អ្នកចូលរបងឧបាទានក្នុង
 ទាំង ៥ ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃ
 ពាក្យថ្មោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ គ្រងពាក្យថា តាំបិគនិដ្រញ្ចំ នេះជាឈ្មោះរបស់
 កាមតុណទាំង៥ គឺរូបដែលបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីក្រេកអរ ជាទីតាមចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមជាទីតាំង
 នៃគម្រក ១ សំឡេងដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ១ ក្លិនដែល
 បុគ្គលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... ១ សេដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ១

ឧបស្សន្ទ វិចិត្រសូត្រ បណ្ណសម្ពុទ្ធជាតិ

កាយវិញ្ញេយ្យានំ នោដ្ឋង្គានំ ឥដ្ឋានំ កន្តានំ មតា-
 ទានំ មិយ្យទានំ កាម្មបសញ្ញិតានំ រជជិយានំ ។
 ឧត្តិប អសិស្វំ បដហ បញ្ច កាមតុលោ អ-
 ភិក្ខុន សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស
 អត្តោ ។ មំសមេសីតិ ខោ ភិក្ខុ ឧទ្ធិកតស្សេត្តំ
 អធិវចនំ ។ ឧត្តិប មំសមេសី បដហ ឧទ្ធិកតំ
 អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស
 អត្តោ ។ បាតោតិ ខោ ភិក្ខុ វិណាសវស្សេត្តំ
 ភិក្ខុនោ អធិវចនំ ។ តិដ្ឋតុ បាតោ មា បាតំ
 យដ្ឋេសិ ឧមោ កកោហិ បាតស្សេត្តិ អយមេតស្ស
 អត្តោតិ ។ ឥធមរោច កកវា អត្តមនោ អាយស្មា
 តុហារកស្សេតោ កកវតោ កាសិតំ អភិធម្មិតិ ។

វិចិត្រសូត្រ គតិយំ ទី១៧ ។

ឧបស្សន្ទ វិចិត្រសូត្រ កម្រងស្តុករណ៍ប្រសូ ១៧ បើក

ជ្រួញដែលបុគ្គលធម្មីរឹងច្បាស់ ដោយកាយ ជាច័ប្រាជ្ញា ជាច័ក្រេតរា
 ជាចិត្តាចិក្ខុ ជាច័ស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាយ ជាចិត្តានិវេតប្រេក ។
 ម្នាលសុមេធម អ្នកចូរលើកកាំបិតមិនជ្រួញចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់កាម-
 តុណ្ណទាំង៥ ចេញ ហើយយកសស្ត្រាដឹកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ
 នៃពាក្យខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ដុំសាច់ នេះជាឈ្មោះរបស់
 ឧទ្ធិកត (សេចក្តីត្រេតត្រកាល) ។ ម្នាលសុមេធម អ្នកចូរលើកដុំសាច់
 ចេញ គឺជា អ្នកចូរលះបង់ឧទ្ធិកតចេញ ហើយយកសស្ត្រាដឹកទៀត
 នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា បាត លេះ
 ជាឈ្មោះរបស់ភិក្ខុដែលជាព្រះចំណាស្រេត ។ បាតចូរលើកនៅចុះ អ្នករុំ
 បៀតបៀននាគឡើយ អ្នកចូរធ្វើខ្លឹមការនមស្តារនាគចុះ នេះជាសេចក្តី
 អធិប្បាយនៃពាក្យខ្លះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ប្រាសសម្តែងខ្លឹមស្រុតនេះ
 ចប់ហើយ ព្រះកុមារកស្សបមានពាយុ គឺមានចិក្ខុត្រកអរ រីករយហើយ
 ចំពោះកាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ វិចិត្រសូត្រ ទី ៣ ។

(៣០) ឯវង្ស សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា កដ-

ក្កហោ វិហរតិ វេទ្យុវេទ កលទ្កកចិវាយេ ។ អដខោ

សម្ពហុលា ជាតិក្ខមិកា(១) កិក្ខុ ជាតិក្ខមិយំ វស្សំ វុដ្ឋា

យេន កកវា តេទុបសង្កមិសុ ទុបសង្កមិត្វា កកវន្តំ

អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ចិសិទិសុ ។ ឯកមន្តំ ចិសិទ្ធិ ខោ

តេ កិក្ខុ កកវា ឯកនរោច កោ ទុ ខោ កិក្ខុវេ

ជាតិក្ខមិយំ ជាតិក្ខមិកានំ កិក្ខុនំ សព្វហ្មចារិយំ ឯវំ

សម្ពារិកោ អត្តោ ច អប្បិទ្ធា អប្បិទ្ធកវេត្វា កិក្ខុនំ

១ ឧ. ម. ជាតិក្ខមិកា ។

(៣០) ខ្ញុំបាទស្តាប់បញ្ជីនេះ ។ សរសេរឃ្លា ព្រះហឫ

ព្រះភាគនឹងក្នុងវង្សវិញ ជាគលទ្កកចិវាយេ ទៀបក្រុងវង្សគ្រឹះ ។

គ្រានោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយច្រើនប្លែក អ្នកនៅក្នុងជាតិក្ខមិ (១) នៅចាំ

វស្សាក្នុងជាតិក្ខមិហើយ ក៏ទាំងឡាយទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល

នៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទី

ដ៏សមគួរ ។ លុះកិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះ

មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គ្រាស់ផ្សំច្នោះថា ឃ្លានកិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តា ជាតិ-

ក្ខមិកិក្ខុទាំងឡាយ ជាសព្វហ្មចារិយដែលនៅក្នុងជាតិក្ខមិ កិក្ខុណា ហ្ម

ដែលមានគេសរសេរយ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាដោយខ្លួន

ឯងផង សម្តែងអំពីការមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា (២) ដល់ពួកកិក្ខុផង ជាអ្នក

១ អង្គិកថាថា ស្រុកចំណែករបស់ខ្លួន គឺស្រុកដាមួយនឹងសព្វព្រះភាគិសព្វ ។ ២ និយាយ អំពីការមិនមានប្រាថ្នា ២ យ៉ាង គឺមិនប្រាថ្នាខ្លួនឯងឬខ្លួន មិនប្រាថ្នាឱ្យគេស្គាល់ថាជាអ្នក កាន់គុណ មិនប្រាថ្នាឱ្យគេស្គាល់ថាខ្លួនជាពហុស្ស្រ មិនប្រាថ្នាឱ្យគេស្គាល់ថាខ្លួនបាន ឮវត្តមានមានសោតបង្កើនលាដើម ។

ឧប្បត្តិក្ក ឃើងធម្មត្ថ ធម្មបទសម្មាសម្ពុទ្ធិសម្មាសម្ពុទ្ធិ

កត្តា អត្តនា ច សន្តុដ្ឋោ សន្តុដ្ឋិកថញ្ច ភិក្ខុនំ

កត្តា អត្តនា ច បរិវិត្តោ វិវេកកថញ្ច ភិក្ខុនំ^(១) កត្តា

អត្តនា ច អសំសដ្ឋោ អសំសត្តកថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច អាទូរិយោ រិយាម្ពកថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច សីលសម្មដ្ឋោ សីលសម្មនា កថញ្ច ភិក្ខុនំ

កត្តា អត្តនា ច សមាធិសម្មដ្ឋោ សមាធិសម្មនា-

កថញ្ច ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច បញ្ញាសម្មដ្ឋោ

១ ១. ឆ. បរិវេកកថញ្ច ។

ឧប្បត្តិក្ក ឃើងធម្មត្ថ ធម្មបទសម្មាសម្ពុទ្ធិសម្មាសម្ពុទ្ធិ

សំន្តោសវោយខ្លួនឯង^(១) សវ្ត្រងិវិការសវ្ត្រងិវិការ^(២) វេលំព្វកតិក្កផង វា
 អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ដោយខ្លួនឯងផង សវ្ត្រងិវិការសវ្ត្រងិវិការ^(៣) វេលំព្វកតិក្កផង
 ជាអ្នកដឹងច្រឡំច្រឡំដោយខ្លួនឯងផង សវ្ត្រងិវិការដឹងច្រឡំច្រឡំ^(៤)
 ដល់ពួកភិក្ខុផង វាអ្នកប្រាសាទក្តីព្យាយាម ដោយខ្លួនឯងផង ស-
 វ្ត្រងិវិការប្រាសាទក្តីព្យាយាម^(៥) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិច្ចណិដោយសីល
 ចំពោះខ្លួនឯងផង សវ្ត្រងិវិការបរិច្ចណិដោយសីល^(៦) ដល់ពួកភិក្ខុផង វា
 អ្នកបរិច្ចណិដោយសមាធិចំពោះខ្លួនឯងផង សវ្ត្រងិវិការបរិច្ចណិដោយ
 សមាធិ^(៧) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិច្ចណិដោយបញ្ញា ចំពោះខ្លួនឯងផង

១ ខ្លឹមាយអំពីសន្តោស ១២ យ៉ាង គឺ បរិសន្តោស មាន ៣ គឺ ព្រេងអន្តោភោមបាន ១
 ព្រេងអន្តោភោមម្នាក់ ១ ព្រេងអន្តោភោមម្នាក់ ១ ទុក្ខនិច្ឆេទសន្តោស សេចានសន-
 សន្តោសទំនំនិស្សយន្តសន្តោស មានបីដូចគ្នា រួមគ្នា ១២ ។ ២ ខ្លឹមាយអំពីសវ្ត្រងិ-
 ស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង គឺ ស្ងាត់កាយ ១ ស្ងាត់ចិត្តគឺសមាមន្តិប្រាំបី ១ ស្ងាត់ឆាតិសេស គឺ
 ប្រះចិត្តាន ១ ។ ៣ ខ្លឹមាយអំពីការដឹងច្រឡំច្រឡំមាន ៥ យ៉ាង គឺ មិនច្រឡំច្រឡំដោយ
 ឡសំឡេង ១ មិនច្រឡំច្រឡំដោយឃើញរូប ១ មិនច្រឡំច្រឡំដោយការត្រិះរិះឆ្លើយ
 ឆ្លង ១ មិនច្រឡំច្រឡំដោយការប្រើប្រាស់ជាមួយគ្នា ១ មិនច្រឡំច្រឡំដោយការបិទភ្នែក
 កាយ ១ ។ ៤ ខ្លឹមាយអំពីការប្រាសាទក្តីព្យាយាមដែលគេឃើញបរិច្ចណិក្កនកាយនិងចិត្តប្រុងវិវិយាចដ៏
 ទាំង ៤ ។ ៥ បរិច្ចណិដោយសីល គឺបានដល់ចក្ខុច្រឡំសុខុសីល ។ ៦ សមាធិក្នុងទីនេះបាន
 ដល់វិបស្សនា ដែលមានសមាមន្តិ ៨ ជាត្រៀមទ្រ ។ អន្តិចថា ។

មញ្ញាសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច

វិមុត្តិសម្មទ្រោ វិមុត្តិសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្មទ្រោ វិមុត្តិញ្ញាណ

ទស្សនសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ

វិញ្ញាបកោ សន្តស្សកោ សមាទបកោ សមុត្តដកោ

សម្មហំសកោ សព្រហ្មចារីនំ ។ បុណ្ណោ នាម កន្ត

អាយស្មា មត្តាណីមុត្តា ជាតិក្ខមិយំ ជាតិក្ខមិកាណំ

ភិក្ខុនំ សព្រហ្មចារីនំ វិវំ សម្មារិកោ អត្តនា ច អប្បិទ្រោ

សម្មាសម្ពាសនេ វិមុត្តិសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច

វិមុត្តិសម្មទ្រោ វិមុត្តិសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្មទ្រោ វិមុត្តិញ្ញាណ

ទស្សនសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ

វិញ្ញាបកោ សន្តស្សកោ សមាទបកោ សមុត្តដកោ

សម្មហំសកោ សព្រហ្មចារីនំ ។ បុណ្ណោ នាម កន្ត

អាយស្មា មត្តាណីមុត្តា ជាតិក្ខមិយំ ជាតិក្ខមិកាណំ

ភិក្ខុនំ សព្រហ្មចារីនំ វិវំ សម្មារិកោ អត្តនា ច អប្បិទ្រោ

វិមុត្តិសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច

វិមុត្តិសម្មទ្រោ វិមុត្តិសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្មទ្រោ វិមុត្តិញ្ញាណ

ទស្សនសម្មទានកថត្ថា ភិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ

វិញ្ញាបកោ សន្តស្សកោ សមាទបកោ សមុត្តដកោ

សម្មហំសកោ សព្រហ្មចារីនំ ។ បុណ្ណោ នាម កន្ត

អាយស្មា មត្តាណីមុត្តា ជាតិក្ខមិយំ ជាតិក្ខមិកាណំ

១ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈព្រះធម៌នេះ បានដល់បច្ចេកវិទ្យាភាសិត ១៧ គឺ អនុបស្សនា ៣ អនុបស្សនា ៧ វិបស្សនាញ្ញាណ ៧ អនុបស្សនា ៣ គឺ អនិច្ចាតុបស្សនា ១ ទុក្ខាតុបស្សនា ១ អនត្តាតុបស្សនា ១ អនុបស្សនា ៧ គឺ ១-២-៣ ដូចខាងលើ ខឹងធីត្យិកាតុបស្សនា ១ វិភង្គាតុបស្សនា ១ ឆិរោទាតុបស្សនា ១ បដិសិទ្ធិតុបស្សនា ១ ។ វិបស្សនាញ្ញាណ ៧ គឺ ១ យញ្ញយញ្ញាណ ១ ភន្តញ្ញាណ ១ វាយត្ថបដ្ឋានញ្ញាណ ១ អាទិផ្សញ្ញាណ ១ ធីត្យិកាញ្ញាណ ១ មុញ្ញិកាញ្ញាណ ១ បដិសន្ធិញ្ញាណ ១ សន្ធារុបញ្ញាណ ៧ សន្ធារុបញ្ញាណ ១ ។ អដ្ឋិកាសូត្រនេះ ខឹងធីត្យិកាតុបស្សនា ១ ។

ឧបទ្រព្យ ឃើញត្រូវ ករិយ្យធម៌ បរិព្ពន្ធ

អប្បិទ្ធកថត្ត កិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច សទ្ធម្មោ
 ។ មេ ។ អត្តនា ច បរិវិត្តោ ... អត្តនា ច អសំសម្មោ ...
 អត្តនា ច អាទុរិយោ ... អត្តនា ច សីលសម្មា ...
 អត្តនា ច សមាធិសម្មា ... អត្តនា ច បញ្ញា-
 សម្មា ... អត្តនា ច វិមុត្តិសម្មា ... អត្តនា
 ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្មា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
 សម្មនាកថត្ត កិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ
 សទ្ធស្មកោ សមាទបកោ សមុត្តជកោ សម្មហំ
 សកោ សព្រហ្មចារីនំ ។

(៣១) ភេទ ទោ បទ សមយេន អាយស្មា
 សារីបុត្តោ កកវតោ អវិទូរេ ចំសិទ្ធា ហោតិ ។ អថ-
 ទោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ឯតទហោសិ លាភា
 អាយស្មតោ បុណ្ណស្ស មត្តាលីបុត្តស្ស សុលទ្ធំ
 អាយស្មតោ បុណ្ណស្ស មត្តាលីបុត្តស្ស យស្ស

ឧបទ្រព្យ ឃើញត្រូវ ធម្មត្រូវប្រែប្រួលធម៌

សម្មាសមាគមិយោប្បាសនា ធម្មត្រូវប្រែប្រួលធម៌ ធម្មត្រូវប្រែប្រួលធម៌
 ឯនំផង ។ មេ ។ ធម្មត្រូវប្រែប្រួលធម៌ ធម្មត្រូវប្រែប្រួលធម៌ ... ជាអ្នកមិន
 ប្រឡូកប្រឡងធម្មត្រូវប្រែប្រួលធម៌ ... ជាអ្នកមានសេចក្តីព្រួយបារម្ភ
 ឯនំផង ... ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីលចំពោះខ្លួនឯនំផង ... ជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសេចក្តីចំពោះខ្លួនឯនំផង ... ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញា ចំពោះខ្លួន
 ឯនំផង ... ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិចំពោះខ្លួនឯនំផង ... ជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនចំពោះខ្លួនឯនំផង សម្មាសមាគមិយោប្បាសនា
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដល់ត្រូវប្រែប្រួលធម៌ ជាអ្នកទ្រព្យ ចំនុចដឹងច្បាស់
 ពន្យល់ បច្ចុប្បន្ន ធ្វើឱ្យក្លាហាន ធ្វើឱ្យរីករាយដល់ត្រូវសព្វហ្មតារីផង ។

(៣១) សម្មយោនានឯនំ ព្រះសាវ័ក្ខមានកាយុ អន្តិយវិក្កុព្រះ
 មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាវ័ក្ខមានកាយុ មានសេចក្តី
 ត្រូវរះដូច្នោះថា បុណ្ណមត្តាលីបុត្តមានកាយុហៅពេញជាមានលាភ ទាំង
 អត្តភាពជាមនុស្ស ក៏បុណ្ណមត្តាលីបុត្តបានហើយដោយប្រពៃ (ព្រោះ)

វិញ្ញូ សព្វេត្តាចារិ សត្តុ សម្មុទា អនុមាស្ស អនុមាស្ស
 វណ្ណំ កាសន្តំ ភត្តុ សត្តា អត្តនុមោទតិ អប្បេវ ឆាម
 មយម្បិ(១) កតាចិ ករហាចិ អាយស្សតា បុណ្ណោ
 មត្តាណីបុត្តោ សន្តិ សមាគមំ កង្កេយ្យម(២) អប្បេ-
 វ ឆាម សិយា កោចិនេវ កតាសណ្ណោតិ ។

(៣២) អថទោ ភកវា វាជគុហោ យថាភិវន្តំ វិហា-
 វិញ្ញូ យេន សាវត្ថិ ភេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុត្រេន
 ចារិកញ្ជារមាថោ យេន សាវត្ថិ ភេនវសវំ ។ តត្រ
 សុនំ ភកវា សាវត្ថិយំ វិហាវតិ ជេតវនេ អនាថបិ-
 ណ្ឌិកស្ស អាវមេ ។ អស្សាសិ ទោ អាយស្សា
 បុណ្ណោ មត្តាណីបុត្តោ ភកវា កិវ សាវត្ថិ អនុបុត្តោ ។
 សាវត្ថិយំ វិហាវតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាវមេ-
 តិ ។ អថទោ អាយស្សា បុណ្ណោ មត្តាណីបុត្តោ សេ-
 ចាសនំ សំសាមេត្តា បត្តចិវំ អាតាយ យេន សាវត្ថិ
 ភេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុត្រេន ចារិកញ្ជារមាថោ

១ ឧ. អប្បេវ ច ឆាម មយមិ ។ អប្បេវ ឆាម មយមិ ។ ២ ឧ. សមាគម្កេយ្យម ។

ញ្ជូសព្វេត្តាចារិកត្ថុវេល ឯបុត្រេវេតិចារមោ វ្យេវ ។ ហេវេវេន វេល វេល
 សវសវក្កនិចិបិទោះព្រះកត្រ្តិវេព្រះសាស្តា ព្រះសាស្តាវិច្ឆេវំ វេល វេល វេល
 ចិវេនាចុណ្ណមត្តាណីបុត្តោ ធ្វើវិច្ឆេវេវ យេន វិចិចុន វេល វេល វេល
 ជាមួយនឹងព្រះបុណ្ណមត្តាណីបុត្ត មានកាយម្តងនេះ ធ្វើវិច្ឆេវេវ វិចិ
 បាននិហោយចេចាចចិត្តចមន្តជនកោះ ។

(៣២) ព្រះនាង ព្រះភកវន្តម្តង ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងវេត្រិះ
 ភាមគ្គុដល់អនុស្រវិយាហើយ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិកញ្ជូដ៏ក្រុងសាវត្ថិ
 លុះស្តេចទៅកាន់ចារិកញ្ជូមហូរវិច ក៏បានទៅដល់ក្រុងសាវត្ថិនោះ ។
 ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងវត្តជេតន ជាវេលវេលវេលវេលវេលវេល ទៀត
 ក្រុងសាវត្ថិនោះ ។ ព្រះបុណ្ណមត្តាណីបុត្ត មានកាយ បានព្រះដំណឹង
 ដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគ យាងមកដល់ក្រុងសាវត្ថិហើយ ទ្រង់គង់
 ក្នុងវត្តជេតន ជាវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេលវេល ។ លំដាប់នោះ
 ងង ព្រះបុណ្ណមត្តាណីបុត្តមានកាយ រៀបចំសេនាសនៈហើយប្រដាប់
 ចាត្រចិវ ទៅកាន់ចារិកញ្ជូដ៏ក្រុងសាវត្ថិនោះវេល លុះគ្រាច់ទៅកាន់ចារិក

ឧបទ្ទេស្ស រាជីនិក្សេត្ត បុណ្ណស្ស ចសំសា

យេន សារីគ្គី ដេតវំ អនាថបិណ្ណំ កកស្ស អារាមោ
 យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវំនំ
 អភិវំនេត្វា ឯកមនំ ជិសំនិ ។ ឯកមនំ
 ជិសំនំ ទោ អាយស្មនំ បុណ្ណំ មន្ទាណិបុត្តំ កកវា
 ធម្មិយា កកថាយ សន្ទុស្សសិ សមាធមេសិ សមុត្តេ-
 ដេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថទោ អាយស្មា បុណ្ណោ
 មន្ទាណិបុត្តោ កកវតា ធម្មិយា កកថាយ សន្ទុ-
 ស្សតោ សមាធមតោ សមុត្តជិតោ សម្បហំសិតោ
 កកវតោ កាសិកំ អភិវំនិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសនា កកវំនំ អភិវំនេត្វា បទក្កិណំ កក្វា
 យេន អនុវំនំ តេនុបសង្កមិ ទិវំវិហារាយ ។

(៣៣) អថទោ អញ្ញតរោ កិក្កុ យេនាយស្មា
 សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មនំ
 សារីបុត្តំ ឯតទភេទ យស្ស ទោ ភំ អារុសោ
 សារីបុត្តំ បុណ្ណស្ស បាម កិក្កុនោ មន្ទាណិបុត្តស្ស
 អភិណ្ណំ កិក្កុយមាទោ អហោសិ សោ កកវតា

ឧបទ្ទេស្ស រាជីនិក្សេត្ត លោកិយសេវិយុត្តេស្ស

ភាមញ្ញវិហា ភិបារមច្ចុបបេវំ គាយព្រះមហេស្រែមហេ វិលេគលំបេវុត្តំ
 វត្តបេតនន រាសំអនាថបិណ្ណិកសេវិយុត្តេស្សនិវេនេ បុណ្ណបេវ
 វេលំកើយ ទើបង្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយកង់ទីដំរេបក្ខ ។
 លុះបូណ៌បន្ទាណិបុត្តមានកាយ អង្គុយកង់ទីដំរេបក្ខហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ វៃណតំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរឹករយ រវាយធម្មិកថា ។
 គ្រានោះ បូណ៌បន្ទាណិបុត្ត មានកាយ កាលចេញព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពន្យល់ វៃណតំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរឹករយ រវាយធម្មិកថាហើយ គឺ
 អត្តករេ វៃណយ បិរោនេភាសិករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោក
 អំពីកាសនៈ ថ្វាយចង្ហុលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្សិណៈហើយចូល
 ទៅឯកន្ទវ័ន(វិទ្រង់) ដើម្បីនាំសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

(៣៣) គ្រានោះឯង មានកិក្កុ ១ រូប ចូលទៅកេព្រះសារីបុត្តមាន
 កាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនាក្សដូចនេះនឹងព្រះសារីបុត្ត
 មានកាយថា អារុសោ សារីបុត្ត អកសិវ្ន្ននិសចក្កិសរសើរឿយ ។ នូវកិក្កុ
 បូណ៌បន្ទាណិបុត្ត ឯកិក្កុបូណ៌បន្ទាណិបុត្តនោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ

ធម្មិយា កតាយ សទ្ធស្សុតោ សរាធម៌តោ សមុត្តេជ្ជិ-
តោ សម្មហំសិតោ កកវតោ កាសិភំ អភិទន្ធិត្វា អទុ-
នោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ អភិវំនេត្វា បទត្តិណំ
កត្វា យេន អទុវំនំ គេន បក្កត្តោ ទិវវិហារាយាតិ ។
អថទោ អាយស្មា សាវិបុត្តោ តាមាទ្យតោ ទិសីទំ
អនាយ អាយស្មន្តំ មុណ្ណំ មន្ទាណីបុត្តំ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិ-
តោ អទុតទ្ធិ សីសានុលោកី ។ អថទោ អាយស្មា
បុណ្ណា មន្ទាណីបុត្តោ អទុវំនំ អដ្ឋោតាហេត្វា អញ្ញត-
រស្មី រុក្ខមូលេ ទិវវិហារំ ទិសីទំ អាយស្មាបិ ទោ
សាវិបុត្តោ អទុវំនំ អដ្ឋោតាហេត្វា អញ្ញតរស្មី រុក្ខមូលេ
ទិវវិហារំ ទិសីទំ ។

[៣៤] អថទោ អាយស្មា សាវិបុត្តោ សាយណ្ណាសមយំ
បដិសណ្ឋានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា បុណ្ណា មន្ទាណី-
បុត្តោ គេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា បុណ្ណាន
មន្ទាណីបុត្តេន សន្ធិ សម្មោទិ សម្មោទន័យំ កតំ

ទ្រង់ធម្មវលំណែនាំឲ្យគ្នាហោង ឲ្យរីករាយវាយដំបើង ហើយក៏ប្រកប
រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមាតាព្រះភាគ ហើយប្រោកបំបែកសេចក្តី
បង្កើតព្រះមាតាព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណ្ណប្រហើយ ចេញទៅកាន់អន្លូងដោះ
ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសាវិបុត្តមានកាយ
មានសភាពស្រពន់តាមទិសីទេសៈ ដើរតាមក្រោយ ។ នៃភិក្ខុបណ្ណមន្ទា-
ណីបុត្តមានកាយ មើលមើលនូវសីសៈនៃបណ្ណមន្ទាណីបុត្ត ។ គ្រានោះ
ឯង បណ្ណមន្ទាណីបុត្តមានកាយ ដើរចូលទៅកាន់អន្លូងហើយ អន្លើយ
សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបម្លប់ឈឺមួយ ចំណែកទាន់ព្រះសាវិបុត្តមាន
កាយ ក៏ចូលទៅកាន់អន្លូងហើយអន្លើយសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀប
ម្លប់ឈឺមួយដែរ ។

[៣៥] គ្រានោះឯង ព្រះសាវិបុត្តមានកាយ ចេញអំពីទីពឹង
ក្នុងសាយណ្ណសមយំ ហើយចូលទៅកេបណ្ណមន្ទាណីបុត្ត មានកាយ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យកំទាក់ សំណេះសំណាល មួយអន្លើ
ដោយបណ្ណមន្ទាណីបុត្តមានកាយ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹង

បច្ចុប្បន្ន បរិវេណសូត្រ (សិគ្គប្រាណិយម្យាណ)

សារាណិយំ រិតិសារេន្ទា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ
 បុណំ មន្តាណិបុត្តំ ឯតនភោច កកវតិ ខោ អារុសោ
 ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ឯវអារុសោតិ ។ តិទ្ធិ ខោ
 អារុសោ សិលវិសុទ្ធកំ កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។
 ខោ ហិទំ អារុសោ ។ តិ មនាវុសោ ធិត្តវិសុទ្ធកំ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ខោ ហិទំ អារុសោ ។
 តិទ្ធិ ខោ អារុសោ ធិដ្ឋវិសុទ្ធកំ កកវតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ខោ ហិទំ អារុសោ ។

បច្ចុប្បន្ន បរិវេណសូត្រ (សិគ្គប្រាណិយម្យាណ)

ពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តចារ
 អាយុ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ បានពោលពាក្យដូច្នោះ មិនបុណ្យមន្ត-
 ណីបុត្តមានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មច-
 រិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងដែរឬ ។ បុណ្យមន្តាណិ-
 បុត្តមានអាយុ គបថា ម្ចាស់អារុសោ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ
 លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃសីល^(១)ឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ ការប្រព្រឹត្តនេះ មិនមែន
 ត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃចិត្ត^(២)ឬ ។
 ម្ចាស់អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ចុះ
 លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃខ្លួន^(៣)ឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។

១ បរិសុទ្ធិនៃសីលក្នុងទីនេះ បាននិយម កថាវគ្គ ៤ យ៉ាងគឺ អប្បិច្ឆកថា ។ សន្តត្តិកថា ។
 អសំសន្តកថា ។ សីលកថា ។ ។ ២ បរិសុទ្ធិនៃចិត្តក្នុងទីនេះ បាននិយម កថាវគ្គ ៣ យ៉ាងគឺ
 បរិវេណកថា ។ វិយារម្ពកថា ។ សមាធិកថា ។ ។ ៣ បរិសុទ្ធិទាំង ៣ ក្នុងទីនេះ បាន
 និយមចេញកថា តែមួយប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនបិដក

ក៏ បទាវុសោ បទ្បាវុសោ វាសិវុសោ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោ ។ កំនុ ទោ អា-
 វុសោ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធដំ ភកវតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ វុស្សតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោ ។ ក៏ បទាវុសោ
 បទ្បាវុសោ វាសិវុសោ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោ ។ កំនុ ទោ
 អាវុសោ ញាណទស្សនវិសុទ្ធដំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតិ ។ នោ ហិទំ អាវុសោ ។ កំនុ ទោ
 អាវុសោ សីលវិសុទ្ធដំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ
 ភតិ បុដ្ឋា សមាណោ នោ ហិទំ អាវុសោភិ វិនេសិ
 ក៏ បទាវុសោ ចិច្ចវិសុទ្ធដំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្ស-
 តិ ភតិ បុដ្ឋា សមាណោ នោ ហិទំ អាវុសោភិ វិនេសិ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនបិដក

ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកមានកាយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃកតិវិភវណៈ^(១)ឬ ។ ម្នាលអាវុសោ មិន
 មែនតែគ្រឹមចុះណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកមានកាយ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃបន្តបន្ត-
 ញាណទស្សនៈ^(២)ឬ ។ ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមចុះណោះទេ ។
 ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកមានកាយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃបដិបទាញាណទស្សនៈ^(៣)ឬ ។ ម្នាល
 អាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមចុះណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ លោកមាន
 កាយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិ
 នៃញាណទស្សនៈឬ ។ ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមចុះណោះទេ ។ ព្រះ
 សាវ័បុត្តមានកាយ មានថេរវតថា កាលថ្ងៃស្អែក ម្នាលអាវុសោ
 លោកមានកាយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃសីលឬ លោកនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែ
 គ្រឹមចុះណោះទេ កាលថ្ងៃស្អែក ម្នាលអាវុសោ លោកមានកាយប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃចិត្តឬ
 លោកនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមចុះណោះទេ កាលថ្ងៃ

១-២-៣ បរិសុទ្ធិកាំង ៣ ក្នុងទំនេះ បានដល់ បញ្ចាបថា តែមួយចុះណោះ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ រាងកាយ ត្រីវិស្វក្ខន្ធហិប្បញ្ញាណ

តិច្ឆ ទោ អាវុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធភ្នំ ភគវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឥតិ មុដ្ឋោ សមាទោ ទោ
 ហិទំ អាវុសោតិ វិទេសិ តី បទាវុសោ តត្ថាវិទា-
 ណាវិសុទ្ធភ្នំ... តិច្ឆ ទោ អាវុសោ មត្តាមត្តញ្ញាណ-
 ទស្សនវិសុទ្ធភ្នំ... តី បទាវុសោ បដិបទាញ្ញាណ-
 ទស្សនវិសុទ្ធភ្នំ... តិច្ឆ ទោ អាវុសោ ញ្ញាណទស្ស-
 នវិសុទ្ធភ្នំ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឥតិ មុដ្ឋោ
 សមាទោ ទោ ហិទំ អាវុសោតិ វិទេសិ តិច្ឆ ចរហាវុ-
 សោ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ អនុបាទាបរិទិញ្ញា-
 នត្ថំ ទោ អាវុសោ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។
 តិច្ឆ ទោ អាវុសោ សីលវិសុទ្ធិ អនុបាទាបរិទិញ្ញា-
 នត្ថំ ។ ទោ ហិទំ អាវុសោ ។ តី បទាវុសោ ចិត្តវិសុទ្ធិ
 អនុបាទាបរិទិញ្ញា-
 នត្ថំ ។ ទោ ហិទំ អាវុសោ ។ តី បទាវុសោ

ឧបសម្ព័ន្ធ រាងកាយ ត្រីវិស្វក្ខន្ធហិប្បញ្ញាណ

ខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អាវុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
 សម្លក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃទិដ្ឋិ លោកនិយាយថា ម្ចាស់
 អាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ម្ចាស់អាវុសោ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃកត្តា-
 វិភេណៈផ្ទះ... ម្ចាស់អាវុសោ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃមត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនៈផ្ទះ...
 ម្ចាស់អាវុសោ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃបដិបទាញ្ញាណទស្សនៈផ្ទះ... កាលបើខ្ញុំសួរ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លក់
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធិនៃញ្ញាណទស្សនៈផ្ទះ លោកនិយាយថា
 ម្ចាស់អាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ម្ចាស់អាវុសោ (បើយ៉ាងនេះ)
 ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លក់នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីអ្វី ។ បុណ្ណមន្តាណិបុត្តតថថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលខ្ញុំ
 ប្រព្រឹត្ត ក្នុងសម្លក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីអនុបាទាបរិទិញ្ញានទេភី ។
 ម្ចាស់អាវុសោ សីលវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបរិទិញ្ញានផ្ទះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 នេះមិនមែនទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបរិទិញ្ញានផ្ទះ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ជាអនុបា-
 ទាបរិទិញ្ញានផ្ទះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ

សុត្តនិបាត បិដកបិដកសុត្តនិបាត

កត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ វេទនាបរិវេទនា ។ លោហិទំ ភក្កុសោ ។ កិច្ច ទោ ភក្កុសោ មត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិវេទនា ។ លោហិទំ ភក្កុសោ ។ កិច្ច មត្តាវិសោ មតិមតាញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិវេទនា ។ លោហិទំ ភក្កុសោ ។ កិច្ច ទោ ភក្កុសោ ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិវេទនា ។ លោហិទំ ភក្កុសោ ។ កិច្ច មត្តាវិសោ អញ្ញាត្រ ឥមេហិ ទម្រេហិ អនុចាតាបរិវេទនា ។ លោហិទំ ភក្កុសោ ។ កិច្ច ទោ ភក្កុសោ សីលវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិវេទនា ឥតិ ធុដ្ឋោ សមាធា លោហិទំ ភក្កុសោតិ វិទេសិ កិច្ច មត្តាវិសោ ចិត្តវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិវេទនា ឥតិ ធុដ្ឋោ សមាធា លោហិទំ ភក្កុសោតិ វិទេសិ កិច្ច ទោ ភក្កុសោ ធិដ្ឋវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិវេទនា ។ បេ ។ កិច្ច មត្តាវិសោ កត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ... កិច្ច ទោ ភក្កុសោ មត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ... កិច្ច ភក្កុសោ

សុត្តនិបាត បិដកបិដកសុត្តនិបាត

ចុះកត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ លោហិទំ មេមេមេ ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ មត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ ចុះមតិមតាញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ ចុះអនុបាតាបរិវេទនា ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះ ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ព្រះសាវ័ច្ឆសូរថា កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់ភក្កុសោ សីលវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា លោកឆ្លើយថា ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់ភក្កុសោ ចុះចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ម្ចាស់ភក្កុសោ ចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិវេទនា ។ បេ ។ ម្ចាស់ភក្កុសោ ចុះកត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ... ម្ចាស់ភក្កុសោ ចុះមត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ... ម្ចាស់ភក្កុសោ

បដានុសោ បដិបដោញាណនស្សនវិសុទ្ធិ... តិច្ឆិ ចោ
 អានុសោ ញាណនស្សនវិសុទ្ធិ អនុទាណបរិវិញ្ញាណន្តិ
 វតី ធុរោ សមាធា ធា ហិនំ អានុសោតិ វិទេសិ
 តី បដានុសោ មញ្ញត្រ វេហិ ធម្មហិ បដិបដោញាណន្តិ
 វតី ធុរោ សមាធា ធា ហិនំ អានុសោតិ វិទេសិ
 យថា កតំ បដានុសោតិ វេសស្ស កាសិវស្ស
 វត្តោ ធម្មតោតិ ។

(៣៥) សីលវិសុទ្ធិ ចេ អានុសោ កកវា អនុទាណ-
 បរិវិញ្ញាណំ បញ្ញាបេស្ស(១) សុទ្ធាណនញោវ(២) សមាណំ
 អនុទាណបរិវិញ្ញាណំ បញ្ញាបេស្ស ។ វិច្ឆិវិសុទ្ធិ ចេ
 អានុសោ កកវា អនុទាណបរិវិញ្ញាណំ បញ្ញាបេស្ស
 សុទ្ធាណនញោវ សមាណំ អនុទាណបរិវិញ្ញាណំ បញ្ញា-
 បេស្ស ។ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ចេ អានុសោ កកវា អនុទាណ-
 បរិវិញ្ញាណំ បញ្ញាបេស្ស សុទ្ធាណនញោវ សមាណំ
 អនុទាណបរិវិញ្ញាណំ បញ្ញាបេស្ស ។ កត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ
 ចេ អានុសោ កកវា អនុទាណបរិវិញ្ញាណំ បញ្ញាបេស្ស

១ ម. បញ្ញាបេស្ស ។ ២ ឧ. ម. សុទ្ធាណនញោវ ។

ចុះបដិបដោញាណនស្សនវិសុទ្ធិ... កាលទ្ធិស្សនថា ម្នាលអានុសោ ញា-
 ណនស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណប្ប លោកឆ្លើយថា ម្នាលអានុសោ
 នេះមិនមែនទេ កាលទ្ធិស្សនថា ម្នាលអានុសោ ចុះអនុបាទាបរិវិញ្ញាណ
 ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឬ លោកឆ្លើយថា ម្នាលអានុសោ នេះមិនមែនទេ
 ម្នាលអានុសោ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ចុះសេចក្តីនៃកាសិវនេះ តើលោក
 យល់យ៉ាងណា ។

(៣៥) បុណ្ណមខ្លាណិច្ចក្កតថថា ម្នាលអានុសោ បើព្រះមានព្រះ
 ភាគ បញ្ញាភូមិសីលវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណប្ប ឈ្មោះថា
 បញ្ញាភូមិសុទ្ធាណនថា ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណទៅវិញ ។ ម្នាលអានុ-
 សោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញាភូមិវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណ
 ប្ប ឈ្មោះថា បញ្ញាភូមិសុទ្ធាណនថា ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណទៅ
 វិញ ។ ម្នាលអានុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញាភូមិទិដ្ឋិវិសុទ្ធិថា
 ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណប្ប ឈ្មោះថា បញ្ញាភូមិសុទ្ធាណនថា ជា
 អនុបាទាបរិវិញ្ញាណទៅវិញ ។ ម្នាលអានុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ
 បញ្ញាភូមិកត្តាវិគរណវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបរិវិញ្ញាណប្ប ឈ្មោះថា

សុត្តនិបិក បដិមនិទាន បូណ្ណស្កន្ត

សុខនាទាននោះ សម្រាប់ អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ បញ្ញា-
 បេស្ស ។ អត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ
 អកតំ អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ បញ្ញាបេស្ស សុខនាទា-
 ននោះ សម្រាប់ អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ បញ្ញាបេស្ស ។
 បដិមនាញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ អកតំ
 អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ បញ្ញាបេស្ស សុខនាទាននោះ
 សម្រាប់ អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ បញ្ញាបេស្ស ។ ញ្ញាណ-
 ទស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ អកតំ អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ
 បញ្ញាបេស្ស សុខនាទាននោះ សម្រាប់ អនុបាទាបរិ-
 ទិញ្ចនំ បញ្ញាបេស្ស ។ អញ្ញាត្រ ចេ អារុសោ
 នមេហំ ធម្មេហំ អនុបាទាបរិទិញ្ចនំ អភវិស្ស
 បុត្តដ្ឋងោ បរិទិញ្ចាយយ្យ បុត្តដ្ឋងោ ហំ អារុសោ
 អញ្ញាត្រ នមេហំ ធម្មេហំ ។ តេនហារុសោ ឧបមន្ត
 កវិស្សមំ ឧបមាយមិទេកទ្វេវិញ្ច បុរិសា កាសិទស្ស
 អត្តំ អាណាទន្តំ ។

សុត្តនិបិក បដិមនិទាយ បូណ្ណស្កន្ត

បញ្ញាត្តវិសុខបាទនថ ជាអនុបាទាបរិទិញ្ចនមេវិញ ។ ម្នាលអារុសោ
 បើព្រះមានព្រះភាគបញ្ញា ខ្ញុំមត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិថ ជាអនុ-
 បាទាបរិទិញ្ចនហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញាត្តវិសុខបាទនថ ជាអនុបា-
 ទាបរិទិញ្ចនមេវិញ ។ ម្នាលអារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញា
 ត្តវិសុខបាទនញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិថ ជាអនុបាទាបរិទិញ្ចនហើយ ឈ្មោះ
 ថា បញ្ញាត្តវិសុខបាទនថ ជាអនុបាទាបរិទិញ្ចនមេវិញ ។ ម្នាលអារុ-
 សោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញាត្តវិញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិថ ជាអនុបាទា-
 បរិទិញ្ចនហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញាត្តវិសុខបាទនថ ជាអនុបាទាបរិ-
 ទិញ្ចនមេវិញ ។ ម្នាលអារុសោ បើអនុបាទាបរិទិញ្ចន ក្រៅអំពីធម៌
 ទាំងនេះហើយ បុត្តដ្ឋន ក៏គង់បរិទិញ្ចនបាន ម្នាលអារុសោ ព្រោះ
 បុត្តដ្ឋន ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹង
 ធ្វើសេចក្តីឧបមាដល់លោក បុរស ជាអ្នកប្រាជ្ញក្នុងខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 គង់ជីវិតច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសេចក្តីឧបមាបាន ។

ប្រយុទ្ធនៃ រាជវង្ស ព្រះវិហារ

(៣៦) សេចក្តីនេះ រាជវង្ស ព្រះវិហារ ចៅស្រីស្រីស្រី
 កោសលស្រី សាវត្ថុយំ បដិវង្សស្រី សាវត្ថុយំ
 តិញ្ចិទេវ អន្តរាយំ ករណីយំ ឧប្បវេណីយ្យ តស្ស
 អន្តរ ច សាវត្ថុ អន្តរ ច សាវត្ថុ សត្ត
 រថវិទិតានិ ឧបវេណីយ្យ អន្តរ ពាសា ពនា
 ចស្រីស្រីស្រី កោសលស្រី សាវត្ថុយា និក្ខមិត្តា អន្ត-
 រាស្រីស្រីស្រី បដិវង្ស រថវិទិតានិ អភិរូហយ្យ បដិវង្ស
 រថវិទិតានិ ឧត្តយំ រថវិទិតានិ បាបុណាយ្យ បដិវង្ស
 រថវិទិតានិ វិស្សវេណីយ្យ ឧត្តយំ រថវិទិតានិ អភិរូហយ្យ
 ឧត្តយេន រថវិទិតានិ តតិយំ រថវិទិតានិ បាបុណាយ្យ
 ឧត្តយំ រថវិទិតានិ វិស្សវេណីយ្យ តតិយំ រថវិទិតានិ
 អភិរូហយ្យ តតិយេន រថវិទិតានិ ចតុត្ថំ រថវិទិតានិ
 បាបុណាយ្យ តតិយំ រថវិទិតានិ វិស្សវេណីយ្យ ចតុត្ថំ
 រថវិទិតានិ អភិរូហយ្យ ចតុត្ថេន រថវិទិតានិ បញ្ចមំ
 រថវិទិតានិ បាបុណាយ្យ ចតុត្ថំ រថវិទិតានិ វិស្សវេណីយ្យ
 បញ្ចមំ រថវិទិតានិ អភិរូហយ្យ បញ្ចមេន រថវិទិតានិ ចដ្ឋំ
 រថវិទិតានិ បាបុណាយ្យ បញ្ចមំ រថវិទិតានិ វិស្សវេណីយ្យ

១ អ. អន្តរាស្រី ។

ប្រយុទ្ធនៃ រាជវង្ស ព្រះវិហារ ព្រះវិហារ ៧

(៣៦) ម្ចាស់អាវុសា ដូចជា ព្រះបាទបស្សេនិកោសល ទ្រង់
 នៅគ្រប់គ្រងក្រុងសាវត្ថុ មានកិច្ចនិមួយ ដែលត្រូវធ្វើជាប្រញាប់ប្រញាល់
 កើតឡើងក្នុងក្រុងសាវត្ថុ ជនទាំងឡាយ ដែលនៅគ្រងចន្លោះក្រុងសាវត្ថុ
 និងក្រុងសាវត្ថុ គប្បីរៀបចំ ម្សៅចន្លោះទីនាំងទី ៧ ថ្វាយព្រះបាទ
 បស្សេនិកោសលនោះរួចហើយ ម្ចាស់អាវុសា ទើបព្រះបាទបស្សេនិ-
 កោសល ទ្រង់ស្តេចចេញកំចាត់ក្រុងសាវត្ថុ ឡើងព្រះទីនាំងទី ១ ទៀងគ្នា
 ព្រះរាជកំណែក្នុង ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះទីនាំងទី ១ ក៏បានដល់ទៅរថ
 ព្រះទីនាំងទី ២ ហើយលះបង់រថព្រះទីនាំងទី ១ ឡើងគង់រថព្រះទីនាំង
 ទី ២ ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះទីនាំងទី ២ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៣
 ទ្រង់លះបង់រថព្រះទីនាំងទី ២ រួចឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៣ ទ្រង់ស្តេច
 ដោយរថព្រះទីនាំងទី ៣ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៤ ទ្រង់លះ
 បង់រថព្រះទីនាំងទី ៣ ក៏ឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៤ ទ្រង់ស្តេចដោយ
 រថព្រះទីនាំងទី ៤ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៥ ទ្រង់លះបង់រថព្រះ
 ទីនាំងទី ៤ រួចឡើងគង់រថព្រះទីនាំងទី ៥ ទ្រង់ស្តេចដោយរថព្រះ
 ទីនាំងទី ៥ ក៏បានដល់រថព្រះទីនាំងទី ៦ ទ្រង់លះបង់រថព្រះទីនាំងទី ៥

សុត្តន្តបិដក បណ្ឌិតវិញ្ញាណ បូជនបណ្ណាសារ

នដ្ឋិ រថវិទីតំ អភិវុទោយ្យ មជ្ឈេន រថវិទីតេន សត្តមំ
 រថវិទីតំ ចាបុរោយ្យ នដ្ឋិ រថវិទីតំ វិស្សុដ្ឋេយ្យ
 សត្តមំ រថវិទីតំ អភិវុទោយ្យ សត្តមេន រថវិទីតេន
 សាកេតំ អនុចាបុរោយ្យ អន្តបុរាណំ មេនំ អន្ត-
 បុរាណតំ សមាជំ ជិត្តមិត្តា ញាតិសាលោហិតា
 ឯវំ បុរេន្ទ្រេ ឥនិទា ភ្នំ មហារាជ រថវិទីតេន សា-
 វត្តិយំ សាកេតំ អនុចុរុត្តោ អន្តបុរាណំ កាថិ
 ព្យាករណោ ន ចោ អាវុសោ មហារាជ មស្សនជិ
 កោសលោ សម្មា ព្យាករណោ ព្យាករយ្យាទិ ។
 ឯវំ ព្យាករណោ ចោ អាវុសោ នជា មស្សនជិ
 កោសលោ សម្មា ព្យាករណោ ព្យាករយ្យ ឥន
 មេ សាវត្តិយំ មជីវសន្តស្ស សាកេតេត តិញ្ចុនេវ
 អនាមិកំ ករណីយំ ឧប្បន្និ តស្ស មេ អន្តរា
 ច សាវត្តិ អន្តរា ច សាកេតំ សត្ត រថវិទីតាជិ
 ឧបដ្ឋមេសុំ មថទាហំ សាវត្តិយា ជិត្តមិត្តា អន្តបុរ-
 ាណេ មថមំ រថវិទីតំ អភិវុទ្ធេ (១) មថមេន រថវិទីតេន

១ ម. អភិវុទ្ធ ។

សុត្តន្តបិដក បណ្ឌិតវិញ្ញាណ បូជនបណ្ណាសារ

រូចរឿនគង់ថេព្រះវិទានិទី ៦ ទ្រង់ស្តេចដោយថេព្រះវិទានិទី ៦ ក៏
 បានដល់ថេព្រះវិទានិទី ៧ ទ្រង់លះបង់ថេព្រះវិទានិទី ៦ រូចរឿន
 គង់ថេព្រះវិទានិទី ៧ ទ្រង់ស្តេចដោយថេព្រះវិទានិទី ៧ ក៏បានដល់
 ទៅក្រុងសាកេត ទ្រង់ប្រថាប់ទៅក្រុងទ្វារទានក្នុងព្រះរាជវាំង ពួកមិត្ត
 អមាត្យជាញាតិសាលោហិត នាំគ្នាក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះអង្គ ក្នុងកាល
 ដែលស្តេចដល់ទ្វារទានក្នុងព្រះរាជវាំងនោះ យ៉ាងនេះថា បតិក្រមហារាជ
 ព្រះអង្គស្តេចចេញពីក្រុងសាវត្តិ ដោយថេព្រះវិទានិទីតមួយនេះ ដល់មក
 ទ្វារទានក្នុងព្រះរាជវាំងនៃក្រុងសាកេតតែម្តងឬ ម្ខាងអាវុសា (យើងសួរ
 យ៉ាងនេះ)ព្រះបាទបស្សនខិកាសលទ្រង់ដោះស្រាយដូចម្តេចទើបឈ្នះ
 ថាដោះស្រាយដោយប្រពៃ ។ ម្ខាងអាវុសា ព្រះបាទបស្សនខិកាសល
 កាលបើដោះស្រាយយ៉ាងនេះ ឈ្នះថាដោះស្រាយដោយប្រពៃថា យើង
 នៅអាស្រ័យឯក្រុងសាវត្តិ (ឯណោះទេ) តែមានកិច្ចនិមួយយ៉ាងរូសរាវ
 កើតឡើងក្នុងក្រុងសាកេតនេះ ក៏បណ្តាជនក្នុងចន្លោះក្រុងសាវត្តិនិងក្រុង
 សាកេតបានរៀបចំថេ ៧ ឲ្យយើង ទើបយើងចេញមកពីក្រុងសាវត្តិ បាន
 ឡើងជិះថេ ១ ក្រុងទ្វារទានក្នុងព្រះរាជវាំង មកដោយថេ ១ ក៏បានដល់

ឧបស្សន្ទ រឿងតស៊ូ ពាក្យពិធីតាមហ

ធុតិយំ រថវិធីតំ ចាមុណី មមមំ រថវិធីតំ ធិស្សន្ទិ
 ធុតិយំ រថវិធីតំ អភិរុយ្ហិ ធុតិយេន រថវិធីតេន តតិយំ
 រថវិធីតំ ចាមុណី ធុតិយំ រថវិធីតំ ធិស្សន្ទិ តតិយំ
 រថវិធីតំ អភិរុយ្ហិ តតិយេន រថវិធីតេន ចតុត្ថំ
 រថវិធីតំ ចាមុណី តតិយំ រថវិធីតំ ធិស្សន្ទិ ចតុត្ថំ
 រថវិធីតំ អភិរុយ្ហិ ចតុត្ថេន រថវិធីតេន មញ្ជមំ រថវិធីតំ
 ចាមុណី ចតុត្ថំ រថវិធីតំ ធិស្សន្ទិ មញ្ជមំ រថវិធីតំ
 អភិរុយ្ហិ មញ្ជមេន រថវិធីតេន ធម្មំ រថវិធីតំ ចាមុណី
 មញ្ជមំ រថវិធីតំ ធិស្សន្ទិ ធម្មំ រថវិធីតំ អភិរុយ្ហិ
 ធម្មេន រថវិធីតេន សត្តមំ រថវិធីតំ ចាមុណី ធម្មំ
 រថវិធីតំ ធិស្សន្ទិ សត្តមំ រថវិធីតំ អភិរុយ្ហិ សត្តមេន
 រថវិធីតេន សាកោតំ អនុប្បត្តោ អន្តេប្បត្តារន្តំ ឃិ
 ត្យាករមាដោ ទោ អារុសោ រាជា មស្សេននិ កោ-
 សលោ សម្មា ត្យាករមាដោ ត្យាករេយ្យាតិ ឃិទេវ
 ទោ អារុសោ សីលវិសុទ្ធិ យាវទេវ ចិត្តវិសុទ្ធា
 ចិត្តវិសុទ្ធិ យាវទេវ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធា ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ យាវទេវ

ឧបស្សន្ទ រឿងតស៊ូ ឧបស្សន្ទ រឿងតស៊ូ ឧបស្សន្ទ រឿងតស៊ូ

រថវិ ២ កំលេងរថវិ ១ ហើយឡើងជិះរថវិ ២ មកដោយរថវិ ២ កំលេង
 ដល់រថវិ ៣ លេងរថវិ ២ ហើយឡើងជិះរថវិ ៣ មកដោយរថវិ ៣
 ៣ កំលេងដល់រថវិ ២ លេងរថវិ ៣ ហើយឡើងជិះរថវិ ២ មកដោយ
 រថវិ ២ កំលេងដល់រថវិ ៤ លេងរថវិ ២ ហើយឡើងជិះរថវិ ៤
 មកដោយរថវិ ៤ កំលេងដល់រថវិ ៦ លេងរថវិ ៤ ឡើងជិះរថវិ ៦
 មកដោយរថវិ ៦ កំលេងដល់រថវិ ៧ លេងរថវិ ៦ ឡើងជិះរថវិ ៧
 មកដោយរថវិ ៧ ទើបបានដល់មកក្រុងសារកេត ក្រុងទ្វារខាងក្នុងព្រះរាជ-
 វាំងនេះ ម្ចាស់អារុសោ ព្រះបាទមស្សេនទិកាសល កាលាចេញដោះស្រាយ
 យ៉ាងនេះ ទើបឈ្នះដោះស្រាយដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ ម្ចាស់អារុសោ ឯសីលវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែចិត្តវិសុទ្ធិ ចិត្ត
 វិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិមានប្រយោជន៍ត្រឹមតែ

កត្តាវិកលោវិសុទ្ធា កត្តាវិកលោវិសុទ្ធិ យាវនេវ
 មត្តាមត្តញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធា មត្តាមត្តញ្ញាណទស្ស-
 នវិសុទ្ធិ យាវនេវ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធា
 បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ យាវនេវ ញាណទស្ស-
 នវិសុទ្ធា ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ យាវនេវ អនុចាតា-
 បរិទិព្វានត្តា អនុចាតាបរិទិព្វានត្តំ ទោ អាវុសោ
 កតវតិ ត្រហ្មចរិយំ វុស្សតិទិ ។

(៣៧) ឯវំ វុត្ត អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មត្ថំ
 បុណ្ណំ មត្តាណីបុត្តំ ឯតទរោច កោ ជាមោ អាយស្មា
 កថេត្តា បទាយស្មត្ថំ ត្រហ្មចារិជាទត្ថិទិ ។ បុណ្ណោតិ ទោ
 មេ អាវុសោ ជាមំ មត្តាណីបុត្តោតិ ច បទ មំ សត្រហ្ម-
 ចារិ ជាទត្ថិទិ ។ អន្ទរិយំ អាវុសោ អត្តតំ អាវុសោ
 យថាតំ សុតវតា សាវតោទ សម្មនេវ សត្តុ សាសទំ
 អាជាទទ្ធន ឯវមេវ អាយស្មតា បុណ្ណោទ មត្តាណីបុត្តោទ
 កម្ពីក កម្ពីក បញ្ញា^(១) អនុមាស្ស អនុមាស្ស ព្យាកតា

១ ឧ. ម. បញ្ញា ។

កត្តាវិកលោវិសុទ្ធិ កត្តាវិកលោវិសុទ្ធិ មាមប្រយោជន៍ត្រឹមតែបគ្គាបគញ្ញា-
 ណទស្សនវិសុទ្ធិ មគ្គាបគញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មាមប្រយោជន៍ត្រឹមតែបដិ-
 បទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មាមប្រយោជន៍
 ត្រឹមតែញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មាមប្រយោជន៍ត្រឹម
 តែអនុចាតាបរិទិព្វាន ម្នាលអាវុសោ ត្រហ្មចរិយធម៌ ដែលខ្ញុំប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងសម្បក្រែងមានព្រះភាគ (នេះ) ដើម្បីអនុចាតាបរិទិព្វាន តែប្រៀប
 ប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីនេះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

(៣៨) កាលបើបុណ្ណមត្តាណីបុត្ត មានកាយ រោលយ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះសារីបុត្ត មានកាយ បានសម្របមត្តាណីបុត្ត មានកាយ
 យ៉ាងនេះថា លោកមានកាយរលួយអី ត្រូវសត្រហ្មចារិ ស្គាល់រលួយ
 លោកមានកាយដូចម្តេច ។ ព្រះបុណ្ណមត្តាណីបុត្តក៏ថា ម្នាលអាវុសោ
 ខ្ញុំរលួយរលួយ តែត្រូវសត្រហ្មចារិស្គាល់រលួយខ្ញុំថា មត្តាណីបុត្ត ។
 ព្រះសារីបុត្ត មានថេរវេទកបរិញ្ញាថា ម្នាលអាវុសោ គស្តារ្យណាស់
 ម្នាលអាវុសោ ចម្លែកណាស់ ត្រង់ការណ៍ដែលសាវ័ក ជាអ្នកចេះ
 ដឹង យល់នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសាស្តាដោយប្រពៃ ដូចជា
 ព្រះបុណ្ណមត្តាណីបុត្ត មានកាយ ពិចារណារឿយ ។ (នូវកថាវត្ថុ
 ទំព័រ ១០) ហើយដោះស្រាយប្រស្នា ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។ យ៉ាងនោះ

ឧប្បវេណី បរិវេណសូត្រ ពញ្ញាប្បដិសន្ធិ ឧប្បទាន

លាភ សម្រេចបាន ឥសាន្តិ(១) សម្រេចបាន យេ អា-
 យស្ម័ន្តំ មុណ្ណំ មន្តាណីមុត្តំ លកន្តិ ទស្សនាយ លកន្តិ
 មយិរុទាសនាយ វេលណ្ណុកេន(២) ទេមិ សម្រេចបាន
 អាយស្ម័ន្តំ មន្តាណីមុត្តំ មុន្តា មរិហាវន្តា លកេយ្យំ
 ទស្សនាយ លកេយ្យំ មយិរុទាសនាយ តេសម្បិ
 លាភ តេសម្បិ សុលទ្ធិ មន្តាភម្បិ លាភ មន្តាភម្បិ
 សុលទ្ធិ យេ មយំ អាយស្ម័ន្តំ មុណ្ណំ មន្តាណីមុត្តំ
 លកាម ទស្សនាយ លកាម មយិរុទាសនាយានិ ។

[៣៨] ឯវំ វុត្តោ អាយស្ម័ន្តំ មុណ្ណំ មន្តាណីមុត្តោ

អាយស្ម័ន្តំ សារីមុត្តំ ឯតទតេច កោ តាមោ អា-
 យស្ម័ន្តំ កថេត្តំ មនាយស្ម័ន្តំ សម្រេចបាន ជា-
 ទន្តិ ។ ឧបតិស្សោតិ ទោ មេ អាវុសោ តានំ

១ ឧ. ម. សុលទ្ធិលាភ ។ ២ ឧ. ម. ចេណ្ណុកេន ។

ឧប្បវេណី បរិវេណសូត្រ ពញ្ញាប្បដិសន្ធិ ឧប្បទាន

ឈ្មោះថាជាលាភ របស់ពួកសម្រេចបាន ទាំងជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថា
 ពួកសម្រេចបានល្អហើយ គ្រងដែលពួកសម្រេចបានបុគ្គល បាន
 ឃើញបានចូលទៅអន្តិយជិត ខ្ញុំព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ ពោះ
 មីពួកសម្រេចបាន វែរក្បាលដោយធ្វើរឿងសំគត់លើក្បាល ហើយឱ្យ
 ព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ អន្តិយលើនោះ គប្បីបានឃើញ បាន
 ចូលទៅអន្តិយជិត ខ្ញុំព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ ឈ្មោះថាជាលាភ
 របស់ពួកសម្រេចបានទាំងនោះផង ជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថាពួកសម្រេច-
 បានទាំងនោះ បានល្អហើយផង ឈ្មោះថាជាលាភ របស់យើងផង ជាតិ
 ជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាយើងបានដោយល្អផង គ្រងដែលពួកយើងបាន
 ឃើញ បានចូលមកអន្តិយជិត ខ្ញុំព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ ។

[៣៨] កាលបើព្រះសារីមុត្តតោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបុណ្ណមន្តា-

ណីមុត្តមានអាយុ បានស្អូតព្រះសារីមុត្តមានអាយុយ៉ាងនេះថា ចុះលាភ
 មានអាយុ ឈ្មោះអ្វី ពួកសម្រេចបាន ស្គាល់ឈ្មោះលាភមានអាយុ
 ជាដូចម្តេច ។ ព្រះសារីមុត្តឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំឈ្មោះឧបតិស្សៈ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិមនិកាយ បូរណសុត្តន្ត

សារីបុត្តោតិ ច បទ មំ សព្វេហ្មតារី ជាទន្ធិតិ ។
 សត្តុកាច្យោន វត តិវ ភោ សារកេន សន្ធិ មន្តិ-
 យមាណ ន ជាទិម្ហ អាយស្មា សារីបុត្តោតិ សថ
 ហិ មយំ ជាទេយ្យម អាយស្មា សារីបុត្តោតិ
 ឯត្តកម្មិ តោ នប្បដិកាសេយ្យ មន្ទិវិយំ អារុសោ
 មត្តតំ អារុសោ យថាតំ សុតវតា សារកេន
 សម្មទេវ សត្តុ សាសនំ អាជាទន្ធន ឯវមេវ អា-
 យស្មតា សារីបុត្តោន តម្អិក តម្អិក បញ្ញា មនុស្ស
 មនុស្ស បុត្តិកា លាភ សព្វេហ្មតារីនំ សុលទ្ធិ
 សព្វេហ្មតារីនំ យេ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ លកន្តិ
 នស្សនាយ លកន្តិ បយិរុតាសនាយ វេលស្មកេន
 ទេវិ សព្វេហ្មតារី អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ មុនុតា បរិហរត្តា

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិមនិកាយ បូរណសុត្តន្ត

តែត្តុកសព្វេហ្មតារី ស្គាល់ឈ្មោះថា សារីបុត្ត ។ ព្រះបុណ្ណបណ្ឌិត
 មានថវតថា ឡាត្រាវើយ យើងបានប្រឹក្សាជាមួយនឹងសារីក ដែលទុក
 ស្មើនឹងព្រះសាស្តាផងតើ តែវតដឹងថាលោកមានអាយុ ឈ្មោះសារីបុត្ត
 សោះ ប្រសិនបើយើងដឹងថា លោកមានអាយុឈ្មោះសារីបុត្តពិតហើយ
 ពាក្យឆ្លើយឆ្លងមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ប្រពៃលជាយើង ឆ្លើយបិទច្បាប់
 លាស់ទេ ខ្មាលភារុសោ មស្សាប្បណាស់ ខ្មាលភារុសោ ចម្បកណាស់
 ក្រដីការណ៍ដែលសារីកជាអ្នកចេះដឹង យល់ខ្លះពាក្យប្រៀនប្រដៅ ចេស
 ព្រះសាស្តាដោយប្រពៃ ដូចជាព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បានពិចារណា
 រឿយៗ ហើយសាកសួរប្រស្នា ដីជ្រាលជ្រៅ ។ យ៉ាងនោះ ឈ្មោះ
 ថាជាលោកចេសត្តុកសព្វេហ្មតារី ជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថាត្តុកសព្វេហ្មតារី
 បានល្អហើយ ក្រដីដែលត្តុកសព្វេហ្មតារីបានឃើញ បានចូលទៅអន្តិយ
 ដិត ខ្ញុំព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ទោះបីត្តុកសព្វេហ្មតារី ថែរក្សាដោយ
 ធ្វើអន្តិលសំពត់លើក្បាល ហើយឱ្យព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អន្តិយលើនោះ

ឧប្បវេណី ធម្មវិទីកសូត្រ អត្តាភិក្ខុ សម្មាសម្ពុទ្ធសោ

លកេយ្យំ និស្សនាយ លកេយ្យំ បយិរុទានសនាយ
 តេសម្បិ លាកា តេសម្បិ សុលទ្ធី អម្ពាតម្បិ
 លាកា អម្ពាតម្បិ សុលទ្ធី យេ មយំ កាយស្មន្តំ
 សារីបុត្តំ លកាម និស្សនាយ លកាម បយិរុទា-
 សនាយាតិ ។ ឥតិហ តេ ឧកោមិ មហានាតា
 អពាមពាស្ស សុភាសិតំ សមនុមោទីស្មតិ ។

ធម្មវិទីកសូត្រ បទដ្ឋំ ទី១៧ ។

ឧប្បវេណី ធម្មវិទីកសូត្រ ពាក្យរាតំទាតំទៅវិញទៅហេ

គច្ឆិទានយើញ បានចូលទៅអង្គុយជិតនូវព្រះសារីបុត្តមានកាយ ឈ្មោះ
 ថាជាលាករបស់ពួកសព្វហ្មតារីទាំងនោះផង ជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថា
 ពួកសព្វហ្មតារីទាំងនោះបានឮហើយផង ឈ្មោះថាជាលាករបស់យើង
 ផង ជាតិជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាយើងបានឮហើយផង ត្រង់ដែល
 យើងបានឃើញ បានចូលមកអង្គុយជិតនូវព្រះសារីបុត្តមានកាយ ។
 ព្រះមហានាតទាំងពីរអង្គនោះ បានអនុមោទនាត្រកអរទីនកាសិតនៃគ្នា
 និវត្តា ដូចបានរៀបរាប់មកនេះឯង ។

ចប់ ធម្មវិទីកសូត្រ ទី ៤ ។

(៣៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាណមេ ។

តត្រ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។

ភទន្តតិ ភេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្ស្សសុំ ។ ភគវា ឯត-

នភោច ន ភិក្ខុវេ ទេវាបិកោ ឯវាបំ ឯវបតិ មិកជាតាធំ

ឥមំ មេ ឯវាបំ ឯវត្ថំ មិកជាតា បរិកុញ្ញត្តា

ធិយាយុកា វណ្ណវន្តោ ឯវំ ធិយមន្ទាធំ យាបេន្ទតិ ។

ឯវញ្ច ទោ ភិក្ខុវេ ទេវាបិកោ ឯវាបំ ឯវបតិ មិកជា-

តាធំ ឥមំ មេ ឯវាបំ ឯវត្ថំ មិកជាតា អនុប្បទដ្ឋ

មុច្ឆិតា ភោជនាធំ កុញ្ញិស្សន្តិ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា

ភោជនាធំ កុញ្ញមាថា មធំ អាបដ្ឋិស្សន្តិ មត្តា

សមាថា មមាធំ អាបដ្ឋិស្សន្តិ មមត្តា សមាថា

យជាតា មគរណិយា កវិស្សន្តិ ឥមស្មី ឯវាបេតិ ។

(៣៧) ខ្ញុំបានស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្តេម ព្រះមានព្រះ

ភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន លេសវេរោបបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបគ្រុនសា-

វត្តិ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួក

ភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា

ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអន្តិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវាបិកជន (ជនអ្នកដាំដំណាំ)

មិនមែនដាំដំណាំជាចំណីដើម្បីពួកម្រឹត ដោយគិតថា ពួកម្រឹតចូរទំពាស្មី

នូវដំណាំដែលអាត្មាអញដាំហើយនេះ ជាសត្វមានអាយុវែង មានសម្បុរ

ល្អ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានយូរវែងនិច្ចៈដូច្នោះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ទេវាបិកជន ដាំនូវដំណាំដើម្បីពួកម្រឹត ដោយគិតយ៉ាងនេះ

វិញទេថា ពួកម្រឹតនឹងចូលមកលុកលុយដំណាំដែលអាត្មាអញដាំហើយ

នេះ ក៏មុខជានឹងក្លែងខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះចូលមកលុកលុយ

ក្លែងខ្លួន ស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះ

ស្រវឹងហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះបានសេចក្តីប្រមាទហើយ

ជាសត្វ គួរអាត្មាអញនឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំនេះ ។

[៤០] តត្រ ភិក្ខុវេ បវេមា មិកជាតា អមុំ ធិវិបំ
 ធិវុត្តំ ធលវិបិកស្ស អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញិសុ
 តេ តត្ត អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា កុញ្ញមាណា មទំ អាបជ្ជិ-
 សុ មត្តា សមាណា បមាទំ អាបជ្ជិសុ បមត្តា សមាណា
 យថា កាមការណីយា អហេសុំ ធលវិបិកស្ស អមុស្មី
 ធិវិបេ ឯវុត្តំ តេ ភិក្ខុវេ បវេមា មិកជាតា ន បវិ-
 មុច្ឆិសុ ធលវិបិកស្ស ឥន្ទានុកាវា ។

[៤១] តត្រ ភិក្ខុវេ មុតិយា មិកជាតា ឯវិ ស-
 មទំ ឆ្នៃសុំ យេ ទោ តេ បវេមា មិកជាតា អមុំ ធិវិបំ
 ធិវុត្តំ ធលវិបិកស្ស អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញ-
 មាណា មទំ អាបជ្ជិសុ មត្តា សមាណា បមាទំ អាបជ្ជិសុ
 បមត្តា សមាណា យថា កាមការណីយា អហេសុំ ធលវិ-
 បិកស្ស អមុស្មី ធិវិបេ ឯវុត្តំ តេ បវេមា មិកជាតា
 ន បវិមុច្ឆិសុ ធលវិបិកស្ស ឥន្ទានុកាវា យទ្ធន មយំ

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសត្វប្រឹកទាំងនោះ ពួកសត្វប្រឹក
 ទី ១ ចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលខេត់ចែកជន អាំងឯណោះហើយ
 ក៏ក្លេចខ្លួនស៊ីខ្លួនកោដន់ទាំងឡាយ លុះពួកប្រឹកទាំងនោះចូលទៅលុកលុយ
 ក្លេចខ្លួនកងដំណាំនោះហើយស៊ី ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ
 ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរខេត់ចែកជន នឹង
 ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹកទី ១ ទាំងនោះ នឹងមិនរួចភ័ក្តីឥន្ទានុកាវាបស់
 ខេត់ចែកជនទេ ។

[៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាប្រឹកទាំងនោះ ពួកប្រឹកទី ២
 គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកប្រឹកទី ១ ណា ចូលទៅលុកលុយដំណាំដែល
 ខេត់ចែកជន អាំងឯណោះហើយ ក៏ក្លេចខ្លួនស៊ីខ្លួនកោដន់ទាំងឡាយ លុះ
 ពួកប្រឹកទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្លេចខ្លួនកងដំណាំនោះ ហើយស៊ីខ្លួន
 កោដន់ទាំងឡាយ ហើយដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយក៏ដល់ខ្លួន
 សេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរខេត់ចែកជននឹងធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹកទី ១ នោះនឹង
 មិនរួចភ័ក្តីឥន្ទានុកាវាបស់ខេត់ចែកជនទេ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ

សត្វសោ ជិវំបកោជនា បដិវរមេយ្យាម កយ-
 កោតា ថដិវរតា អរញ្ញាយតនាធិ អដ្ឋោតាហោ-
 ត្វា^(១) វិហរេយ្យាមាតិ តេ សត្វសោ ជិវំបកោជនា
 បដិវរមីសុ កយកោតា បដិវរតា អរញ្ញាយតនាធិ
 អដ្ឋោតាហោត្វា វិហរីសុ ។ តេសំ កិញ្ញាធំ បច្ឆិមេ
 មាសេ តិណោធនសង្ខយេ អធិមត្តកសិមាធំ^(២) បត្តា
 កាយោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាធំ^(២) បត្តាកា-
 យាធំ ពលវិយំ បរិហាយិ ពលវិយេ បរិហិទេ តទៅ
 ជិវំបំ ជិវុត្តំ ទេវំបិកស្ស បទ្ហាតមីសុ តេ តត្ថ អនុ-
 ប្បទដ្ឋ ឡត្ថិតា កោជនាធិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អនុប្បទដ្ឋ
 ឡត្ថិតា កោជនាធិ កុញ្ញាមាតា មធំ អាបដ្ឋិសុ មត្តា
 សមាតា ថមាធំ អាបដ្ឋិសុ បមត្តា សមាតា យជា-
 កាមករណីយោ អហោសុំ ទេវំបិកស្ស អមុស្មិ ធំ-
 វំបេ វរុត្តា តេ កិក្ខវេ ទុតិយាបិ មិកជាតា ទ បរិ-
 មុត្ថិសុ ទេវំបិកស្ស ឥទ្ធាទុកាកំ ។

១ ១. អដ្ឋោតាហោត្វា ។ ២ អធិមត្តកសិមាធំឡត្ថិ ។

វៀកុំសុំដំណាំ ទាំងអស់ នឹងវៀរចាកការសុំដោយសេចក្តីភិតភ័យហើយ
 គួរចូលទៅកេង្រៃប្រើ ទៅតាមសច្ចយវិញ លុះត្រូវត្រឹមទាំងនោះគិត
 ដូច្នោះ ហើយក៏នាំគ្នាវៀរចាកទីកំចោល (ដំណាំជានុយ) ទាំងអស់
 វៀរចាកការសុំដោយសេចក្តីភិតភ័យ ក៏ចូលទៅកេង្រៃប្រើហើយនៅ ។
 លុះដល់ខែជាដើមដុតខែគិម្រាដូរ មានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់
 ត្រូវម្រឹតទាំងនោះ ក៏ដល់ខ្សែកាតស្តាំងស្តុបក្រៃពេក លុះម្រឹតទាំងនោះ
 មានកាយដល់ខ្សែកាតស្តាំងស្តុបហើយ កម្លាំងកាយនិងសេចក្តីព្យាយាមកំ
 សាបសូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងកាយនិងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ
 ត្រូវម្រឹតក៏នាំគ្នាគ្រឿងបំបែកដំណាំ ដែលទេវំបិកដេញទៅវិញ ទើប
 ត្រូវម្រឹតទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះ ហើយក្នុងខ្លួនសុំ
 នូវកោជនទាំងឡាយ លុះត្រូវម្រឹតទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំ
 នោះ ហើយក្នុងខ្លួនសុំនូវកោជនទាំងឡាយ ក៏ដល់ខ្សែសេចក្តីស្រវឹង
 លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់ខ្សែសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វ
 គួរទេវំបិកដេញនឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ម្ចាស់
 ក៏កុំទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ត្រូវម្រឹតទី២នោះ នឹងមិនរួចអំពីវត្តខុ-
 ភាពរបស់ទេវំបិកដេញឡើយ ។

បច្ចុប្បន្ន ធិកបស្សន្ត គណិយបិកជាប្បបទ

[៤២] តត្រ កិច្ចវេ តតិយា មិគជាតា ឃី
 សមចិន្តេស្សំ យេ ខោ តេ បឋមា មិគជាតា អម្ពុ
 ធិកំបំ ធិវុត្តំ ទេវមិគស្ស ។ បេ ។ ឃីវត្តា តេ
 បឋមា មិគជាតា ន បរិមុត្តិស្ស ទេវមិគស្ស ឥត្តា-
 ទុកាវ យេមិ តេ ទុតិយា មិគជាតា ឃី សម-
 ចិន្តេស្សំ យេ ខោ តេ បឋមា មិគជាតា អម្ពុ
 ធិកំបំ ធិវុត្តំ ទេវមិគស្ស ។ បេ ។ ឃីវត្តា តេ
 បឋមា មិគជាតា ន បរិមុត្តិស្ស ទេវមិគស្ស ឥត្តា-
 ទុកាវ យេន មយំ សព្វសោ ធិកំបរោជនា បដិវិ-
 ទេយ្យម ភយភោតា បដិវិភា អរណាយទណិ អដ្ឋោ-
 តាហេត្វា វិហរេយ្យនាតិ តេ សព្វសោ ធិកំបរោជ-
 នា បដិវិទីស្ស ភយភោតា បដិវិភា អរណាយទណិ
 អដ្ឋោតាហេត្វា វិហរីស្ស ទេសំ ឥត្តានំ បច្ឆិមេ មាសេ
 តិណោ ន កសដ្ឋិយេ អធិមត្តកសិមាធំ បត្តោ កា-
 យោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាធំ បត្ត-
 កាយានំ ពលវិយំ បរិហាយំ ពលវិយេ បរិហិទេ

បច្ចុប្បន្ន ធិកបស្សន្ត សេចក្តីប្រៀបដោយព្យាគ្រឹ ៣

[៤២] ឃ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាប្រឹកទាំងនោះ ពួកប្រឹកទី ១
 គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកប្រឹកទី ១ ណា (ចូលទៅលុកលុយ) ឬ
 ដំណាំ ដែលទេវមិគដទាំងនោះ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួក
 ប្រឹកទី ១ នោះ មិនច្នៃអំពីឥទ្ធិពលរបស់ទេវមិគដទៅហើយ ឯពួក
 ប្រឹកទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកប្រឹកទី ១ ណា (ចូល
 ទៅលុកលុយ) នូវដំណាំ ដែលទេវមិគដទាំងនោះ ។ បេ ។
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹកទី ១ នោះ ក៏មិនច្នៃអំពីឥទ្ធិពល
 របស់
 ទេវមិគដទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ រៀនចាកនិក្ខ-
 រោជនទាំងអស់ រៀនចាកការបរិភោគ ដោយសេចក្តីគិត ហើយ
 ចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅ នៅតាមសព្វឡាយ ពួកប្រឹកនោះគិតដូច្នោះហើយ
 ក៏រៀនចាកនិក្ខរោជនទាំងអស់ រៀនចាកការបរិភោគ ដោយសេចក្តីគិត-
 ភ័យ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅនៅតាមសព្វឡាយ លុះដល់នៃដំបូង
 នៃភិក្ខុវេទីដែលមានស្នៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់ពួកប្រឹកទាំងនោះ
 ក៏ដល់នូវភាពស្តាំងស្តម្ភព្រៃពេក លុះពួកប្រឹកទាំងនោះ មានកាយដល់
 នូវភាពស្តាំងស្តម្ភហើយ កម្លាំងកាយ និងកម្លាំងព្យាយាម ក៏សាប-
 សូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងកាយ និងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូជបណ្ណសាគ

តមេវ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស បច្ចាគមីសុ តេ
តត្រ(១) អនុប្បទដ្ឋ មុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញិសុ តេ
តត្រ(២) អនុប្បទដ្ឋ មុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាណា មនំ
អាបជ្ជិសុ មត្តា សមាណ បមាណំ អាបជ្ជិសុ បមត្តា
សមាណ យថាគាមករណីយា អហោសុំ នេវាបិ-
កស្ស អមុស្មី និវាបេ វិវត្តំ តេ ទុតិយាបិ មិក-
ជាតា ន បរិមុត្តិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាកំ
យទ្ធន មយំ អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស
ឧបទិស្សាយ អាសយិ កខ្សេយ្យាម តត្រាសយំ
កខ្សេត្តា អមុំ និវាបំ និវុត្តំ នេវាបិកស្ស អ-
នុប្បទដ្ឋ អមុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញិស្សាម អន-
នុប្បទដ្ឋ អមុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាណា ន មនំ
អាបជ្ជិស្សាម អមត្តា សមាណ នប្បមាណំ អាបជ្ជិស្សា-
ម អប្បមត្តា សមាណ ន យថាគាមករណី-
យា កវិស្សាម នេវាបិកស្ស អមុស្មី និវាបេតិ ។

១- ២- ១. ម. ព្រ. ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជបណ្ណសាគ

ពួកម្រឹតទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់មកដំណាំ ដែលនេវាបិកជនវារបស់វា
ពួកម្រឹតទាំងនោះ ក៏ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះភ្លេចខ្លួនស៊ីរោជ
ទាំងឡាយ លុះម្រឹតទាំងនោះចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះភ្លេចខ្លួនស៊ី
នូវភោជនទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់
នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេវាបិកជនធ្វើតាមសេចក្តី
ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ កាលមើយាំងនេះ ពួកម្រឹតទី ២ នោះ
ក៏មិនរួចអំពីវត្តាមុតាត របស់នេវាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះ គួរតែ
យើងទាំងឡាយ ចូលទៅអស្រ័យដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ
ហើយសម្រេចទំនេរ (ឮដំខាងក្រៅ) លុះសម្រេចទំនេរក្នុងទំនោះហើយ
ពួកយើងនឹងកុំចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនគេដាំឯណោះ
ភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះមិនចូលទៅលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន
ត្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិន
ស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វ
ដែលនេវាបិកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ធីតាបណ្ណ ពតិលាវិទាត្ថបថា

តេ អម្ពំ ធីតាបំ ធីតុត្ថំ លេវបិកាស្ស ឧបទិស្សាយ
 អាសយំ កប្បយ័ស្ស តត្រាសយំ កាប្បត្វា អម្ពំ
 ធីតាបំ ធីតុត្ថំ លេវបិកាស្ស អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិតា
 ភោជនាទិ កុញ្ញិស្ស តេ តត្រា^(១) អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិតា
 ភោជនាទិ កុញ្ញាមាណា ន អនំ អាបដ្ឋិស្ស អមត្តា
 សមាណា នប្បមាណំ អាបដ្ឋិស្ស អប្បមត្តា សមាណ
 ន យថា កាមករណីយា អាហេសំ លេវបិកាស្ស
 អម្ពុស្មី ធីតាបេតិ ។ តត្រា កិក្កុវេ លេវបិកាស្ស
 ច លេវបិកាបរិសាយ ច ឯតនហោសិ អបិស្សុ^(២)
 បាមិមេ តតិយា មិកជាតា កេដុកិលោ ឥន្ទិមន្តស្ស
 បាមិមេ តតិយា មិកជាតា បរជណា ឥមញ្ច បាម
 ធីតាបំ ធីតុត្ថំ បរិកុញ្ញនិ ន ច លេសំ ជាបាម
 អាតតិ វា កតិ វា យទ្ធន មយំ ឥមំ ធីតាបំ ធីតុត្ថំ
 មហតិហិ នណ្ហាវកុវាហិ^(៣) សមត្តា សប្បនេសំ
 អនុបរិវាយ្យម អប្បេវ បាម តតិយាទំ មិកជាតាទំ
 អាសយំ បស្សយ្យម យត្តុ^(៤) តាហំ កឆ្មេយ្យន្តំ ។

១ ១. ម ពត្ត ។ ២ ១. សុបស្ស ។ ៣ ១. ម. វណ្ណិកាវាហិ ។ ៤ ១. ម. យត្ត ពេ ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ធីតាបណ្ណ ពតិលាវិទាត្ថបថា ៣

ត្នកម្រិតទី ៣ ហោះ ក៏ចូលទៅពេញយើងហើយ ដែលយើងចង់ដឹង
 ណោះ ហើយសម្រេចទៅ(ឮដំខាងក្រៅ) លុះសម្រេចហើយក្នុងដំណោះ
 ហើយ ក៏មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំដែលយើងចង់ដឹងណោះ បើ
 ក្មេងខ្លួនស្ម័គ្រកាដេទាំងឡាយ លុះត្នកម្រិតទាំងនោះ បើចូលទៅលុក
 លុយក្មេងខ្លួន ក្នុងដំណាំនោះ គ្រាន់តែស្ម័គ្រកាដេទាំងឡាយ ក៏មិន
 ដល់ខ្វះសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ មិនដល់ខ្វះសេចក្តីប្រមាទ
 លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេតបិកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបើបាន
 ព្រោះដំណាំ ឯណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ
 នេតបិកជន ខឹងចរិស៍ទរបស់នេតបិកជនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះហើយ ហើយ
 ត្នកម្រិតទី ៣ ទាំងនេះជាសត្វមានកលមាយា ដូចជាមានប្តូច ត្នកម្រិតទី ៣
 នេះ ជាសត្វផ្សេងគ្នា (ឥតត្នកម្រិតទី ១ ទី ២) មកស៊ីដំណាំដែលគេ
 ដាំហើយនេះឯង យើងទាំងឡាយមិនដឹងដំណាំរបស់និងដំណាំទៅរបស់
 វាទាំងនោះ បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយធ្វើរបស់ទាំងដំណាំដែលយើង
 ទាំងឡាយដាំហើយនេះ ព្រមទាំងប្រទេសជុំវិញ ដោយកំណាត់ឈើនិង
 បង្កាត់ទាំងឡាយធំៗ ក៏យើងទាំងឡាយនឹងឃើញខ្លះទីពេញយើងរបស់
 ត្នកម្រិតទី ៣ នឹងចាប់ម្រិតទាំងនោះ គ្រងកម្រិតដែលវាទៅឱ្យបាន ។

សុត្តនិប្បក បដ្ឋិវេទិកាយ បូណេស្ក្តសាវកំ

តេ អម្ពំ ចិវាបំ ចិវុត្តំ មហាតិហិ ធន្លាវកុកហិ
 សមន្តា សច្ចុទេសំ អនុបរិវាវេសុំ ។ អន្តសាសុំ(១)
 ទោ ភិក្ខុវេ នេវាបិកោ ច នេវាបិកបរិសា ច
 តតិយាធំ មិកជាតាធំ ភាសយំ យត្ត តេ កាហិ
 អកម្ពុសុ ។ ឯវុត្តំ តេ ភិក្ខុវេ តតិយាបិ មិកជា-
 តា ធន បរិមុត្តិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវ ។

[៤៣] តត្រ ភិក្ខុវេ ចតុត្តា មិកជាតា ឯវុ
 សមន្តិទ្កេសុំ យេ ទោ តេ បឋមា មិកជាតា
 ។ បេ ។ ឯវុត្តំ តេ បឋមា មិកជាតា ធន
 បរិមុត្តិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវ យេបិ តេ
 ទុតិយា មិកជាតា ឯវុ សមន្តិទ្កេសុំ យេ ទោ តេ
 បឋមា មិកជាតា ។ បេ ។ ឯវុត្តំ តេ បឋមា
 មិកជាតា ធន បរិមុត្តិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវ
 យេធន មយំ ។ បេ ។ ឯវុត្តំ តេ ទុតិយា
 មិកជាតា ធន បរិមុត្តិសុ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវ

១ ម. អនុស្ស ។

សុត្តនិប្បក បដ្ឋិវេទិកាយ បូណេស្ក្តសាវកំ

ជនទាំងឡាយនោះ ខ្ញុំគ្នាធ្វើបដិទ្ធិដំណក់ ដែលខ្លួនហៅហើយឯណោះ
 ព្រមទាំងច្រឡោសផ្សំវិញ ដោយកំណាត់ឈើចិនបង្កើតទាំងឡាយធំ ។ ។
 ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ នេវាបិកជនក្តី បរិស័ទរបស់នេវាបិកជនក្តី បាន
 ឃើញទិវេវរបស់ពួកម្រឹតទី ៣ នោះហើយ ក៏ចាប់ពួកម្រឹតទាំងនោះ គ្រង
 កន្លែងដែលវាទៅ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួក
 ម្រឹតទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពរបស់នេវាបិកជនទេឡើយ ។

[៤៣] ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកម្រឹតទាំងនោះ ម្រឹតទី ៤
 គឺត្រូវគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹតទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ
 ពួកម្រឹតទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាព របស់នេវាបិកជនទៅហើយឯពួក
 ម្រឹតទី ២ ណា គឺត្រូវគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹតទី ១ ណា ។ បេ ។ កាល
 បើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹតទី ១ នោះមិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពរបស់នេវាបិក-
 ជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ
 ពួកម្រឹតទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាព របស់នេវាបិកជនទៅហើយ

យេ បិ តេ តតិយា មិកជាតា វិ វិ សមចិន្តេសុំ យេ
 ទោ តេ បឋមា មិកជាតា ។ បេ ។ វិវត្តិ តេ បឋមា
 មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុំ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវា យេ បិ
 តេ ទុតិយា មិកជាតា វិ វិ សមចិន្តេសុំ យេ ទោ តេ
 បឋមា មិកជាតា ។ បេ ។ វិវត្តិ តេ បឋមា
 មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុំ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវា
 យទ្ធន មយំ ។ បេ ។ វិវត្តិ តេ ទុតិយា
 មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុំ នេវាបិកស្ស ឥន្ទានុកាវា
 យទ្ធន មយំ អមុំ វិវាចំ វិវត្តំ នេវាបិកស្ស ឧប-
 ជិស្សាយ អាសយំ កប្បយ្យម តត្រាសយំ កប្បត្តា
 អមុំ វិវាចំ វិវត្តំ នេវាបិកស្ស អនុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា
 ភោជនាចិ កុញ្ញស្សាម អនុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា ភោជ-
 នាចិ កុញ្ញមាថា ន មទំ អាចជិស្សាម អមត្តា សមា-
 នា នប្បមាទំ អាចជិស្សាម អប្បមត្តា សមាថា ន
 យថា កាមករណីយា កវិស្សាម នេវាបិកស្ស អមុស្មិ
 វិវាចេតិ តេ អមុំ វិវាចំ វិវត្តំ នេវាបិកស្ស ឧប-
 ជិស្សាយ អាសយំ កប្បយ្យសុ តត្រាសយំ កប្បត្តា

ឯពួកប្រឹក្សី ៣ ណា ភិក្ខុប្រមុខ យ៉ាងនេះ ពួកប្រឹក្សី ១ ណា
 ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួកប្រឹក្សី ១ នោះ បិទប្រាប់ប្រើប្រាស់
 របស់នេវាបិកជនទៅហើយ ឯពួកប្រឹក្សី ២ ណា ភិក្ខុប្រមុខយ៉ាងនេះ
 ថា ពួកប្រឹក្សី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួកប្រឹក្សី ១
 នោះ មិនប្រាប់ប្រើប្រាស់របស់នេវាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែ
 យើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹក្សី ២ ទាំងនោះ
 មិនប្រាប់ប្រើប្រាស់របស់នេវាបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើង
 ទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅ តាស្រ័យដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ
 ហើយសម្រេចទីនៅ លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះហើយ ពួកយើងនឹង
 កុំចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាបិកជនដាំឯណោះ កុំចូលខ្លួន
 ស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះមិនចូលមកលុកលុយ មិនចូលខ្លួន គ្រាន់
 តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏នឹងមិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះចិបស្រ-
 វឹងហើយ នឹងមិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ នឹងជា
 សត្វគួរនេវាបិកជន ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ
 ឡើយ ទើបពួកប្រឹក្សី ៣ នោះ ចូលទៅតាស្រ័យដំណាំដែលនេវាបិក-
 ជនដាំឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅ លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះហើយ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋបទិកនិទាន បួលបដ្ឋកាលកំ

អម្ពំ ជិវំបំ ជិវុត្តំ ទេវំបិកាស្ស អននុច្ឆទ្ធវ អម្ពុត្តិតា
 កោជនាជិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អននុច្ឆទ្ធវ អម្ពុត្តិតា
 កោជនាជិ កុញ្ញមាណា ន មនំ អាបជ្ជិសុ អមត្តា ស-
 មាណា ន ច្បមាណំ អាបជ្ជិសុ អប្បមត្តា សមាណ
 ន យថា កាមករណីយា អហោសុំ ទេវំបិកាស្ស
 អម្ពុស្មី ជិវំបេ ។ តត្រ ទេវំបិកាស្ស ន ទេវំបិកាបរិ-
 សាយ ន ឯតទេហាសិ អបិស្ស ជាមិមេ តតិយា
 មិកជាតា កេតុភំនោ ឥន្ទិមន្តស្ស ជាមិមេ តតិយា
 មិកជាតា បរជនា ។ បេ ។ អន្តសាសុំ ទោ
 ទេវំបិកោ ន ទេវំបិកាបរិសាយ ន តតិយាជិ មិកជា-
 តាជិ អាសយំ យត្ថ តេ តាហំ អកម្ពសុ ឯវុញ្ញំ តេ
 តតិយាមិ មិកជាតា ន បរិមុត្តិសុ ទេវំបិកាស្ស
 ឥន្ទានុភាវំ យទ្ធន មយម្យិ យត្ថ អកតិ ទេវំបិកាស្ស
 ន ទេវំបិកាបរិសាយ ន តត្រាសយំ កហ្មេយ្យាម
 តត្រាសយំ កហ្មេត្វា អម្ពំ ជិវំបំ ជិវុត្តំ ទេវំបិកាស្ស
 អននុច្ឆទ្ធវ អម្ពុត្តិតា កោជនាជិ កុញ្ញមាណា

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋបទិកនិទាន បួលបដ្ឋកាលកំ

កំមិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលទេវំបិកជនរំលែងណោះ បើអក្ខេប
 ខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីនូវកោជនាជិឡាយ ពួកម្រឹតទី ៣ នោះ បើចូលទៅ
 លុកលុយក្នុងដំណាំនោះ មិនក្ខេបខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីនូវកោជនាជិឡាយ
 កំមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ កំមិនដល់នូវសេចក្តី
 ប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វក្នុងទេវំបិកជន ធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះឡើយ ។ ក្នុងសម័យនោះ ទេ-
 វំបិកជននិងចរិស័ទរបស់ទេវំបិកជន មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កើត
 ពួកម្រឹតទី ៣ នេះ មានកលហយាសិក្យាហើយ ដូចជាសត្វមានច្បង
 ពួកម្រឹតទី ៣ នេះជាសត្វផ្សេង ក្រៅអំពីម្រឹតទី ១ និងម្រឹតទី ២ ។ បេ ។
 លុះទេវំបិកជន និងពួកចរិស័ទរបស់ទេវំបិកជន បានឃើញទីនៅនៃ
 ពួកម្រឹតទី ៣ ហើយ ក៏ចូលទៅចាប់ម្រឹតទាំងនោះ ត្រង់ទីដែលវាទៅ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹតទី ៣ នោះ មិនប្រអំពីឥទ្ធិភាពរបស់ទេ-
 វំបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះទីត្រង់ណាដែលមិនមែនជាវិស័យ របស់
 ទេវំបិកជននិងទេវំបិកាបរិស័ទ គួរយើងទាំងឡាយសម្រេចនូវទីនៅត្រង់
 កន្លែងនោះ លុះសម្រេចទីនៅត្រង់ទីនោះហើយ ក៏ចូលទៅលុកលុយ
 ដំណាំដែលទេវំបិកជនរំលែងណោះ ក៏ក្ខេបខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីនូវកោជន

ន មនំ អាមជ្ជិស្សាម រមត្តា សមាធា នប្បមាទំ អា-
មជ្ជិស្សាម អប្បមត្តា សមាធា ន យថាតាមគរណី-
យា ភវិស្សាម នេវមិកស្ស អមុស្មី និវាបេតិ ។ តេ
យត្ថ អភតិ នេវមិកស្ស ច នេវមិកបរិសាយ ច
តត្រាសយំ កប្បយំសុ តត្រាសយំ កាប្បត្តា អមុ
និវាបំ និវុត្តំ នេវមិកស្ស អននុប្បទដ្ឋ អមុទ្ធិតា
កោជនាទិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អននុប្បទដ្ឋ អមុទ្ធិតា
កោជនាទិ កុញ្ញាមាធា ន មនំ អាមជ្ជិសុ អមត្តា
សមាធា នប្បមាទំ អាមជ្ជិសុ អប្បមត្តា សមាធា
ន យថាតាមគរណីយា អហោសុំ នេវមិកស្ស
អមុស្មី និវាបេ ។ តត្រា ភិក្ខុវេ នេវមិកស្ស ច
នេវមិកបរិសាយ ច ឯតនហោសិ អមិស្ស ធាមិមេ
ចតុត្តា មិកជាតា កេដុកិលោ ឥទ្ធិមន្តស្ស ធាមិមេ
ចតុត្តា មិកជាតា បរជនា ឥមញ្ច ធាម និវាបំ
និវុត្តំ បរិកុញ្ញន្តំ ន ច នេសំ ជាធាម ភាគតី វា
ភតី វា យន្តន មយំ ឥមំ និវាបំ និវុត្តំ មហាតិហិ
នណ្ឌាវាគុវហិ សមត្តា សប្បនេសំ អនុបរិវាវេយ្យាម

ទាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះបើស្រវឹងហើយ ក៏បិទ
ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះបិទប្រមាទហើយ ក៏នឹងជាសត្វគួរទេវចកជន
ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ។ ទើបពួកម្រឹត
ទាំងនោះសម្រេចទៅ ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាវិស័យ របស់ទេវចកជន
និងទេវចកបរិស័ទនោះ លុះសម្រេចនូវទីកស្រីយក្នុងទីនោះហើយ ក៏
មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលទេវចកជនដាំឯណោះ មិនរក្ខត្តខ្លួន
គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះម្រឹតទាំងនោះមិនចូលទៅលុកលុយ
មិនរក្ខត្តខ្លួនក៏ដំណាំនោះហើយ គ្រាន់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ ក៏បិទ
ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះបិទស្រវឹងហើយ ក៏បិទដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
លុះបិទប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរទេវចកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
ព្រោះដំណាំឯណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ទេវ-
ចកជននិងទេវចកបរិស័ទមានសេចក្តីគ្រិនិវដ្តច្រើន ព្រោះពួកម្រឹត ទី ៤
នេះ មានកលមាយាសិក្សាហើយ ដូចជាសត្វមានប្រដូ ពួកម្រឹត ទី ៤
នេះ ជាសត្វផ្សេងពីពួកម្រឹត ទី ១ ទី ២ ទី ៣ នោះ តែនឹងស៊ីនូវដំណាំ
ដែលយើងទាំងឡាយដាំហើយនេះ ឯយើងទាំងឡាយមិនដឹងនូវដំណាំ
មកនឹងដំណើរទៅរបស់ពួកវា បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយធ្វើរបរដ៏ខ្ពង់
ដំណាំដែលយើងដាំហើយនេះ ព្រមទាំងប្រទេសផ្សេងៗ ដោយកំណាត់

សុត្តនិបាត ប្បិវេណិយស្ស បូណេយ្យសាវ័

អប្បេវ ធាម ធនុត្តានំ មិគជាតានំ រាសយំ មស្ស-
 យ្យាម យត្ថ តេ តាហំ កង្កេយ្យន្តិ តេ អមំ ធិវាមំ
 ធិវុត្តំ មហាតិហិ ធន្លាភិក្ករាហិ សមន្តា សម្មទេសំ
 អនុបរិវាសុំ ។ ទេវ ទោ ភិក្ខុវេ អន្តសាសុំ ទេ-
 វាមិកោ ច ទេវាមិកបរិសា ច ធនុត្តានំ មិគជាតានំ
 រាសយំ យត្ថ តេ តាហំ កង្កេយ្យំ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 ទេវាមិកស្ស ច ទេវាមិកបរិសាយ ច ធិតទយោសិ
 សទេ ទោ មយំ ធនុត្តេ មិគជាតេ យដ្ឋេស្សាម
 តេ យដ្ឋិតា អញ្ញា យដ្ឋេស្សន្តិ វិវំ ឥមំ ធិវាមំ
 ធិវុត្តំ សព្វសោ មិគជាតា វិញ្ញិស្សន្តិ យន្ទ មយំ
 ធនុត្តេ មិគជាតេ អដ្ឋិបេក្ខេយ្យាមាតិ ។ អដ្ឋិ-
 បេក្ខិសុំ ទោ ភិក្ខុវេ ទេវាមិកោ ច ទេវាមិកបរិសា
 ច ធនុត្តេ មិគជាតេ វិវញ្ញំ តេ ភិក្ខុវេ ធនុត្តាមិ
 មិគជាតា បរិមុទ្ធិសុំ ទេវាមិកស្ស ឥត្តានុកាវ ។

សុត្តនិបាត ប្បិវេណិយស្ស បូណេយ្យសាវ័

ឈើនិងបង្កាត់ទាំងឡាយធំ ។ ដោយគិតថា ភ្ញើប្តូរមួយ គួរឈើធំរឹង
 ឃើញខ្លាំងនៅរបស់ពួកម្រឹគទី ៤ ពួកម្រឹគទាំងនោះ គប្បីចូលទៅកាប់
 គួរចាប់បានហ្ន៎ (លុះគិតដូច្នោះហើយ) ជនទាំងឡាយនោះក៏ធ្វើបដិវត្ត
 ដំណាំដែលខ្លួនដាំណោះ ព្រមទាំងប្រទេសជុំវិញ ដោយកំណាត់ឈើ
 និងបង្កាត់ទាំងឡាយធំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវាមិកជនក្តី ទេវាមិក-
 បរិស័ទក្តី ទំនងបានឃើញទីកស្រីយរបស់ពួកម្រឹគទី ៤ ទេ ក៏នាំគ្នា
 ទៅកាប់ម្រឹគទាំងនោះ ត្រង់កន្លែងដែលវាទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក៏សម័យនោះ ទេវាមិកជននិងទេវាមិកបរិស័ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា ប្រសិនបើ យើងទាំងឡាយ សម្លាប់ខ្លួនពួកម្រឹគទី ៤ ហើយ អ្នក
 ទាំងឡាយដទៃទៀតនឹងសម្លាប់ខ្លួនម្រឹគដែលយើងសម្លាប់នោះដែរ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទាំងនឹងបោះបង់ចោលខ្លួនដំណាំដែលយើងទាំង-
 ឡាយដាំហើយនេះ ដោយប្រការទាំងពួង បើដូច្នោះមានតែយើងទាំង-
 ឡាយធ្វើត្រងើយកន្តើយនឹងពួកម្រឹគទី ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេ-
 វាមិកជនក្តី ទេវាមិកបរិស័ទក្តី ក៏ធ្វើត្រងើយកន្តើយនឹងពួកម្រឹគទី ៤
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹគទី ៤ នោះ រួចភ័យ
 ឥតខ្ចីកាលរបស់ទេវាមិកជនបាន ។

(២២) ឧបសា ទោ ហេ អយំ ភិក្ខុវេ កតតា

អត្តស្ស វិញ្ញាបនាយ អយតោវេត្ត មត្តោ ។ ធិវា-
មោតិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធនំ កាមតុណាមំ អធ៌-
វចំ ។ ធិវាចិកោតិ ទោ ភិក្ខុវេ ហារស្សនំ
ចាមិមតោ អធ៌វចំ ។ ធិវាចិកថវិសាទិ ទោ
ភិក្ខុវេ ហារវិសាយនំ អធ៌វចំ ។ ចិកថាតាតិ
ទោ ភិក្ខុវេ សមណាប្រាហ្មណាមេតំ អធ៌វចំ ។

(២៣) តត្រ ភិក្ខុវេ បមេមា សមណាប្រាហ្មណា

អមុំ ធិវាបំ ធិវត្តំ ហារស្ស អម្ពនិ ច លោកាមិសាមិ
អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាមិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អនុប្ប-
ទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាមិ កុញ្ញមាណា មនំ អាបដ្ឋិសុ
មត្តា សមាណា បមាមំ អាបដ្ឋិសុ ចមត្តា សមាណា
យថា កាមតុណិយា អហេសុំ ហារស្ស អមុស្មិ
ធិវាចេ អមុស្មិ ច លោកាមិសេ វិវត្តិ តេ ភិក្ខុវេ

(២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីឧបសានេឯង គឺជាគតាធ្វើ

ដើម្បីចំណែកសេចក្តីឱ្យច្បាស់លាស់ ។ សេចក្តីក្នុងរឿងឧបសានុ៎ះ ដូច
គេទៅនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ដំណាំខ្ញុំ ជាឈ្មោះវៃន
កាមតុណ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ទេវពិកជន (ឥតអំ
ដំណាំ) ខ្ញុំ ជាឈ្មោះវៃនមារដែលមានចិត្តតាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ត្រង់ពាក្យថា ពួកទេវពិកបរិស័ទខ្ញុំ ជាឈ្មោះរបស់បរិស័ទវៃនមារ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ពួកម្រឹកខ្ញុំ ជាឈ្មោះវៃនសមណៈនិង
ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ។

(២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ លុកលុយដំណាំ ដែលមានអំហើយឯណោះ
និងលោកាមិសៈ (អាមិសៈក្នុងលោក) ទាំងឡាយឯណោះ ក្មេចខ្លួន
បរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុក
លុយក្នុងដំណាំ និងអាមិសៈក្នុងលោកនោះហើយ ក្មេចខ្លួនបរិភោគ
ភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់
ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នា
បាទ ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ម្នាលភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក បណ្ឌិតិយ បូជនប្បដ្ឋាន

បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស
ឥន្ទានុភារា ។ សេយ្យថាមិ តេ ភិក្ខុវេ បឋមា
មិគជាតា តន្ត្រិយមេ អហំ ឥមេ បឋមេ សមណា-
ត្រាហ្មណោ វនាមិ ។

[៤៦] តត្រ ភិក្ខុវេ ធុតិយា សមណាត្រាហ្មណា
ឯវំ សមចិទ្កេសុំ យេ ទោ តេ បឋមា សមណា-
ត្រាហ្មណា អមុំ ឯវំចំ ឯវុត្តំ មារស្ស អម្ពុទិ ច
លោកាមិសាធិ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញិសុ
តេ តត្ត អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាធា មធំ
អាមជ្ជិសុ មត្តា សមាធា បមាធំ អាមជ្ជិសុ បមត្តា
សមាធា យថា កាមករណីយា អមោសុំ មារស្ស
អមុស្មី ឯវំបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ឯវុត្តំ តេ
បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស
ឥន្ទានុភារា យទ្ធព មយំ សត្វសោ ឯវំបភោជនា
លោកាមិសា បដិវរមេយ្យាម កយភោតា បដិវរតា
អរញ្ញាយតនាធិ អដ្ឋោកាហេត្វា វិហរេយ្យហតិ តេ

សុត្តន្តបិដក បណ្ឌិតិយ បូជនប្បដ្ឋាន

ទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ សមណៈនិងត្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ នោះ
មិនរួចអំពីឥទ្ធិពលរបស់មារទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកប្រគីទី ១
នោះ មានសេចក្តីឧបមាយ៉ាងណា គឺជាគតពោលនូវសមណត្រាហ្មណ៍
ទាំងឡាយទី ១ នេះ ថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះវេរ ។

[៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តាសមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
សមណត្រាហ្មណ៍ពួកទី ២ គឺត្រាមត្តាយ៉ាងនេះថា សមណៈនិងត្រាហ្មណ៍
ពួកទី ១ ណា លុកលុយដំណាំដែលមារធំហើយឯណោះ និងលោកា-
មិសៈឯណោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលសមណត្រា-
ហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយក្នុងដំណាំ និងលោកាមិសៈនោះ ភ្លេចខ្លួន
បរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹង
ហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាគុកគុរមារធ្វើតាម
សេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះ
ផង កាលបើយ៉ាងនោះ សមណៈនិងត្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ នោះ មិនរួច
អំពីឥទ្ធិពលរបស់មារទេហើយ បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយវៀរ
ចាកនិក្ខេបភោជននិងលោកាមិសៈចេញ ដោយប្រការទាំងពួង វៀរចាក
ការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាចចេញ ហើយចូលវេរកៅត្រាជ្រៅនៅតាម

ហេតុផល ធម៌បក្សេ ទុតិយោបាយោគ្រូវណ្ណ

សព្វសោ ធម៌បកោជនា លោកាមិសា បដិវរិមីសុ តេ
 សព្វសោ ធម៌បកោជនា លោកាមិសា បដិវរិតា(១)
 កយកោតា បដិវរិតា អរញ្ញាយតនាធិ អន្លោកាហេត្វា
 វិហរិសុ តេ តត្ថ សាកកត្តាមិ អហេសុំ សាមា-
 កកត្តាមិ អហេសុំ ធម៌វរិកត្តាមិ អហេសុំ ទទ្ធុល-
 កត្តាមិ អហេសុំ ហេដកត្តាមិ អហេសុំ តណា-
 កត្តាមិ អហេសុំ អាទាមកត្តាមិ អហេសុំ ចិញ្ញា-
 កកត្តាមិ អហេសុំ តិណាកត្តាមិ អហេសុំ តោម-
 យកត្តាមិ អហេសុំ វឌ្ឍនលដលាហារា យាបេសុំ
 បវត្តដលកោដិ តេសំ តិឡានំ បដិមេ មាសេ តិ-
 ណោនកសត្ថយេ អធិមត្តកសិមាធិ បត្តោ កាយោ
 ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាធិ បត្តកាយាធិ ពលវិ-
 រិយំ បរិហាយិ ពលវិរិយេ បរិហិទេ ចេតោវិមុត្តិ បរិហា-
 យិ ចេតោវិមុត្តិយា បរិហិទាយ តមេវ ធម៌បំ ធម៌-
 វុត្តំ មារស្ស បច្ចាគមីសុ តានិ ច លោកាមិសាធិ

១ ឧ. ម. តេ សព្វសោ ធម៌បកោជនា លោកាមិសា បដិវរិតាធិ ឧទេ បាហំ ១ ទិស្សន្តិ ។

ចប្បវត្ត ធម៌បស្សត្ត សមណក្រាហ្មណំ ព្ធិបទី ៤

សប្បាយ លុះសមណក្រាហ្មណំ ទាំងឈោះ គិតយុទ្ធជើយ កំរៀវចាតនិវ-
 បកោជននិវលោកាមិសៈ ដោយប្រការទាំងតួន តួកសមណក្រាហ្មណំ
 ទាំងនោះ បានរៀវចាតនិវបកោជននិវលោកាមិសៈដោយប្រការទាំងតួន
 ទាំងរៀវចាតបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាចហើយ ចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅទៅ
 តាមសប្បាយ តួកសមណក្រាហ្មណំ ទាំងនោះមានបន្ទីស្រស់ជាអាហារ
 ខ្លះ មានអង្កីស្រងែជាអាហារខ្លះ មានស្នូយជាអាហារខ្លះ មានកម្ទេច
 (ចំរៀវស្បែក) ជាអាហារខ្លះ មានបន្ទីស្រស់ជាអាហារខ្លះ មាន
 កុណ្ណកជាអាហារខ្លះ មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ
 មានស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចទ័តាជាអាហារខ្លះ មានម៉ែមឈើនិងផ្លែ
 ឈើក្នុងព្រៃជាអាហារខ្លះ មានផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងជាអាហារខ្លះ ញ៉ាំង
 អត្តភាពច្យុប្រត្តិទៅក្នុងដីព្រៃជ្រៅនោះ លុះដល់ខែដាច់ដុតខែ គឺម្សៅ
 រដូវ មានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់សមណក្រាហ្មណំ ទាំងនោះ គឺ
 ដល់នូវភាពស្តាំងស្តួមព្រៃទោក លុះមានកាយដល់នូវភាពស្តាំងស្តួមហើយ
 កម្លាំងនិងសេចក្តីព្យាយាម គឺសាបសូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងនិងសេចក្តី
 ព្យាយាមសាបសូន្យហើយ ចេតោវិមុត្តិក៏សាបសូន្យទៅដែរ កាលបើចេ-
 តោវិមុត្តិសាបសូន្យហើយ តួកសមណក្រាហ្មណំ ទាំងនោះត្រឡប់មកកាន់
 ដំណាំ ដែលមានដាំហើយនោះវិញផង មកកាន់លោកាមិសៈ ទាំងឡាយ

តេ ភត្តុ អនុប្បទដ្ឋ បុត្តិកា កោដលានិ កុញ្ញិសុ
 តេ ភត្តុ អនុប្បទដ្ឋ មុត្តិកា កោដលានិ កុញ្ញមាណ
 មនំ អាបដ្ឋិសុ មត្តា សមាធា ចមាទំ អាបដ្ឋិសុ
 បមត្តា សមាធា យថា កាមករណីយា អហេសុំ
 មារស្ស អមុស្មី ធិវាថេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ
 ឯវត្តា តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយាចិ សមណាត្រាហ្មណា
 ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥទ្ធាទុកាវ ។ សេយ្យថាមិ
 តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយា មិគជាតា តថ្ឋបថេ អហំ ឥមេ
 ទុតិយេ សមណាត្រាហ្មណោ វនាមិ ។

[៤៧] តត្រ ភិក្ខុវេ តតិយា សមណាត្រាហ្មណ
 ឯវ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បមេមា សមណា-
 ត្រាហ្មណា ។ ថេ ។ ឯវត្តា តេ បមេមា សមណា-
 ត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥទ្ធាទុកាវ
 យេចិ តេ ទុតិយា សមណាត្រាហ្មណា ឯវ សម-
 ចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បមេមា សមណាត្រាហ្មណា
 ។ ថេ ។ ឯវត្តា តេ បមេមា សមណាត្រាហ្មណា

នោះផង ភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានលុកលុយក្នុងដៃលោក
 ទិវលោកាមិសៈនោះហើយ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាល
 សមណាត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយភ្លេចខ្លួនក្នុងដៃលោកទិវលោកាមិសៈ
 នោះ បរិភោគភោជន ហើយដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ
 ក៏ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាភ្នកគួរមានភ្នែកមាសចក្តី
 ត្រាថ្នាំបាន ព្រោះដំណឹងលោះផង ព្រោះលោកាមិសៈដំណោះផង
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ សមណាត្រាហ្មណ៍ភ្នកទី ២ នោះ
 មិនរួចអំពីឥទ្ធាទុកាវនៃមារទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នកម្រឹតទី ២
 នោះ មានសេចក្តីឧបមាផ្សំចម្រុះចម្រួល គឺថាគត ពោលខ្ញុំសមណាត្រា-
 ហ្មណ៍ទាំងឡាយទី ២ នេះ ថា មានឧបមេយ្យផ្សំចម្រុះផង ។

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណាត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ៣ គិតគ្នាយ៉ាងនេះថា ភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍
 ទី ១ ណា ។ ថេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ
 មិនរួចអំពីឥទ្ធាទុកាវរបស់មារទេហើយ ទាំងភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ២
 ណា គិតត្រមគ្នា យ៉ាងនេះថា ភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ១ ណា
 ។ ថេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភ្នកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ មិន

ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥម្មាបុរាណ យទ្ធជ មយំ
 សត្វសោ ឆិវបកោជនា លោកាមិសា បដិវិរមេយ្យម
 កយភោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតទានិ អដ្ឋោតាហោត្វា
 វិហារយ្យមាតិ តេ សត្វសោ ឆិវបកោជនា លោកា-
 មិសា បដិវិរមីសុ កយភោតា បដិវិរតា អរញ្ញាយតទានិ
 អដ្ឋោតាហោត្វា វិហារីសុ តេ តត្ថ សាតកកក្ខាមិ
 អហោសុំ ។ បេ ។ បវត្តុដលកោជី តេសំ តិម្ពានំ
 បត្តិមេ មាសេ តិណោធកសដ្ឋុយេ អធិមត្តកសំមាធំ
 បត្តា កាយោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសំមាធំ
 បត្តកាយាធំ ពលវិយំ បរិហាយំ ពលវិយេ បរិ-
 ហិលេ ទេតោវិមុត្តិ បរិហាយំ ទេតោវិមុត្តិយា បរិហិ-
 យាយ តទេវ ឆិវបំ ឆិវត្តំ មារស្ស បញ្ចកមីសុ

រួចអំពីឥទ្ធិភាពរបស់មារទៅហើយ បើប្តីប្រពន្ធ ហៅគេឃើងទាំងឡាយ
 តប្បវៀរចាកនិវេទនាដទៃ និងលោកាមិសារទេញ ដោយប្រយោជន៍ក្នុង
 ទាំងវៀរចាកការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ
 ជ្រៅនៅតាមសប្បាយ លុះសមណប្រាហ្មណ៍ទី ២ ទាំងនោះ គិតដូច្នោះ
 ហើយ ក៏វៀរចាកនិវេទនាដទៃ និងលោកាមិសារទេញ ដោយហេតុ
 គ្រប់ វៀរចាកការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ
 ជ្រៅ នៅតាមសប្បាយ ក្នុងសមណប្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ មាន
 បវិទ្ធស្រសស័ជាតាហារខ្លះ ៗ បេ ៗ មានផ្ទះឈើដែលជ្រុះឆែង ជាភោជន
 ខ្លះ ក្នុងផងព្រៃនោះ លុះដល់វិទជាខាងចុងវិទក៏ដូច្នោះ មានស្នូនិង
 ទឹកអស់ហើយ កាយរបស់សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ដល់ខ្លូតាត
 ស្នាំងស្នូមក្រៃពេក លុះសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានកាយដល់ខ្លូ
 តាតស្នាំងស្នូមក្រៃពេកហើយ កម្លាំងនិងសេចក្តីព្យាយាមក៏សាបសូន្យ
 ទៅ កាលបើកម្លាំងនិងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ ចេតាវិទ្ធគ៏
 ក៏សាបសូន្យដែរ កាលបើចេតាវិទ្ធគ៏សាបសូន្យហើយ ក្នុងសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ ក៏ត្រឡប់មកកាន់ដំណាំដែលមានដាំហើយនោះផង

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយ បូជនបិដក

តានិ ច លោកាមិសានិ តេ តត្ថ អនុច្ឆទដ្ឋ មុច្ឆិតា
 កោជនានិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អនុច្ឆទដ្ឋ មុច្ឆិតា
 កោជនានិ កុញ្ញមាណា មទំ អាមជ្ជិសុ មត្តា សមាធា
 មមាទំ អាមជ្ជិសុ មមត្តា សមាធា យថាតោមកក-
 រណីយា អាហេសុំ មារស្ស អមុស្មិ ឯវាចេ អមុស្មិ
 ច លោកាមិសេ ឯវត្តា តេ ទុតិយាបិ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធាទុកាវា
 យទ្ធន មយំ អមុំ ឯវាចំ ឯវត្តំ មារស្ស អមុជិ ច
 លោកាមិសានិ ឧបនិស្សាយ អាសយំ កេហ្វយ្យាម
 តត្រាសយំ កេហ្វត្វា អមុំ ឯវាចំ ឯវត្តំ មារស្ស អមុជិ
 ច លោកាមិសានិ អនុច្ឆទដ្ឋ អមុច្ឆិតា កោជនានិ
 កុញ្ញិស្សាម អនុច្ឆទដ្ឋ អមុច្ឆិតា កោជនានិ កុញ្ញ-
 មាណា ន មទំ អាមជ្ជិស្សាម អមត្តា សមាធា
 ន មមាទំ អាមជ្ជិស្សាម អប្បមត្តា សមាធា

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយ បូជនបិដក

ក្រឡប់មកកាន់លោកាមិសៈទាំងឡាយនោះផង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ លុកលុយក្នុងដំណាំ និងលោកាមិសៈនោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគ
 ខ្យវភោជនទាំងឡាយ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយ
 ក្នុងដំណាំនោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគខ្យវភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់ខ្យ
 សេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់ខ្យវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទ
 ហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ
 ផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីអង្គានុភាពរបស់ពារទៅហើយ បើដូច្នោះ
 មានវិភយើងទាំងឡាយនៅអាស្រ័យនឹងដំណាំដែលមានដំណើរហើយ ឯណោះ
 ផង អាស្រ័យនឹងលោកាមិសៈឯណោះផង ហើយគប្បីសម្រេចទីនៅ
 អាស្រ័យ លុះសម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយ
 ភ្លេចខ្លួននឹងដំណាំ ដែលមានដំណើរហើយនោះផង នឹងលោកាមិសៈឯណោះ
 ផង គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិន
 ភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគភោជន ក៏នឹងមិនដល់ខ្យវសេចក្តីស្រវឹង លុះ
 មិនស្រវឹងហើយ ក៏នឹងមិនដល់ខ្យវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ

ទម្រង់ស្នេហា ពិសេសបំផុត ព័ន្ធសម្រាប់ប្រាសាទ

ទម្រង់ស្នេហា ពិសេសបំផុត សម្រាប់ប្រាសាទ ព្រះវិហារ ៣

ន យថា កាមករណីយា ពរិស្សាម មារស្ស អមុស្មី
 ជិវមេ អមុស្មី ច លោកាមិសេតិ តេ អមុ
 ជិវមេ ជិវុត្តំ មារស្ស អមុជិ ច លោកាមិ-
 សាជិ ទុមជិស្សាយ អាសយំ កម្មយិសុ ។
 តត្រាសយំ កម្មត្រា អមុ ជិវមេ ជិវុត្តំ មារស្ស
 អមុជិ ច លោកាមិសាជិ អនុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា
 ភោជនាជិ កុញ្ញមាណា ន មជំ អាមជ្ជិសុ អមត្តា
 សមាណា ន បមាណំ អាមជ្ជិសុ អប្បមត្តា សមាណា
 ន យថា កាមករណីយា អហេសុំ មារស្ស អមុស្មី
 ជិវមេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ។ អមិច ទោ
 ឯវំ និដ្ឋិតា អហេសុំ សស្សតោ លោកោ ឥតិមិ
 អសស្សតោ លោកោ ឥតិមិ អន្តរំ លោកោ ឥតិមិ
 អន្តរំ លោកោ ឥតិមិ តំ ជីវំ តំ សរិវំ ឥតិមិ
 អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរិវំ ឥតិមិ ហោតិ តថា-
 កតោ បាឡាណា ឥតិមិ ន ហោតិ តថាកតោ

នឹងជាអ្នកគួរមានភ្នំតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះដរ
 ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង លុះត្នកសមណាព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ ហោះ
 គិតដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅអាស្រ័យដំណាំ ដែលមានរាំងហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅអាស្រ័យ ។ លុះ
 សម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបានលុកលុយ មិនបាន
 ក្រេចខ្លួននឹងដំណាំ ដែលមានរាំងហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំង-
 ឡាយឯណោះ មិនក្រេចខ្លួន ត្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ ក៏មិន
 ដល់ខ្វះសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់ខ្វះសេចក្តីប្រមាទ
 លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានភ្នំតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះ
 ដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ។ មួយវិញទៀត
 ត្នកសមណាព្រាហ្មណ៍ ទី ៣ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោកទៀត
 ដូច្នោះខ្លះ លោកមិនទៀងដូច្នោះខ្លះ លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះខ្លះ លោក
 មិនមានទីបំផុត ដូច្នោះខ្លះ ជីវិតនោះគឺសរិវេនោះ ដូច្នោះខ្លះ ជីវិតក៏ដទៃ
 សរិវេក៏ដទៃ ដូច្នោះខ្លះ សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ដូច្នោះ
 ខ្លះ សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់មិនកើតទៀត ដូច្នោះខ្លះ សត្វទៅ

សុត្តនិបាត បដិបតិកាបិដក បិដកបិដក

សុត្តនិបាត បដិបតិកាបិដក បិដកបិដក

បរម្មណា ឥតិមិ ហោតិ ព ធន ច ហោតិ តថា-
 គតោ បរម្មណា ឥតិមិ លេវ ហោតិ ធន ធន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា ឥតិមិ ឯវត្តិ តេ ភិក្ខុវេ
 តតិយាមិ សមណាត្រាហ្មណា ធន បរិមុត្តិសុ មារស្ស
 ឥន្ទានុកាវ ។ សេយ្យថាមិ តេ ភិក្ខុវេ តតិយា
 មិគតា តថ្ឋបទេ អហំ ឥមេ តតិយេ សមណ-
 ត្រាហ្មណេ វនាមិ ។

ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏ពេល ដូច្នោះខ្លះ
 សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតក៏មាន មិនមែនជាមិន
 កើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួក
 សមណត្រាហ្មណ៍ទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពនៃមារទេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកប្រឹក្សីទី ៣ នោះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ គថាគត
 ពោលដូរសមណត្រាហ្មណ៍ទី ៣ នេះថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះវែង ។

(២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ២ គិតគ្នាយ៉ាងនេះ ថា ពួកសមណត្រាហ្មណ៍
 ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ
 មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពនៃមារទៅហើយ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ២ ណា
 គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ១ ណា ។ បេ ។
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុ-
 ភាពនៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពនៃ
 មារទៅហើយ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ៣ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា

(២៨) តត្រ ភិក្ខុវេ ធនុត្តា សមណត្រាហ្មណា
 ឯវ សមចិន្ទេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា សមណត្រាហ្ម-
 ណា ។ បេ ។ ឯវត្តិ តេ បឋមា សមណត្រាហ្មណា
 ធន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទានុកាវ យេមិ តេ ធនុតិយា
 សមណត្រាហ្មណា ឯវ សមចិន្ទេសុំ យេ ខោ តេ
 បឋមា សមណត្រាហ្មណា ។ បេ ។ ឯវត្តិ តេ បឋមា
 សមណត្រាហ្មណា ធន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទានុកាវ
 យេធន មយំ ។ បេ ។ ឯវត្តិ តេ ធនុតិយា សមណ-
 ត្រាហ្មណា ធន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទានុកាវ យេមិ
 តេ តតិយា សមណត្រាហ្មណា ឯវ សមចិន្ទេសុំ

ឧបសម្ព័ន្ធ ពិភពលោក បញ្ចេញនូវសេចក្តីស្រឡាត់ស្រាវ

យេ ទោ តេ បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ។ បេ ។
 ឯវត្តំ តេ បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ
 មារស្ស ឥន្ទានុកាវ យេថ តេ ទុតិយា សមណា-
 ត្រាហ្មណា ឯវ សមចិន្ទេសុំ យេ ទោ តេ បឋមា
 សមណាត្រាហ្មណា ។ បេ ។ ឯវត្តំ តេ បឋមា
 សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទា-
 នុកាវ យទ្ធន មយំ ។ បេ ។ ឯវត្តំ តេ ទុតិយាថ
 សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទា-
 នុកាវ យទ្ធន មយំ អនុំ ឯវបំ ឯវុត្តំ មារស្ស
 អម្ពនិ ច លោកាមិសាទិ ឧបទិស្សាយ អាសយំ
 កឃ្មេយ្យម កត្រាសយំ កឃ្មេត្វា អនុំ ឯវបំ ឯវុត្តំ
 មារស្ស អម្ពនិ ច លោកាមិសាទិ ។ បេ ។ អនុប្បទដ្ឋ
 អមុត្តិតា កោជពាទិ កុញ្ញមាទា ន មទំ អាបដ្ឋិស្សាម
 អមត្តា សមាទា ន បមាទំ អាបដ្ឋិស្សាម អប្បមត្តា
 សមាទា ន យថាកាមករណីយា កវិស្សាម មារស្ស
 អមុស្មិ ឯវបេ អមុស្មិ ច លោកាមិសេតិ តេ

ឧបសម្ព័ន្ធ ពិភពលោក សមណត្រាហ្មណំ ត្រាវិ ។

តួសមណត្រាហ្មណំទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ
 តួសមណត្រាហ្មណំទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុកាវ នៃមារទៅហើយ
 តួសមណត្រាហ្មណំទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា តួសមណ-
 ត្រាហ្មណំទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ តួសមណត្រាហ្ម-
 ណំទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុកាវ នៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះទានតែ
 យើងខ្ញុំខ្សោយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ តួសមណត្រាហ្មណំ
 ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុកាវនៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះទានតែ
 យើងខ្ញុំខ្សោយ ចូលទៅក្រស័យដំណាំ ដែលមារដាំហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈខ្ញុំខ្សោយឯណោះ ហើយគប្បីសម្រេចទៅក្រស័យ
 លុះសម្រេចទៅក្រស័យ ក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយ កុំភ្លេច
 ខ្លួននឹងដំណាំ ដែលមារដាំហើយឯណោះផង និងលោកាមិសៈ ខ្ញុំខ្សោយ
 ឯណោះផង ។ បេ ។ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន
 គ្រាន់តែបរិភោគភោជនខ្ញុំខ្សោយ នឹងមិនដល់ ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះ
 មិនស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ
 នឹងជាអ្នកគួរមានប្តីតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង
 ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង លុះសមណត្រាហ្មណំ ខ្ញុំខ្ញុំនោះ គិត

អម្ពុំ ធិរាមិ ធិវុត្តំ ហារស្ស អម្ពុំ ៣ លោកាមិសាធិ ខុប-
 ធិស្សាយ អាសយំ កម្មយីសុ តត្រាសយំ កម្មេត្តា
 អម្ពុំ ធិរាមិ ធិវុត្តំ ហារស្ស អម្ពុំ ៣ លោកាមិសាធិ
 អននុប្បុខជ្ជ អម្ពុត្តិតា កោជនាធិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ត
 អននុប្បុខជ្ជ អម្ពុត្តិតា កោជនាធិ កុញ្ញមាណា ន មនំ អា-
 បដ្ឋិសុ អមត្តា សមាណ ន បមាណំ អាបដ្ឋិសុ អប្បមត្តា
 សមាណ ន យថាភាមកករណីយា អហោសុំ ហារស្ស
 អម្ពុស្មី ធិរាមេ អម្ពុស្មី ៣ លោកាមិសេ ។ អមិច
 ទោ ឃិ ធិត្តិតា អហោសុំ សស្សៈតា លោកោ ឥតិមិ
 ។ មេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្ម-
 ណា ឥតិមិ ឃិវុត្តិ តេ តតិយាមិ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា ន បរិមុត្តិសុ ហារស្ស ឥន្ទាទុកាវ យទ្ធន
 មយំ យត្ត អគតិ ហារស្ស ៣ ហារបរិសាយ ៣
 តត្រាសយំ កម្មេយ្យាម តត្រាសយំ កម្មេត្តា

ដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅកាស្រ័យដំណាំដែល ពារពាំហើយឯណោះ និង
 លោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅកាស្រ័យ លុះ
 សម្រេចទីនៅកាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ មិនលុកលុយ មិនក្លែងខ្លួននឹងដំ-
 ណាំដែល ពារពាំហើយឯណោះផង និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ
 ផង ត្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលសមណាព្រាហ្មណ៍ទី ៣
 ទាំងនោះ មិនបានលុកលុយ មិនបានក្លែងខ្លួនក្នុងដំណាំនោះហើយ ត្រាន់
 តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ ក៏មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹង
 ហើយ ក៏មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើ
 តាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈ
 ឯណោះផង ។ តែសមណាព្រាហ្មណ៍ទី ៣ ទាំងនោះ មានសេចក្តីយល់
 ឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀងដូច្នោះខ្លះ ។ មេ ។ សក្ខុខាងមុខកំពីសេច-
 ក្តីស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតក៏មាន មិនមែនមិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះខ្លះ កាល
 ចើយ៉ាងនេះ ភ្នកសមណាព្រាហ្មណ៍ទី ៣ នោះ មិនប្រកំពីដំណុំភាពរបស់
 មារទៅហើយ ចើដូច្នោះមានតែ យើងទាំងឡាយសម្រេចទីនៅកាស្រ័យ
 ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាដំណាំនៃមារ និងបរិសុទ្ធរបស់មារ លុះសម្រេចទី

បទប្បវត្តន្ត វិហារបទប្បវត្តន្ត បទប្បវត្តន្ត

អម្ពុ ជិវិវិ ជិវិវិ ឃារស្ស អម្ពុ ច លោកាមិសាធិ
អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិកា ភោជនាធិ កុញ្ញស្សាម អនុប្ប-
ទដ្ឋ អម្ពុត្តិកា ភោជនាធិ កុញ្ញមាតា ន មនំ អា-
បដ្ឋិស្សាម អមត្តា សមាទា ន បមាទំ អាបដ្ឋិស្សាម
អប្បមត្តា សមាទា ន យថាតាមការណីយា ភវិស្សាម
ឃារស្ស អម្ពុស្មី ជិវិវេ អម្ពុស្មី ច លោកាមិសេតិ
តេ យតុ អតតិ ឃារស្ស ច ឃារបវសាយ ច តត្រា-
សយំ កប្បយិសុ តត្រាសយំ កប្បត្តា អម្ពុ ជិ-
វិវិ ជិវិវិ ឃារស្ស អម្ពុ ច លោកាមិសាធិ អន-
ប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិកា ភោជនាធិ កុញ្ញស្ស តេ តត្ត អន-
ប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិកា ភោជនាធិ កុញ្ញមាតា ន មនំ អា-
បដ្ឋិស្ស អមត្តា សមាទា ន បមាទំ អាបដ្ឋិស្ស អប្ប-
មត្តា សមាទា ន យថាតាមការណីយា អហេសុ
ឃារស្ស អម្ពុស្មី ជិវិវេ អម្ពុស្មី ច លោកាមិសេ វិវត្តិ
តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្តាបំ សមណព្រាហ្មណា បវិមុត្តិសុ

បទប្បវត្តន្ត វិហារបទប្បវត្តន្ត បទប្បវត្តន្ត

នៅកាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំប្រកបប្រយោជន៍ វិលមហារវិហារ
ឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែ
បរិភោគ ខ្លួនភោជនទាំងឡាយ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិនភ្លេច
ខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគខ្លួនភោជនទាំងឡាយ និងមិនដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង
លុះមិនស្រវឹងហើយ និងមិនដល់ ខ្លួនសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទ
ហើយ និងជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណឹង
ណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ទើបពួកសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះសម្រេចទីនៅកាស្រ័យ ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាដំណើរនៃការនឹង
បរិស័ទរបស់វា លុះសម្រេចទីនៅកាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបាន
លុកលុយដំណឹងដែលវាហៅហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំងឡាយ
ឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគខ្លួនភោជនទាំងឡាយ កាល
ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណឹង
និងលោកាមិសៈនោះហើយ គ្រាន់តែបរិភោគខ្លួនភោជនទាំងឡាយ ក៏
មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រ-
មាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
ព្រោះដំណឹងណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលបើយើងនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទី ៤ នោះ ទើបរួច

សុត្តន្តបិដក ប្រដំណែង បូជនីយកថា

មានស្ស ឥន្ទានុភារិ ។ សេយ្យជាមិ តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្តា
មិគជាតា តថូបមេ អហំ ឥមេ ចតុត្តុ សមណ-
។ ឃ្មណោ វនាមិ ។

[៤៧] កថញ ភិក្ខុវេ អគតិ មានស្ស ច
មានបរិសាយ ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវេច្ឆា
កាមេហិ វិវេច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្ក
សវិតាវ វិវេកដំ មិគិសុទំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ
មាវ អបដំ វជិត្តា មារធាតុំ អនិស្សនំ កតោ
ចាមិមតោ ។ បុណ ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារណំ
វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាននំ ចេតសោ ឯកោធិការំ
អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិដំ មិគិសុទំ ធុតិយំ ឈានំ
។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្តុ ឈានំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក ប្រដំណែង បូជនីយកថា

អំពីវិទ្ធានុភារិធិនាម ។ ឃ្មណេតិកុំ តំឡាយ ធុក្ខប្រិម វិ ៤ ពោះ
មានសេចក្តីឧបមាដូចម្តេចមិញ គឺជាគតិយោបដ្ឋានសមណប្រាម្មណ៍
វិ ៤ នេះ ជាមានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៧] ឃ្មណេតិកុំ តំឡាយ ចុះទីដែលមិនមែនជាដំណើររបស់
មាននិស្សិតនៃនាម ដូចម្តេច ។ ឃ្មណេតិកុំ តំឡាយ ភិក្ខុ ក្នុង
សាសនានេះ ស្ងាត់ចាកតាមតំឡាយ ស្ងាត់ចាកកុសលធម៌តំឡាយ
ហើយចូលកាន់ចប់ដ្ឋាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ និងមិសុទៈ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាពេទ្ធន៍ ឃ្មណេតិកុំ តំឡាយ នេះ
គឺជាគតិយោបដ្ឋាន គឺកុំធ្វើខ្លាចខ្លាច បំបែកខ្លែក មិនឲ្យឃើញស្នាម
ជើង ដល់ខ្លាចវិស័យដែលមានចិត្តលាមកកមិនឃើញ ។ ឃ្មណេតិកុំ
តំឡាយ មួយវិញទៀត គឺខ្លះខាងព្រះចូលទៅរាប់ខ្លាចវិតក្កវិចារៈ
រួចហើយ ក៏បានចូលដល់ទុតិយដ្ឋាន ជាទីផ្សែង ប្រត្រឹត្តទៅខាងក្នុង
ក៏ញ៉ាំងចិត្តជាសមាធិឲ្យចម្រើនឡើង គ្មានវិតក្កវិចារៈទេ មានវិតក្កវិចារៈ
សុទៈកើតអំពីសមាធិ ។ បេ ។ ហើយក៏បានចូលកាន់តតិយដ្ឋាន ។ បេ ។
ចូលកាន់ចប់ដ្ឋាន ឃ្មណេតិកុំ តំឡាយ នេះគឺជាគតិយោបដ្ឋាន គឺកុំ

ឧបសម្ព័ន្ធនៃវិហារតិ វិហារតិ វិហារតិ វិហារតិ

អន្ទមកាសិ ហវំ អបដំ វិជិត្យា មារចត្តុំ អនស្សនំ
 កតោ ធាបិមតោ ។ បុណ ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ
 អដ្ឋង្គមា ធានត្តសញ្ញានំ អបនសិកាព អនន្តោ
 អាតោសោតិ អាតោសាទញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ទមកាសិ
 ហវំ អបដំ វិជិត្យា មារចត្តុំ អនស្សនំ កតោ
 ធាបិមតោ ។ បុណ ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
 អាតោសាទញ្ញាយតនំ សមតិក្កម អននំ វិញ្ញា-
 ណនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 ។ បេ ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កម
 ធានត្ត តតិញ្ញតិ អាតិញ្ញញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ។ បេ ។ សព្វសោ អាតិញ្ញញ្ញាយតនំ
 សមតិក្កម នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ។ បេ ។ បុណ ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

ឧបសម្ព័ន្ធនៃវិហារតិ វិហារតិ វិហារតិ

បានធ្វើការទ្រទ្រង់ បំបែកភ្នែកមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យ
 ដែលមានចិត្តលាមកកមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបសញ្ញា ព្រោះដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិយ-
 សញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាទក្តសញ្ញា ដោយប្រការទាំង-
 គ្នា ក៏ចូលកាន់អាតោសាទញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាតោស
 មិនមានដំបុកដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះគឺជាធម៌ហៅថា ភិក្ខុបាន
 ធ្វើនូវការទ្រទ្រង់ បំបែកភ្នែកមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យដែល
 មានចិត្តលាមកកមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុ ព្រោះកន្លង នូវអាតោសាទញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយសព្វគ្រប់ ក៏ចូល
 កាន់វិញ្ញាណញ្ញាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត)ថា វិញ្ញាណ មិន
 មានដំបុកដូច្នោះ ។ បេ ។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនដ្ឋាន
 ដោយប្រការទាំងគ្នា ក៏ចូលកាន់អាតិញ្ញញ្ញាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត) ថា ភិក្ខុចិត្តមិនមានដូច្នោះ ។ បេ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវ
 អាតិញ្ញញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងគ្នា ក៏ចូលកាន់នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនដ្ឋាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូជបណ្ណសាវ័

សព្វសោ លេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យតធំ សមតិក្កម
 សញ្ញាវេទយេតធំពេធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ទិស្វា អាសវា ចរិត្តិណា ហោន្តិ អយំ
 វុទ្ធិតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមតាសិ ហារំ អបធំ
 វេទិត្វា ហារចក្កំ អនស្សធំ កតោ ចាបមតោ
 តិណ្ណោ លោកេ វិសត្តិកន្តិ ។ ឥនមវេច កតវា
 អត្តមធា តេ ភិក្ខុ កតវតោ កាសិវតំ អភិច្ឆន្តិ ។

វិវាស្សន្តំ ចក្ខុមំ វិជ្ជិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជបណ្ណសាវ័

ព្រោះកន្លងទៅលេវសញ្ញា ធាសញ្ញា យតធំ ដោយប្រការទាំងគ្រប់ ក៏
 ចូលគាល់សញ្ញាវេទយេតធំពេធំ (លេវសញ្ញា ធាសញ្ញា វេទយេតធំ) ទើបអាសវៈទាំង
 ឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ដល់ទៅ ព្រោះឃើញ (នូវអរិយសច្ច) ដោយ
 មន្ត្រៈព្រះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះគេថាគតហៅថា ភិក្ខុបាទនៃធម្មាធិ
 ប្បវេណី បំបែកភិក្ខុទាំងឡាយឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យដែលមានចិត្ត
 លាមកកេងទៃឃើញ ជាអ្នកច្រូតច្រាសដែលចំពាក់នៅក្នុងលោក ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងនិងបស្សនៈនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មាន
 សេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេកអរហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ និវាស្សត្រ ទី ៥ ។

(៥០) ឯវិញ្ញាណ សុភំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ណិកស្ស អាណ-
 មេ ។ អថទោ ភគវា បុព្វញ្ញាសមយំ ចិវសេត្វា
 បត្តិវិហារាយ សាវត្ថិ បិណ្ណាយ ចារិសិ ។ អថទោ
 សម្មហុណ ភិក្ខុ យេន អាយស្មា អាណន្តោ តេនុប-
 សង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទកេច្ចំ
 ចិវស្សតា លោ អាវុសោ អាណន្ត ភគវតោ សម្មទា
 ធម្មំ កតា សាទុ មយំ អាវុសោ អាណន្ត លកេយ្យម
 ភគវតោ សម្មទា ធម្មំ(២) កតំ សវនាយាតិ ។ តេន-
 ហាយស្មន្តោ យេន រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ
 តេនុបសង្កមថ អប្បេវ នាម លកេយ្យថ ភគវតោ
 សម្មទា ធម្មំ កតំ សវនាយាតិ ។ ឯវិហារុសោតិ
 ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស បច្ចុស្សោ-
 ស្ស ។ អថទោ ភគវា សាវត្ថិយំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា

(៥០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សរើយប្តូរ ព្រះពោធិ្វ
 ភាគទ្រង់សម្រេចព្រះវិរាយបឋក្នុងវត្តជេតពន របស់វោធិបិណ្ណិកសេដ្ឋី
 ដឹកក្រុងសាវត្ថិ ។ គ្រាមានឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្សន៍ប្រដាប់
 ពុទ្ធនិធិចិវក្នុងបុព្វញ្ញាសមយំ ហើយស្តេចទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថិ ដើម្បី
 ចិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបចូលទៅក្រុងមានខ្លួនមាន
 អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះកាន់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់មានខ្លួនមានអាយុ យើងទាំងឡាយខានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះកក្រ
 ព្រះមានព្រះភាគមកយូរហើយ ម្ចាស់អាវុសោកាន់ខ្លួន សូមឱ្យយើងទាំង-
 ឡាយ បានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះកក្រនៃព្រះមានព្រះភាគផង ។ ព្រះ
 កាន់ខ្លួនឆ្លើយតបថា លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើដូច្នោះចូរលោកទាំង-
 ឡាយចូលទៅកាន់ព្រះសម្រេច របស់វោធិព្រាហ្មណ៍ ទើបលោកទាំងឡាយ
 នឹងបានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះកក្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏ខ្ញុំចូលទៅក្រុងមានខ្លួនមានអាយុថា ករុណា អាវុសោ ។
 គ្រាមាន ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅចិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថិ លុះ

១ ខ. អាយចរិយេសសុន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ធម្មិកំ ។

សុត្តនិប្ប បដិវេទិកាបិដក បូណ្ណស្កន្ត

បន្ទាភត្តំ មិណ្ឌុទាតប្បដិក្កន្តោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ
 អាមន្តេសិ អាណាមនន្ត យេន បុត្តារមោ មិការមាតុ
 មាសារោ តេនុបសង្កមិស្សាម ធិវិហារាយាតិ ។ ឯវំ
 កន្តេតិ ខោ អាយស្មា អាណន្តោ កកវតោ បច្ចុស្ស្សា-
 សិ ។ អថខោ កកវា អាយស្មតា អាណន្តេន សន្តិ
 យេន បុត្តារមោ មិការមាតុ មាសារោ តេនុបសង្កមិ
 ធិវិហារាយ ។ អថខោ កកវា សាយណ្ណាសមយំ
 បដិសណ្ឌាម វុដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អាមន្តេសិ
 អាណាមនន្ត យេន បុត្តាកោដ្ឋិតោ តេនុបសង្កមិស្សា-
 ម កត្តានិ បវសិត្តុត្តំ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ អាយស្មា
 អាណន្តោ កកវតោ បច្ចុស្ស្សាសិ ។ អថខោ កកវា
 អាយស្មតា អាណន្តេន សន្តិ យេន បុត្តាកោដ្ឋិតោ

សុត្តនិប្ប បដិវេទិកាបិដក បូណ្ណស្កន្ត

គ្រឿងបំបែកពីបិណ្ឌុទាត ធ្វើកត្តិក្កស្រេចហើយ ក្នុងវេទនាប្រយោជន៍
 ទើបគ្រាស់នឹងព្រះអាទន្នមានអាយុថា ម្ចាស់អាទន្ន មក យើងនឹងចូល
 ទៅកាន់ប្រាសាទ របស់មិការមាតា ក្នុងបុត្តារម ដើម្បីឈប់សម្រាក
 ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអាទន្នមានអាយុ ទទួលព្រះត្រូវដីកាព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ គ្រាទោះឯង ព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំង
 ព្រះអាទន្នមានអាយុចូលទៅកាន់ប្រាសាទរបស់មិការមាតា ក្នុងបុត្តារម
 ដើម្បីនៅសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ចេញចាក
 ផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ណាសមយហើយ ទ្រង់គ្រាស់នឹងព្រះអាទន្នមាន
 អាយុថា ម្ចាស់អាទន្ន មក យើងនឹងចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកក្នុងទិសខាង
 កើតដើម្បីស្រោចស្រប់^(១)កាយ ។ ព្រះអាទន្នមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះ
 ត្រូវដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគព្រមទាំងព្រះអាទន្នមានអាយុ ក៏ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកក្នុងទិស

១ អ្នកជុសវាត់ខ្លួន ដោយលម្អិតនិងជិត្តិ ដោយចូលឈើមានសណ្ឋានដូចដេងកន្លែក្តី
 ឈ្មោះថាអ្នកត្រូវ ។ អ្នកដែលមិនធ្វើនូវព្រះប្រាសាទតែងតែតាមប្រក្រតីឈ្មោះថា អ្នកស្រោចស្រប់ ។
 ឯសរិះរបស់ព្រះមានព្រះភាគមិនបានប្រឡាក់ដោយខ្ពស់ដែលគួរនឹងជុសចេញនូវព្រោះទេ ព្រះ
 អង្គប្រាសាទចុះទៅកាន់ទឹកដើម្បីនឹងរក្សាព្រះអង្គឱ្យស្រួលតាមដើម្បីឱ្យល្អោះ ។ អង្គតថា ។

ចម្រើន ពេលវេលា ពេលវេលា ពេលវេលា ពេលវេលា ពេលវេលា

តេជុបសង្កឹម គតានិ បរិសិញ្ញត្តិ បុព្វកោដ្ឋកេ គតានិ
 បរិសិញ្ញត្តា បច្ចុត្តវត្តា ឯកចរិហេ អដ្ឋាសិ គតានិ
 បុព្វបយមាណោ ។ អថទោ អាយស្មា អាណន្តោ
 កកវន្តំ ឯតនរោច អយំ កន្តេ រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្ម-
 ណស្ស អស្សរោ អវិទូរេ រមណីយោ កន្តេ រដ្ឋកស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អស្សរោ បាសានិកោ កន្តេ រដ្ឋកស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អស្សរោ សាទុ កន្តេ កកវ យេន
 រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្មណស្ស អស្សរោ តេជុបសង្កឹមតុ
 អនុកម្យំ ធុនាណយាតិ ។ អធិវរិសេសិ កកវ តុណ្ហិ-
 កាវេន ។ អថទោ កកវ យេន រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្ម-
 ណស្ស អស្សរោ តេជុបសង្កឹម ។ តេន ទោ បន
 សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខុ រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 អស្សរោ ធម្មិយា កតាយ សង្កសិទ្ធា ហោត្តិ ។
 អថទោ កកវ ពហិទ្ធារកោដ្ឋកេ អដ្ឋាសិ កតា-
 បរិយោសានំ អាតមយមាណោ ។

ចម្រើន ពេលវេលា ពេលវេលា ពេលវេលា ពេលវេលា ពេលវេលា
 ខាងកើត ដើម្បីស្រោចស្រវាយកាយទាំងឡាយ ពុទ្ធប្រវត្តិសម្រាប់
 កាយក្នុងបច្ចុប្បវិកទិសខាងកើតរួចហើយ រើបស្តេចរឿងមកទ្រង់ចិញ្ចឹម
 មួយ ទ្រង់បិតសំដីលព្រះកាយឱ្យស្អុត ។ គ្រានោះ ព្រះមានទូមានអាយុ
 បានក្រោចបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អាស្រមរបស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍នេះ មិនខ្លាញ់ប៉ុន្មានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចម្រើនអាស្រមរបស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍គួរដោះចេញពីអរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អាស្រមរបស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍គួរដោះចេញពីអរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់អាស្រម
 របស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហិភាគ ។
 រើបព្រះមានព្រះភាគស្តេចចូលទៅ កាន់អាស្រមរបស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍ ។
 គាប់ចូលសម័យនោះឯង ត្បិតក៏ចម្រើនរូបកំពុងអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្មិក-
 ថា ក្នុងអាស្រមរបស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍ ។ រើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បិត
 នៅស្បែកខ្លាងខ្លាខាងក្រៅ រើចាំឱ្យចប់ភាក្សនិយាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលចណ្ឌសភំ

(៥១) អថទោ ភគវា កតថាបរិយោសាធំ វិធីត្វា
 ឧត្តាសិក្ខា អក្កន្យំ អាតោន្តេសិ ។ វិវិសុ ទោ
 តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ឆ្វាវំ ។ អថទោ ភគវា រដ្ឋកស្ស
 ក្រាញណស្ស អស្សមំ បរិសិក្ខា បញ្ញត្តេ អាសនេ
 ធិសីធំ ។ ធិសជ្ជំ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 កាយទុក្ខំ ភិក្ខុវេ វិសាហំ កតថាយ សង្ខិសិទ្ធា
 តា ច មន វេ អន្តរ កតថា វិប្បកតាតិ ។
 ភគវន្តៈមវ ទោ នោ កន្តេ អាវត្ត ធម្មិ កតថា
 វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តាតិ ។ សាទុ ភិក្ខុ-
 វេ វតំ ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ពាតំ បដិវ្រប់ំ តុលបុត្តាធំ
 សទ្ធា អតារស្មា អនតាវយំ បព្វជិតាធំ យំ តុម្ព
 ធម្មិយា កតថាយ សង្ខិសីនេយ្យាច ។ សង្ខិបតិតាធំ
 វេ ភិក្ខុវេ ទ្វយំ កាវណីយំ ធម្មិ វា កតថា អរិយោ
 វា តុណ្ណិកាវេ ។ ទ្វេមា ភិក្ខុវេ បរិយេសនា
 អនរិយា ច បរិយេសនា អរិយា ច បរិយេសនា(១) ។

១ ១. ម. អរិយា ច បរិយេសនា អនរិយា ច បរិយេសនាតិ វិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលចណ្ឌសភំ

(៥១) គ្រាពារឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា ចប់ពាក្យ
 និយាយហើយ ក៏គ្រវីហែម្បច្រងំភាសន្តៈទ្វារ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏ចែក
 ទ្វារថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ សំដៅនោះ ព្រះមានព្រះភាគចូលទៅ
 កាន់ស្រមៃរបស់ម្នាក់ៗ ហើយគន់លើភាសនៈដែលគ្រាល
 ថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គន់ហើយ បានគ្រាស់សួរភិក្ខុទាំង-
 ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បញ្ញមិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយ
 ប្រជុំនិយាយពាក្យដូចម្តេចនេះ ចុះពាក្យដាច់ខ្លះ ដូចម្តេច ដែលអ្នក
 ទាំងឡាយនិយាយគ្នាមិនទាន់ស្រេច ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ប្រារព្ធជំរិះព្រះមានព្រះភាគ
 ដែលយើងទាំងឡាយនិយាយមិនទាន់ស្រេច ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ
 ស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់គ្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សួរហើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំដោយធម៌ក្នុងទីឯង សម
 គួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ជំនុំលម្អិតដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស
 ដោយសង្ខារហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាហើយ
 ត្រូវធ្វើកិច្ច ២ យ៉ាង គឺ ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ១ ភាពជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម
 នៅដីប្រសើរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្ងប់ស្ងៀមនេះមាន ២ ប្រការ
 គឺ ការស្ងប់ស្ងៀមនៃប្រសើរ ១ ការស្ងប់ស្ងៀមនៃប្រសើរ ១ ។

(៥២) កតតោ ច កិក្ខុវេ អនិយមា បរិយេសនា ។
 ឥធិ កិក្ខុវេ ឯកទ្វេ អត្តនា ជាតិទម្លោ សមាទោ
 ជាតិទម្លោ(១) បរិយេសនិ អត្តនា ជរាទម្លោ
 សមាទោ ជរាទម្លោ បរិយេសនិ អត្តនា ព្យាធិ-
 ទម្លោ សមាទោ ព្យាធិទម្លោ បរិយេសនិ អត្តនា
 មរណទម្លោ សមាទោ មរណទម្លោ បរិយេសនិ
 អត្តនា សោកទម្លោ សមាទោ សោកទម្លោ បរិយេ-
 សនិ អត្តនា សង្កិលេសទម្លោ សមាទោ សង្កិលេស-
 ទម្លោ បរិយេសនិ ។ កិក្ខុ កិក្ខុវេ ជាតិទម្លោ វិជេដ ។
 បុត្តករិយំ កិក្ខុវេ ជាតិទម្លោ ធាសីធាសំ ជាតិទម្លោ
 វេជេជ្យកំ ជាតិទម្លោ កុក្កុដស្វករំ ជាតិទម្លោ ហត្ថិ-
 ករស្រ្រជ្យំ ជាតិទម្លោ ជាត្របរជតំ ជាតិទម្លោ ។
 ជាតិទម្លោ ហោត កិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯក្កាយំ គធិតោ
 បុត្តិកោ អជ្ឈបទោ(២) អត្តនា ជាតិទម្លោ សមាទោ
 ជាតិទម្លោ បរិយេសនិ ។ កិក្ខុ កិក្ខុវេ ជរាទម្លោ

១ ម. សព្វគ្គ ជាតិទម្លោ វិស្សតិ ។ ២ ម. អជ្ឈបទោ ។

(៥២) ករស្រ្រជេមិប្រសើរកិដ្ឋចក្ខុច ។ ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកឡាយ
 បុគ្គលក្នុងមួយក្នុងលោកនេះ ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្រូវករលេចសំ
 មានជាតិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងជរាជាធម្មតា ស្រូវករលេចសំមាន
 ជរាជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ស្រូវករលេចសំមាន
 ព្យាធិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្រូវករលេចសំមាន
 មរណៈជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសោកជាធម្មតា ស្រូវករ
 លេចសំមានសេចក្តីសោកជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាធម្មតា ស្រូវករលេចសំមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ចំណែកឡាយ អ្នកចំណែកឡាយ ម្នាក់ដែលមានជាតិជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចំណែកឡាយ អ្នកចំណែកឡាយ ម្នាក់ដែលមានជាតិជាធម្មតា ពាសិកសៈ
 មានជាតិជាធម្មតា ពិរោច្យមានជាតិជាធម្មតា មាន ជ្រូកមានជាតិជា
 ធម្មតា ដំរីតា សេះ លាវឃ្មោល និងញីមានជាតិជាធម្មតា មានប្រាក់មាន
 ជាតិជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកឡាយ ជាតិធម៌ចំណែកនេះ ជាឧបដិ
 (កិរលស) បុគ្គលនេះមានចិត្តជាតិជ្រប់លន៍សិបៈវៅក្នុងឧបដិ (កិរលស)
 ចំនុះខ្លះ ឈ្មោះថាខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្រូវករលេចសំមានជាតិជា
 ធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុ ចំណែកឡាយ អ្នកចំណែកឡាយ ម្នាក់ដែលមានជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសក្ក

វនេស ។ បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ ជនធម្មំ ធាសីធាសី ជនធម្មំ
 អនេជ្ឈកំ ជនធម្មំ កុក្កុដស្មកាវ ជនធម្មំ ហត្ថិក-
 វាស្សវធម្មំ ជនធម្មំ ជាត្របរជតំ ជនធម្មំ ។ ជនធម្មា
 ហេតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្តាយំ គងិកោ មុច្ឆិកោ
 អជ្ឈបន្នោ^(១) អត្តនា ជនធម្មា សមាទោ ជនធម្មាញ្ញ-
 វ បរិយេសតិ ។ តិក្ខុ ភិក្ខុវេ ព្យាធិធម្មំ
 វនេស ។ បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ ព្យាធិធម្មំ ធាសីធាសី
 ព្យាធិធម្មំ អនេជ្ឈកំ ព្យាធិធម្មំ កុក្កុដស្មកាវ ព្យា-
 ធិធម្មំ ហត្ថិកវាស្សវធម្មំ ព្យាធិធម្មំ ជាត្របរជតំ ព្យា-
 ធិធម្មំ ។ ព្យាធិធម្មា ហេតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្តា-
 យំ គងិកោ មុច្ឆិកោ អជ្ឈបន្នោ អត្តនា ព្យាធិធម្មា
 សមាទោ ព្យាធិធម្មាញ្ញវ បរិយេសតិ ។ តិក្ខុ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ម. ឧ. ឧ. ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសក្ក

ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាបុត្រភវិយា មានផងជា
 ធម្មតា ភាសីភាសៈមានផងជាធម្មតា ពិព្រោះមានផងជាធម្មតា មានជ្រូក
 មានផងជាធម្មតា ដំរីគោសេះនិងលាមានផងជាធម្មតា មានប្រាក់មានផង
 ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនធម៌ទាំងនោះឯង ជាឧបធិ (ភិលេស)
 បុគ្គលនេះមានចិត្តភោគជ្រប់លន៍សិប្បទៅ ក្នុងឧបធិ (ភិលេស) ទាំងនេះ
 ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានផងជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានផងជាធម្មតាថែម
 ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាអ្វីដែលមានព្យាធិជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាបុត្រភវិយា មានព្យាធិជាធម្មតា
 ភាសីភាសៈមានព្យាធិជាធម្មតា ពិព្រោះមានព្យាធិជាធម្មតា មានជ្រូក
 មានព្យាធិជាធម្មតា ដំរីគោសេះលាឈ្មោលនិងញី មានព្យាធិជាធម្មតា
 មានប្រាក់មានព្យាធិជាធម្មតា^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាធិធម៌ទាំង-
 នោះឯងជាឧបធិ (ភិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តភោគជ្រប់លន៍សិប្បទៅក្នុង
 ឧបធិ(ភិលេស)ទាំងនេះ ឈ្មោះថាខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់
 មានព្យាធិជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាអ្វី

១ មានប្រាក់លោកនិងធានសង្គ្រោះជាមានព្យាធិមរណៈមានលោកទេ ព្រោះនឹងមានព្យាធិ
 ដូចលោកយំព្យាធិដើម ប្រាក់តែស្រេចដោយសន្តិសុខនិងមានផងជាដើម ព្រោះហេតុ
 នោះបានជា ព្រះអង្គសង្គ្រោះក្នុងសន្តិសុខនិងវិញ ។

ឧបទ្ទេស្ស បាសវសីសុត្តេ អនិយបរិយេសត

មរណាធម្មំ វរោថ ។ បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ មរណា-
 ធម្មំ ណាសីទាសំ មរណាធម្មំ អរោជ្យកំ មរណាធម្មំ
 កុក្កដស្វករំ មរណាធម្មំ ហត្ថិកវស្សវ្យាវំ មរណាធម្មំ
 ជាត្រុបរាជកំ មរណាធម្មំ ។ មរណាធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ
 ឧបទយោ ឯត្ថាយំ កធិតោ មុច្ឆិតោ អជ្ឈាបន្នោ
 អត្តចា មរណាធម្មោ សមាថោ មរណាធម្មញ្ញោ បរិ-
 យេសតិ ។ តំភិក្ខុ ភិក្ខុវេ សោកធម្មំ វរោថ ។
 បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ សោកធម្មំ ណាសីទាសំ សោកធម្មំ
 អរោជ្យកំ សោកធម្មំ កុក្កដស្វករំ សោកធម្មំ
 ហត្ថិកវស្សវ្យាវំ សោកធម្មំ ជាត្រុបរាជកំ សោកធម្មំ ។
 សោកធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្ថាយំ កធិតោ
 មុច្ឆិតោ អជ្ឈាបន្នោ អត្តចា សោកធម្មោ សមាថោ
 សោកធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ តំភិក្ខុ ភិក្ខុវេ សង្កិលេ-
 សធម្មំ វរោថ ។ បុត្តភវិយំ ភិក្ខុវេ សង្កិលេសធម្មំ

ឧបទ្ទេស្ស បាសវសីសុត្តេ ការិស្សន្តិកខិប្បសេរី

ដែលមានមរណៈជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរជា
 បុត្រភិក្ខុមានមរណៈជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានមរណៈជាធម្មតា ពរៃ
 ចៀមមានមរណៈជាធម្មតា មាន់ជ្រូកមានមរណៈជាធម្មតា ជិរិះតាសៈ
 លាឈ្មោល និងក្រីមានមរណៈជាធម្មតា មានប្រាក់មានការទូចខាតជា
 ធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមរណធម៌ទាំងនោះឯង ហៅថាឧបទិ
 (ភិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តងោកជ្រុលនឹងសិរិវាវក្នុងឧបទិ (ភិលេស)
 ទាំងនោះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងកេរ្តិ៍របស់មានមរណៈ
 ជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាអ្វីមានសោក
 ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរជាបុត្រភិក្ខុមាន
 សោកជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានសោកជាធម្មតា ពរៃចៀមមានសោកជា
 ធម្មតា មាន់ជ្រូកមានសោកជាធម្មតា ជិរិះតាសៈលាឈ្មោលនិងក្រីមាន
 សោកជាធម្មតា មានប្រាក់មានសេចក្តីស្លុតជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឯសោកធម៌ទាំងនោះឯងហៅថាឧបទិ(ភិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្ត
 ងោកជ្រុលនឹងសិរិវាវក្នុងឧបទិ (ភិលេស) ទាំងនោះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមាន
 សេចក្តីសោកជាធម្មតា ស្វែងកេរ្តិ៍របស់មានសេចក្តីសោកជាធម្មតាថែមទៀត
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាអ្វីមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ជាបុត្រភិក្ខុមានសេចក្តីសៅហ្មង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុលបណ្ណសភំ

នាសីនាសី សន្តិលេសធម្មំ អដេឡុកំ សន្តិលេសធម្មំ
កុក្កុដស្មកំ សន្តិលេសធម្មំ ហត្ថិកវាស្សវឡំ សន្តិ-
លេសធម្មំ ជាក្សបាជិតំ សន្តិលេសធម្មំ ។ សន្តិលេ-
សធម្មា ហោតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯត្តាយំ កងិកោ
មុច្ឆិតោ អដ្ឋិបាចោ អត្តនា សន្តិលេសធម្មោ សមាបោ
សន្តិលេសធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ អន-
រិយោ បរិយេសនា ។

[៥៣] កតមា ច ភិក្ខុវេ អរិយា បរិយេសនា ។
ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ អត្តនា ជាតិធម្មា សមាបោ
ជាតិធម្ម អាទិទំ វិទិត្វា អជាតំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ
ទិញាទំ បរិយេសតិ អត្តនា ជរាធម្មោ អសមាបោ ជរា-
ធម្ម អាទិទំ វិទិត្វា អជំ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ ទិញាទំ
បរិយេសតិ អត្តនា ព្យាទិធម្មោ សមាបោ ព្យាទិ-
ធម្ម អាទិទំ វិទិត្វា អព្យាទិ អនុត្តំ យោកក្ខេមំ
ទិញាទំ បរិយេសតិ អត្តនា មរណធម្មោ សមាបោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលបណ្ណសភំ

ជាធម្មតា ពាសីពាសី មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ព័រព័រៀមមានសេច-
ក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា មានជ្រូកមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដីរីកោសេរ
លាឈ្មោលនិងភ្នំមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា មានប្រាក់មានសេចក្តី
សៅហ្មងជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសន្តិលេសធម៌ទាំងឡាយ
ហៅថាឧបទិ (ភិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តរីករដ្ឋប្បវេណីសិរិវិវាសន៍
ឧបទិ (ភិលេស) ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា
ស្វែងរកលេសមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថាការស្វែងរកខ្លួនប្រសើរ ។

[៥៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯការស្វែងរកដ៏ប្រសើរតែដូចម្តេច ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលតូចមួយក្នុងលោកនេះ ខ្លួនឯងមានជាតិជា
ធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្លួនពោសក្កន៍ជាតិធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានវិសេស
មិនមានជាតិ ឥតមានគុណជាតិដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាកយោគៈ ខ្លួន
ឯងមានជរាជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្លួនពោសក្កន៍ជរាធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះ
និព្វានវិសេសមិនមានជរា ឥតមានគុណជាតិដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាកយោ-
គៈ ខ្លួនឯងមានព្យាទិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្លួនពោសក្កន៍ព្យាទិធម៌ ហើយ
ស្វែងរកព្រះនិព្វានវិសេសមិនមានព្យាទិ ឥតមានគុណជាតិដទៃស្មើ ជាទី
ក្សេមបាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្លួនពោសក្កន៍

មរណធម្ម អាជីវ វិធីត្វា អមតំ អនុត្តរំ យោគ-
 ក្ខេមំ ជិញ្ញាណំ បរិយេសតិ អត្តនា សោកធម្មោ
 សមាទោ សោកធម្ម អាជីវ វិធីត្វា អសោកំ
 អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ជិញ្ញាណំ បរិយេសតិ អត្តនា សង្កិ-
 លេសនៈម្នា សមាទោ សង្កិលេសធម្ម អាជីវ វិធីត្វា
 អសង្កិលេសំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ជិញ្ញាណំ បរិយេសតិ ។
 អយម្យំ ភិក្ខុវេ អរិយោ បរិយេសនា ។

(៥៤) អយម្យំ សុទំ ភិក្ខុវេ បុត្រោ សម្ពោទា
 អនភិសង្ការោ ពោជិសត្តោ សមាទោ អត្តនា ជាតិ-
 ធម្មោ សមាទោ ជាតិធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ អត្តនា
 ជរាធម្មោ សមាទោ ជរាធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ អត្តនា
 ព្យាធម្មោ សមាទោ ព្យាធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ
 អត្តនា មរណធម្មោ សមាទោ មរណធម្មញ្ញោ បរិ-
 យេសាមិ អត្តនា សោកធម្មោ សមាទោ សោក-
 ធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ អត្តនា សង្កិលេសធម្មោ សមាទោ
 សង្កិលេសធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតនហោសិ តំ ទោ អហំ អត្តនា ជាតិធម្មោ

មរណធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះវិញ្ញាណដែលមិនមានមរណៈអត្តមានគុណ-
 ជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមតាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ដឹង
 ច្បាស់ខ្ញុំពោសក្ខិសោកធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះវិញ្ញាណ ដែលមិនមាន
 សេចក្តីសោក អត្តមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមតាកយោគៈ ខ្លួន
 ឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្ញុំពោសក្ខិសង្កិលេសធម៌
 ហើយស្វែងរកព្រះវិញ្ញាណ ដែលមិនមានសង្កិលេសធម៌ អត្តមានគុណ-
 ជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមតាកយោគៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុប៉ាន់ឡាយ ទេ-
 វោវាថា ការស្វែងរកដ៏ប្រសើរ ។

(៥៤) ម្ចាស់ភិក្ខុប៉ាន់ឡាយ ក្នុងកាលមុនអំពីកាលជាទីប្រាស
 ដឹង ដែលគេបាត់ទៅជាពោជិសត្វទិវនាមប្រាសដឹងទៅឡើយ ខ្លួន
 ឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វែងរកខ្ញុំជាតិធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជា
 ធម្មតា ស្វែងរកខ្ញុំជរាធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានព្យាធម៌ជាធម្មតា ស្វែង
 រកខ្ញុំព្យាធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងរកខ្ញុំមរ-
 ណធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ស្វែងរកខ្ញុំសោកធម៌
 ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វែងរកខ្ញុំសេចក្តី
 សៅហ្មងថែមទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុប៉ាន់ឡាយ គេបាត់មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងទេវថា ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ហេតុដូចម្តេចបានជាពាក្យព្រា

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលចណ្ណសក្ក

សមាហេ ជាតិធម្មញ្ញា បរិយេសាមិ អត្តនា ជរាធម្មោ
 សមាហេ... ព្យាទិធម្មោ សមាហេ... មរណធម្មោ សមា-
 ហេ... សោកធម្មោ សមាហេ... អត្តនា សង្កិលេសធម្មោ
 សមាហេ សង្កិលេសធម្មញ្ញា បរិយេសាមិ យទ្ធាហំ
 អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាហេ ជាតិធម្មេ អាទីនំ
 វិនិគ្វា អជតំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្តានំ បរិយេ-
 សេយ្យំ អត្តនា ជរាធម្មោ សមាហេ ជរាធម្មេ អាទីនំ
 វិនិគ្វា អជតំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្តានំ បរិយេ-
 សេយ្យំ អត្តនា ព្យាទិធម្មោ សមាហេ ព្យាទិធម្មេ
 អាទីនំ វិនិគ្វា អព្យាទិ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្តានំ
 បរិយេសេយ្យំ អត្តនា មរណធម្មោ សមាហេ មរណ-
 ធម្មេ អាទីនំ វិនិគ្វា អមតំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ
 ចិត្តានំ បរិយេសេយ្យំ អត្តនា សោកធម្មោ សមាហេ
 សោកធម្មេ អាទីនំ វិនិគ្វា អសោកំ អនុត្តរំ យោ-
 គក្ខេមំ ចិត្តានំ បរិយេសេយ្យំ អត្តនា សង្កិលេស-

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលចណ្ណសក្ក

ស្វែងរកធម៌មានជាតិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា... មាន
 ព្យាទិជាធម្មតា... មានមរណៈជាធម្មតា... មានសោកជាធម្មតា... ខ្លួនឯង
 មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វែងរកធម៌មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា
 ថែមទៀត បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញដែលខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ដឹង
 ច្បាស់ខ្ញុំវោសក្នុងជាតិធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះវិនិច្ឆ័យដែលមិនមាន
 ជាតិធម៌ ឥតមានគុណជាតដវិទេស្មី ជាទីក្រៀមពាក្យយោគៈ ខ្លួនឯង
 មានជរាជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវោសក្នុងជរាធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះ
 វិនិច្ឆ័យដែលឥតមានជរាធម៌ មិនមានគុណជាតដវិទេស្មី ជាទីក្រៀមពាក្យ
 យោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាទិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវោស ក្នុងព្យាទិ-
 ធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះវិនិច្ឆ័យ ដែលមិនមានព្យាទិធម៌ ឥតមាន
 គុណជាតដវិទេស្មី ជាទីក្រៀមពាក្យយោគៈ ខ្លួនឯងមានមរណៈ ជា
 ធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវោសក្នុងមរណធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះវិនិច្ឆ័យ
 ដែលមិនមានមរណធម៌ ឥតមានគុណជាតដវិទេស្មី ជាទីក្រៀមពាក្យយោគៈ
 ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវោស ក្នុងសោកធម៌ហើយ
 គប្បីស្វែងរកព្រះវិនិច្ឆ័យ ដែលមិនមានសោកធម៌ ឥតមានគុណជាត
 ដវិទេស្មី ជាទីក្រៀមពាក្យយោគៈ ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា

ឧបទ្ទវ័ត្ត បាសវសិស្សោ ភាគទានសង្គម

ទេស្មា សមារោ មន្ទិលសេនា កេតិកា វិទិត្យា
អន្ទិលវិទ្ធិ អនុត្តរំ យោកក្កមំ ធិត្វានំ បរិយេ-
សេយ្យន្តំ ។

[៥៥] សោ ចោ អហំ ភិក្ខុវេ អបរាទ សខយេន
ទេហវេវ សមារោ សុសុកាន្យោកាសា កទ្រូន
យោត្វេនេន សមញ្ញានោ បរិមេន វយសា អកាមកា-
នំ មាតាចិត្តំ អស្សមុទានំ រោទន្តានំ កេសមស្សំ
ទិហរោ កាសាយានំ វត្តានំ អញ្ញានេត្វា អការស្មា
អនករិយំ បទ្ធជំ សោ វិវំ បទ្ធជំតា សមារោ កិ-
នុសលករសី អនុត្តរំ សង្កិវិបនំ បរិយេសមារោ
យេន អាណ្យោ កាលាមោ ធម្មបសង្កឹមី ឧប-
បង្កិមិត្វា អាណ្យាវំ កាលាមំ វិគទភេតំ កញ្ញាមហំ
អនុសា កាលាម វិមស្មី ធម្មវិទេយេ ព្រហ្មជរិយំ
ជរិកុន្តិ ។ វិវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ អាណ្យោ កាលាមោ មំ
វិគទភេត វិហារតាយស្មា តានិសោ អយំ ទេស្មា យត្ត
វិញ្ញំ បុរិសោ ទិវរស្មេវ សកំ អាជរិយកំ សយំ
អភិញ្ញា សង្កិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារយ្យាតិ ។ សោ

ឧបទ្ទវ័ត្ត បាសវសិស្សោ ភាគទានសង្គម

ដីទ្រព្យសំបូរវាស ក្នុងសង្កិលសេនា ហើយធម្មវិស្វនិកព្រះធិត្វាន
ដែលអភមានសង្កិលសេនា ដកមានគុណជាដរិវស្មី ជាទីក្សេមចាក
យោកវិញ ។

[៥៥] ម្ចាស់ភិក្ខុវាជិទ្រព្យ លុះសម័យគមក គឺជាគន្លោះឯងនិវេស
ត្រង់ មានសក់ក្នុងស្នូល កំពុងប្រកបដោយបរិយាយដ៏ច្រើន កាល
ដែលមាតាចិត្តនិង (ឱ្យចេញបួស) មានព្រះភក្ត្រទទឹងដាក់ដោយវិក
ព្រះព្រះ កំពុងប្រជុំព្រះកវិទ្យា (ភវិកត) ក៏ការសក់ ពុកមាត់ ពុក
ចង្កី ស្រៀកដណ្តប់ដំណក់សាយៈ ចេញចាកទេហវេវតាន់ផ្លូវ
ល្អិតល្អន់គន្លោះបួសយំនិវេសហើយ ក៏ស្វនិក កំពុងល (សេចក្តីពិត
ជាដ្ឋិតកុសល) កាលស្វនិកទ្រព្យសង្កិលវិគព្រះធិត្វាន ដែលជាគុណជា
ដ៏ប្រសើរ ក៏បានចូលទៅកាន់គុណភាស កាលមាតា លុះចូល
ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងកាន់គុណភាស កាលមាតា យំនិ
វេសថា ម្ចាស់អាណ្យោកាលាមៈ ខ្ញុំនឹងប្រជុំព្រះប្រញូចិយនិងកុន្តិធម្មវិទ្ធិ
នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាជិទ្រព្យ កាលមាតាបាន និយាយយំនិវេសហើយ
កាន់គុណភាស កាលមាតា ក៏បាននិយាយ នឹងកាន់គុណភាសនេះ
ថា អ្នកមានកាយ ចូររត់ចុះ នេះធម៌ ព្រះដង្ហែងជាគុក្រវិការ
នោះ យំនិវេស ប្រមាថវិញ្ញនេន ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យលទ្ធិកាព្យ
ដោយប្រាជ្ញ លេប័ខ្លួន កុំយូរឡើយ ក៏នឹងបានសម្រេច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស មូលបទ្គាលក

ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ធម៌វស្សេវ ចិច្ចមេវ កំ ធម្មំ
 បរិយាប្បណី សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ តាវកកោលេវ
 ទុដ្ឋបហតមត្តោ លមិតលាបទមត្តោ ញាលារាជញ្ច
 វនាមិ វេរារាជញ្ច ជាហមិ បស្សមីតិ ច បដិ-
 ជាហមិ អហត្ថេវ អញ្ញ ច ។ តស្ស មឃ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯកទយោសិ ទ ទោ អាណ្ណារោ កាលាមោ
 ភមិ ធម្មំ កេវលំ សទ្ធាមត្តកោន សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារមីតិ បវេនេតិ អទ្ធា អា-
 ណ្ណារោ កាលាមោ ភមិ ធម្មំ ជាចំ បស្សំ វិហារីតិ ។
 អថទ្វាហំ ភិក្ខុវេ យេន អាណ្ណារោ កាលាមោ តេ-
 ទុមសន្តមិ ឧបសន្តមិក្វា អាណ្ណារំ កាលាមំ ឯក-
 ទរោចំ តំត្តាវតា ទោ អាវុសោ កាលាម ភមិ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ បវេ-
 នេសីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ អាណ្ណារោ កាលាមោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស មូលបទ្គាលក

ហួសភិក្ខុវាំងឡាយ កថាគតាទានេនី កំបាទរៀនធមិទានាៈ ចប់មួយរំពេច
 មិនយូរឡើយ ហួសភិក្ខុវាំងឡាយ កថាគតាទានេនី ពោលនូវញាណ-
 ភវនេនី ធីនិច្ចាស្សវិបសិកា (ពាក្យខ្លាចខ្លួន) វេន ចេញថា កថាគតាទាន
 ឃើញដូច្នោះផង ដោយគ្រាន់តែអាទ្យាភាបសប្បន្តិយទានំ គឺដោយ
 គ្រាន់តែអាទ្យាភាបស ពោលពាក្យចប់ប៉ុណ្ណោះ មិនមែនវេនកថាគត
 ប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីជនឯទៀត (គឺគេនិយាយយ៉ាងទេវវេន) ។ ហួសភិក្ខុ
 វាំងឡាយ កថាគតាទាន មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាទ្យាភាបស
 កាលាមោគាត្រ មិនប្រកាសថា អាត្មាអញទានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ខ្ញុំធមិទាន
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏វៃធម៌ខ្លួនឯង ដោយគ្រឹមតែសង្ខត្តិយ្យៈ តាមភិក
 អាទ្យាភាបស កាលាមោគាត្រ គ្រាន់តែជាអ្នកយល់ឃើញ នូវធមិទាន
 (ប៉ុណ្ណោះ) ។ ហួសភិក្ខុវាំងឡាយ គ្រាន់នោះឯង កថាគតាទានចូល
 ទៅគេអាទ្យាភាបស កាលាមោគាត្រ សុច្ឆលទៅដល់ហើយ ទាន
 ស្នូអាទ្យាភាបស កាលាមោគាត្រយ៉ាងនេះថា ហួសភាវុសាកាលាមោ
 អ្នកទានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ខ្ញុំធមិទាន ដោយប្រាជ្ញាដ៏វៃធម៌ខ្លួនឯង ហើយ
 ទានសម្រេច ប្រកាសទុក ដោយហេតុដូច្នោះទ្បោះ ។ ហួសភិក្ខុវាំង-
 ឡាយ កាលាមោគតាស្នូយ៉ាងនេះហើយ អាទ្យាភាបសកាលាមោគាត្រ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទ្ធវលបណ្ណសក់

ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេ-
 ទេសីតិ ។ ឯត្តារតា ទោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេទេសីតិ ។
 អហម្បិ ទោ អាវុសោ កាលាម(១) ឯត្តារតា ឥមំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហា-
 រមីតិ ។ លាភា ទោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ ទោ
 អាវុសោ យេ មយំ អាយស្មន្តំ កាធិសំ សក្រហ្ម-
 ពារី បស្សម ឥតិ យាហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេទេសីតំ តំ ត្វំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារសំ យំ ត្វំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារសំ
 តមហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បរេទេសី ឥតិ យាហំ ធម្មំ ជាតាមិ តំ ត្វំ ធម្មំ
 ជាតាសិ យំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសិ តមហំ
 ធម្មំ ជាតាមិ ឥតិ យាធិសោ រហំ កាធិសោ

១ ឧ. ម. កាលាមតិ ឧ វិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ ទ្ធវលបណ្ណសក់

អ្នកបានសម្រេចហើយ ព្រោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ឲ្យដឹងនោះ ដោយប្រាថ្នា
 របស់ខ្លួន ហើយប្រកាសទុកដោយហេតុផលល្អឆ្លើយ ។ កន្សោករបស់
 កាលាមតាគ្រឿងបរិភោគ គ្មានអាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ឲ្យដឹងនោះ ហើយប្រកាសទុកដោយហេតុផលល្អឆ្លើយ ។ គតិកស្ស
 វៀរកថា គ្មានអាវុសោកាលាមៈ ខ្ញុំបានសម្រេចព្រោះបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ឲ្យដឹងនោះ ដោយប្រាថ្នារបស់ខ្លួនដោយហេតុផលល្អឆ្លើយ ។ កន្សោក-
 របស់កាលាមតាគ្រឿងបរិភោគ គ្មានអាវុសោ យើងពេញជំនឿលាភាហើយ
 គ្មានអាវុសោ អត្តភាពជាមនុស្សយើងពេញជាទុកល្អហើយ គ្រងវិសេ
 យើងបានយើងសម្រេចឲ្យប្រាកដ ប្រាកដដូចជាអ្នកបានដឹង ព្រោះថា
 ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួន ពុំបានសម្រេចឲ្យ
 ធម៌ណាហើយប្រកាសទុក អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រ-
 សើរបស់ខ្លួន ពុំបានសម្រេចឲ្យដឹងនោះ ហើយនៅដោយវិហារបឋម
 វិហារ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រសើរបស់ខ្លួន ពុំបាន
 សម្រេចឲ្យធម៌ណា ហើយនៅ ដោយវិហារបឋម ។ ខ្ញុំក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រសើរបស់ខ្លួនឯង ពុំបានសម្រេចឲ្យធម៌នោះ
 ហើយប្រកាសទុកវិញ ព្រោះខ្ញុំចេះធម៌ណា អ្នកក៏ចេះធម៌នោះ អ្នកចេះ
 ធម៌ណា ខ្ញុំក៏ចេះធម៌នោះ ខ្ញុំប្រាកដយើងណា អ្នកក៏ប្រាកដយើងនោះ

ឧបទ្ទវេន្ត យសរាសិស្សត្ថ ឧទ្ទបសង្កមំ

ត្រូ យាធិសោ ត្រូ តាធិសោ អហំ ឯហំនាធិ ភា-
 វុសោ ឧរោ វសន្តា ឥមំ កណំ បរិហារមាតិ ។
 ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ ភាឡារោ កាលាមោ ភាចរិយោ
 មេ សមាមោ អន្តោសិ មំ សមាធិ អត្តោ(១) សម-
 សមំ មេតិ ឧទ្ទារាយ ច មំ បូជាយ បូជេសិ ។
 កស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ អយំ ធម្មោ ន
 ធិត្រូធាយ ន វិរាតាយ ន ធិរោជាយ ន ឧបសមាយ
 ន អភិញ្ញាយ ន សុទ្ធាធាយ ន ធិត្រូធាយ
 សំវត្តតិ យារាទេវ អាតិញ្ញាញាយ កទ្ធចបបត្តិយាតិ ។
 សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ តំ ធម្មំ អនលត្តិវិត្វា
 កម្មា(២) ធម្មា ធិត្រូជ្ជ អបក្កមី ។

[៥៦] សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ តិក្សុសលកវេសិ
 អទុក្ខំ សន្តិវេមធំ បរិយេសមាមោ យេន ឧទ្ធកោ
 រាមបុត្តា កេឧបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ

១ ឧ.អង្គា ១២ ឧ.ម.អង្គ ១

ឧបទ្ទវេន្ត យសរាសិស្សត្ថ ស្តេចចូលទៅរកទុកភាបស

អ្នកប្រាកដយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏ប្រាកដយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់អាវុសា ឥឡូវ
 នេះ ចូរអ្នកមក យើងនាំគ្នាទៅទំនើបនៅគ្រប់គ្រងគណៈនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់រកភាបសកាលាមតាត្រ ជាអាចារ្យរបស់គាត់
 កំរិតជាគតដាក់មូលស្សស្នំ ទំនើប ទាំងបូជាភពនៃគាត់ដោយការបូជា
 ដ៏លើសលប់ ដោយហេតុនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់គន្លោះ
 ខាងសេចក្តីគ្រូវិវេយ៉ាងនេះថា ធម៌(គឺសមាបត្តិទាំង ៧) នេះ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ចាកពីលេសវដ្ត មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រាសចាកនាម្រក មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរកកំរិតភាវិត្តិលេស មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងដោយ
 ច្រកលើ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគ្រាសដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 រំលក់ខ្ពង់ ប្រព្រឹត្តទៅទៅត្រឹមត្រូវក្នុងអភិញ្ញាញាយនៃកម្មវិញ្ញាណ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់គន្លោះឯង មិនឧបស្រោសបន្ត
 ធម៌នោះឡើយ ឡើយណាយហើយដោះចេញពីធម៌នោះ ។

[៥៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់គន្លោះ ជាអ្នកស្វែងរកកិត្តិសល
 កំរិតស្វែងរក ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ក៏បានចូលទៅរកទុកភាបស រាមបុត្រ
 សុរេចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយទំនើបកម្មបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស គុណបទដ្ឋកថា

ឯតនកោចំ ឥន្ទ្រាមហំ វារុសោ រាម ឥមស្មី ធម្មវិទយេ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុត្តំ ។ ឯវំ វុត្តេ កិក្ខុវេ ឧទ្ធកោ
 រាមបុត្តោ មំ ឯតនកោច វិហារតាយស្មា តានិសោ
 អយំ ធម្មោ យតុ វិញ្ញា បុរិសោ ធម៌រស្សេវ សតំ
 អាចរិយតំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារយ្យតិ ។ សោ ទោ អហំ កិក្ខុវេ ធម៌រស្សេវ
 ទិប្បទេវ តំ ធម្មំ បរិយាប្បណិ ។ សោ ទោ អហំ
 កិក្ខុវេ វារុតានេវេ ឧដ្ឋបហតមត្តៈកេន លមិវណា-
 បធមត្តុកេន(១) ញាណវាទក្ក វជានិ ថេវវាទក្ក
 បជាបាមិ បស្សមីតិ បដិជាបាមិ អហារោវ អក្ក
 ច ។ តស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯតនហោសិ ច ទោ
 រាមា ឥមំ ធម្មំ តេវលំ សត្វាមត្តុកេន សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ បរិទេតិ
 អន្តា រាមោ ឥមំ ធម្មំ ជាតំ បស្សំ វិហារសីតិ ។
 អដទ្ធាហំ កិក្ខុវេ យេន ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ តេនុប-
 សន្តមី ឧបសន្តមិក្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ ឯតនកោចំ

១ ឧ. ម. ឧទ្ធករាមត្តេន លមិវណាបទដ្ឋកថា ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ គុណបទដ្ឋកថា

វារុសោរាមៈ ខំចន្តិប្រតិក្កប្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងធម្មវិទយនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 វាំងឡាយ គាលបើកថាគន្លងិយាយយ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ធករាមបុត្របាន
 ខំយាយខឹងកថាគន្លងិយ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុច្រើនចុះ នេះធម៌ព្រាហ្ម
 ដូចជាអ្នកគ្រូគារនោះ ជាធម៌សម្រាប់វិញ្ញាបនេ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ឱ្យ
 លទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាថ្នាដ៏ថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួនហើយ បានសម្រេច
 និទយ្យឡើយ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ កថាគន្លងិយ៉ាង បានរៀនឱ្យចម្រើ
 នោះចប់គ្នាទាំងនិទយ្យឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ កថាគន្លងិយ៉ាង ពោល
 ឱ្យញាណវាទនិង ដ៏ធម៌ច្បាស់ខ្លះចេះចេះនិង ឆ្លងថា កថាគន្លងិយ៉ាង
 ដូចនេះនិង ដោយគ្រាន់តែឧទ្ធករាមបុត្រចេះឆ្លើយចម្លើយ និងដោយគ្រាន់តែ
 ឧទ្ធករាមបុត្រ ពោលការព្រមចម្លើយនោះ ទិវាមន៍គេកថាគន្លងិយ៉ាងនេះ
 វាំងឡាយនិងទៀត (គឺខំយាយយ៉ាងនេះវេ) ។ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ
 កថាគន្លងិយ៉ាង ហេតុសេចក្តីគ្រូនោះ យ៉ាងនេះថា ឧទ្ធករាមបុត្រមិនប្រកាសថា
 គាត់អញបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ឱ្យគេនោះ ដោយប្រាថ្នាដ៏ថ្លៃថ្នូរនិង
 ដោយគ្រាន់តែសេចក្តីច្បាស់ តាមនិក ឧទ្ធករាមបុត្រគ្រាន់តែបានដឹង បាន
 ឃើញនិទមនៃបុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ គ្រាន់និង កថាគន្លងិ
 បានចូលទៅក្នុងឧទ្ធករាមបុត្រ សុខចូលទៅជីវិតហើយ បានសួរឧទ្ធករាមបុត្រ

របៀបស្ស ធានាសិស្ស ឧទ្ធចក្ខុសង្គម

កិច្ចាវតា ជា អាវុសា រាម ឥម ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរោទេសិកិ(១) ។
 ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ ទេវសញ្ញាធា-
 សញ្ញាយតំ បរោទេសិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហាសិ ទ ទោ រាមស្សេវ អហោសិ សត្វា មយ្ហំ-
 មត្តិ សត្វា ទ ទោ រាមស្សេវ អហោសិ វិយំ ។ មេ ។
 សតិ... សមាធិ... បញ្ញា មយ្ហំមត្តិ បញ្ញា យទ្ធាហំ
 យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារមិកិ បរោទេសិ តស្ស ធម្មស្ស សច្ចិកិរិយាយ
 មនោហយ្យន្តំ ។ សោ ទោ មហំ ភិក្ខុវេ ទទិវស្សេវ
 ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហាសិ ។ មជ្ជាហំ ភិក្ខុវេ យេន ឧទ្ធក-
 កោ រាមបុត្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា ឧទ្ធកំ
 រាមបុត្តំ ឯតទហេតំ ឯត្តាវតា ទោ អាវុសោ រាម ឥម ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរោទេសិកិ ។

១ ម. របសម្បជ្ជ វិហារមិកិ ធម្មទេសិកិ ទិស្សន្តំ ។

របៀប ធានាសិស្ស ស្តេចស្តេចទេវតា

យំនិទេថា ខ្មាលភារុសោរាមៈ អ្នកបានធ្វើទ្វិជ្ជាជំពូកសំខ្ញុំនិទេ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួន បានសម្រេច ហើយប្រកាសទុក ដោយ
 លោកស្តេចទ្រង់ ។ ខ្មាលភិក្ខុព័ន្ធកាយ កាលបើភាគ ស្តេ
 យំនិទេហើយ ឧទ្ធករាមបុត្រ ក៏ប្រកាស ខ្ញុំទេវសញ្ញាធានាធានា-
 សមាធិ ។ ខ្មាលភិក្ខុព័ន្ធកាយ ភាគនោះ មានសេចក្តីព្រិះ
 យំនិទេថា ឧទ្ធករាមបុត្រ មិនមានសព្វៈ កត្តាអញ ទើបមាន
 សព្វ ឧទ្ធករាមបុត្រ មិនមានសព្វៈ ។ មេ ។ សតិ...
 សមាធិ...បញ្ញា កត្តាអញទើបមានបញ្ញា ដើម្បីប្រាជ្ញាវិញ
 ប្រើប្រាស់ធ្វើទ្វិជ្ជាជំពូកសំខ្ញុំនិទេ ដែលឧទ្ធករាមបុត្រប្រកាស
 ទុកថា កត្តាអញបានសម្រេចហើយ ប្រារព្ធធ្វើទ្វិជ្ជាជំពូកសំខ្ញុំនិទេ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្លារបស់ខ្លួន ។ ខ្មាលភិក្ខុព័ន្ធកាយ ភាគ
 នោះ ក៏បានធ្វើទ្វិជ្ជាជំពូកសំខ្ញុំនិទេគ្រាម កុំយូរឡើយ ។ ខ្មាលភិក្ខុ
 ព័ន្ធកាយ គ្រាមានភិក្ខុ ភាគចូលរៀនឧទ្ធករាមបុត្រ(ខ្សែក) ស្តេ
 ចូលពេជល់ហើយ បានសូរឧទ្ធករាមបុត្រយំនិទេថា ខ្មាលភារុសោ
 រាមៈ អ្នកបានសម្រេច ប្រារព្ធធ្វើទ្វិជ្ជាជំពូកសំខ្ញុំនិទេ ដោយ
 ប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ហើយប្រកាសទុក ដោយលោកស្តេចទ្រង់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស គុលចក្កាសារ៉ា

ឯត្តាវតា ទោ អហំ អារុសោ ឥមំ ទង្គំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ បរេនេមិតំ ។ អហម្បិ
 ទោ អារុសោ រម ឯត្តាវតា ឥមំ ទង្គំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារមិតំ ។ លាភា ទោ អារុសោ
 សុលម្លំ ទោ អារុសោ យេ មយំ អាយស្មត្តំ តានិសំ
 សព្វេហ្មចារិ មស្សាម ឥតិ យំ ទង្គំ រាមោ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ បរេនេតិ តំ ត្វំ ទង្គំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសិ យំ ត្វំ
 ទង្គំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសិ
 តំ ទង្គំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ
 បរេនេតិ ឥតិ យំ ទង្គំ រាមោ អញ្ញាសិ តំ ត្វំ ទង្គំ
 ជាតាសិ យំ ត្វំ ទង្គំ ជាតាសិ តំ ទង្គំ រាមោ អញ្ញាសិ
 ឥតិ យានិសោ រាមោ អហោសិ តានិសោ ត្វំ^(១) យានិ-
 សោ ត្វំ^(២) តានិសោ រាមោ អហោសិ ឯហំតានិ អារុសោ

១.២ ឧ. ប ៧៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ គុលចក្កាសារ៉ា

ឧទុកកមបុត្រភបថ ខ្នាលអារុសោ ខ្ញុំបាទសម្រេច ព្រោះធ្វើឱ្យជាក់
 ច្បាស់ខ្ញុំទើបនោះ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន្តិកនិ ហើយប្រកាសទុក ដោយ
 ហេតុតែចម្លែងនេះ ។ ភព្វគតិវិយាយថា ខ្នាលអារុសោនោះ ខ្ញុំនឹង
 បាទសម្រេចព្រោះធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន្តិកនិ ចំពោះ
 ធីតានោះ ដោយហេតុចម្លែងនេះ ។ ឧទុកកមបុត្រភបថ ខ្នាលអារុសោ
 យើងទិញដំណែនសោះហើយ អត្តភាពជាមនុស្ស យើងទិញដំណែនស្ន
 ហើយ គ្រងវិសេយ្យនិបាទយើងសព្វសព្វព្រាជ្ញាវេស្សន្តិក ព្រាជ្ញាវេស្សន្តិក
 មានកម្ម ព្រោះថា រមៈ បាទធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន្តិក
 ចំពោះខ្លួន បាទសម្រេចធីតាណា ហើយប្រកាសទុក អ្នកក៏បាទធ្វើឱ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន្តិក វេស្សន្តិក បាទសម្រេចធីតានោះ
 ហើយនោះដោយវិសេយ្យនិ ២ វេស្ស អ្នកបាទធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 ប្រាជ្ញាវេស្សន្តិកវេស្សន្តិក ហើយបាទសម្រេចធីតាណា រមៈ ក៏បាទធ្វើឱ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន្តិក វេស្សន្តិក បាទសម្រេចធី
 តានោះ ហើយប្រកាសទុកវេស្សន្តិក រមៈ បាទដឹងធីតាណា អ្នកក៏បាទ
 ដឹងធីតានោះ អ្នកចេះធីតាណា រមៈ ក៏ចេះធីតានោះវេស្សន្តិក មួយទៀត
 រមៈ ព្រាជ្ញាវេស្សន្តិកណា អ្នកក៏ព្រាជ្ញាវេស្សន្តិកនោះ អ្នកព្រាជ្ញាវេស្សន្តិកណា
 រមៈ ក៏ព្រាជ្ញាវេស្សន្តិកនោះវេស្សន្តិក ខ្នាលអារុសោ ឥឡូវនេះ ចូរអ្នកមក

ឧបទ្ទវន្តស្ស បាលសិស្សន្ត សន្តិវិបសិយសំ

កុរិ(១) កណំ បរិហារតិ ។ ឥតិ ទោ កិក្កុវេ ឧទ្ទកោ
កមបុត្តា សព្វហ្មតារិ មេ សមាវោ អាចរិយដ្ឋានេ ឆ
មំ មាបសិ ឧទ្ទកាយ ឆ មំ ម្វជាយ ម្វជេសិ ។ កស្ស
មយ្ហំ កិក្កុវេ ឯកទយោសិ ឆាយំ ឆម្មា ឆិក្ខុនាយ ឆ
វិកតាយ ឆ ឆិកតាយ ឆ ឧបសមាយ ឆ អតិក្កាយ
ឆ សម្មាជាយ ឆ ឆិក្ខុនាយ សំវត្តតិ យារទេវ ទេវ
សញ្ញាបាសញ្ញាយ កុទ្ធបបត្តិយាតិ ។ សោ ទោ អហំ
កិក្កុវេ តំ ឆម្មំ អទលន្តិវិក្ខា កស្មា ឆម្មា ឆិក្ខុន្ត
អបក្កមី ។

(៥៧) សោ ទោ(២) អហំ កិក្កុវេ កិ-
ក្កុសលកវេសិ អទុក្កំ សន្តិវិបទំ បរិយេស-
មាវោ មកទេសុ អទុបុត្តេន តារិកញ្ចាមាវោ
យេន ឧរុវេលា សេនាឆិកមោ(m) កទវសរិ ។

១ ឧ. រូងមី ។ ២ សោ សេតិប្បតិ ។ ៣ សេនាឆិកមោតិ បាលា ។ សេនាឆិ
កម សុដិការេយ ចិត្តវស្ស កាយតិ កញ្ចតិ វឧត្តារោ ។

ឧបទ្ទវន្ត បាលសិស្សន្ត កាស្រ្តនៃស្រីកេសន្តិវិបទ

ច្បុក្កេវេវគ្រម្រគ្រនិគណនេនេចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧទ្ទកមបុត្តកថា
សព្វហ្មតារិបសំភាគា តាំងតែជាភក្កនិទិដ្ឋាភាយ្យ ទាំងមូលជាភាគ
ដោយការដូចដំលើសលប់ ដោយហេតុនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភាគនោះ មានសច្ចក្រិក្ខវិយោនិទេវោ ឆមិ កិ សមាបក្កទាំង ៨
នេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឡើយណាយទាកិលសវដ្ត មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រាសចាកនាម្រក មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទូកភាទិក្ខិលស
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាម មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជីវិតដោយ
ក្រែលនី មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រាសជីវិត មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
រលត់ទុក្ខទេ ប្រព្រឹត្តទៅបានត្រឹមតែចូលទៅកើតក្នុងវេសញ្ញាភាសញ្ញា-
យកនកម្មវិញ្ញាណឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាគនោះឯង ក៏មិន
ឧបក្រាសាបធម៌នារឡើយ ឡើយណាយហើយដោះចេញអំពីធម៌នោះ ។

(៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាគនោះឯង ជាអ្នកស្វែងរក
កិក្កុសល កំពុងរកស្វែងរកសន្តិវិបទ ក៏បានប្រាប់ទៅកាន់បារិក ក្នុងវិថីម
មន្ទិលតាមសំដាប់សំដាយ សំដៅទៅកឧរុវេលា(១) សេនាឆិកម(២) ។

១ ឧ ប្រែថា ខ្យង វេលា ប្រែថា កំនាប្បដិក ប្រែថា កំនាខ្យង ។ ២ ឆិកមជាទី
រស់រវើក ។ ឆិកមនាយថា ក្នុងឧទ្ទកមបុត្តកថាដោយសេនាឆិកម ហេតុនោះ
បានដកលោកយោង សេនាឆិកម ឬយោង សេនាឆិកម កំនា ។ កាស្រ្តថា សេនាឆិ
នេះ ជាឈ្មោះដ៏ពិតសុដិការ ។

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិសនិកាយសូ បុរាណសាស្ត្រ

កត្តទ្ធីសំ មេណីយំ ក្ខមិកាតំ មាសាធិកក្ខ វេសស្លា
នធិក្ខ សទ្ធីន្តិ សេតកំ សុបតិក្ខំ មេណីយំ
សមត្តា ច កោចរត្តាមំ ។ កស្សំ បយ្ហំ កិក្ខវេ
ឯកទេហោសិ មេណីយោ វគ(១) ក្ខមិកាតោ មាសា-
ធិកោ ច វេសស្លោ នធិ ច សទ្ធីតិ សេតកា
សុបតិក្ខា មេណីយោ សមត្តា ច កោចរត្តាមោ
អលំ វនិទំ កុលបុត្តស្ស បដានត្ថិតស្ស បដាណា-
យាតិ ។ សោ ទោ អហំ កិក្ខវេ កត្តវេ ចិសីទិ
អលមិទំ បដាណាយាតិ ។

[៥៤]. សោ ទោ អហំ កិក្ខវេ អត្តនា ជាតិទេម្មា
សមាទោ ជាតិទេម្ម អាជីវំ វិនិទ្ធា អជាតំ អនុត្តរំ
យោកត្តេមំ ចិញ្ចាធំ បរិយេសមាទោ អជាតំ អនុត្តរំ
យោកត្តេមំ ចិញ្ចាធំ អជ្ឈកមំ អត្តនា ដាទេម្មា
សមាទោ... អត្តនា ព្យាទិទេម្មា សមាទោ... អត្តនា
អណាទេម្មា សមាទោ... អត្តនា សោកទេម្មា
សមាទោ... អត្តនា សន្តិលសទេម្មា សមាទោ

១. វ. យោ វគ ៣ ។

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិសនិកាយ បុរាណសាស្ត្រ

ភទិទីនោ ភថាភ បុនេយ្យំ វេសិ ភូម្យុត្រេកអរ ជនិព្រាហ្ម
ឱក្រិត្រេវ្យាជនិ ស្មិនិមាខវិកថាស្តាភយូ (បិទដាច់) មានភិកដីកម
ស្មិល្ល ភូជាទីត្រេកអរជនិ ចំនិភាចាត្រាម (ស្រុកសម្រាប់ចិណ្ណ-
បាត) ក៏មានទៅជិតជនិ ។ ហួលភិក្ខុវាងឡាយ ភថាភនាមាទោ
សេចក្តីត្រេវ្យាជនិ ភូមិភាគខេ ភូម្យុត្រេកអរជនិ ជនិព្រាហ្ម
ឱក្រិត្រេវ្យាជនិ ស្មិនិមាខវិកថាស្តាភយូ មិនដាច់ មានភិកដីកមស្មិល្ល
ភូជាទីត្រេកអរជនិ ភាចាត្រាមក៏មានទៅជិតជនិ ទំនេស្មកុលបុត្រេក
ត្រេវ្យាជនិ យោកយោកសេចក្តីព្យាយាម តំនិសេចក្តីព្យាយាមហិយេភី ។ ហួល
ភិក្ខុវាងឡាយ ភថាភនាមាទោ បុនេយ្យុត្តិទីនោ ដោយភិកថា
ទំនេស្មមនីតំនិសេចក្តីព្យាយាមបុន ។

[៥៥] ហួលភិក្ខុវាងឡាយ ភថាភនាមាទោ មានជាតិជាចម្ប-
ត ដោយទូទងនិ ដឹងច្បាស់ខ្លះខាសក្ខិជាតិចមិ ហើយស្មិនិកេត្ត
ព្រះនិព្វានវិសេមមិនមានជាតិ មិនមានកុណជាតិដ៏ទៃស្មី ជាទីក្រមហាក
យោគៈ ក៏បុនេយ្យុត្តិទីនោវិសេមមិនមានជាតិ ក៏មានកុណជាតិដ៏ទៃ
ស្មី ជាទីក្រមហាកយោគៈ មានដឹងជាចម្បតាដោយទូទងនិ... មានព្យាទិ
ជាចម្បតាដោយទូទងនិ... មានមរណៈជាចម្បតាដោយទូទងនិ... មានសោក
ជាចម្បតាដោយទូទងនិ... មានសេចក្តីសេវហ្មនិជាចម្បតា ដោយទូទងនិ

បច្ចុប្បន្ន ធម្មសិទ្ធិ អនិច្ចារ្យ

សន្តិសុខសុខ អាណិត វិនិច្ឆ័យ អសន្តិសុខ អនុត្តរ
យោគត្ថេម៌ ធិប្បាណំ បរិយេសមាលោ អសន្តិសុខ
អនុត្តរ យោគត្ថេម៌ ធិប្បាណំ អដ្ឋកម៌ ញាណព្យ
បទ មេ ធម្មសុខំ ឧទទានិ អនុប្បា មេ វិមុត្តិ
អយមន្តិមា ជាតិ នត្តិទានំ បុណ្ណរោតិ ។

[៨៧] កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯតនយោសិ អនិច-
រោ ទោ ម្យាយំ ធម្មោ កម្ពីកេ ធុន្តសោ ធុន្តតោ ទោ
សន្តោ បណីតោ អតត្តារាជោ ធិប្បណោ បណ្ឌិតវេទ-
នីយោ កាលយនមា ទោ បទាយំ មជា កាល-
យរតា កាលយសម្មុទ្ធិតា កាលយរមាយ ទោ(១)
មជាយ កាលយរតាយ កាលយសម្មុទ្ធិតាយ ធុន្តសំ
ឥទំ ហំ យទិទំ ឥទប្បន្ទយតាមធិន្ទសមុប្បតោ

១. ខ. ប. ៣ ២៩ ។

បច្ចុប្បន្ន ធម្មសិទ្ធិ អនិច្ចារ្យ អនិច្ចារ្យ
យេញាតាសក្កសន្តិសុខសុខ ហើយស្វនិក្ខុត្រានិព្វានវិជយមិទាន
សន្តិសុខសុខ អតមានកុណជាធម៌សេដ្ឋី ជាវិក្កមបាតាយាតៈ បាត
ដល់នូវត្រានិព្វានវិជយមិទានសេចក្តីសៅហ្មង ជាវិក្កមបាតាយាតៈ
ដ៏ប្រសើរថ្កុំ ព័ន្ធាណា ជាគ្រឿងឃើញ គឺ សត្វត្រាត្រាណ កិ
តើស្វនិក្ខុដល់គាត់ វិមុត្តិរបស់គាត់មិនរកើប (ដោយកតា-
ធិក្ខិលស) ទេជាគឺជាវិមុត្តិ (របស់គាត់) អច្ច្យនេះ គណ្ណ
ទៀត មិនទាន់ឡើយ ។

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធាយ គាត់គន្លងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា ចក្ខុវិជយសច្ចធម៌ដែលគាត់គន្លងគ្រាសដ៏ដ៏ហើយនេះឯង ជាធម៌
ប្រាណាស្រី ជាធម៌ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ គ្រាសដ៏ដ៏បានដោយ
កម្រ ជាធម៌ស្ងប់ ជាធម៌ទុក្ខ ជាធម៌ដែលសត្វមិនប្រសើរស្របលើ
ដោយសេចក្តីត្រិះរិះបាន ជាធម៌ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញវិបស្សន៍បាន ឯអ្នក
សត្វនេះ សុទ្ធតែកំពុងកែតម្រូវក្នុងកាលវិជយ គឺ កណ្ណ ១០៨ កំពុងត្រេក-
ត្រាលក្នុងកាលវិជយ កំពុងស្រ្តីស្រាលក្នុងកាលវិជយ (ទៅកតាមព័ន្ធ-
ទ្វាយនៅឡើយ) ក៏ដូចសមុច្ឆរធម៌ ដែលជាបច្ច័យនៃធម៌មានសង្ខារ
ជាដើមនេះ ជាហេតុដែលសត្វនៅកែតម្រូវក្នុងកាលវិជយ នៅត្រេកត្រាល
ក្នុងកាលវិជយ នៅស្រ្តីស្រាល ក្នុងកាលវិជយ ឃើញបានដោយកម្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសក្កំ

ឥធម្មំ ទោ ហំ ធុ ទុក្ខសំ យនិទំ សព្វសង្ខារសមថា
សុត្តមុចិយ្យនិទំស្សត្តោ កត្តាកុយោ វិពតោ និរោ
ចិត្តានំ អហត្ថោ ទោ បទ ទម្មំ នោសយ្យំ បរា ច
មេ ន អាជានេយ្យំ សោ មមស្ស កំលមថា សា
មមស្ស វិហសាតិ ។ មមស្ស មំ កិក្ខវេ ឥមា
អនច្ឆរិយា តាថា បដិកំសុ មុទ្ធ អស្សតមុត្តា

តំ ទ្ធន មេ អចិត្តំ

ហលន្តានិ បកាសំគុំ

រកនោសបរោតេហិ

នាយំ នម្មោ សុសម្ពុទោ

បដិសោតតាទី និម្មណំ

តម្កំ ទុក្ខសំ អណ្ណំ

រកតត្តា ច នត្តន្តិ

តមោក្ខរទ្ធន អាវុតាតិ(១)

ឥតិហ មេ(២) កិក្ខវេ បដិសក្ខិត្តតោ អប្បោ-

១ ប. អាវុតិ ។ ២. អាវុតិ ។ ២ ប. ធីតេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្កំ

មួយទៀត ធម៌ណាម្ខាងខ្លះសង្ខារទាំងឡាយជាគ្រឿងលះបង់នូវរូបចិ នីម្ម
និងការលះបង់ក្នុង ជាទីអស់ទៅនៃកត្តា ជាទីឡើយណាយពាក្យៈ
ជាទីលះបង់ គឺព្រះនិព្វាន ធម៌នេះជាហេតុដែលសត្វឃើញបានដោយ
កម្រដែរ បើទុកជាធម៌អសម្បត្តិចម្រើន គឺត្រូវសត្វដទៃ មិនអាចដឹង
ត្រាស់ដឹង នូវធម៌លះបង់នៃកត្តាឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តី
សំបូក សេចក្តីឡើយត្រូវ មុនជាដឹងនៃធម៌លះបង់នៃកត្តា មិនអាច ។
មួយទៀត កាថាទាំងឡាយ ដែលមិនជាអស្តារ្យណាស់ណានេះ កថា-
នក មិនដែលបានឮមកក្នុងកាលមុនឡើយ ក៏ភ្នំស្រួលដល់កថាធម៌
ឥធម្មនៃកថាធម៌នៃសម្បត្តិចម្រើន ដែលកថាធម៌បានត្រាស់
ដឹងដោយសំបូក (នាមទ) ព្រោះត្រូវសត្វដែលហានកៈ
ពោសុត្តបសន្តិកំ មិននិយាយនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នៃកត្តាឡើយ
ត្រូវសត្វដែលចំពងព្រឹក្សា ដោយកៈ ដែលនិទាននឹង គឺ
តំបន់គ្រូបសន្តិកំហើយ មុនជាដឹងនៃធម៌ឃើញចម្រើន ដែលជា
សត្វឲ្យដល់ព្រះនិព្វាន ជាធម៌ល្អិតឆ្មារ ត្រូវលម្អៀស
ឃើញបានដោយកម្រនាមទ

ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកថាធម៌ ពិចារណាឃើញដោយនិយម្យន្ត្រះ

ឧប្បន្ទស្ស បាសកសំសុត្តេ សហម្បតិព្រហ្មធម្មិសត

ស្សុត្តកាយ ចិត្តំ ធម្មតិ ហោ ធម្មទេសនាយាតិ ។

(៦០) អដទោ កិក្ខុវេ ព្រហ្មុចោ សហម្បតិស្ស
មម ទេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ឯតទហោសិ
ធម្មតិ វត កោ លោកោ វិធស្សតិ វត កោ
លោកោ យត្រ ហិ ធាម ធម្មតតស្ស អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បស្សុត្តកាយ ចិត្តំ ធម្មតិ ហោ
ធម្មទេសនាយាតិ ។ អដទោ កិក្ខុវេ ព្រហ្មា ស-
ហម្បតិ សេយ្យជាមិ ធាម តលកំ បុរិសោ សម្មិញ្ញតំ
កំ តាហំ មសារយ្យ មសារិតំ កំ តាហំ សម្មិញ្ញេយ្យ
វរិមេវ^(១) ទោ ព្រហ្មុលោកោ អន្តរហិតោ មម បុរោ
ធានុរហោសិ ។ អដទោ កិក្ខុវេ ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯ-
ហំសំ ឧត្តកសង្កំ កកិក្ខា យេនាហំ តេធក្ខណ៍ធម្មណា-
យេត្វា មំ ឯតទភេទ ទេសេតុ មេ^(២) កន្ត កកកំ ធម្មំ
ទេសេតុ សុតតោ ធម្មំ សង្កំ សត្តា អប្បរជក្កជាតិកា

១ ឧ. ១៧ វ. ២ ឧ. ម. ២៧ ៥ វិស្សតិ ។

ឧប្បន្ទ បាសកសំសុត្តេ កាព្រាចចង្កុលអារាធនាខេសហម្បតិព្រហ្ម
ហើយ ចិត្តកិច្ចខេវរិមិម្បិសចក្កិទ្ធលំក្វាយភិច មិធម្មខេវរិមិម្បិសម្ពុត
ធម្មិទ្ធិយ ។

(៦០) ខ្នាលកិក្ខុវាំងឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម^(១)បាន
ដឹងខ្លាចវិកក្កក្កុចិត្ត បេសកថាគតដោយចិត្ត (បេសកខ្លួន) ហើយទើប
កំរើងម្ល៉េះថា ឧ សក្កលោកនឹងវិនាសហើយភើប្តី ឧ សក្កលោកនឹង
វិនាសហើយភើប្តី ព្រាមព្រហេប្បទីយរបស់ព្រះកថាភក អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ បង្ហាខេវរិមិម្បិសចក្កិទ្ធលំក្វាយភិច មិធម្មខេវរិមិម្បិ ដើម្បី
សម្ពុតធម្មិទ្ធិយ ។ ខ្នាលកិក្ខុវាំងឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម
កំបុតកិក្ខុលោក មកប្រាកដក្នុងចិច្ចារោមុខកថាភក ដូចជាបុរស
ដែលមានកម្លាំង លាចេញម្ល៉ៅដែលចក់ចូល ឬបក់ចូលម្ល៉ៅដែល
លាចេញ ។ ខ្នាលកិក្ខុវាំងឡាយ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើ
សំរាប់ឧត្តកសង្កំដ្បងស្មាត្រង់ ប្រណម្យអញ្ជូលឆ្ពោះមកកកថាភកពាល
នឹងគតាគយំនិទេថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះហឫព្រះភាគ
ច្រង់សម្ពុតធម៌ សូមព្រះសុគតច្រង់សម្ពុតធម៌ ព្រោះគូកសក្ខីដែលមាន
ចូល ភិកតាទិក្ខុលេសដ៏ស្រាលស្មើក្នុងក្នុងបញ្ញាភក្តីខាន ព្រោះហេតុ

១ កាលនិព្វានសាសនាព្រះពុទ្ធកាល្យ ព្រហ្មនោះធ្លាប់កើតជាព្រះចៅ ១ អង្គឈ្មោះលោកៈ
បានរៀនធម្មនាហើយទៅកើតជាព្រហ្មមាតេយ្យ ១ កាល្យនោះធ្លាប់រៀនធម្មនាហើយ
សហម្បតិ ។ អន្តរហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្ក

អស្សវន្តា ធម្មស្ស បរិហាយន្តំ កវិស្សន្តំ ធម្មស្ស
អញ្ញាតារោតិ ។ ឥន្ទរោច កំតុរេ ព្រហ្មា សហម្បតិ
ឥទំ វត្តាន(១) អដាបរំ ឯកនរោច

ចាតុរហោសិ មនទេសុ មុទ្ធ
ធម្មា អសុទ្ធោ សមលេហិ ចំន្តិកោ
អជាបុរេតំ អមតស្ស ទ្វារំ
សុណន្តំ ធម្មំ វិមលេចាទុត្តំ
សេលេ យថា ចត្តមុទ្ធជំន្តិកោ
យថាមិ មស្ស ជនកំ សមន្តកោ
តថូបមំ ធម្មមយំ សុមេទ
ចាសានមារុយ្ហេ សមន្តចត្តិ
សោការកិណ្ណិ(២) ជនតមេមតុសោកោ
អវេត្តស្ស ជាតិជរកិក្ខតំ
ឧដ្ឋេហិ វិវិជិតសង្កាម

១ ខ. ម. វិញ ។ ឃ. ម. ណារតិណ្ណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្ក

វិភមិទានស្តាប់ធម៌មុខជាធិនិសាបស្សឲ្យមិនខាន ពួកសត្វដែលយល់ចង់
ក៏គង់មានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធយាយ សហម្បតិព្រហ្មបុរោហិតារោតាត្យ
នេះ លុះពាលជាត្យនេះរួចហើយ ក៏ពាលជាត្យដទៃ អាចារ្យៀតថា
ក៏មុខរៀនមក ធម៌ដែលត្រូវដឹង អ្នកច្រកចរដោយមន្ទិលបាន
ភិតភ័យ ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធ ក៏កើតប្រាកដហើយក្នុងវិជន
មគធៈ សូមព្រះអង្គបើកទ្វារនៃព្រះខ្លួនខ្ញុំ ពួកសត្វប្រុសចាំ
ស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រោសចាកមន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់
ដឹងតាម (លំអានព្រះពុទ្ធសំភ័យពណ) ដូចជាបុរសឈរ
លើកិច្ចលក្ខ័បសុទ្ធ ក្រវាញមើលឃើញប្រជុំដទៃ ដោយ
អ្វីវិញខ្លួន យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានបញ្ញា
មានបញ្ញាចក្កុអ្វីវិញ ព្រះអង្គជាអ្នកមានសេចក្តីសោកសៅរេ
ប្រោសហើយ ស្តេចរៀនកាន់ប្រាសាទដ៏ធំដែលមានទុបមា
យ៉ាងនោះ គឺបារណាមើលឲ្យច្រជុំដទៃ អ្នកច្រឡំដោយ
សេចក្តីសោក ដែលជាគិដកកំភ្នំក្របសន្តិកំ បពិត្រព្រះអង្គ
អ្នកមានព្យាយាម អ្នកឈ្នះឲ្យសង្រួម ហើយជាទាយកនៃ

ឧបទ្ទវន្តស្ស ពាសវសិស្សេត្ត លោកំ ជាលោកំ

សត្តវាហា ឧទណា វិចារ លោកេត

នេសេតុ(១) កកវំ ធម្មំ អញ្ញាតារា កវិស្សន្តិកំ ។

[២០] អថទ្វាហំ(២) កិក្កវេ ព្រហ្មុចោ ច អជ្ឈេសធំ

វិធិទ្វា សត្តេសុ ច កាវុញ្ញតំ បដិទ្ធ ទុទ្ធចក្កុចា

លោកំ វេលោកេសិ ។ អន្ទសំ វោ អហំ កិក្កវេ

ទុម្ពធក្កុចា លោកំ វេលោកេត្តោ សត្តេ អប្បវដ្ឋិក្កុ

បហារជេត្តេ កិក្កវិទ្ធិយេ មុនិទ្ធិយេ ស្វា កាវេ ទ្វា កាវេ

សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ(៣) អប្បេតទ្ធេ បរលោកេ-

វជ្ជកយនស្សវិចោ វិហារេត្ត ។ សេយ្យថាមិ ធាម

ឧប្បសិទិយំ វា បទុមិទិយំ វា មុណ្ណវិកិទិយំ វា

បរេយ្យកាទ្វាធំ ឧប្បលាធំ វា បទុមាធំ វា មុណ្ណវិកាធំ

វា ឧទេតេ ជាតាធំ ឧទេតេ សំវន្ត្យាធំ ឧទេតាទុត្តតាធំ

១ ឧ. ទេសស្ស ។ ២ ឧ. អថវោ អហំ ។ ៣ ឧទ្ទវន្ត កព្វ អវច្ឆេតិ កុចិ ចោត្ត- ពេ ទិស្សតិ ។

ឧបទ្ទវន្ត ពាសវសិស្សេត្ត ពារទ្រកំ ប្រវតិសមេសសត្តលោក

ពួកសត្វ អ្នកមិនចំពាក់ចំណុលភិកាម សូមព្រះអង្គប្រោក

ច្រើន សូមស្តាប់ទៅក្នុងលោក សូមព្រះមានព្រះភាគ

ច្រើនសម្តែងធម៌ ឃ្លីត ពួកសត្វ អ្នកបម្រុងនឹងប្រាសដីផ

ធម៌ ក៏នឹងមានវិជេ ។

[២១] ខ្លាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ គ្រានោះ កថាភកដីនិច្ចរស់នៅសេចក្តី

ពាក្យមានរបស់សេចក្តីព្រហ្មផង អាស្រ័យសេចក្តីកុណាចំពោះពួកសត្វ

ផង ទើបប្រមើលមើលសត្វលោកដោយកុដ្ឋចក្ក ។ ខ្លាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ

គាលកថាភក កំពុងប្រមើលមើលសត្វលោកដោយកុដ្ឋចក្ក ក៏បានឃើញ

ទ្វេពួកសត្វដែលមានចូលកិចក្កនិក្ខត (ខ្លះ) មានចូលក្រើនក្នុងក្លិក (ខ្លះ)

មានក្រៀមក្រាម (ខ្លះ) មានក្រៀមខ្លះ (ខ្លះ) មានអាការៈល្អ (ខ្លះ)

មានអាការៈតាមក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វដែលកថាភកគួរឲ្យប្រាសដីនិច្ចានដោយ

អាយ (ខ្លះ) ឲ្យប្រាសដីនិច្ចានដោយកម្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញទ្វារខាស

និងភ័យក្នុងលោកនាវិមុខខ្លះ ។ ដូចជាផ្កាដែលជាភិក្ខុខ្លះ គឺ ព្រលឹកក្តី

ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងក្រុមព្រលឹកក្តី ក្នុងក្រុមឈូកក្រហមក្តី

ក្នុងក្រុមឈូកសក្តី ដុះក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតឡើងភាមទឹក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណសក្ក

អន្តោនិមុត្តោចោសិតានិ^(១) អប្បកក្កានិ ឧប្បលានិ វា
 បទុមានិ វា បុណ្ណវិកានិ វា ឧទកេន ជានិ ឧទកេ
 សិវុទ្ធកានិ ឧទកេ ឧទុក្កានិ សមោទកណ្ណិកានិ^(២) អប្ប-
 កក្កានិ ឧបលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្ណវិកានិ វា
 ឧទកេន ជានិ ឧទកេ សិវុទ្ធកានិ ឧទកេ^(៣) មជ្ឈត្ត
 តិជ្ជន្តិ មនុប្បលិត្តានិ ឧទកេន ឯ វិហារេ ទោ អហំ
 ភិក្ខុវេ កុទ្ធចក្កុនា លោកំ វេលោកេនេត្តា មទុសំ
 សត្ត អប្បវជកេ មហាវជកេ តិក្ខុទ្រិយេ ទុទ្រិយេ
 ស្វការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាមយេ ធុវិញ្ញាមយេ អប្ប-
 កកេ បរលោកវជ្ជកយេ ធស្សវិចោ វិហារេ ។ អដ-
 ប្បាហំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មានំ សហម្បតិ តាជាយ អជ្ឈិតាសំ

អចារុកា តេ អមតស្ស ទ្វារា

យេ សោតវិន្តោ បមុត្តានុ សទ្ធិ

១ ១. ច អន្តោនិមុត្តោចោសិ ។ ២ ១. សិវុទ្ធកានិ សមោទក បិដកំ ។ ៣ ១.
 ១១៣ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសក្ក

សិរេនាវុត្តនិកំ វេលាវិកកំពុតិចិត្តិមេនោរោជ្ជយ មានត្តាជលជាតិក្នុងខ្លះ
 គឺត្តាព្រលិតក្តី ត្តាឈ្នួកក្រហមក្តី ត្តាឈ្នួកសក្តី ដុក្កនិកំ ចាម្រើនរោជ្ជនិ
 ក្នុងខ្លះ លូករោជ្ជនិកាមនិកំ បិកេនាគ្រឹមស្មើនិកំ មានត្តាជលជាតិ
 ក្នុងខ្លះ គឺត្តាព្រលិតក្តី ត្តាឈ្នួកក្រហមក្តី ត្តាឈ្នួកសក្តី ដុក្កនិកំ
 ចាម្រើនរោជ្ជនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ
 ចាម្រើនរោជ្ជនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ ដុក្កនិកំ
 យ៉ាងណាមិញ ខ្មែរភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគង់គម្របមើលមើលសក្ក-
 លោកដោយពុទ្ធចក្ក ក៏បានឃើញទូក្រែកសត្វដែលមានចូលិតចក្កនិក្ខេត
 (ខ្លះ) មានចូលិតចក្កនិក្ខេត (ខ្លះ) មានដង្រ្កិយេភ្លៀវ (ខ្លះ) មាន
 ដង្រ្កិយេទង់ (ខ្លះ) មានអាការេវ្ត (ខ្លះ) មានអាការេភាព្រកំ (ខ្លះ) ជា
 សត្វដែលគង់គម្របស្រាវជ្រាវដឹងបានដោយនិយម (ខ្លះ) ឲ្យស្រាវជ្រាវ
 បានដោយកម្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញខ្លះពាសខំនឹកយកនិលោកភាគមុខ
 ខ្លះ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ខ្មែរភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រាវនាគង់គម្រ
 បានកាលគង់សព្វព្រមព្រៀង ដោយនាម ថា

ព្រះវិទ្ធិព្រះខិត្តានុទានិ គង់គម្របានបិកេហ្មយ ក្នុង

សក្កលា មានសោតវិចោ ក្នុងសក្កនារ ចូលរក្សា

ឧបទ្ទវន្តស្ស បាសវសីសុត្តេ បឋមទេសនាខ្លី
វិហឹសសញ្ញី បតុណំ ន ភាសី
ធម្មំ បណ្ឌិតំ មទុដេសុ ព្រាហ្មតិ ។

អដទោ ភិក្ខុវេ ព្រាហ្មា សហម្បតិ តតាវកាសោ
ទោម្ហំ តតាវតា ធម្មទេសនាយាតិ មំ អភិវាទេត្វា
បទត្តុណំ តតាវា តត្តោវន្តវាយិ ។

(៦២) តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ តស្ស
ទុ ទោ អហំ បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ភមំ
ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជាទិស្សតិទិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
ឯតទហោសិ អយំ ទោ អាណុរោ កាលាមោ បណ្ឌិតោ
វិយត្តោ មេធាវី ជីយវត្តំ អប្បវជត្តុជាតិកោ យទ្ធាហំ
អាណុរាស្ស កាលាមស្ស បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ សោ
ភមំ ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជាទិស្សតិទិ ។ អដទោ មំ
ភិក្ខុវេ ទេវតា ទុបសន្តមិត្វា ឯតទវោច សត្តា-
ហកាលតតោ ករុណំ អាណុរោ កាលាមោតិ ។

ឧបទ្ទវន្ត បាសវសីសុត្តេ ពារទ្រងំវិនិច្ឆ័យបឋមទេសនា

សព្វាចុះ ខ្មាលព្រាហ្ម តថាគត មានសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុង
ការខំឱ្យលំបាកកាយ និងវាចា បានជាមិនសម្តែងធម៌ដ៏-
ឧត្តមដែលតថាគតស្នាក់ហើយ ក្នុងពួកមនុស្សទាំងឡាយ ។

ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនាះ សហម្បតិព្រាហ្ម ភិក្ខុ ខ្លួនអញ
ជាមុន្តល ដែលព្រះនាងព្រះភាគ ទ្រង់វទ្ធាលព្រម និងសម្តែងធម៌ហើយ
(លុះនឹកដូច្នោះហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណបាតអំពី
ទីនោះទៅ ។

(៦២) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា តតាវតា គួរសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនឬ អ្នកណានឹងត្រាស់
ដឹងធម៌នេះ ជាប់ហើសបានឬ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះទៀតថា អាណុរោបសកាលាមតោគ្រុនោ
ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា មានទ្វេលី ភិក្ខុភិក្ខុវេស
ភិក្ខុភិក្ខុវេស្រាច់ទកយូរហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសម្តែងធម៌ព្រាស
អាណុរោបសកាលាមតោគ្រុនោ ជាមុនចុះ តាបសនោះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌
នេះជាប់ហើសបាន ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនាះ មានទៅក
មួយអង្គ ចូលមករកតថាគត ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន អាណុរោបសកាលាមតោគ្រុនោ ធ្វើកាលកិរិយា វា វិស្សហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាសកំ

ញាណញ បទ មេ ធស្សនំ ទុនោនិ សត្តាហកាល-
 កតោ អាណុរោ កាលាមោតិ ។ ភស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទយោសិ មហាជានិយោ ទោ អាណុរោ កាលាមោ
 សទេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ ចិច្ចាមេវ
 រាជានេយ្យតិ ។ ភស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ
 កស្ស ទុ ទោ បថមំ ធម្មំ នោសយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ
 ចិច្ចាមេវ អាជានិស្សតិ ។ ភស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទយោសិ មយំ ទោ ទុទ្ទកោ រាមធុត្តោ បណ្ឌិតោ
 វិយត្តោ យេជានី ធិយត្តំ អប្បវេត្តជាតិកោ យទ្ធា-
 ហំ ទុទ្ធកាស្ស រាមធុត្តស្ស បថមំ ធម្មំ នោសយ្យំ
 សោ ឥមំ ធម្មំ ចិច្ចាមេវ អាជានិស្សតិ ។ អថ-
 ទោ មិ ភិក្ខុវេ នេវតា ទុបសន្តមិត្វា ឯតទរោច(៦)
 អតំនោសកាលកតោ រាទ្ត ទុទ្ទកោ រាមធុត្តតិ ។

១៩. ម. ឯតទរោច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាសកំ

ចំណែកខាងញាណទស្សនៈ របស់ភព័កតិកេត្តិវិចិត្ត កាច្ឆាភាចស-
 កាលាមតោត្រាត្រិកាលភិយោ វេ វៃច្យហិយវៃម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភព័កតានោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាច្ឆាភាចសកាលាម-
 តោត្រានេះ ជាចូកលមានសេចក្តីវិនាសធំ ក្រោយចៅចៅគាត់បានស្តាប់ធម៌
 ទោ សមជាគ្រាស់ដ៏ធម្មយវេតទទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភព័កត-
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ខឹងសម្បែងធម៌ដល់អ្នកណា
 ជាទុរករ អ្នកណា ខឹងគ្រាស់ដ៏ធម៌នោះចាប់ហើសទុរករ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភព័កតានោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា ទុទ្ធកា-
 ចសរាមធុត្រនេវេនិ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកល្អាសវៃ មានក្រាម្រាម មានចូលវិចិត្ត
 ក្នុងវិញ្ញាណប្រាប័យ្យមកហើយ បើដូច្នោះគួរតែជាភក សម្បែងធម៌ច្រាស
 ទុទ្ធកកាមសរាមធុត្រជាទុទុរ ភាចសានោះ ខឹងគ្រាស់ដ៏ធម៌នោះចាប់
 ហើសទុរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រានោះ មានទៅកាន់មួយ ចូល
 មកភកថាភក ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា មតិគ្រូគ្រូអង្គដ៏ចម្រើន ទុទ្ធក-
 កាចសរាមធុត្រ ធ្វើកាលភិយោ អតិកាលពាក់កណ្តាលអក្រាត្រហើយ ។

ឧបទ្ទវន្តស្ស ធបសាសិស្សត្ថេ ឈមទេសនវដ្ឋង់

ញាណាញ មន មេ ធន្សនំ ឧទចានិ អភិណេសតា-
 លកាតា ឧទ្ទកោ កមបុត្តោតិ ។ កស្ស មយ្ហំ
 កិក្ខុវេ ឯកទយោសិ មហាដាចិយោ ទោ ឧទ្ទកោ
 កមបុត្តោ សទេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ
 ទិប្បមេវ អាជាធម្យតិ ។ កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯក-
 ទយោសិ កស្ស ធុ ទោ អហំ បឋមំ ធម្មំ ទេ-
 សេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិប្បមេវ អាជាធម្យតិ ។
 កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯកទយោសិ តហុតា ទោ មេ
 បញ្ចវគ្គិយា កិក្ខុ យេ មំ បទាទបហិតតំ ឧបដ្ឋ-
 ហិសុ យទ្ធាហំ បញ្ចវគ្គិយាធំ កិក្ខុធំ បឋមំ ធម្មំ
 ទេសេយ្យន្តំ ។ កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯកទយោសិ
 កាហំ ធុ ទោ ឯតះហំ បញ្ចវគ្គិយា កិក្ខុ វិហារន្តិ ។
 អន្តសំ ទោ កិក្ខុវេ ទិវទ្ធន ចក្កុតា វិសុទ្ធន អ-
 តិក្កន្តមាទុសតេន បញ្ចវគ្គិយេ កិក្ខុ តាកណាសិយំ
 វិហារន្តេ ឥសិបតទេ មិគទាយេ ។ អដទ្ធាហំ កិក្ខុវេ
 ឧរុវេណយំ យថាភិវន្តំ វិហារិទ្ធា យេន តាកណាសិ
 តេន ចារិតំ បញ្ញាមី ។

ឧបទ្ទវន្ត បាសកសិស្សត្ថេ កាប្រងំវិនិច្ឆ័យិព្រះធម្មទេសនា

ឯញាណាទស្សនៈរបស់គាត់គឺ ក៏តើស្ទើរដូច ឧទ្ទកោបសកបបុត្រ ធ្វើ
 ការសិល្បាភិក្ខុវេណេសតាភិក្ខុវេណេសតាប្រាសាទៅហើយមែន ។ ហ្មលភិក្ខុ
 ព័ន្ធខ្យាយ គាត់គន្លង មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧទ្ទកោបសកម-
 បុត្រនេះ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីវិចារសំ ព្រោះថាបើគាត់បានស្តាប់ធម៌នេះ
 សមជាគ្រាន់ដឹងមួយភ្លែតប៉ុណ្ណោះ ។ ហ្មលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ គាត់គន្លង
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តាតាអញគួរសម្តែងធម៌ ប្រាសាទស្តេច
 ជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាដឹងគ្រាន់ដឹងធម៌នេះដាច់ហើយបានហ្ន៎ ។ ហ្មលភិក្ខុ
 ព័ន្ធខ្យាយ គាត់គន្លង មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា បញ្ចវគ្គិយ-
 ភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ មានឧបការៈច្រើនដល់គាត់ ព្រោះបានបម្រើគាត់
 ដែលកំពុងបញ្ជូនទិក្ខុទៅកាន់ព្យាយាម ដើម្បីចេះ គួរគាត់គន្លងសម្តែងធម៌
 ប្រាសាទស្តេចភិក្ខុជាមុនចុះ ។ ហ្មលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ គាត់គន្លង មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយនៅឯណា
 ហ្ន៎ ។ ហ្មលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ គាត់គន្លង បានឃើញពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ
 ក្នុងឥសិបតទេមិគទាយេន ទៀបត្រង់តាកណាសិ ហើយទិព្វចក្កុដ៏បរិសុទ្ធ
 ស្អាត គន្លងលើសចក្កុរបស់ឧទ្ទស្សនាមីញា ។ ហ្មលភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ គ្រា-
 នោះឯង គាត់គន្លង សម្រេចវិញបឋមក្នុងឧរុវេណេសតា តាមសមត្ថ
 ដល់អនុស្សវេយ ហើយទៀសចេញទៅកាន់ចារិតក្នុងត្រង់តាកណាសិ ។

សុត្តន្តបិដក មធិវគ្គិយសូត មូលបណ្ណសក្ក

[៦៣] អន្តរា ទោ មំ កិក្ការេ ឧបកោ អាជីវកោ
 អន្តរា ច កយំ អន្តរា ច កោជី អន្តរា មគ្គប្បដិបទ្ធំ
 និស្វាទ មំ ឯតនកេច វិប្បសន្នាទិ ទោ ភេ អាវុសោ
 ឥន្ទ្រិយានិ ចវិសុទ្ធោ ជវិវណ្ណោ ចវិយោតាកោ កំសិ ក្ខំ
 អាវុសោ ឧទ្ទិស្ស មច្ចដិកោ កោ ក ភេ សត្តា កស្ស
 កំ តំ ធម្មំ ភោទសីតំ ។ ឯវំ វុត្តោ អហំ កិក្ការេ ឧបកំ
 អាជីវកំ កាថាយ អជ្ឈកាសិ

សត្វាភិក្ខុ សត្វវិទូហមស្មិ

សទ្ធសុ ចឧសុ អន្តបលំភោ

សត្វក្ខហោ តណ្ហាត្តាយេ វិមុត្តោ

សយំ អភិញ្ញាយ កម្មនិសេយ្យំ

ន មេ អាចរិយោ អត្ថំ សនិសោ មេ ច វិជ្ជតិ

សុត្តន្តបិដក មធិវគ្គិយសូត មូលបណ្ណសក្ក

[៦៣] មូលភិក្ខុទាំងឡាយ មានអាជីវកម្មកំណើតឧបកៈ បាន
 ឃើញគង្វារគង្វារដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចរន្តនៃគយាប្រទេស និង
 ចរន្តនៃពោធិព្រឹក្ស សុរេឃ្លាហើយ ក៏និយាយនឹងគង្វារគង្វារនោះ
 មូលភិក្ខុសា ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ចេស្តអ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ជវិវណ្ណ កិ
 ចវិសុទ្ធផ្លូវដំ មូលភិក្ខុសា អ្នកបួសចំពោះគ្រូណា អ្នកណាជាគ្រូ
 ចេស្តអ្នក អ្នកពេញចិត្តនឹងទិវនៈនោះចេស្តគ្រូណា ។ មូលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើឧបកាជីវក សូរយ៉ាងនេះហើយ គង្វារគង្វារឆ្លើយតបដោយពាក្យ
 ថាគាថា ពេរកេឧបកាជីវកថា

គង្វារគង្វារអ្នកគ្រូបសន្តិកំណើតក្នុងចម្រើនអស់ គ្រាសំដីនី

ខ្លួនក្នុងចម្រើនអស់ មិនប្រឡាក់ដោយកិលេសក្នុងកេ-

ត្តមិកដមិទាំងអស់ ចុះលម្អាល ខ្លួនក្នុងចម្រើនអស់

ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅវិនិច្ឆ័យហើយ

ដឹងច្បាស់ខ្លួនក្នុងចម្រើន ដោយខ្លួនឯង ចាំបាច់ចំពោះគ្រូ

ណា គង្វារគង្វារមានអាចារ្យទេ មិនមានបុគ្គលស្ម័គ្រនឹង

បេឡុន្តស្ស ធានាសិស្សធុ ឧបាសម្មា រាជសម្មា
 សនេវកាស្មី លោកាស្មី ឧត្តិ មេ បដិប្បក្កលោ
 អហញ្ញិ អារហា លោកេ អហំ សត្តា អនុត្តរោ
 ឯកោម្ហិ សម្មាសម្មាទ្ធា សីតិក្ខតោស្មី វិទ្ធាតា
 ធម្មចក្កំ បរិនិរុត្តំ កម្មាមិ កាសិទំ បុរំ
 អនុក្ខតស្មី លោកាស្មី អហញ្ញិ អមតទុក្ខកំណុំ ។
 យថា ទោ ភិ អាវុសោ បដិជាចាតិ អារហសិ

អនន្តជីវោតិ ។

មាទិសា វេ ជិវា ហោត្ថិ
 យេ បត្តា អាសវក្កយំ
 ជិវា មេ ឆាបកា ធម្មា
 តស្មាហំ ឧបកា ជិវោតិ ។

បេឡុន្ត ធានាសិស្សធុ ឧបាសម្មា រាជសម្មា
 ភថាភកេ ក្កន្តលោកានេ ព្រាមនំវិទ្ធាលោក កិមិទនាម
 ចុក្កលាប្រៀបផ្អឹមខ្លឹមនីតថាភកបាខាឡិយ ព្រោះថា ភថាភក
 ជាភាហន្តក្នុងលោក ជាសាស្ត្រស្តង់ដ័រ ជាអ្នកគ្រាសដីដី
 ដោយប្រវែងចំពោះខ្លួនឯង ភថាភកមានលក្ខណៈដ៏ល្អ មាន
 ភ្លើងកិលេសលេតាំងយ ឥឡូវភថាភក ទៅកាន់ក្រុងនៃភ្នក
 ជនអ្នកកាសិ ដើម្បីនឹងសម្រេចធម្មចក្ក (ដោយចំណងចាំ)
 ភថាភក ទីនៃខ្លួនស្រដៀងនឹងអមតនិក្ខាន ចំពោះសត្វលោក
 ដែលនឹងនឹក គឺ អវិជ្ជាកំលាំងក្របសន្តិក ។

ឧបកាជីវិតគបថា ម្ចាស់អាវុសា អ្នករង្គៀងខ្លួន យ៉ាងណា អ្នក
 ភ្នុ(ដើម្បីបាខាឡិយ្យ) ថា អនន្តជីវៈ (យ៉ាងវិទ្ធាន) ។ ភថាភក
 គឺជាលោកជាដូច្នោះទៀត ថា

ននតំនិទ្យាយណា បាខេសំខ្លួនមិ សម្រាប់ភ្នុអាសវៈឡ
 អសំទៅ ននតំនិទ្យាយនោះ ឈ្មោះថា ជិវៈ (អ្នកឈ្នះ
 កិលេស) ប្រាកដដូចជាភថាភកដែរ ភថាភក បាខេឈ្នះ
 បាបធម៌នាំនិទ្យាយហើយ ម្ចាស់ឧបកៈ ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបភថាភក បាខេឈ្នះថា ជិវៈ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ចូលចន្ទស្ថាន

ឃ្លា ភិក្ខុវេ សោ ឧបសោ ហុវេយ្យវុសោតិ^(១)
 វា សិសំ ឧត្តមេត្តា ឧត្តន្តំ កហេត្វា បញ្ញាមិ ។
 (៦៤) អថទ្វាហំ ភិក្ខុវេ អនុបុត្រេចំ ចារិកត្តា-
 ហេតោ យេន ពាកណសិ យេន ឥសិបតនំ
 មិកទាយោ យេន បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ តេនុបស្ក័មិ ។
 អនុសាសុំ ទោ មំ ភិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ
 ទ្វារោវ វេកច្ឆន្តំ ទិស្វាន អញ្ញមញ្ញំ សណ្ឋាបេសុំ
 អយំ ទោ^(២) អាវុសោ សធលោ តោតោ
 វេកច្ឆតិ ពហុល្មិតោ បដានវិទ្ធិន្តោ អាវុត្តោ
 ពហុល្មាយ សោ ទេវ អភិវាទេតទ្វោ ន បទុត្តាកាត្វា
 ធាស្ស បត្តចិវំ បដិក្កហេតត្វំ អចិច ទោ អាសនំ
 វេមេតត្វំ សទេ អាភត្តិស្សតំ ទិសិទិស្សតិ ។ យថា
 យថា ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ឧបស្ក័មិ^(៣) តថា
 តថា បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ ធាសត្តិសុ សកាយ
 កាតិកាយ សណ្ឋាតុំ អច្យេកាទ្វ មំ បទុត្តា

១ ១. ពុះយ្យចារិកតិ ទិស្សតិ ។ ២ ១. វេកិ ឧទិស្សតិ ។ ៣ ១. ចេស្កាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចូលចន្ទស្ថាន

ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ កាលបើកថាភក ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 ឧបកាតិវេនោះ ក៏និយាយថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹងគឺវេន
 ហើយ (ថាហើយ) ក៏នឹកក្បាល កាន់យកវត្ថុវុសត្តា គឺ ដើរបេក
 គ្នាទៀសចេញទៅ ។

(៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះនឹង ភថាភក គ្រាន់ទៅកាន់
 ពារិកតាមលំដាប់ ចូលទៅរកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ ឯឥសិបតនមិកទាយវិទ្ធិប
 ត្រុនិសាវ័ត្តិភោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ បានឃើញ
 ភថាភកដើរបេកក៏ចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ប្តេជ្ញាថា នេះហើយ
 សមណៈតាម ជាអនុសាសន៍ច្រើន ហូរចេញច្បាយ វិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីភាពជាអ្នកល្មោភច្រើន កំពុងតែដើរមក យើងទាំងអស់គ្នាមិនគួរ
 ថ្វាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរទទួលទានគ្រឿងចិវំរបស់
 លោកទេ ប៉ុន្តែយើង គួរគ្រាលអាសនៈបម្រុងទុក បើលោកចង់
 នឹង ក៏នឹងចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភក ចូលទៅដោយប្រការ
 យ៉ាងណា ។ ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ ក៏មិនភាចនឹងមិត្តនៅក្នុងពាក្យប្តេជ្ញា
 របស់ខ្លួន ដោយប្រការយ៉ាងនោះទេ បានឡើយ ខ្លះក៏ក្រោកទទួលភថាភក

ឧបម្ពវិទ្យា បាលកសិសុត្តេ ចក្កវគ្គិយធម្មវេសន

បត្តចីវរំ បដិក្កហេសុំ អប្បេកកេ អាសនំ បញ្ញាមេសុំ
 អប្បេកកេ ចានានកំ ឧបដ្ឋមេសុំ អមិច ទោ មំ
 ធាមេន ច អាវុសោវានេន ច សមុត្តាចរន្តិ ។ (១) អហំ
 កិក្ខវេ បញ្ញវគ្គិយេ កិក្ខុ ឯកទរោចំ មា កិក្ខវេ
 តថាភតិ ធាមេន ច អាវុសោវានេន ច សមុត្តា-
 ចរិត្ត អហំ កិក្ខវេ តថាភតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ឧទហម កិក្ខវេ សោតិ អមតមជិតតំ អហម-
 ទុសាសាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ យថាទុសិដ្ឋំ
 បដិបដ្ឋមាណ(២) ន ចំរស្សេវ យស្សត្តាយ កុល-
 បុត្តោ សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ ចព្វជន្តិ
 តនទុត្តរំ ប្រឡាចរិយបរិយោសានំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អកិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិស្សនាតិ ។
 ឃិវំ វុត្តេ កិក្ខវេ បញ្ញវគ្គិយោ កិក្ខុ មំ ឯកទរោចំ

១ ឧ. ម. ឧបម្ពវ ៦ វុត្តេ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឧ. តថាចរិត្តបញ្ញាណ ។

ឧបម្ពវិទ្យា បាលកសិសុត្តេ ប្រតិសន្តិធម្មិយវគ្គិយវគ្គ

ហើយខ្យល់បាត្រចីវរ ខ្លះប្រាលភាសនៈ ខ្លះកម្ពស់វិភិតសម្រាប់លាងជើង
 ប៉ុន្តែហៅតថាភតចំរឈ្មោះខ្លះ ដោយពាក្យថា អាវុសាខ្លះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភតភត បានកាលពាក្យនេះទើបពួកបញ្ញវគ្គិយវគ្គិយ ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំហៅតថាភតចំរឈ្មោះ ទាំងកុំហៅអាវុសា
 ឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ភតភត បានជាអាហានុសហសមុទ្ធាហើយ
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូលច្រឡំសាចប្រសាទចុះ ភតភត
 ទាំងប្រៀបប្រដៅទៅអមតទិ ដែលភតភតគ្រាសំដីហើយ ភតភតទាំង
 សម្ពុទ្ធជិ កិក្ខុលុប្បក្រទាំងឡាយដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ផលវត្ថុគ្រាន់តែ អ្នកទាំងឡាយ កាល
 បើបានប្រតិបត្តិត្វារាមពាក្យប្រដៅ របស់ភតភតហើយ កុំយូរឡើយ មុន
 ជាងនឹងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់បច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះ
 កត្តាធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយ
 វិយាបថទាំង ២ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភតភតបានកាល
 យ៉ាងនោះហើយ ពួកបញ្ញវគ្គិយវគ្គិយបាននិយាយទាំងភតភត យ៉ាងនោះថា

សុត្តនិបិទ ចម្បីមនិកាយស្ស បុលបណ្ណាសកំ

កាយមំ ខេ ភំ អាវុសោ កោតម វិយាយ តាយ
 បដិបទាយ តាយ ធុត្តារកាវិកាយ ទាជ្ឈកមា ឧត្តរិ-
 មទុស្សនម្មា អលមវិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ តិ បទ
 ភំ ឯតវហំ ពាហុល្លិកោ បទាទវត្តន្តោ អាវុត្តោ ពា-
 ហុល្លាយ អនិគមិស្សសិ ឧត្តរិមទុស្សនម្មា អលមវិយ-
 ញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឯវុត្តោ អហំ ភិក្ខុវេ បក្ខុ-
 វគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតទលោចំ ទ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លិ-
 កោ ទ បទាទវត្តន្តោ ទ អាវុត្តោ ពាហុល្លាយ អហំ
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្មុទ្ធា ទិទហថ ភិក្ខុវេ សោតំ
 អបតមជិតតំ ឧបាធិទុសាសាមិ អហំ ទម្មំ ទេសេមិ

សុត្តនិបិទ ចម្បីមនិកាយ បុលបណ្ណាសកៈ

ខ្លួនអាវុសោភាគម សូម្បីដោយសេចក្តីព្យាយាមនោះ ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិទោះ ដោយខុត្តភិវិហា (ដែលបានធ្វើរួចហើយ) នោះ ម្តេច
 គង់លោកមិនបានគ្រាសំដឹង ឲ្យគុណវិសេស គិញ្ញាណទស្សនៈ ដ៏ភាព
 ធ្វើខ្លួនឲ្យជាអវិយៈ ក្រែលនិជាតិមទុស្សនមិ ចំណង់បើឥឡូវនោះ លោក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្អកម្រើន យូរកពាក្យយោមហើយ វិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្អកម្រើនហើយ ទើបគ្រាសំដឹងឲ្យគុណវិសេស គិញ្ញាណទស្សនៈ
 អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអវិយៈ ដ៏ក្រែលនិជាតិមទុស្សនមិ ដូចម្តេចបាន ។
 ខ្លួនភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ លុះក្នុងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ មិយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើប
 គជាគត រោលទឹកក្នុងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ យ៉ាងនេះថា ខ្លួនភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ
 គជាគត មិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្អកម្រើនទេ មិនយូរកពាក្យយោមទេ
 មិនវិលត្រឡប់មកដើម្បីល្អកម្រើនដូច្នោះទេ ខ្លួនភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ គជា-
 គត បានហ៊ានជាអពោធិសម្មាសម្មុទ្ធហើយ ខ្លួនភិក្ខុ ពុំដឹងឡាយ អ្នកពុំដឹង-
 ឡាយ ចូរប្រសិសោគប្រសាទចុះ គជាគតទឹកប្រៀនប្រដៅឲ្យប្រាមិក្ខាន
 ដែលគជាគតគ្រាសំដឹងហើយ គជាគតទឹកប្រៀនប្រដៅឲ្យប្រាមិក្ខាន គុណបុគ្គលពុំដឹង-

យថាទុសិដ្ឋំ បដិមជ្ឈិមំថា ១ ចិរស្សេវ យស្សត្តា-
 យ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្តិ
 កធនុត្តរំ ត្រហ្មតវិយមវិយោសាធំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សថាតិ ។ ទុតិ-
 យម្បិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតនេវេចំ កា-
 យមិ ទោ ត្វំ អាវុសា តោតម វិយាយ តាយ បដិម-
 នាយ តាយ ទុត្តរការិកាយ បាជ្ឈតមា ឧត្តវិមទុស្ស-
 ធម្មា អលមវិយញ្ញាណធស្សនវិសេសំ កី បទ ត្វំ ឯ-
 ករមំ តាហុល្លិកោ បទានវគ្គេត្តោ អាវុត្តោ តហុល្លាយ
 អធិកមិស្សសិ ឧត្តវិមទុស្សធម្មា អលមវិយញ្ញាណ-
 ធស្សនវិសេសន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតនេវេចំ ១ ភិក្ខុវេ តថាគតោ

ខ្យាយ ចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោ-
 ជន៍ដល់អន្តរាគមន៍ណា គួរទាំងខ្យាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិ ក្នុងរូប
 ពាក្យប្រដៅរបស់គេហើយ កុំយូរឡើយ មុនជាងនឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាខ្លាំងនឹងបញ្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះអន្តរាគមន៍នោះ ជាទីបំផុតឧ-
 បត្តត្រហ្មចិយៈ សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអវិយាបថទាំង ២ ។ ខ្លាល
 ភិក្ខុទាំងខ្យាយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទៅតែមួយនឹងគេហគរ ជាប្រប្រព័រ
 ផងទៀតយ៉ាងនេះថា ខ្លាលអាវុសាតោតម សូម្បីដោយសេចក្តីព្យា-
 យាមនោះ ដោយបដិមតានោះ ដោយទុក្ខកិរិយានោះ ម្តេចកន្លែងណា
 មិនបានគ្រាស់ដីដី ឱ្យគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ កាចរធើ្វខ្លួនឱ្យដា-
 អើយៈ ដីក្រៅលើដីដីមនុស្សធម៌ ចំណង់បើឡើយនេះ សោកប្រកិ-
 បត្តិសិរ្សិល្លកាច្រើនហើយ ហួតចាកគ្រាណាហើយ វិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្អកាច្រើនហើយ នឹងបានគ្រាស់ដីដីគុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈ
 កាចរធើ្វខ្លួនឱ្យដាអើយៈ ដីក្រៅលើដីដីមនុស្សធម៌ ដូចម្តេចបាន ។
 ខ្លាលភិក្ខុទាំងខ្យាយ គេហគរបានកាលនឹងពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ជាប្រប្រ-
 ព័រផងទៀតយ៉ាងនេះថា ខ្លាលភិក្ខុទាំងខ្យាយ គេហគរមិនមែនប្រតិបត្តិ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ ទូលពុទ្ធសក់

ពាហុល្លិកោ ។ មេ ។ ឧបសម្ពុទ្ធវិហារិស្សនាតិ វា ។

ភតិយម្បិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតនភេតំ

តាយមំ ទោ ភំ ភវុសោ ភោគម វិយាយ

តាយ មដិបទាយ តាយ ទុក្ខវកាវិកាយ ជាដ្ឋកមា

ឧត្តវិ មទុស្សនម្មា អលមវិយក្ខណានស្សនវិសេសំ

ភិ មន ភំ ឯតវហំ ពាហុល្លិកោ បដានិទ្កត្តោ វាវត្តោ

ពាហុល្លាយ អនិគមិស្សសំ ឧត្តវិ មទុស្សនម្មា

អលមវិយក្ខណានស្សនវិសេសន្តំ ។ ឯវំ វុត្ត មហំ

ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតនភេតំ អភិជាតាថ មេ

លោ តុត្ត ភិក្ខុវេ វេតា បុព្វ ឯវុបំ កាសិកមេតន្តិ ។

លោ ហេតំ កន្លេ ។ ម ភិក្ខុវេ តថាគតោ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ ទូលពុទ្ធសក់

ដើម្បីល្អិតច្រើនទេ ។ មេ ។ នឹងសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយវិយា-
 បថពំនី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពំនីឡាយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បាននិយាយនឹង
 ភតិភក ជាគម្រប់បីថវៀត យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភវុសោ ភោគម
 សូម្បីដោយព្យាយាមនោះ ដោយបដិបទានោះ ដោយទុក្ខកើតឡើងនោះ
 ម្តេចលោកមិនបានគ្រាន់ដឹងនូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ ពេចធ្វើ
 ខ្លួនឱ្យជាអវិយៈដីក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ចំណង់បើកឱ្យនោះ លោក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្អិតច្រើនហើយ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ លែងត្រឡប់
 មកដើម្បីល្អិតច្រើនហើយ នឹងបានគ្រាន់ដឹងនូវគុណវិសេសគឺញាណ-
 ទស្សនៈអាចធ្វើខ្លួនឱ្យជាអវិយៈដីក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដូចម្តេចបាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុពំនីឡាយ កាលបើពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 ភតិភកបានគាល់នឹងពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុពំនីឡាយ
 អ្នកពំនីឡាយចាប់ពួកគ្រូនេះដែលភតិភកនិយាយយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល
 មុន អំពីកាលឥឡូវនេះដែរឬទេ ។ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ តបថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គដ៏ចម្រើនចាប់ពួកគ្រូខ្ញុំនេះ ។ ភតិភកនិយាយ
 ថែមទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុពំនីឡាយ ភតិភកមិនមែនជាអ្នកល្អិតច្រើនទេ

បច្ចុវត្ត បាសកសិស្ស ពាក្យនៃយស្ស

កាហុល្លិកោ ន បដាធិវត្តានា ន ភាវត្តោ
 តាហុល្លាយ អរហំ កិក្កុវេ ភជាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ឧទហថ កិក្កុវេ សោតំ អមគមនិគតំ អហមទុសា-
 សាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ យថាទុសិដ្ឋំ បដិបដ្ឋនាថា
 នកិរស្សេវ យស្សត្រាយ កុលមុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា
 វាណវិយំ បព្វជន្តិ វនទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយមវិយោសាធំ
 និដ្ឋេវ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បដ្ឋ
 វិហារិស្សដាតំ ។ អសត្តិ ទោ អហំ កិក្កុវេ បញ្ចវត្តិយេ
 កិក្កុ សញ្ញាយេតំ ។ ធ្វេមិ សុដំ កិក្កុវេ កិក្កុ ឧវធាមិ
 វេយោ កិក្កុ មិណ្ឌាយ ចវន្តិ យំ វេយោ កិក្កុ មិណ្ឌា-
 យេ ចវិត្វា អាហារន្តិ វេន ធម្មត្តា យាបេម ។
 វេយោមិ សុដំ កិក្កុវេ កិក្កុ ឧវធាមិ ធ្វេមិ កិក្កុ

បច្ចុវត្ត បាសកសិស្ស ពាក្យនៃសិក្ខាបទ

មិនយូរពាក្យយោមទេ មិនវិលក្រឡប់មកដើម្បីរកគ្រូប្រាជ្ញា
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភយំភកថាអរហន្តុសម្មាសម្ពុទ្ធ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយច្បាប់សាគប្រសាទចុះ ភយំភកនិស្សៀនប្រាជ្ញា ម្ចាស់
 និក្ខាន ដែលភយំភកពុទ្ធសាសន៍និហើយ អំឡុងភយំភកនិស្សៀននិហើយ
 ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលមកកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ផលអនុគ្រាធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយប្រតិបត្តិ
 គ្នាភាពក្រប្រដៅរបស់ភយំភកហើយ ពុំយូរឡើយបុគ្គលនិស្សៀនទាំង
 ច្បាស់ហើយប្រាជ្ញាឧបសម្ព័ន្ធច្បាប់នោះ ចំពោះអនុគ្រាធម៌នោះ ជាទី
 បំផុតខ្ពស់បំផុតនោះ គឺនិស្សៀនសម្រាវនាដោយវិយាបថ ២ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេភកភាវិកែចំណែកច្បាប់ក្នុងភិក្ខុ យល់
 ច្បាស់បាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេភកភក្ខន្ធភិក្ខុ ២ ប្រ ភិក្ខុ ព
 ប្រគ្រាថវិចិត្តាបាស ៦ភិក្ខុ ព ប្រ ដែលគ្រាថវិចិត្តាបាស តំ
 យកចន្លងវិចិត្តាបាសណាមក យើងទាំង ៦ ភក ចិត្តិមជិតដោយសារ
 ចន្លងវិចិត្តាបាសនោះ ។ ភយំភកភក្ខន្ធភិក្ខុ ព ប្រ ៦ភិក្ខុ ២ ប្រ ក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស មូលចក្កសង្កេត

បិណ្ឌាយ ទរុត្តិ យំ ទ្វេបិ ភិក្ខុ បិណ្ឌាយ ទរិក្ខា
 អាហារន្តិ តេន ទព្វត្តា យាថេម ។ អដទោ ភិក្ខុវេ
 មញ្ជវត្តិយា ភិក្ខុ មយា ឯវំ ទរុត្តិយមាតា ឯវំ អនុសា-
 សិយមាតា អត្តនា ជាតិទធា សមាតា ជាតិទធូ អា-
 ទីលំ វិទិត្វា អជាតំ អនុត្តំ យោកក្សេមំ ចិត្វានំ បរិយេ-
 សមនា អជាតំ អនុត្តំ យោកក្សេមំ ចិត្វានំ អជ្ឈិក-
 មំសុ អត្តនា ជនទធា សមាតា ជនទធូ អាទីលំ
 វិទិត្វា អជំ អនុត្តំ យោកក្សេមំ ចិត្វានំ បរិយេសមាតា
 អជំ អនុត្តំ យោកក្សេមំ ចិត្វានំ អជ្ឈិកមំសុ អត្តនា
 ព្យាជិទធា សមាតា ។ បេ ។ អត្តនា មរណទធា សមា-
 តា... អត្តនា សោកទធា សមាតា... អត្តនា សន្តិលេ-
 សទធា សមាតា សន្តិលេសទធូ អាទីលំ វិទិត្វា អ-
 សន្តិលំដ្ឋំ អនុត្តំ យោកក្សេមំ ចិត្វានំ បរិយេសមាតា
 អសន្តិលំដ្ឋំ អនុត្តំ យោកក្សេមំ ចិត្វានំ អជ្ឈិកមំសុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មូលចក្កសង្កេត

ត្រាចំទៅបិណ្ឌបាត ភិក្ខុ ២ ប្រវេសត្រាចំទៅបិណ្ឌបាត តាំងកចក្កានំ
 បិណ្ឌបាតណាមក យើងទាំង ៦ ភាគ ភិចិត្តិមជីវិតោយសារចក្កានំ
 បិណ្ឌបាតនោះ ។ ខ្លួនភិក្ខុ ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ត្រូវបញ្ជូនភិក្ខុ
 កាលដែលកថាភក្ខន្តានយ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រដៅយ៉ាងនេះ ខ្លួនឯងមាន
 ជាតិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ទូរោសក្កិជាតិធម៌ ហើយស្វនិកេត្រូវទិព្វាន
 ដែលមិនមានជាតិធម៌ ជាកុណជាតិជីវិតស្រី ជាទីក្រមុចាកយោគៈ
 ហើយក៏បានដល់ទូរោសក្កិទិព្វាន ដែលមិនមានជាតិធម៌ ជាធម៌ជីវិតស្រី
 ជាទីក្រមុចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានជនជាធម្មតា បានដឹងច្បាស់ ទូរ
 រោសក្កិជនធម៌ ហើយស្វនិកេត្រូវទិព្វានដែលមិនមានជនធម៌ ជាធម៌ជី
 វិតស្រី ជាទីក្រមុចាកយោគៈ ហើយក៏បានដល់ទូរោសក្កិទិព្វានដែលមិន
 មានជនធម៌ ជាធម៌ជីវិតស្រី ជាទីក្រមុចាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាជិ
 កម្មតា ។ បេ ។ ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា... ខ្លួនឯងមានរោគជា
 ធម្មតា... ខ្លួនឯងមានសេចក្តីរលីក្រជាធម្មតា បានដឹងច្បាស់ទូរោស
 ក្កិសន្តិលេសធម៌ហើយស្វនិកេត្រូវទិព្វាន ដែលមិនមានសន្តិលេស
 ជាធម៌ជីវិតស្រី ជាទីក្រមុចាកយោគៈ ហើយក៏បានដល់ទូរោសក្កិទិព្វាន
 ដែលមិនមានសន្តិលេសធម៌ ជាធម៌ជីវិតស្រី ជាទីក្រមុចាកយោគៈ ។

ឧបទ្ទវន្ត បាសវសិស្សត្រ កាមគុណា

ញាណាត្ថ បទ ទេសំ ទស្សនំ ឧទទានំ អកុច្ចា
នោ(១) វិប្បត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ ទត្តិទានំ បុទត្តិវេតិ ។

[៦៥] បញ្ចមេ កិក្ខុវេ កាមគុណា កតមេ បញ្ច
ចក្កវិញ្ញេយ្យា រុទា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា មិយរុទា
កាម្មបសញ្ញិតា វជនិយា សោតវិញ្ញេយ្យា សន្ទា ។ មេ ។
យាទវិញ្ញេយ្យា កត្តា... ជំពូកវិញ្ញេយ្យា វសា .. កាយ-
វិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋត្វា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា មិយរុទា
កាម្មបសញ្ញិតា វជនិយា ឥមេ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ច
កាយវុណា ។ យេ កេចិ(២) កិក្ខុវេ សមណា វា
ប្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច កាមគុណា កតិកា មុច្ចិតា
អដ្ឋិបន្ទា អទានិទវទស្សវិទោ អនិស្សវណាប្បញ្ញា បរិ-
កុញ្ញតិ តេ វិវមស្ស វេទិតញ អទយមាបន្ទា ឡសទ-
ហបន្ទា យថាកាមការណីយា ហមិមតោ ។

១ ម. ទេសំ ។ ២ ម. យេ ហិ កេចិ ។

ឧបទ្ទវន្ត បាសវសិស្សត្រ កាមគុណា ៥

ទាំងញាណាទស្សនៈកិក្ខុវេនី ដល់បញ្ចវិញ្ញេយ្យភិក្ខុទាំងឡាយនោះជាវិប្បត្តិ
លេសយើង មិនបាទវកើច (ដោយកិលេស) ទេ នេះជាជានិច្ចវិប្បត្តិ
ឥឡូវកតច្នៃទៀត ក៏មិនមានឡើយ ។

[៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណានេះមាន ៥ ប្រការ កាម-
គុណ ៥ ប្រការ តើដូចម្តេច គឺ ប្រទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយ
ចក្កជាទីប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់
ប្រកបដោយតាមគួរកើតឈរ ១ សំឡេងដែលគប្បីដឹងបានដោយសោត
។ មេ ។ ក្នុងដែលគប្បីដឹងបានដោយយាទៈ... សេដែលគប្បីដឹងបាន
ដោយជីវ្ហ... វ័យទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា
ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
តាមគួរក្រេកក្រពើ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង កាមគុណ
មាន ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណាប្បប្រាហ្មណំ ណាមួយ
ជាអ្នកមានចិត្តរឹងក្រដៃ លង់សិច ជាអ្នកមិនឃើញទោស មិនមាន
ប្រាថ្នាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ (បច្ចវេក្ខណញាណ) តែងបរិភោគ
កាមគុណទាំង ៥ នេះ សមណប្រាហ្មណំទាំងនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប
យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកដល់ខ្លួនសេចក្តីមិនច្រើន ដល់ខ្លួនសេចក្តីវិចារ ជា
អ្នកត្រូវហាមមានចិត្តបាចនឹងធ្វើទៅកាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។

(៦៦) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ អាត្មាកោ មិកោ
 តាត្វា^(១) ចាសកសី អនិសយេយ្យ លោ វរិមស្ស
 វេទិតត្វា អនយមាបច្ឆា ត្យសនមាបច្ឆា យជា-
 កាមការណីយោ សុទ្ធស្ស អាត្មន្តេ ធម លុទ្ធី ធម
 យេនកាមំ បត្តិមិស្សតីតិ វរិមេវ តោ ភិក្ខុវេ យេ
 កោចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច
 កាមតុណោ កចិតា មុត្តិតា អជ្ឈាបច្ឆា អនាទីវេ-
 នស្សវិទោ អនិស្សរណាប្បត្តា បរិកុញ្ញត្តំ តេ វរិមស្ស
 វេទិតត្វា អនយមាបច្ឆា ត្យសនមាបច្ឆា យជា កាម-
 ការណីយោ ចាចិមតោ ។ យេ កោចិ ភិក្ខុវេ
 នវមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច កាមតុណោ
 អនិកតា អមុត្តិតា អនជ្ឈាបច្ឆា អនាទីវេនស្សវិ-
 ទោ ធិស្សរណាប្បត្តា បរិកុញ្ញត្តំ តេ វរិមស្ស
 វេទិតត្វា ធម អនយមាបច្ឆា ធម ត្យសនមាបច្ឆា

១. ឧ. ប. ៣១ ។

(៦៦) ម្នាលភិក្ខុចំនុយ ដូចជាម្រឹមនៅក្នុងក្រវែងលាប
 (អន្ទាក់) ហើយ គប្បីដកសន្តិកំគំនរអន្ទាក់ ម្រឹមនោះបណ្តុំគប្បី
 ជ្រាប យ៉ាងនេះថា ជាសត្វដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 វិនាស ជាសត្វដែលគ្រាន់នឹងធ្វើទៅតាមសេចក្តីព្រាហ្មណ៍បាន កាលបើ
 គ្រាន់ដើររកដល់ ម្រឹមនោះនឹងស្តុះចេញទៅ ភាបចំណង់កុំបានឡើយ
 សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាម៉េញ ម្នាលភិក្ខុចំនុយ មានឧប-
 មេយ្យដូចពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តនិរតិជ្រប់
 លន៍សិបំ ជាអ្នកមិនឃើញរោស មិនមានប្រាជ្ញាជាស្រ្តីនិរលាស
 ខ្លួនចេញ បរិភោគខ្ញុំតាមតុណាចំនី ៥ នេះនឹង សមណព្រាហ្មណ៍
 ចំនីនោះ បណ្តុំគ គប្បីជ្រាបយ៉ាងនេះថា ជាអ្នកដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិន
 ចម្រើន ដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិនាស ជាអ្នកប្រូវហារមានចិត្តបាបនឹងធ្វើទៅតាម
 សេចក្តីព្រាហ្មណ៍បាន ។ ម្នាលភិក្ខុចំនុយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តមិននិរតិ មិនជ្រប់ មិនលន៍សិបំ ជាអ្នក
 ឃើញរោស មានប្រាជ្ញាជាស្រ្តីនិរលាសខ្លួនចេញ តែទៅបរិភោគ
 តាមតុណាចំនី ៥ នេះ សមណព្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ បណ្តុំគប្បីជ្រាប
 យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិនាស

ឧបទ្ទេស្ស ពាសវសិស្សត្ថ ពិស្សោ ទិវ្វិយោ

ន យថា កាមករណីយោ ចាមិមតោ ។ សេយ្យដាមិ
 កិក្កុវេ អាញ្ញាកោ មិកោ អតោ ពាសវសិ អធិស-
 យេយ្យ សោ ឯវមស្ស វេទិតោ ន អនយមាបដ្ឋោ ន
 ព្យសនមាបដ្ឋោ ន យថា កាមករណីយោ លុទ្ធស្ស
 អាតច្ឆន្តេ ច បទ លុទ្ធធេ យេនកាមំ បក្កមិស្សតិ
 ឯវមេវ ទោ កិក្កុវេ យេ តេជំ សមណា វា
 ប្រាហ្មណា វា ឥមេ បក្ក កាមតុណោ អធិតតា
 អមុដ្ឋិតា អនជ្ឈបដ្ឋា អាទិទវនស្សវិចោ ទិស្សវណ-
 ប្បញ្ញា បរិកុញ្ញំ តេ ឯវមស្ស វេទិតោ ន
 អនយមាបដ្ឋោ ន ព្យសនមាបដ្ឋោ ន យថា កាមករ-
 ណីយោ ចាមិមតោ ។ សេយ្យដាមិ កិក្កុវេ អាញ្ញាកោ
 មិកោ អញ្ញោ មវន ចរមាចោ វិសដ្ឋោ តត្ថតិ វិសដ្ឋោ
 តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ ទិសំនតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យំ កេច្ឆេតិ
 តំ តិស្ស យោតុ អចាចាជតតោ កិក្កុវេ លុទ្ធស្ស

ឧបទ្ទេស្ស ពាសវសិស្សត្ថ ឧបមាណេយ្យមិ ៣ ទ្វិយោ

ជាអ្នកទំនៀមទម្រង់មានចិត្តបាចធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំទីខ្សោយ ដូចជាម្រឹក ដែលនៅក្នុងព្រៃ មិនដាច់ (អន្ទាក់) តែ
 ដេកសន្តិកំលើគំនរអន្ទាក់ ម្រឹកនោះ បណ្ឌិត ធម្មប្រិចយោធិវរេថ
 ជាសត្វមិនដល់ខ្លះសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្លះសេចក្តីវិនាស ជាសត្វមិន
 ត្រូវប្រាថ្នាធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ទុកជាគ្រាន់ដើមកដល់ ម្រឹក
 នោះនឹងស្តុរទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាខ្លួនបាន សេចក្តីនេះ បានឧបមាណេយ្យ
 ណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទីខ្សោយ មានឧបមេយ្យដូចសត្វសហព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តចំនែក មិនជ្រប់ មិនលឺសិច ជាអ្នកឃើញ
 ទោស មានប្រាថ្នាជាគ្រឿងលោសខ្លួនចេញ តែនៅចំរើភាគកាមគុណ
 ចាំទី ៩ នេះទៅឡើយ សមណប្រាហ្មណ៍ចាំទីនោះ បណ្ឌិតធម្មប្រិចយោ
 ធិវរេថ ជាអ្នកមិនដល់ខ្លះសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្លះសេចក្តីវិនាស
 ជាអ្នកមិនត្រូវបានមានចិត្តបាច ធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទីខ្សោយ ម្រឹកដែលនៅក្នុងព្រៃ គ្រាប់ផ្លាស់ទៅក្នុងព្រៃក្នុង
 ព្រៃធំ តែងដើរទៅឥតឆ្លៀស យោគីឥតឆ្លៀស អន្តិយតីឥតឆ្លៀស
 សម្រេចការដេកក៏ឥតឆ្លៀស ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទី
 ខ្សោយ ព្រោះម្រឹកនោះមិនបានប្រទះភ្នែកប្រាថ្នា សេចក្តីនេះមានឧបមា

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមនិកាយស្ស មូលបទ្បាសកំ

ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិវិច្ឆា កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុស-
 លេហិ ធម្មេហិ សវិត្តំ សវិចារំ វិវេកេនំ មីតិសុខំ បថមំ
 ណាមំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 អទូមកាសិ ហារំ អថនំ វិចិត្រា ហារេត្តំ អនស្សនំ
 កតោ ចាមិបតោ ។ មុន ចថរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិត្តាវិ-
 ពារេនំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសានេនំ ទេតសោ ឯ-
 កោណិកាវំ អវិត្តំ អវិចារំ សមាទិទំ មីតិសុខំ មុតិយំ
 ណាមំ... តតិយំ ណាមំ... ធម្មត្តំ ណាមំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អទូមកាសិ ហារំ
 អថនំ វិចិត្រា ហារេត្តំ អនស្សនំ កតោ ចាមិបតោ ។
 មុន ចថរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សត្វសោ វុបសញ្ញាមំ សម-
 តិក្ខុមា បដិយសញ្ញាមំ អដ្ឋង្គមា ចានត្តសញ្ញាមំ អមន-
 សិកាភ អនន្តោ វេតាសោតិ អាតាសាទក្សាយតនំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមនិកាយ មូលបទ្បាសកំ

យំនិលាមិញ កិក្ខុស្ងប់ស្ងប់ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងប់ចាកអកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈានវិដលច្រកបដោយវិភក្តៈ វិចារៈ
 បានមីតិសុខៈវិដលកើតឡើងសច្ចៈស្ងប់ស្ងប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោ
 កថាភរេវាថាបាទធ្វើហេតុអ្វីទាក់ បំប៉នក្នុងការមិនឱ្យឃើញស្នាមជើង
 ទៅកាន់ទីវិដលមានជិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ភិក្ខុ ប្រោរខ្សែវិភក្តៈវិចារៈចោយ គឺចូលទៅកាន់ទុតិយ-
 ជ្ឈាន ជាទីផ្ទះដ៏ក្នុងសន្តាន មានការវិនិច្ឆ័យស្រស់ ឥតមានវិភក្តៈ
 មិនវិចារឡើយ មានវិភក្តៈមិនសុខវិដលកើតឡើងសមាទិ...ចូលកាន់ភិ-
 យជ្ឈាន... ចេត្តជ្ឈាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោកថាភរេវាថាបាទ
 ធ្វើហេតុអ្វីទាក់ បំប៉នក្នុងការមិនឱ្យឃើញស្នាមជើង ទៅកាន់ទីវិដល
 មានជិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុប្រោះកន្ទ ខ្ញុំត្រូវប្រសញ្ញា ប្រោះវិចារសាទៅវិទ្ធក្នុងបដិយសញ្ញា
 ប្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងជិត្តនៃវិទ្ធកន្ទសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង គឺចូល
 កាន់អាណាទក្សាយនជ្ឈាន ដោយវិភក្តៈ អាណាស មិនមាន
 បំផុតដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោ កថាភរេវាថា បាទធ្វើ

១៦៧

ឧបសម្ព័ន្ធសញ្ញា ធានាសុខភាព ធម្មត្រ័យ

អន្តរាគមន៍ ខាង អប្បនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ខាង អនិច្ឆ័យ គឺ គោ
 តាមិកា ។ បុព្វ ចម្រើន កិច្ចការ កិច្ចការ សុខុមាល
 ភាព កាសាណយករណ៍ សមតិក្រិយ៍ អនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណច្នៃ
 វិញ្ញាណក្ខាយករណ៍ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ ។ បេ ។ បុព្វ
 ចម្រើន កិច្ចការ កិច្ចការ សុខុមាល វិញ្ញាណក្ខាយករណ៍ សម-
 តិក្រិយ៍ ឧត្តិ តិច្ឆិកា អាតិក្ខត្តិយករណ៍ ឧបសម្ព័ន្ធវិ
 ហារតិ ។ បេ ។ បុព្វ ចម្រើន កិច្ចការ កិច្ចការ សុខុមាល
 កាសាណយករណ៍ សមតិក្រិយ៍ វេសញ្ញាធានាសញ្ញាយ-
 ករណ៍ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ ។ បេ ។ បុព្វ ចម្រើន កិច្ចការ
 កិច្ចការ សុខុមាល វេសញ្ញាធានាសញ្ញាយករណ៍ សមតិក្រិយ៍
 សញ្ញាវេយ្យករណ៍ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ ។ បញ្ញាយ-
 បស្ស័(១) ធីស្វា អាសវា បរិសុទ្ធាណ ហោត្តិ មយំ

១ ឧ. ម. បញ្ញាយបស្ស ។

ឧបសម្ព័ន្ធសញ្ញា ធានាសុខភាព ធម្មត្រ័យ ២

មាន បំបិទភ្នែក មាន បំបិទឃើញ ស្នាមជើង ទៅ កាន់ វិវិសេស ទា
 ខាង ចិត្ត បាល បើល មិន ឃើញ ។ ម្នាល ភិក្ខុ ទាំង ទ្បាយ មួយ ទៀត ភិក្ខុ
 កន្លង បង្ក ទៅ កាសាណយករណ៍ ដោយ ប្រការ ទាំង ពួង ហើយ ចូល
 កាន់ វិញ្ញាណក្ខាយករណ៍ ដោយ បរិកម្ម វិញ្ញាណ មិន មាន ទី បំផុត
 ។ បេ ។ ម្នាល ភិក្ខុ ទាំង ទ្បាយ មួយ ទៀត ភិក្ខុ កន្លង បង្ក ទៅ វិញ្ញាណ-
 ក្ខាយករណ៍ ដោយ បរិកម្ម វិញ្ញាណ មិន មាន ។ បេ ។ ម្នាល ភិក្ខុ
 ទាំង ទ្បាយ មួយ ទៀត ភិក្ខុ កន្លង បង្ក ទៅ កាសាណយករណ៍ ដោយ
 ប្រការ ទាំង ពួង ហើយ ចូល កាន់ វេសញ្ញា ធានាសញ្ញាយករណ៍ ។ បេ ។
 ម្នាល ភិក្ខុ ទាំង ទ្បាយ មួយ ទៀត ភិក្ខុ កន្លង បង្ក ទៅ វេសញ្ញា ធានាសញ្ញាយក-
 រណ៍ ដោយ ប្រការ ទាំង ពួង ហើយ ចូល កាន់ វេសញ្ញា វេយ្យករណ៍ ។
 គាសវា ទាំង ទ្បាយ របស់ ភិក្ខុ ទាំង ទ្បាយ ក៏ អស់ បើ ទិវេ ព្រោះ ឃើញ ច្បាស់
 (ទៅ ហើយ សច្ច មិ) ដោយ វិបស្សនា បញ្ញា ម្នាល ភិក្ខុ ទាំង ទ្បាយ ភិក្ខុ ទាំង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចន្ទវិញ្ញាណក

វិញ្ញាណកំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្តរមគ្គិយ មាវ អបដំ វិចិត្តា
មារាជកុំ អនុស្សាវនំ គតោ ចារិមតោ ។ តិរិច្ឆោ
លោកេ វិសត្តិកំ រសោ វិសដ្ឋោ កច្ចតិ វិសដ្ឋោ
តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ ធិសីនតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យំ កម្មេយ្យតិ
តំ កិស្ស ហេតុ មនាចាជគតោ ភិក្ខុវេ ចារិម-
តោតិ ។ ឥនមភោច កកា អត្តមនា គេ ភិក្ខុ
កកវតោ កាសិទំ អតិទទ្ធកំ ។

បាសាសិស្សន្តំ ធីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចន្ទវិញ្ញាណក

គយាគហោវេ ថា បុរោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្តរមគ្គិយ មាវ អបដំ វិចិត្តា
មារាជកុំ អនុស្សាវនំ គតោ ចារិមតោ ។ តិរិច្ឆោ
លោកេ វិសត្តិកំ រសោ វិសដ្ឋោ កច្ចតិ វិសដ្ឋោ
តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ ធិសីនតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យំ កម្មេយ្យតិ
តំ កិស្ស ហេតុ មនាចាជគតោ ភិក្ខុវេ ចារិម-
តោតិ ។ ឥនមភោច កកា អត្តមនា គេ ភិក្ខុ
កកវតោ កាសិទំ អតិទទ្ធកំ ។

ថា បាសាសិស្សន្តំ ធីតិ ។

សន្តិម៌ ឬទ្បហត្ថិបកោបមស្បត្តិ

(៦៧) ឯវម្ភេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អបាជមិណ្ឌិកស្ស អាណមេ ។
 កេន ខោ បទ សមយេន ជាណុស្សន្ទណិ ព្រាហ្មណោ
 សទ្ធសោគន វឌ្ឍនំភិវេនេ(១) សាវត្ថិយា និយ្យតិ
 ធិនំធិវស្ស ។ អន្តសា ខោ ជាណុស្សន្ទណិ ព្រាហ្មណោ
 មិណ្ឌិកំ បរិព្វាជកំ ទូរោ វ ភាគធុន្តំ ជំស្វាទ
 ពិណ្ឌិកំ បរិព្វាជកំ ឯតំធិវស្សតំ ។ ឥតោ ហិ
 កវំ វជ្ជាយោ ភាគធុតិ ធិនំធិវស្សតំ ។ ឥតោ ហិ
 ខោ យហំ កោ ភាគធុមិ សមណស្ស ភោតមស្ស
 សន្តិកាតិ ។ តំ កវំ(២) ភោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្ថិយំ
 បណ្ឌិតា មញ្ញតិ ។ កោ ចាហំ កោ(៣) សមណស្ស
 ភោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្ថិយំ ជាធិស្សមិ សោមិ
 ទ្ធនស្ស តាធិសោ វ យោ សមណស្ស ភោតមស្ស
 បញ្ញាវេយ្យត្ថិយំ ជាធិយ្យតិ ។ ឧឡានយ ទលុ កវំ
 វជ្ជាយោ សមណំ ភោតមំ បសំសាយ បសំសតិ ។

១ ខ. វ្យុកិវេន ។ ២ ខ. តំ ធិ ធុន្តំ កវំ វជ្ជាយោ ។ ៣ ខ. កោ ចាហំ
 ៣ ៣ ០ ។

ឬទ្បហត្ថិបកោបមស្បត្តិ ទី ៧

(៦៧) ឯវម្ភេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
 ភាគធុតិវេនេ ភុតិវត្តព្រះជេតវនេ របស់អនាថចិណ្ឌិកសេដ្ឋិ ទៀប
 ក្រុងសាវត្ថិ ។ សម័យនោះ មានព្រាហ្មណ៍ខ្នាក់ ឈ្មោះជាណុស្សន្ទណិ
 ទីមរេដោយសរសេស្ស បរមញ្ញកំពិក្រុងសាវត្ថិ ពំនឹកំពុនិវ្យក្រតិ ។
 ជាណុស្សន្ទណិព្រាហ្មណ៍ បានឃើញបិណ្ឌិកបរិព្វាជក (បរិព្វាជកម្នក
 ស្រៀកសំពត់ពាស់) កំពុនិវេរកេតំធិទម្ងាយ លុះឃើញពាក់ហើយ ទើប
 សួរបិណ្ឌិកបរិព្វាជកដូច្នោះថា លោកវច្ឆាយនៈដ៏ចម្រើន មកកំពីទិណា
 ពំនឹកំពុនិវ្យក្រតិវេនេ ។ បិណ្ឌិកបរិព្វាជកឆ្លើយថា ម្ចាស់ក្នុងដ៏ចម្រើន
 ណាខ្លា មកកំពីស្នាក់ព្រះសមណៈភាគបរទេវេវេ ។ លោកដ៏ចម្រើន
 ដ៏ធំថា ព្រះសមណៈភាគមមានព្រះព្រះនិវាសចក្កិវេវ លុមឡោហៅថាជា
 បណ្ឌិតបុរេ ។ ម្ចាស់ក្នុងដ៏ចម្រើន ណាខ្លាឯណាខឹងដ៏ធំខ្ញុំបញ្ញាធិន
 សេចក្តីវេវិវេស្ត្រះសមណៈភាគមបាន បើបុគ្គលណាដ៏ធំខ្ញុំបញ្ញាធិន
 សេចក្តីវេវិវេស្ត្រះសមណៈភាគមបានហើយ បុគ្គលនោះឯងទំនឹកព្រា-
 គដដូចព្រះសមណៈភាគមទាន់វេ ។ ម្តេចកំវច្ឆាយនៈដ៏ចម្រើនពោល
 សរសើរព្រះសមណៈភាគម ដោយភាគសរសើរដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់វេវេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុស្សបទ្បកថា

កោ បាហំ កោ សមណំ កោតមំ ធម៌សិស្សាមិ
បសដ្ឋប្បសន្នោ វ សោ កវំ កោតមោ សេដ្ឋោ
នេវមទុស្សនន្តិ ។ កំ បទ កវំ វត្ថាយនោ អត្តវសំ
បស្សនាថោ សមណោ កោតមេ ឯវំ អភិប្បសន្នោ
ហោតិភិ(១) ។

[៦៨] កោ បាហំ កោ សមណោ កោតមេ ឯវំ
អភិប្បសន្នោម្ហិ(២) សេយ្យដាមិ កោ កុសលោ ធាតុ-
វចិកោ ធាតុវចំ ចវិសេយ្យ សោ មស្សេយ្យ ធាតុវច
មហាន្តំ ហត្ថិបដំ និយតោ ច អាយតំ តិវយញ្ច
វត្ថុតំ ។ សោ ចិដ្ឋំ កន្ទេយ្យ មហា វត កោ
ធាតុតិ ឯវមេវ ថោ អហំ(៣) យេតោ អនុសំ
សមណោ កោតមេ ចត្តាវិ មនានិ អដាហំ ចិដ្ឋមតមំ
សម្មាសម្ពុទ្ធា កកវា ស្វាត្តាតោ កកវតោ នម្មោ

១ អភិប្បសន្នោតិ ។ ២ ឧ. ម. ៣ បាហំ ហា សមណោ កោតមេ ឯវំ អភិប្ប-
សន្នោម្ហិ ម ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ម អហំ កោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុស្សបទ្បកថា

ប្បសម្ពាសន្តិ កាត្មាខាសវសីវព្រះសមណោតាម ដូចម្តេចបាន
(ដ្បិត) ព្រះសមណោតាមដ៏ចម្រើននោះ ប្រសើរជាងអ្នកដែលប្រសើរ
គឺប្រសើរជាងទៅតានិមិត្តស្សវាងឡាយ ។ លោកវត្តាយនៈ ដ៏ចម្រើន
ឃើញទូតានិមិត្ត ខែប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះ
សមណោតាមយ៉ាងនេះ ។

[៦៩] យាលាភិកបរិភាសន្តិយេថា ប្បសម្ពាសន្តិ កាត្មាខា
ជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ ក្នុងព្រះសមណោតាម ដូចម្តេចបាន ប្បសម្ពាសន្តិ ចម្រើន
ដូចជាគ្រានដ៏វិស្សាស ចូលទៅកាន់ព្រៃដ៏ គ្រានដ៏វិស្សាស បានឃើញ
ស្នាមជើងដ៏ដ៏ ក្នុងព្រៃដ៏ ខាងចេញយកវិវេក ខាងទិសភិកិ ។
គ្រានដ៏វិស្សាស ចូលចិត្តដូច្នោះថា ឧត្តំ ដ៏វិស្សាស សេចក្តីនេះយ៉ាងណា
ឯកាត្មាបានឃើញស្នាមគ្រានដ៏វិស្សាស ទិញណា ទាំង ៤ ប្រការ របស់ព្រះ
សមណោតាមក្នុងវិលាណារហឹយ កាត្មាភិកិច្ចក្នុងព្រះពានព្រះភាគ
ថាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិក ព្រះធម៌ដែល ព្រះពានព្រះភាគគ្រាន់សម្តែងប្រែវា

ធម្មវគ្គស្ស បុរាណគ្រូកោតសុត្តេ ចត្តវិ ចតមិ

សុប្បដិបទ្ធោ ភក្កវេតា សាវត្តសង្កេតតិ^(១) ។ កត-
 ហានិ ចត្តវិ ។ ឥតាហំ វោ បស្សមិ ឯកទ្វេ
 ខត្តិយបណ្ឌិត ធិបុណោ កតបរាម្យវំនេ វាលវេច្ឆេ
 កេ^(២) កិទ្ធានា មញ្ញោ ចាត្តិ បញ្ញាតតេន ធិដ្ឋិតតាមិ
 តេ សុណាត្តិ សមណោ ទលុ វោ កោតមោ
 អមុតំ ធាម តាមំ វា ធិតមំ វា ឱសវិស្សតតិ ។
 តេ បញ្ញំ អភិសង្កេតេត្តិ ឥមំ មយំ ចត្តំ សមណំ
 កោតមំ ឱបសង្កមិក្ខា បុត្តិស្សាម ឯវក្សេ^(៣) តេ
 បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាគវិស្សតំ ឯវមស្ស មយំ វាធិ
 អាហេបស្សាម ឯវក្សេមិ តេ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាគវិស្សតំ
 ឯវម្យស្ស មយំ វាធិ អាហេបស្សាមាតំ ។ តេ សុណាត្តិ
 សមណោ ទលុ វោ កោតមោ អមុតំ ធាម តាមំ
 វា ធិតមំ វា ឱសដោតិ^(៤) តេ យេន សមណោ
 កោតមោ តេទុបសង្កមត្តិ ។ តេ សមណោ កោតមោ

១ កត្តចំ ចេត្តេវ សុប្បដិបទ្ធោ លាភ្នំកំ ទិស្សតំ ។ ២ ឯ ។ ៣ កត្តចំ ចេត្តេវ
 ឯវ ពេតិ ទិស្សតំ ។ ៤ កត្តចំ ចេត្តេវ វសិកេតិ ។

ឧបន្តវគ្គ បុរាណគ្រូកោតសុត្តេ សុមត្តេចាវតំ ៤

ហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័កខ្លះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រាំពីរហើយ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ស្នាមព្រះបាទ គឺញាណ ចំនង ៤ ប្រការ កើតដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ភាគបុរាណយើងខ្ញុំយបណ្ឌិតក្នុងខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានចញ្ញាស្តិក ប្រាំបីខ្លះចំពោះបេសុត្តលដ៏ទុបន ប្រាកដ
 ដូចជាគ្នាខ្លះត្រូវឱ្យសវនសក់ ខត្តិយបណ្ឌិតចំនងនោះហាក់ដូចជាគ្រាប់
 រៅខ្លោយខ្លះទិដ្ឋិ បេសុត្តលដ៏ទុប ដោយប្រាជ្ញា (បេសុត្ត) ខត្តិយ-
 បណ្ឌិតចំនងនោះរៀនធីត្តិដូច្នោះថា ព្រះសមណោភាគដ៏ចម្រើន ទ្រង់ក្នុង-
 ដំណើរមកដល់ប្រាកដនឹងនេះ ។ ខត្តិយបណ្ឌិតចំនងនោះច្រើន
 ដោយគិតថា ក្នុងយើង គឺនិព្វលទៅកាលព្រះសមណោភាគ ហើយ
 ក្រាបបង្គំទូលស្សប្រស្នានេះ យើងយីក្រាបបង្គំទូលស្សប្រស្នាយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះអង្គម្នងជាធីត្តិករយ៉ាងនេះ ក្នុងយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណ-
 ភាគមនោះ យ៉ាងនេះ យើងយីក្រាបបង្គំទូលស្សប្រស្នាយ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះអង្គម្នងជាធីត្តិករយ៉ាងនេះ ក្នុងយើងនឹងលើកទោសព្រះ
 សមណោភាគមនោះ យ៉ាងនេះវិញ ។ ខត្តិយបណ្ឌិតចំនងនោះរៀនធីត្តិ
 ដូច្នោះថា ព្រះសមណោភាគដ៏ចម្រើន ទ្រង់ក្នុងដំណើរមកដល់ប្រាកដ
 នឹងមង្គលនោះ ។ ទើបខត្តិយបណ្ឌិតចំនងនោះ ចូលទៅកាលព្រះ
 សមណោភាគម ។ ព្រះសមណោភាគម ទ្រង់ញ៉ាំងខត្តិយបណ្ឌិតចំនងនោះ

១៧៣

ឧទ្ទេស្តស្ស បុរាណគិបកោមសុត្តេ បញ្ចវិ បកទិ
 បញ្ញាគរោទ ធិដ្ឋិតតាចិ តេ សុណាទ្គិ សមណោ
 ទល្ម ភោ តោតមោ អមុតំ ធាម តាមំ វំ ធិតមំ
 វំ ធិសវិស្សតំ ។ តេ បញ្ចំ អភិសង្កហេទ្គិ ឥមំ
 មយំ បញ្ចំ សមណំ តោតមំ ឧបសង្កមិទ្ធា បុទ្ធិ-
 ស្សាម វិវត្តោ បោ បុត្តោ វិវ ទ្រកកិស្សតិ វិវមស្ស
 មយំ វំ អារាមេស្សាម វិវត្តោ បិ បោ បុត្តោ វិវ
 ទ្រកកិស្សតិ វិវមស្ស មយំ វំ អារាមេស្សាម វិវ
 តេ សុណាទ្គិ សមណោ ទល្ម ភោ តោតមោ អមុតំ
 ធាម តាមំ វំ ធិតមំ វំ ធិសវាតិ តេ យេន
 សមណោ តោតមោ តេ ឧបសង្កមិទ្គិ ។ តេ សមណោ
 តោតមោ ធិដ្ឋិយា កតាយ សទ្ធិស្សតិ សមាធមេតិ
 សមុត្តដេតិ សម្បហំសេតិ តេ សមណោ តោត-
 មេន ធិដ្ឋិយា កតាយ សទ្ធិស្សតិ សមាធម-
 បិតា សមុត្តដេតា សម្បហំសេតា ម បេវ សមណំ
 តោតមំ បញ្ចំ បុទ្ធិទ្គិ កុតស្ស វំ អារាមេស្សាទ្គិ

ឧបម្ពុត្តេ បុរាណគិបកោមសុត្តេ បញ្ចវិ បកទិ ២

ឧទ្ទេស្ត (បុគ្គលវិវ) ដោយបញ្ញា សមណបណ្ឌិត ទាំងអម្បាលនោះ
 បានក្នុងលីនិដ្ឋុច្ឆ្នះជាព្រះសមណភាគមជ្ឈិមម្រឹមទ្រង់ក្នុងដំណើរមកដល់
 ស្រុកធូនិមន្តនោះ ។ សមណបណ្ឌិតទាំងអម្បាលនោះ បរិប្រសា
 ដោយគិតថា ក្នុងយើងខ្ញុំចូលទៅគាល់ព្រះសមណភាគម ហើយទូល
 ស្សប្រស្នានោះ ចៅយើងស្សប្រស្នាយើងនេះហើយ ព្រះអង្គមុខជាខឹង
 ក្បាលយើងនេះ ក្នុងយើងខ្ញុំលើកោសព្រះសមណភាគមនោះយើង
 នេះ ចៅយើងទូលស្សប្រស្នាយើងនេះហើយ ព្រះអង្គមុខជាខឹងក្បាល
 យើងនេះ ក្នុងយើងខ្ញុំលើកោសព្រះសមណភាគម យើងនេះ ។
 សមណបណ្ឌិតទាំងអម្បាលនោះ បានក្នុងលីនិដ្ឋុច្ឆ្នះជា ព្រះសមណភា-
 គមជ្ឈិមម្រឹមទ្រង់ក្នុងដំណើរមកដល់ស្រុកធូនិមន្តនោះ សមណបណ្ឌិត
 ទាំងនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសមណភាគម ។ ព្រះសមណភាគម
 ទ្រង់ញ៉ាំងសមណបណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ឃើញ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្រា-
 បោន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ក្នុងសមណបណ្ឌិតនោះ ដែលព្រះ
 សមណភាគមទ្រង់ឲ្យយល់ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្រាបោន ឲ្យរីករាយ ដោយ
 ធម្មិកថាហើយ ក៏មិនអាច ខឹងទូលស្សប្រស្នា ខឹងព្រះសមណភាគម
 បានឡើយ ដឹងលើកោសព្រះសមណភាគមដូចក្នុងទ្រង់ ទើបនាំគ្នា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុសក្កិ

ធម្មិយា កតថាយ សទ្ធស្ស្រិ សមាធិបេតិ សមុត្ត-
 ដេតិ សម្មហំសេតិ តេ សមណោ តោតមេន
 ធម្មិយា កតថាយ សទ្ធស្ស្រិ សមាធិបេតិ សមុត្ត-
 ដេតា សម្មហំសិកា ន ទេវ សមណំ តោតមំ
 មញ្ញំ ធម្មន្តំ កុកស្ស្រិ^(១) កំនំ អាណេបេស្សន្តំ អញ្ញន្តំ^(២)
 សវណស្ស្រិ តោតមស្ស សាវកា សម្មន្តំ ។
 យនាហំ កោ សមណោ តោតមេ ឌមំ មមមំ បដំ
 វាទុសំ អដាហំ និដ្ឋមនមំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កតកំ
 ស្វាត្តាតា កតកំតា ធម្មោ សុប្បដិមេន្នោ កតកំតោ
 សាវកសាធិវ្រតិ ។ មុន ធម្មវាហំ កោ បស្សនិ
 កំទេកេន្ធ ប្រាញណមណ្ឌិតេ ។ មេ ។ តហមតិ-
 មណ្ឌិតេ ។ មេ ។ សមណមណ្ឌិតេ និមុណោ
 កតតបរហ្សវិទេ វិលវធិរុមេ តេ កិន្ទន្តា មន្ទោ ចរន្តិ

១ ម. កុរោស្ស ។ ២ ឧ. អញ្ញន្តុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុសក្កិ

ឱ្យយល់ ឱ្យកាន់យក ឱ្យគ្នាហាន ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ក្នុងភ្នំយ-
 បណ្ឌិតៈនោះ ដែលព្រះសមណៈភាគមទ្រង់ឱ្យយល់ ឱ្យកាន់យក ឱ្យគ្នា-
 ហាន ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ គឺទំនាតចូលស្នូប្រស្នាទឹកព្រះ
 សមណៈភាគមទ្រង់ឱ្យយល់ គឺនិរលីកេ ពេសព្រះសមណៈភាគមដូចម្តេចបាន
 កាមតិកន្តីសម្រេចទៅជាសាវកេ ពេសព្រះសមណៈភាគមវិញ ។ ម្ចាស់
 អ្នកដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលវេលាខ្ញុំបានឃើញខ្ញុំស្នាមព្រះបាទ ១ ខែ លេង
 ព្រះសមណៈភាគមហើយ ខ្ញុំក៏ចូលចិត្តជាព្រះមាទព្រះភាគ ជាព្រះសង្ឃ-
 សម្ពុទ្ធិក ព្រះធម៌ដែល ព្រះមាទព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រែវាហើយ
 ព្រះសង្ឃសាវកនៃព្រះមាទព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រែវាហើយ ។ ម្ចាស់
 អ្នកដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំបានឃើញប្រាញណមណ្ឌិតក្នុងក្រុង ក្នុងលោក
 នេះ ។ លេ ។ គហចកិច្ចណ្ឌិត ។ លេ ។ សមណមណ្ឌិតវេលាមានបញ្ញា
 ល្អិត ញ៉ាញខ្ញុំវិទេ វិទេចុក្កលវេទនាទ ព្រះដង្កូតតាំងខ្ញុំដូចគ្នាខ្ញុំសរ-
 វៃសសកំ សមណមណ្ឌិតតាំងអន្ធករណៈនោះ ហាក់ដូចជាគ្រាន់ទៅវិញម្តង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

អញ្ញនុត្តំ សមណំយេវ គោតមំ ឱតាសំ យាចង្គិ អតា-
 រុស្ណា អនតារិយំ ចត្វជ្ជាយ ។ តេ សមណោ គោតមោ
 បដ្ឋានិទិតិ តេ តត្ថ បត្វជិតា សមាណា^(១) វុបកដ្ឋា
 អប្បមត្តា អាតមិណ បហំតត្តា វិហារន្តា ធម៌វស្សវ
 យស្សត្តាយ តុលមត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អន-
 តារិយំ ចត្វជ្ជិ តទនុត្តរំ ត្រាហ្មចរិយចរិយោសាចំ
 និដ្ឋេវ ចម្មេ សយំ អភិក្ខា សង្កតត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារន្តំ ។ តេ វិវាហាហំសុ មចំ វត កោ
 វនស្សាម មចំ វត កោ អនស្សាម មយក្ខិ បុព្វេ
 អស្សមណាវ សមាណ សមណាន្តាតិ បដិជាទិម្ហ
 អត្រាហ្មណា វ សមាណ ត្រាហ្មណាន្តាតិ បដិជាទិម្ហ
 អនាហន្តា វ^(២) សមាណ អាហន្តន្តាតិ បដិជាទិម្ហ

១ ឧ. បញ្ចនិទា ៦៣ ។ ២ ឧ. ម. អនាហន្តា វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

សមុទុកាសចំពោះព្រះសមណគោតម ដើម្បីនឹងចេញពីផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះវិញដោយរឹត ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់បំបួសសមណបណ្ឌិត
 ទាំងនោះ សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ លុះបួសក្នុងសម្លាប់ព្រះសមណ-
 គោតមពោលយ ក៏ចេញទៅក្នុងគណៈមិនមានសេចក្តីរក្សាសម្រប្រហែស
 មានសេចក្តីរក្សាយ ជាគ្រឿងផុតកម្លាំងកាយ មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
 ក្នុងកម្មវង្ស កុសប្បត្តទាំងឡាយដែលចេញទៅផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ដោយស្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្កន្ធមិណោ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ត្រាស់ដឹងខ្លួនក្នុងទោនោះ មានត្រាហ្មចរិយដ៏ចម្រុះ ដោយព្រាហ្ម
 ជូនឯង ក្នុងចូលប្បន្តនេះ សម្រេចសម្រាន្ត ដោយអិរិយាបថទាំង ២ ។
 សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ ខំយាយសារស៊ីយោងនេះថា ឡើ ក្នុងយើង
 មិនបានវិនិច្ឆ័យចេញយោជន៍ភិក្ខុចឡើយ ឡើ ក្នុងយើងមិនទាន់វិនិច្ឆ័យ
 ចាកប្រយោជន៍ភិក្ខុចឡើយ ដូរក្នុងកាលមុន ក្នុងយើងមិនមែនជា
 សមណៈ វិកលជំនុំថាជាសមណៈ មិនមែនជាត្រាហ្មណ៍ ឬជំនុំ
 ថាជាត្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត ឬជំនុំថាជាព្រះអរហន្ត

ឧប្បត្តិស្ស ចូឡាណិវ័ចោបឧស្សត្ត ជាលុះស្សាណិវ័ចោ

នំនាណិ ទោត្តា^(១) សមណា នំនាណិ ទោត្តា ប្រាហ្មណា
នំនាណិ ទោត្តា អរហន្តោតិ ។ យនាហំ
កោ សមណោ កោតាម នមំ ចតុត្ថំ បនំ អន្តសំ
អថាហំ ខំដួមភមំ សម្មាសម្មុទ្ទោ ភកាវ ស្វាត្តាភោ
កកវតោ ធម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ កកវតោ សាវតា-
សន្នៀតិ ។ យតោ ទោ អហំ កោ សមណោ
កោតាម នំនាណិ ចត្តាវិ បនាណិ អន្តសំ អថាហំ
ខំដួមភមំ សម្មាសម្មុទ្ទោ ភកាវ ស្វាត្តាភោ កកវតោ
ធម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ កកវតោ សាវតាសន្នៀតិ ។

[៦៧] វិវា វុត្តោ ជាណុស្សោណិ ប្រាហ្មណោ
សត្វសេតា វឌ្ឍវាវាណា^(២) ខំរោហិត្វា វិកតំសំ ឧត្តកា-
សន្នៀ កវិត្វា យេច ភកាវ កេចក្ខុលំឡណាមេត្វា
តិក្ខុត្ថំ ឧនាណំ ឧនាទេសិ ធមោ កស្ស កកវតោ
អរហតោ សម្មាសម្មុទ្ធស្ស ធមោ កស្ស កកវតោ

១. កេត្វ ។ ២. វិទ្ធកិរោ ។

ឧប្បត្តិ ចូឡាណិវ័ចោបឧស្សត្ត ទោវាចាវេសំជាណុស្សោណិក្រត្តណំ

វឌ្ឍវាវាណោ ភូតយេនិវាចាសមណោហិយ វឌ្ឍវាវាណោ ភូតយេនិវាចាសមណោ
ក្រត្តណំហិយ វឌ្ឍវាវាណោ ភូតយេនិវាចាសមណោហិយ ។ ខាល
ភូតយេនិវាចាសមណោ ភូតយេនិវាចាសមណោ ភូតយេនិវាចាសមណោ
៤ នេ វេសំព្រះសមណោភាគមហិយ ភាគាភិក្ខុលចិត្តោ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្មុទ្ធ ព្រះធម៌ គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
សម្តែងប្រតិបត្តិហិយ ព្រះសង្ឃសាវ័ក ខែព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រ-
តិបត្តិប្រតិបត្តិហិយ ។ ខាលភូតយេនិវាចាសមណោ ភូតយេនិវាចាសមណោ
ភូតយេនិវាចាសមណោ ភូតយេនិវាចាសមណោ ភូតយេនិវាចាសមណោ
៤ ប្រការនេះ វេសំព្រះសមណោភាគមហិយ ភាគ
ភិក្ខុលចិត្តោ ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្មុទ្ធ ព្រះធម៌ គឺព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រតិបត្តិហិយ ព្រះសង្ឃសាវ័ក ខែព្រះ
មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រតិបត្តិហិយ ។

[៦៨] កាលចំលោតិកបរិក្ខាណេ កាលយោនិវេសេហិយ ជាលុ-
ស្សោណិប្រាហ្មណំ កំចុះអំពីលើវិសេដាយសេសេសុទ្ធ ធ្វើសំណត់ធ្វើនិ
ស្តាម្បន៍ ប្រណម្យកញ្ញាណិវឌ្ឍនេវា ត្រង់វិវិវេសព្រះមានព្រះភាគអង្គនៅ
ចន្លោះទាសីថា អស់វិវា ព្យ អង្គថា សូមឧបស្សា ចំពោះព្រះមានព្រះ
ភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្មុទ្ធអង្គនោះ សូមឧបស្សា ចំពោះព្រះមាន

សុត្តន្តបិដក ចម្បីទំនាយស្ស ខុណ្ណបិដក

អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ធម្មោ តស្ស កកវតោ អរ-
ហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បវ ឆាម កតាចិ កាវហាចិ
កេន សមណេន ភោគមេន សន្តិ សមាគន្ធម្បទ
អប្បវ ឆាម សំយា កោចិទេវ កតាសល្លាចោតិ ។
អយោ ជាណុស្សោណិ ប្រាហ្មណោ យេន កតក
កេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវតា សន្តិ សម្មោទិ
សម្មោទិយំ កចំ សារាណិយំ វិតិសាប្បត្វា ឯកមន្តំ
និសំទិ ។ ឯកមន្តំ ចំសំច្ឆោ ទោ ជាណុស្សោណិ
ប្រាហ្មណោ យាវតៈកា អហោសិ បិលោតិកេន
បរិក្ខាជកេន សន្តិ កតាសល្លាចោ តំ សត្វំ កកវ-
តោ អរហតេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ កតក ជាណុស្សោណិ
ប្រាហ្មណំ ឯតទកេន ន ទោ ប្រាហ្មណ ឯត្តាវតា
ហត្ថមនោបមោ វិគ្គារេន បរិម្លេហ ហោតិ អមិច ប្រាហ្ម-
ណ យថា ហត្ថមនោបមោ វិគ្គារេន បរិម្លេហ ហោតិ
តំ សុណាមិ សាទុតំ មនសិករោហិ កាសិស្សា-
មិតិ ។ ឯវំ ភោតិ ទោ ជាណុស្សោណិ ប្រាហ្មណោ
កកវតោ បទ្ធស្សោសិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីទំនាយ ខុណ្ណបិដក

ព្រះភោគ ជាព្រះអរហត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកន្តិភោគ សូមមេស្តា ចំពោះព្រះ
ពានុព្រះភោគ ជាព្រះអរហត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកន្តិភោគ ធ្វើម្តង យើងឮច្បើ
ចូលព្រះសមណភោគមហាមន្តម្តង ធ្វើម្តង យើងឮច្បើបាខនិយាយភ្លើយ
គ្នានិច្ចក្នុងច្បើ ។ លំដាប់នោះ ជាណុស្សោណិប្រាហ្មណំ កិច្ចលទៅ
គាល់ព្រះមាតុព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ កំពោលពាក្យលក់លក់
សំណរសំណាល មួយអង្វីងាយព្រះមាតុព្រះភោគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលគួរឲ្យករុណាខិតិករុណាដែលគួរលើកហើយ អន្តិយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
ជាណុស្សោណិប្រាហ្មណំ អន្តិយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំ
ខ្លួនព្រះមាតុព្រះភោគ ពាក្យដែលខ្លួននិយាយភ្លើយគ្នា ជាមួយនិង
បិលោតិកបរិក្ខាជកេន ដល់ដល់ចប់សត្វគ្រប់ ។ កាលជាណុស្សោណិ-
ប្រាហ្មណំ ក្រាបបង្គំខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាតុព្រះភោគ ទ្រង់ស្រាស់
ដូច្នោះ នឹងជាណុស្សោណិប្រាហ្មណំថា ម្ចាស់ប្រាហ្មណំ ចង់ដែលឧបហ
ដូចស្នាមជើងដី មិនខានបិច្ចណិ ដោយគិតស្តារត្រឹមវិញ្ញ័យណេន ម្ចាស់
ប្រាហ្មណំ ដល់ដែលមានឧបហដូចស្នាមជើងដី បិច្ចណិដោយគិតស្តារ
យ៉ាងណាមិញ អ្នកច្នៃស្តាប់ខ្លះសច្ចុក្តិឧបហនោះ ច្នៃផ្លូវក្នុងចិត្តដោយ
ប្រាសចុះ ដល់គិតនិសង្កតិ ។ ជាណុស្សោណិប្រាហ្មណំ ទទួលព្រះពុទ្ធ-
ដីការព្រះមាតុព្រះភោគថា សូមទ្រង់ព្រះមន្តាប្រោស យ៉ាងច្បើនហើយ ។

ឧបសគ្គ ចូលហត្ថិយកេមសុត្ត ចតុហត្ថិយកេម

(៧០) ភក្ខវិ ឯតទកេច សេយ្យដារិ ប្រាហ្មណ
 ធាតវចិត្តា ធាតវចំ មវិសេយ្យ សោ មស្សយ្យ ធាត
 វនេ មហន្តំ ហត្ថិមនំ ជ័យតោ ច អាយតំ តិវិយត្យ
 វិត្តតំ យោ ហោតិ កុសលោ ធាតវចិត្តា នេវ ភាវ
 ចិដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត ភោ ចាតោតំ ។ តំ កិស្ស
 ហេតុ ។ សន្តំ ហិ ប្រាហ្មណ ធាតវចេវ វចិត្តា ធាម
 ហត្ថិចិយោ មហាមទា តាសាម្បតំ មនំ មស្សាតិ ។
 សោ កមទុកច្ឆតិ កមទុកច្ឆន្តោ មស្សតិ ធាតវនេ
 មហន្តំ ហត្ថិមនំ ជ័យតោ ច អាយតំ តិវិយត្យ
 វិត្តតំ ឧត្តា ច ចិសេវតំ យោ ហោតិ កុសលោ
 ធាតវចិត្តា នេវ ភាវ ចិដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត ភោ
 ចាតោតំ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សន្តំ ហិ ប្រាហ្មណ
 ធាតវនេ ឧត្តា កុសលាវិកា ធាម^(១) ហត្ថិចិយោ មហា
 មទា តាសាម្បតំ មនំ មស្សាតិ ។ សោ កមទុកច្ឆតិ

១ ឧ. វ. ព្រាហ្មណ ៣១ ។

ឧបសគ្គ ចូលហត្ថិយកេមសុត្ត ឧបសគ្គ ចូលហត្ថិយកេម

(៧០) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ប្រាហ្មណ
 ដូចជាព្រះអង្គចូលទៅកាន់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គនោះ បានឃើញស្នាមជើងអង្គ
 ដឹង ក្នុងព្រះអង្គ វិនិយាយបរល្អាយផង ធំដោយទង្វើផង ព្រះអង្គ
 ដែលឈ្លាស ក៏មិនចាត់ចូលចិត្តថា ឧប្បិ ដំរីធំមែន ដូច្នោះទៅឡើយ ។
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ ព្រោះថា ក្នុងព្រះអង្គ វែងមានមង្គី
 ព័ន្ធច្បាយមានខ្លួនខ្លី តែមានស្នាមជើងធំ ស្នាមជើងនេះ ជាស្នាមជើង
 មង្គីព័ន្ធនោះ ។ ព្រះអង្គនោះ ក៏ទៅតាមស្នាមជើងនោះ ក្រៅពីតាម
 ស្នាមជើងនោះហើយ ក៏ឃើញស្នាមជើងដំរីធំ ក្នុងព្រះអង្គ វិនិយាយ
 បរល្អាយផង ធំដោយទង្វើផង មានទីត្រដុសជុំស្រស់ផង ព្រះអង្គ
 ដែលឈ្លាសមិនចាត់ចូលចិត្តថា ឧប្បិ ដំរីធំឈាស់ ដូច្នោះទៅឡើយ ។
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ ព្រោះថា ក្នុងព្រះអង្គ វែងមានមង្គី
 ព័ន្ធច្បាយឈ្លាស ឧប្បិ ព័ន្ធច្បាយ^(១) មានស្នាមជើងធំ ស្នាមជើងនេះជាស្នាម
 ជើង វែងមង្គីព័ន្ធនោះ ។ ព្រះអង្គនោះ ក៏ដើរទៅតាមស្នាមជើងនោះ

១ ពាក្យថា ព្រាហ្មណ នេះគឺឈ្មោះនៃមង្គី ដែលមានដើងខ្លួនធំដូចជាឈើព្រៃ ព័ន្ធ
 មានច្រើនឆ្នើម ព្រោះមង្គីនោះមានច្រើនឆ្នើមស្រដៀង ច្រើនច្រើនពេល ច្រើនព័ន្ធ
 នោះ ឃ្លាតចេញពីគ្នា ដំរីធំដង្កា ។ កថាសុត្តន្ត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុលចណ្ណសម្ភ

តមទុក្ខទ្រុឌ្ឍា បស្សតិ ឆាតវេទ មហន្តំ ហត្ថិបដំ
 ធិយតោ ច អាយតំ តិវយេកុ វិត្តតំ ឧទ្ធា ច និសេវិតំ
 ឧទ្ធា ច នន្តេហិ អារក្ខិតាចិ យោ ហោតិ កុសលោ
 ឆាតវេទោ លេវ តាវ និដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត កោ
 លតោតិ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ សន្តំ ហិ ប្រាហ្មណ
 ឆាតវេទ ឧទ្ធាកលោកុតោ^(១) ធម ហត្ថិធិយោ មហា-
 បទា តាសម្បតំ បដំ អស្សតិ ។ សោ តមទុក្ខទ្រុឌ្ឍិ
 តមទុក្ខទ្រុឌ្ឍា បស្សតិ ឆាតវេទ មហន្តំ ហត្ថិបដំ
 ធិយតោ ច អាយតំ តិវយេកុ វិត្តតំ ឧទ្ធា ច និសេវិតំ
 ឧទ្ធា ច នន្តេហិ អារក្ខិតាចិ ឧទ្ធា ច សាទាគន្តំ
 តត្ថ ឆាតំ បស្សតិ កុត្តម្មយតតំ វា អញ្ញាតាសតតំ
 វា កច្ឆន្តំ វា វិតំ វា^(២) ធិសិដ្ឋំ វា ធិបដ្ឋំ វា ។
 សោ និដ្ឋំ កច្ឆតិ អយាមាវ^(៣) សោ មហាឆាតោតិ ។
 វិវមេវ ចោ ប្រាហ្មណ វេទ តថាគតោ លោកេ
 ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្មុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បត្តោ

១ កថាវ យេនេវ ឧទ្ធាកលោកុតិ ធមាវ វិស្សតិ ។ ២ ម. វិជ្ជន្តំ វា ។ ៣ វ. អរហំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មូលចណ្ណសម្ភ

លុរេដិវេតាមស្ថាមដើនិទានេហិយ កិរេយិញស្ថាមដើនិទានេដិក្កដិប្រដិវ
 វិនិដាយហល្ហាយវេនិ វេដាយចំដិដនិ មានវិក្រដុសដ៏ខ្ពស់ដនិ តាំង
 ចំដល់ចាក់ដាយក្នុងដ៏ខ្ពស់ដនិ ប្រាមដិវ ដែល ល្ហាសមុទ្រខ្ពស់ចំក្នុង
 ធម្មំ ដ៏វិវិមមដូច្នោះទៅឡើយ ។ ប្រាមហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ
 ប្រាមហេតុអ្វីប្រដិវ វេនិមានដើវិល្ហានខុត្តការលុក^(១) មានស្ថាម
 ដើនិដិដំ ស្ថាមដើនិទានេ ដាស្ថាមដើនិទានេដ៏វាវនិទានេ ។ ប្រាមដិវិទានេ
 ដើវេតាមស្ថាមដើនិទានេ លុរេដិវេតាមស្ថាមដើនិទានេហិយ កិរេយិញ
 ស្ថាមដើនិដិដំក្នុងវិប្រដិវ វិនិដាយហល្ហាយវេនិ វេដាយចំដិដនិ
 មានវិក្រដុសដ៏ខ្ពស់ដនិ តាំងស្ថាមចាក់ដាយក្នុង វាវនិទាយ ដ៏ខ្ពស់ដនិ
 តាំងដើមកលើដែលដើវិទានេចាក់ដាយក្នុងខ្ពស់ដនិ ហើយយើញវាវនិដិវិទានេ
 ទៅក្បែរគល់ឈើក្តី ទៅក្នុងវិវលក្តី កំពុងដើក្តី កំពុងឈរក្តី កំពុង
 ប្រាមចុះក្តី កំពុងដេកក្តី ។ វេចប្រាមដិវិទានេចូលចំក្នុង ដ៏វិទានេដា
 ដ៏វិវិមម មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ ឧបមេយ្យដូចដា
 ប្រាមដាគតៈកិគរ្យដ៏ក្នុងលោកនេះ មាននាមប្រាមដា ជាបុគ្គលព្យាយ
 ចាតកិលេស ប្រាសដើនិដាយប្រវែកចំនោះខ្លួន ហិប្បណិដាយវិដ្ឋាវនិ

១ ពាក្យថា ឡោវលុក គេដាស្តោដើនិដែលមានដ៏ខ្ពស់ដុះឈើប្រក់ដៃ
 មានឧញស្ម័ន្ត ប្រាមដើនិទានេមានឧញស្ម័ន្ត ។ អដ្ឋាថា ។

ឧបទ្ទវន្តស្ស ចូរ្យហន្តិចកោចមសុត្តេ ចនុហន្តិចារាវមា

សុគតោ លោកាវិទូ អនុត្តរោ មុរិសធម្មសារថិ សត្វា
 ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា កតា សោ ឥមំ លោកំ
 សទេវតំ សមារតំ សត្រហ្មតំ សស្សមណព្រាហ្ម-
 ណី មដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា
 មរោទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេ-
 កល្យាណំ មរិយាសាណាកល្យាណំ អាត្មំ សព្វញ្ចំ
 កេវលមរិមុណ្ឌំ មរិសុដ្ឋំ ត្រហ្មទរិយំ មកាសេតិ តំ
 ធម្មំ សុណាតិ កហមតិ វា កហមតិមុត្តោ វា អញ្ញត-
 រស្មី វា តុរល មត្តា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា
 កថាកតេ សន្ធិំ មដិលកតិ សោ តេន សត្វាមដិ-
 លាពេន សមន្តាគតោ ឥតិ មដិសត្យត្តតិ សម្ពា-
 តោ យវាសោ រដាមថា អញ្ញតារសោ មព្វថា

ឧបទ្ទវន្ត ចូរ្យហន្តិចកោចមសុត្តេ ឧបមោដោយស្តាដើងដំរីតាំង ២

ចរណៈ មានដំណើរល្អទៅកាន់សុខុស្តាន គឺព្រះធិត្វាន ប្រៀបច្បាស់គ្នា
 ព្រះលោក ប្រសើរដោយសីលាវិគុណារកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នាន ជាអ្នក
 ខ្លាំងខ្លាចប្រសើរដល់គ្នាខ្លាំងបាទ ជាសាស្ត្រាចារ្យ រៃទៅកាន់ធិមនុស្ស
 តាំងខ្យល គ្រាន់ដឹងខ្លះអោយសព្វធម៌ រៃទើវិលត្រឡប់មកកាន់កថ្មីទៀត
 ព្រះកថាគគរោះ ទ្រង់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ជាចំពោះទូងឯង ខ្ញុំរលោក
 នេះ ព្រមទាំងរលោកនារលោកនិងព្រហ្មលោក ខ្ញុំរពពួកសព្វគ្រប់ទាំង
 សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស ហើយ
 ប្រកាស ព្រះកថាគគរោះ សម្តែងធម៌មានលម្អបទដ៏ម លម្អបទកណ្តាល
 និងលម្អបទចុង បរិច្ចណិដោយអត្ត និងឱ្យឆ្លានៈ ប្រកាសខ្ញុំព្រាហ្មចរិយ-
 ធម៌ដ៏មរិសុដ្ឋ បរិច្ចណិវាញរលេញ ឥហមភិក្ខុ កូនរបស់ឥហមភិក្ខុ ឬ
 បុគ្គលគឺគុដ្ឋព្រាហ្មណាមួយ ជាទានគ្រោយក្តី បានស្តាប់ខ្ញុំធម៌នោះ
 លុះបុគ្គលនោះ ស្តាប់ខ្ញុំធម៌នោះហើយ រមែងបានចំពោះ ខ្ញុំសទ្ធាក្នុង
 ព្រះកថាគគ បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការបានចំពោះ ខ្ញុំសទ្ធានោះហើយ
 រមែងពិចារណាយឺញច្បាស់ថា ការនៅគ្រប់គ្រងដូ្ត ជាទីចរន្ត្រីកចន្តិលំ
 (រតកណាស់)ជាថ្មីវិញរករៃមន្តិកិលេ.ប ច្បាស់ជាឧកាសទំនេរច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុស្សវណ្ណសក្ក

ឈយំនំ សុតារំ អតារំ អដ្ឋាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ
 ឯកន្តបរិសុទ្ធី សង្កលិទំកំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យទ្ធុ-
 ធាហំ កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយោនិ វគ្គានិ
 អដ្ឋានេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជយ្យន្តិ ។
 សោ អបរេន សមយេន អម្បំ វា កោកក្កន្ធា
 បហាយ មហន្តំ វា កោកក្កន្ធា បហាយ អម្បំ វា
 ញាតិបរិវដ្តំ បហាយ មហន្តំ វា ញាតិបរិវដ្តំ បហាយ
 កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយោនិ វគ្គានិ អដ្ឋា-
 នេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជតិ ។

(២១) សោ ឯវំ បព្វជិតា សមាដោ កិក្កន្តំ
 សិក្ខាសាដិវសមាបន្នា ហាលាតិចាតំ បហាយ ចា-
 លាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ និហិតនន្លោ និហិ-
 តសុត្តោ លដ្ឋិ នយាបន្នា សព្វទាលាក្ខតហិតានុ-
 កម្បិ វិហារតិ ។ អនិច្ឆាទានំ បហាយ អនិច្ឆាទាតា
 រដិវរតោ ហោតិ និច្ឆាទាយិ និច្ឆាទាជក្កន្ធា អាថ-
 រេន សុចិក្ខតេន អនុតា វិហារតិ ។ អព្រហ្មចរិយំ
 បហាយ ព្រហ្មចារិ ហោតិ អាណចារិ វរតោ មដុតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុស្សវណ្ណសក្ក

(ប្រការជាតោស រើម្បីធ្វើកុសលកាមសប្បាយ) បុគ្គលដែលនៅគ្រប់
 គ្រងផ្ទះ មិនកាយនឹងប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយដទៃ ឲ្យបិច្ចណិដោយចំណែក
 មួយ ឲ្យបរិសុទ្ធដោយចំណែកមួយ ដូចជាស័ន្ត ដែលគេទាត់ហើយ
 នោះប៉ុន្មាន បើដូច្នោះមានវិក អាគារអញ្ចកោសកំ និងពុកទាត់ពុកចង្កា
 ហើយស្រៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ដោយវិកអម្ពតំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅ
 តាន់ផ្ទះ ។ លុះសម័យទាន់ក្រោយមក បុគ្គលនោះ ក៏លះចង់ខ្លាំងនា
 ភោគៈនិងភ្នំ លះចង់ខ្លាំងនាភោគៈច្រើនភ្នំ លះចង់ខ្លាំងនាភ្នំនិងភ្នំ លះ
 ចង់ខ្លាំងនាភ្នំនិងភ្នំ ហើយកោសកំនិងពុកទាត់ពុកចង្កា ស្រៀកដណ្តប់
 ខ្លឹមសំពត់ជ្រលក់ដោយវិកអម្ពតំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅតាន់ផ្ទះ ។

(២២) លុះបុគ្គលនោះ បានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បិច្ចណិដោយ
 សិក្ខាគ្រប់ទាំងអំពីវិន័យនិងកុំហ្មាយ ដូចគ្នាលះចង់បាណាតិបាត រៀ
 ប្រឡូចបាណាតិបាត មានគន្ធាវាច្ឆរហើយ មានគ្រឿងស្រ្តា
 ជាតំចុះហើយ មានសច្ច័ខ្មាសបាច មានសច្ច័ភាណិក មានសច្ច័
 អនុប្រាសព្វសព្វដោយប្រយោជន៍ ។ លះចង់អវិច្ឆាទាន រៀប្រឡូ
 ចាតអវិច្ឆាទាន កាន់យកវិកដុំដែលគេឲ្យ ព្រះង្វែកវិកដុំដែលគេឲ្យ ទាន
 អក្កកាតដ័ស្តា មិនវិមជរចោ ។ លះចង់ខ្លាំងព្រហ្មចរិយគឺធម៌ចម្រ-
 សើ ហើយប្រត្រិត្តកែធម៌ប្រសើរ ចៀសផង រៀប្រឡូចបាណាតិបាត

ឧបទ្ទវេន្ត ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ក្រុងស្រីវិហារ

តាមទន្លេ ។ ឫសាវាង បាយ ឫសាវាង បដិវិភោ
 ហោតិ សទ្ធាវាង សទ្ធាសទ្ធា មេតោ បទ្ធាយិភោ អវិសំ
 វាងតោ លោកស្ស ។ មិស្សាវាង វាង បាយ មិស្ស-
 លាយ វាង បដិវិភោ ហោតិ ឥតោ សុត្វា ឆ
 អប្បត្រ អក្ខតា ឥមេសំ គេតាយ អប្បត្រ វា សុត្វា ឆ
 ឥមេសំ អក្ខតា អម្មសំ គេតាយ ឥតិ កិញ្ញាង វា
 សទ្ធាតា សាវាង វា អទុប្បតាតា សមត្តារោ
 សមត្តារោ សមត្តន្តិ សមត្តករណី វាង ភាសិត
 ហោតិ ។ ឥស្ស វាង បាយ ឥស្សាយ វាង បដិវិភោ
 ហោតិ យា សា វាង លោកស្សាសុតា
 មេមនិយា ហេតយន្តមា ចោរី តហ្មជនកត្តា តហ្ម-
 ជនមហា តហ្មជី វាង ភាសិត ហោតិ ។

ឧបទ្ទវេន្ត ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ក្រុងស្រីវិហារ

ជាមិស្សាស្រុក ។ លេចមិស្សាវាង វៀស្រឡះ ចាកមិស្សាវាង
 គោលតែតាតា ឆន្ទវេន្តតាតា ជាយក្សតិក(១) ជាអ្នកមានសម្តី
 ទៀងទាត់ មានតាតាដែលត្រូវឆ្លើ មិនបានគោលចំក្នុងសក្ខីលោក ។
 លេចមិស្សាវាង វៀស្រឡះ ចាកមិស្សាវាង ឆន្ទវេន្តតាតា
 សម្តីដទៃទេ ហើយមិនទាំងទ្រង់ដទៃទេ ដើម្បីបែកខ្ចាត់ខ្ចាយ
 ខ្យល់ទេ ឬត្រូវតាតាសម្តីដទៃទេ ហើយមិនទាំងទ្រង់ដទៃ
 ខ្យល់ទេ ដើម្បីបែក ខ្ចាត់ខ្ចាយដទៃទេ ដូច្នោះ ជាអ្នកជ្រុះ
 ខ្ចាត់ខ្ចាយដែលបែកខ្ចាយ ឬទ្រង់មិនដែលដទៃខ្យល់
 ដែលជាទីនិយាយ ទោះសេចក្តីមេត្រៀនជាទីគ្រេកអរ ក្រេកអរក្នុង
 សេចក្តីប្រារព្ធត្រៀន ក្រោយក្នុងសេចក្តីប្រារព្ធត្រៀន មិយាយក
 វាង ដែលជាទីគ្រៀនដូច្នោះ ។ លេចមិស្សាវាង វៀ
 ស្រឡះ ចាកមិស្សាវាង វាង ដែលមិនមានទោស ទាំងអស់
 សេចក្តីសុខដល់គ្រូច្រៀន ជាតាតាស្រឡាញ់ ជាតាតាស្រឡាញ់
 ក្នុងទ្រង់ ជាសម្តីរបស់អ្នកគ្រូ ដែលជាទីគ្រេកអរដល់ដទៃទៀត ជា
 ទីពេញចិត្តដល់ដទៃទៀត ជាអ្នកមិយាយកវាងមានសភាពដូច្នោះ ។

១ ដែលជា ឆន្ទវេន្តតាតា គឺមិនមិយាយក្រុមហ៊ុនស្រុក ។ ចានសេចក្តីថា ជាអ្នកមិយាយក្រុមហ៊ុនស្រុក ។ អង្គថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួសចន្ទនាសតិ

សម្មប្បណាមំ បមាឃយ សម្មប្បណាថា មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ
 កាលវាទី ក្ខតវាទី អត្តវាទី ចន្ទវាទី វិជយវាទី ជំនា-
 លវាទី វាទី កាសិកា កាលេនេន សាមនេសំ មរិយន្តវ-
 តី(១) ។ សោ វិជិតាមក្ខតតាមសមាវម្ពា មជ្ជិវិរោតោ
 ហោតិ ។ ឯកវត្តិកា ហោតិ វត្តបរោតោ វិរោតោ វិគា-
 លោនេន ។ ចតុត្តិកវាទីកវិស្វកកស្សនា មជ្ជិវិរោតោ
 ហោតិ ។ មាលាតទ្ធិវិលេមនេនាវាលាមណ្ឌនវិគ្គសនដ្ឋានា
 មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ ។ ឧប្បាសយនមហាសយនា មជ្ជិវិរោតោ
 ហោតិ ។ ជាត្របរាជិតប្បដិក្ខហណា មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ ។
 អាមក្កចញ្ញប្បដិក្ខហណា មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ ។
 អាមកាម័សប្បដិក្ខហណា មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ ។

១ ១ ១. បរិយភ្នំតិ អន្តរវិហិត្តំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ជិមនិកាយ បួសចន្ទនាសតិ

លែបង់សម្មប្បណាមៈ វៀស្រឡះ ចាកសម្មប្បណាមៈ ជាអ្នកពោលខ្លា
 ពាក្យតាមកាលក្ខ ជាអ្នកពោលខ្លាពាក្យជិត ជាអ្នកពោលខ្លាអង្គ (ពោល
 ពាក្យអាស្រ័យប្រយោជន៍ ក្នុងបច្ចុប្បន្នខ័និបរលោក) ជាអ្នកពោលខ្លាចរិ
 (ពោលពាក្យអាស្រ័យលោកុក្ខនេមិ) ជាអ្នកពោល ខ្លាវិទីយ (ពោល
 ពាក្យអាស្រ័យសំរាប់វិទីយ និងបច្ចាវិទីយ) ពោលខ្លាពាក្យក្នុងសំខុក
 ក្នុងចាត្រវិយ ជាពាក្យប្រកបដោយសេចក្តីកាត់ តាមកាល ជាពាក្យមាន
 កំណត់ ។ តិច្ចុនាវេវៀស្រឡះចាកភិយោធិ្និលដ្ឋាន់ខ្លាតំដកាវនិជក្ខតាម ។
 ចេត្តចរិតោតខ្លាត្រៃត ១ ពោល វៀស្រឡះ ចាកការបរិភោគក្នុងក្រិ
 វៀស្រឡះ ចាកការបរិភោគក្នុងកាលទុស ។ វៀស្រឡះ ចាកភិយោ
 កំច្រៀតប្រតិខ័និមើល ខ្លាវិល្យខិវេនជាសង្រ្គាមសំគុសលធម៌ ។ វៀ
 ស្រឡះចាកភិយោច្រៀតខ័និប្រដាប់ កាត់ភែតិ ភ្និតភ្នាតិកថាយដោយ
 ផ្តាតប្រតិខ័និច្រៀតិក្ខុប្បដិក្ខិច្រៀតិលាវចេតិ ។ វៀស្រឡះចាកចិវេក
 ខិអន្តិយអ័ន្តសំខ័និចិវេកវិអន្តិយអ័ប្រេសិ ។ វៀស្រឡះ ចាកភិយោ
 ទទួលកាន់យកខ្លាវាសនិចិច្រាតំ ។ វៀស្រឡះចាកភិយោទទួលកាន់យក
 ខ្លាស្រ្រសំ ។ វៀស្រឡះ ចាកភិយោទទួលកាន់យកខ្លាសាច់ដៅ ។

ឧបទ្ទវគ្គស្ស ព្រហ្មហត្ថិចគោមមនុស្សេ សិប្បាសាវីរិយមាចគ្គតា

កំភ្នំក្បមារិកា ឬដីក្តហណា មដិវិរតា ហោតិ ។ ធាសីធា-

សឬដីក្តហណា មដិវិរតា ហោតិ ។ អដេឡកឬដីក្ត-

ហណា មដិវិរតា ហោតិ ។ កុត្តដស្វករឬដីក្តហណា

មដិវិរតា ហោតិ ។ ពាតិកសស្សវឡវឬដីក្តហណា មដិវិ-

រស្សេ ហោតិ ។ ឧត្តវគ្គឬដីក្តហណា មដិវិរតា ហោតិ ។

មូតេយ្យឬដីក្តហណា មដិវិរតា ហោតិ ។

កាយវិក្កុយោ មដិវិរតា ហោតិ ។ កុលាក្ខដកស-

ក្ខដហាធិត្រា មដិវិរតា ហោតិ ។ ឧត្តវគ្គដនវក្ខ-

ននិកាតិសារិយោតា^(១) មដិវិរតា ហោតិ ។ ធម្មន-

១. ខ. វ. វ. ក្រដនវក្ខនិកាតិយោតា ។

ឧបទ្ទវគ្គ ព្រហ្មហត្ថិចគោមមនុស្សេ ភាវនាប្រាប្រដិដោយសិប្បាសាវីរិយោ

វៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលស្រ្តី^(១) និងកុហរិ ។ វៀស្រឡះចាក

កិរិយាទទួល ខ្ញុំប្រសិនបើខ្ញុំប្រស^(២) ។ វៀស្រឡះចាកកិរិយាទទួល

ខ្ញុំព្រំព័ន្ធចៀម ។ វៀស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំមាននិវេទ្រ្ត ។

វៀស្រឡះចាកកិរិយាទទួល ខ្ញុំដី គោ សេះ រោង្គាលនិងញី ។

វៀស្រឡះចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំស្រនិងចង្ការ ។ វៀស្រឡះចាកកិរិយា

ប្រកបខ្ញុំភូតក្នុង គឺដំបូងប្រកបក្សវល្លិក្តិដល់គ្រហស្ថ និងរោង្គាយ

គេបញ្ជូនក៏ដូច្នោះ រោង្គាយ ។ វៀស្រឡះចាកកិរិយាលក់ទិញផ្លាស់ប្តូរ

(របស់ផ្សេងៗ) ។ វៀស្រឡះចាកកិរិយាដោយជញ្ជីន បន្ទំដោយកាត់

មាស និងអំពីកាត់ដោយភ្លើងភ្លើង^(៣) ។ វៀស្រឡះចាកកិរិយា

ប្រកបខ្ញុំអំពីកាត់ដោយប្រដាប់ ដំបូងដោយទុបាយ និងបន្ទំដោយ

របស់ប្រម^(៤) ។ វៀស្រឡះចាកកិរិយាភាវនាដោយវិញ្ញាណនិងវិញ្ញាណដើម

១. ប្រវត្តិកិរិយា ដំបូងដោយស្រ្តីដែលមានប្តី ប្រវត្តិកិរិយាដោយស្រ្តីមិនមានប្តី ករណីទទួលបានប្តី បើជាស្រ្តី ឬស្រ្តីទាំងនោះទទួលបាន ។ ២. គ្រងវិសេសា វៀស្រឡះទទួលខ្ញុំប្រសព្វស្រឡះ គឺ ទទួលបានដំណោះ ដំបូងប្រសព្វស្រឡះស្រ្តី មិនទទួលបាន បើទទួលបានដំណោះទ្វីកប្បិយ- កាម. ឬចាកវិញ្ញាណនិងវិញ្ញាណនៃ ទើបចូរ ។ ធីត្រា ។ ៣. បើលទាយលក្ខណៈ ក្នុងប្រាសាទស្រ្តី ទំយងកាយ ។

នៃតន្ត្រីវិបាកមាសកាលោបសហសាការ បដិវិរោ
 ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយបរិហារិកោ
 ចីវរេន កុដ្ឋិបរិហារិកោ បិណ្ឌចារោន យេន យេនេវ^(១)
 បក្កមតិ សមាណេវ បក្កមតិ ។ សេយ្យជាមិ
 ធាម មត្តិ សកុលោ យេន យេនេវ ខេតិ សបត្ត-
 កាលេវ ខេតិ ឯវមេវ^(២) ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កា-
 យបរិហារិកោ ចីវរេន កុដ្ឋិបរិហារិកោ បិណ្ឌចារោន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាណេវ បក្កមតិ ។
 សោ វមិធា អរិយេន សីលត្តុទ្ធន សមញ្ញកោ
 អជ្ឈត្តំ អនេវជ្ឈត្តំ បដិសំវេនតិ ។ សោ ចក្កុចា
 រូរំ និស្សា ន និមិត្តត្តាហិ ហោតិ ធានុត្តរា-
 នត្តាហិ យត្វាដិករណមេធំ ចក្កុដ្ឋិយំ អសំវុតិ
 វិហារត្ថំ អភិជ្ឈាធាថនស្ស ចាបកា អកុសលា
 ចរា អច្ឆាស្សវេយ្យំ កស្ស សំវកយ បដិបដ្ឋតិ

១ ឧ. យេន ច ។ ២ ឧ. ឯវមេវ ។

សហ្មប់ ចាបំចន ធ្វើវិបាកនៃកុដ្ឋិ ច្រក់ក្នុងស្រុក ធិតំកំហែងយកច្រក្ស
 ភេ(១) ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរដែលជាគ្រឿងក្បួនកាយ
 ដោយបិណ្ឌចារដែលជាគ្រឿងក្បួនដៃ ដំណើរសេចក្តីទៅក្នុងទិស
 ណា ។ ភេតិកាន់យក (ខ្លះគ្រឿងបិណ្ឌ) ភេបំណ្តោះ ចៀសចេញទៅ
 (ក្នុងទិសនោះ) ។ ដូចជាសត្វស្តាប់ចំពោះក្នុងទិសណា ។ ក៏មានក្នុងម្លប់
 ស្រាវដេស្ត្រូបិណ្ឌោះ ចំពោះ ដូចក្នុងមិត្ត ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយ
 ចីវរដែលជាគ្រឿងក្បួនកាយ ដោយបិណ្ឌចារដែលជាគ្រឿងក្បួន
 ដៃ ដំណើរសេចក្តីទៅក្នុងទិសណា ។ ភេតិកាន់យក (ខ្លះគ្រឿងបិណ្ឌ)
 បំណ្តោះ ចៀសចេញទៅ ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្នុង
 ដីប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ វទ្ធសម្របសច្ច័សុខដែលមិនមានខាស ក្នុង
 សន្តានចិត្តក្នុងបាទ ។ ភិក្ខុនោះឃើញដោយចក្ខុហើយ មិនកាន់យក
 នូវទិដ្ឋិ មិនបាទកាន់យកនូវអនុត្តរញ្ញៈឡើយ អកុសលចរិយាមក
 តាំងឡាយ គឺភិក្ខុនិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គលដែលមិន
 សម្រួលនូវផ្ត្រិយកិច្ចណា ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសម្រួលនូវផ្ត្រិយ

១ មើលឧទាហរណ៍ៈ ព្រះព្រហ្មដាសសុត្ត ទំយនិកាយ ។

ឧបទ្ទេស្ស បុរាណនិកាយសុត្តន្ត សិទ្ធាសាមីសមាធិកា

រក្ខតិ ធន្ត្រិយំ ធន្ត្រិយេ សំវំ អាមជ្ជតិ ។
 សោភេន សន្តំ សុត្វា... យោនេន កន្តំ យាយិត្វា...
 ជីក្ខយេ រសំ សាយិត្វា... កាយេន យោឌ្ឋតំ ធុសំ-
 ក្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយេ ន ធិម្ពុត្តកាហិ ហោ-
 តិ ពាទុក្យញ្ញានក្ខាហិ យត្វាធិករណាមនំ មច្ឆិទ្ធិយំ
 រសំវតំ វិហារន្តំ រកិដ្ឋាវោមនស្សា ពាបនា អកុ-
 សលា ធម្មា អត្វាស្សារយ្យំ តស្ស សំវកយេ មដិមជ្ជតិ
 រក្ខតិ មច្ឆិទ្ធិយំ មច្ឆិទ្ធិយេ សំវំ អាមជ្ជតិ ។ សោ-
 ភិណ អរិយេន ឥទ្ធិយេសំវារេន សមញ្ញកតោ អដ្ឋង្គំ
 អន្យាសេកេសុទ្ធំ មដិសំវារេតិ ។ សោ អភិក្កន្តេ
 មដិក្កន្តេ សម្មជាទការី ហោតិ អាណោកិកេ វិលោ-
 កិកេ សម្មជាទការី ហោតិ សម្មញ្ញិកេ ចសារិកេ
 សម្មជាទការី ហោតិ សម្ម្រិមមត្តដិវារោណេ សម្ម-
 ជាទការី ហោតិ អសិកេ មិកេ ខាយិកេ សាយិកេ
 សម្មជាទការី ហោតិ ឧត្តារម្យស្សារកាម្ម សម្មជាទ-
 ការី ហោតិ កតេ មិកេ ធិសិទ្ធតេ សុត្តេ ជាតិកេ
 កាសិកេ តុណ្ណិកាវេ សម្មជាទការី ហោតិ ។

ឧបទ្ទេស្ស បុរាណនិកាយសុត្តន្ត ភាគទានប្រាមប្រទានិយសិក្ខានិសាដិ

ភិច្ឆុតោ រក្ខត្វាវុវុទ្ធិយេភិច្ឆុតុ ផលំទូរសេចក្តីសង្កម កុដិវុទ្ធិយ
 ភិច្ឆុតុ ។ ទូសំឡេងិកាយក្រាចៀក... កុក្កិទ្ធិយេច្ឆុតុ... ទទួល
 រសេដោយកល្យាណ... ភាសំក្រូត្រិវុទ្ធិយេកាយ... ដីនិច្ឆារម្មណំ
 ដោយចិត្ត មិនបានកាន់យកទូរចិត្ត មិនកាន់យកទូរអនុត្តរត្ថម្ភ រឿយ
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដឹកជញ្ជូនដឹកទៅទស្ស ធម្មិយោបកាម
 ទូរកុសលវិសេដិមិនបានសង្កម ទូរវុទ្ធិយេភិច្ឆុតុ កុក្កិទ្ធិយេភិច្ឆុតុ
 ដើម្បីសង្កមទូរវុទ្ធិយេភិច្ឆុតុ រក្ខត្វាវុវុទ្ធិយេភិច្ឆុតុ ផលំទូរសេ-
 ចក្តីសង្កមកុដិវុទ្ធិយេភិច្ឆុតុ ។ កិក្កុនារេច្រកមដោយវុទ្ធិយេសំវារេវិប្រ-
 សោរោមហិយ រិច្ឆេទទូលចំការ ទូរសុទ្ធិវិសេដិមិនបានដោយកិលាស
 កុដិសន្តានចិត្ត ។ កាលកិក្កុនារេយោនាទៅមុខនឹងនិមាទវយក្រាយ កិ-
 មាទសេចក្តីដីទិទ្ធិ កាលក្រាវុកមិលចៅមុខនឹងក្រាវុកមិលចៅវិល
 រេវុទ្ធិ ។ កិមាទសេចក្តីដីទិទ្ធិ កាលអង្គក្រាវុកមិលចៅមុខនឹងនិមាទវយ កិមាទ
 សេចក្តីដីទិទ្ធិ កាលក្រាវុកមិលចៅមុខនឹងក្រាវុកមិលចៅវិល កិមាទសេចក្តីដី
 ទិទ្ធិ កាលបរិភោគ ដឹក ចំភាស៊ី ជញ្ជូនជញ្ជូប កិមាទសេចក្តីដីទិទ្ធិ
 កាលបរិភោគនូវទិទ្ធិ រិច្ឆេទទូល កិមាទសេចក្តីដីទិទ្ធិ កាលដើរ ឈរ
 អង្គុយ ដេកលក់ ក្រាវុកវ្វីនិ មិយាយ ទៅស្រៀម កិមាទសេចក្តីដីទិទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណសង្ខេប

[៧២] សោ ភមិទា ច អវិយេន សីលក្កាទ្ធច
 សមញ្ញកតោ ភមិទា ច អវិយេន ឥន្ទ្រិយសំវារេន
 សមញ្ញកតោ ភមិទា ច អវិយេន សតិសម្មជញ្ញាន
 សមញ្ញកតោ វិវិក្កំ សេនាសងំ កជតិ អរញ្ញំ រុក្ខម្រលំ
 បត្តតំ កត្តំ កំវិគុយំ សុសាងំ វេទបត្តំ អន្តោកាសំ
 មណលមុត្តំ ។ សោ បញ្ញាកត្តំ មិណ្ឌោតតប្បដិក្កេន្តា
 ងំសំនតំ បល្លង្កំ អាគុដិក្ខា ទុដ្ឋំ កាយំ មណិទាយ
 បរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋេយត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ
 មហាយ វិតតាភិវជ្ឈន មេតសា វិហរតិ អភិជ្ឈាយ
 ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។ ព្យាបាទមនោសំ មហាយ
 អព្យាបទ្ធមិន្តា វិហរតិ សត្វប្បណក្ខតយំតានុកាម្យ
 ព្យាបាទមនោសា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។ ដីទមិដ្ឋំ
 មហាយ វិតតដីទមិដ្ឋា វិហរតិ អាណេតសញ្ញិ
 សតោ សម្មជាទោ ដីទមិដ្ឋា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។
 ឧទ្ធចក្កក្កុដ្ឋំ មហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ
 វមសន្តមិន្តា ឧទ្ធចក្កក្កុដ្ឋា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសង្ខេប

[៧២]. ភិក្ខុនារប្រកចដោយសីលក្កន្ធដ៏ប្រសើរនេះឯង ប្រកច
 ដោយឥន្ទ្រិយសំវារេនដ៏ប្រសើរនេះឯង ប្រកចដោយសតិសម្មជញ្ញាដ៏ប្រ-
 សើរនេះឯង កែងសេតន្តវិសេនាសង្ខេប គឺព្រៃ ម្លប់លើ ក្នុ
 ជ្រោះក្នុ ភ្នំក្នុ ព្រៃស្មោះ ព្រៃឆ្ងាយ ទំលេ ចំតំចំបើង ។ ភិក្ខុ
 នារប្រកចបំបែកកំចិត្តទុកវិញ ក្នុងវេលាគ្រាយកត្ត ក៏អង្គុយកែវិញ
 កម្រងកាយត្រង់ តាំងស្មារតីឲ្យមានបុរេន្តរៈ (ទៅកេតប្បដ្ឋាន) ។ ភិក្ខុ
 នារបរិមេន្តវិញក្នុងវេលា មានចិត្តប្រាសចាកអភិដ្ឋា ដ៏ប្រចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកកតិដ្ឋា ។ លេចន្តវិញទុកចំនីសេចក្តីប្រឡូស្ត មានចិត្តបិទ
 ព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រាសព្វសត្វដោយប្រយោជន៍ ដ៏ប្រចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកព្យាបាទចំនីសេចក្តីប្រឡូស្ត ។ លេចន្តវិញដីទមិដ្ឋៈ (សេចក្តីដីដុយ
 ទិនៈតិកន៍) មានចិត្តប្រាសចាកដីទមិដ្ឋៈ មានសេចក្តីសញ្ចាល់នូវភិក្ខុ
 សតិចិន្តសម្មជញ្ញា ដ៏ប្រចិត្តឲ្យស្អាតចាកដីទមិដ្ឋៈ ។ លេចន្តវិញឧទ្ធច-
 កក្កុដ្ឋៈ (សេចក្តីកេរមោយចិត្តចិន្តសេចក្តីក្រហាយ) មានចិត្តបិទកេ-
 រមោ មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ព្រំព័ទ្ធដ៏ ដ៏ប្រចិត្តឲ្យស្អាតចាកឧទ្ធចកក្កុដ្ឋៈ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស គុលចណ្ណសក

វេទំ វុទ្ធកិ ព្រាហ្មណ តថាគតបដំ វេទិមំ តថាគត-
ចំសេវិតំ វេទិមំ តថាគតារក្ខិតំ វេទិមំ ។ នាគ្រា តាវ
អវិយស្សាវកោ ធិដ្ឋំ កច្ឆតិ សង្កាសម្ពុត្តោ
កកវំ ស្វាត្តារាតា កកវំតា នាម្មា សុប្បដិបន្នោ
កកវំតា សាវតសឝ្នោតិ ។

(៧៤) សោ វេវិ សមាហិតេ ចំត្ថ ចវិសុទ្ធ
ចរិយានានេ មនស្តំណា វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខត
កម្មចំយេ វេតេ អាណេញប្បត្តេ ចុះត្វចិវិសាទុស្ស-
តំត្នាណាយ ចំត្ថំ អភិចិខ្មាមេតិ ។ សោ(១) អនេកវិហិតំ
មុទ្វេចិវិសំ អទុស្សតិ លេយ្យដំ ឯតម្បំ ជាតិ
ទ្វេមំ ជាតិយោ ។ មេ ។ វេទំ សាតារិ សទុទ្ទេសំ
អនេកវិហិតំ មុទ្វេចិវិសំ អទុស្សតិ ។ វេទម្បិ
វុទ្ធកិ ព្រាហ្មណ តថាគតបដំ វេទិមំ តថាគតចំសេវិតំ
វេទិមំ តថាគតារក្ខិតំ វេទិមំ ។ នាគ្រា តាវ

១ ឧ. ៣៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ គុលចណ្ណសក

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងតថាគតហៅថា ស្នាមជើងរបស់ព្រះគតាភក្ខុច្ឆេទ្ធ
ថាជាវិគ្រជ្ជីយរបស់ព្រះគតាភក្ខុច្ឆេទ្ធ ថាជាស្នាមចាក់ដោយក្នុករបស់
ព្រះគតាភក្ខុច្ឆេទ្ធ ។ មិនចាំបាច់ប្តូរឡើយ ព្រះអរិយស្សាវកែតែង
ចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាសង្ខារម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រ
ភាគ ទ្រង់ក្រាស់ស្រែងច្រវែកហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ
រលាកប្រតិចក្កិច្រវែកហើយ ។

(៧៥) កាលបើចិត្តនាំនឹងប្តូរចំលីសុទ្ធផ្លូវដំ មិនមានកិលេស
ព្រាសចាតសេចក្តីស្រីស្រី ជាចិត្តទំនប់មកដល់កម្ម ជាចិត្តដឹងដឹង
មិនញាប់ញ័រទៅនាមការម្នាក់យ៉ាងនេះហើយ កិច្ចនោះបង្កើនចិត្តទៅ
ដើម្បីចុក្រវិកសាទុស្សតិក្ខណៈ ។ កិច្ចនោះកំរិតកម្មបុរាណិកសជាច្រើន
ប្រការ គឺ លើកទាប ១ ជាតិទូរ ២ ជាតិទូរ ។ មេ ។ កិច្ចនោះលើកទាប
ខ្លីចុក្រវិកសាទុស្សតិជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងកាលៈ ព្រមទាំងទទ្ទេស
យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងតថាគតហៅថា ស្នាមជើង
នៃព្រះគតាភក្ខុច្ឆេទ្ធ ថាជាវិគ្រជ្ជីយរបស់ព្រះគតាភក្ខុច្ឆេទ្ធ ថាជា
ស្នាមចាក់ដោយក្នុករបស់ព្រះគតាភក្ខុច្ឆេទ្ធ ។ មិនចាំបាច់ប្តូរឡើយ

ឧបសម្ព័ន្ធសុទ្ធិ ពុទ្ធសាស្ត្របិដកបទដ្ឋកថា ពុទ្ធសាស្ត្របិដក

អរិយស្សវកោ ចំដុំ កង្កតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា
ស្វាគ្គាតោ កកវតោ ធម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ កកវតោ
សាវកសង្ឃោតិ ។

[៧៩] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធោ
បរិយាយានាត ឧបសម្ព័ន្ធលោ វិកត្តបក្កិលេសោ មុនុក្កាត
កម្មចិយេ បិទេ អាណេញម្យត្តេ សត្តានំ ពុទ្ធសាស្ត្រ
កត្តាលាយ ចិត្តំ អភិធិត្តាម្មតិ ។ សោ និទ្ធរាជ
ធម្មតា វិសុទ្ធន អភិក្កន្ធមាទុសាកេន ។ មេ ។
យថាកម្មបរិក សត្តេ បជាទាតិ ។ ឥធម្មំ វុច្ចតិ
ប្រាញណ តថាកតបដំ ឥតិបំ តថាកតិសិវិតំ ឥតិបំ
តថាកតាវាភ្នំតំ ឥតិបំ ។ ធម្មតំ កាវ អរិយស្សវកោ
ចំដុំ កង្កតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា ស្វាគ្គាតោ កកវតោ
ធម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ កកវតោ សាវកសង្ឃោតិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធសុទ្ធិ ពុទ្ធសាស្ត្របិដកបទដ្ឋកថា ពុទ្ធសាស្ត្របិដក

ប្រាអរិយស្សវកំ កំណិច្ចលចិត្តំ ប្រាមោឃប្រាភាត ជាប្រាសម្មាសម្ពុទ្ធ
ប្រាធម្មិប្រាមោឃប្រាភាត ទ្រង់គ្រាស់សម្ពុទ្ធិប្រវត្តិហើយ ប្រាសង្ឃ
សាវកនៃប្រាមោឃប្រាភាត លោកប្រតិបត្តិប្រវត្តិហើយ ។

[៧៩] កាលបើចិត្តតាំងត្រូវបំប្លែងបរិសុទ្ធជ្រង មិនមានកិលេស
ប្រាសបាតសេចក្តីស្រេច ជាចិត្តទន់សមគួរដល់ធម្ម ជាចិត្តនឹងនឹង
នឹងប្រាប័ន្ធិបរិកាមតាម្បាល យ៉ាងនេះហើយ កិត្តុទានកិលេសចិត្តទៅ
ដើម្បីកុំឲ្យមានកិលេសក្នុងចិត្ត ។ កិត្តុទានមានចក្ខុវិស័យ
ដំបូង ក្នុងចក្ខុវិស័យនៃសុខសុភមង្គល ។ មេ ។ នឹងច្បាស់នូវសព្វ
ព័ន្ធក្នុង ដែលមានលក្ខណៈទាំងនេះ ។ ឬសព្វហ្មណ៍
នេះនឹង កថាគរោចិត្ត ស្ថាបនាដ៏ល្អប្រសើរជាតម្លៃច្រើន ថាជាចិ
ត្រដុសបេសប្រាតជាតម្លៃច្រើន ថាជាស្ថាបនាដ៏ល្អ បេសប្រា
តជាតម្លៃច្រើន ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះទៀត ប្រាអរិយស្សវកំ កំណិច្ចលចិត្ត
ំ ប្រាមោឃប្រាភាត ជាប្រាសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រាធម្មិប្រាមោឃប្រាភាត
ទ្រង់គ្រាស់សម្ពុទ្ធិប្រវត្តិហើយ ប្រាសង្ឃសាវក នៃប្រាមោឃប្រាភាត
លោកប្រតិបត្តិប្រវត្តិហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្ណាល័យ

[៧៦] សោ ឯវំ សមាហិតេ ជិន្តេ បរិសុទ្ធេ បរិ-
 យោនាតេ អនន្តរណ្ណំ វិកត្តបក្កិលសេ បុទុក្ខតេ កម្ម-
 ជំយេ បិតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ អាសវិនំ ទយញ្ញាលាយ
 ចិត្តំ អភិធិត្តាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខត្តំ យថាក្ខតំ
 បដាបាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ
 អយំ ទុក្ខត្តំ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ
 ទុក្ខត្តំ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខត្តំ យថាក្ខតំ
 បដាបាតិ ។ ឥមេ អាសវិនិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ
 រាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ
 រាសវិនិរោចោតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ
 អាសវិនិរោចោតិ បដិបតាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ ។
 ឥទម្បំ វុទ្ធតិ ព្រាហ្មណ គដាគតបទំ ឥតិបិ
 គដាគតិសវិតំ ឥតិបិ គដាគតាញ្ចំ ឥតិបិ ។
 ទេវ្រា តាវ អរិយស្សវរោតា ទិដ្ឋន្តៈតា ហោតិ ។
 អបិច ទោ ទិដ្ឋំ កត្តតិ សម្មាសម្មាញ្ចា កតា
 ស្វាត្តាតា កតាតា ទន្មោ សុប្បដិបន្នោ កតាតោ
 សាវកសាស្ស្រាតិ ។ កស្ស ឯវំ ជាទតោ ឯវំ បស្សតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្ណាល័យ

[៧៦] កាលបើចិត្តកំផ្លាច់ខ្លួន ហិសុទ្ធផ្លូវផ្លំ មិនមានកិលេស
 ព្រាសយកសេចក្តីសៅហ្មង ដាច់ខ្លួនសបក្ខុផលកាវណ្ណ ជាចិត្តនឹង
 នឹង មិនញាប់ញ័រកាវណ្ណយោជិទេហើយ កុំកុំទារកិបង្កើតចិត្ត
 ទៅដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ។ កុំកុំទារកិដឹងតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ
 ដឹងតាមពិតថា នេះជាហេតុផ្សំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាសេចក្តី
 រលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទ្យប្រាមផលនូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ។
 ដឹងតាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាហេតុផ្សំឱ្យកើត
 អាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់នៃអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា
 នេះជាបដិបទ្យប្រាមផលនូវសេចក្តីរលត់នៃអាសវៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 នេះឯងក៏ជាគតហៅថា ស្នាមទើបរស់ព្រះរាជាភក្ខុច្ឆន្ទះ ជាជាទី
 ក្រអូបរបស់ព្រះរាជាភក្ខុច្ឆន្ទះ ជាជាស្នាមពាក់ដោយក្បួន របស់ព្រះ
 រាជាភក្ខុច្ឆន្ទះ ។ ព្រះអរិយស្សវរោតាមិនត្រឹមតែចូលចិត្តដោយហេតុ
 មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះអរិយស្សវរោតាមិនចូលចិត្តថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់សម្តែងប្រាំពេហើយ ព្រះសម្បូរសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោក
 ប្រតិបត្តិប្រាំពេហើយ ។ កាលកុំកុំទារកិយោជិទេហើយ មើញយ៉ាងនេះហើយ

១៧១

ឧប្បន្តស្ស បូជ្ឈហន្តិបកោបេសុត្តេ អាសវិច្ឆយញ្ញាណំ

កាមាសវាមិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ កវាសវាមិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ

អវិជ្ជាសវាមិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ

ហោតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ប្រាហ្មចរិយំ កកតំ

កាវណីយំ ទាមវំ វត្តត្តាយាតិ បដាជាតិ ។ ឥទ្ធម្បិ

វុត្តតិ ប្រាហ្មណ តដាតតបទំ វតិមិ តដាតតទិសេវិតំ

វតិមិ តដាតតារញ្ជិតំ វតិមិ ។ ដុត្តាវតា ទោ

ប្រាហ្មណ អវិយស្សាវតោ ទិដ្ឋផ្តតោ ហោតិ សម្មា

សម្មាសោ កកវា ស្វាត្តារតោ កកវតិ ទន្មោ សុម្បដិមន្តោ

កកវតោ សាវកាសដ្ឋោតំ ។ ដុត្តាវតា ទោ ប្រាហ្មណ

ហត្ថិមនោបមោ វិត្តារេន បរិម្ពរោ ហោតិ ។

ឈេវុត្ត បូជ្ឈហន្តិបកោបេសុត្តេ អាសវិច្ឆយញ្ញាណំ

ចិត្តកំផុតស្រឡះចោកកាមាសវាៈ (គ្រឿងគ្រាំគីកាម) ផង ចិត្តកំផុតស្រឡះ

ចោកកវាសវាៈ (គ្រឿងគ្រាំគីកាត) ផង ចិត្តកំផុតស្រឡះចោកកវិជ្ជាសវាៈ

(គ្រឿងគ្រាំគីកវិជ្ជា) ផង កាលបើចិត្តកំផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងគឺកើត

ឡើងថា ចិត្តកំផុតស្រឡះហើយ កំចុះទារកដឹងច្បាស់ថា កំលើកអស់

ហើយ មន្តព្រេងចារក្នុងអញ្ច ទានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡស-

កិច្ច វាគ្មអញ្ចក៏ទានធ្វើស្រឡះហើយ កាលយកចូលទៅប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

សោឡសកិច្ចខេរ្យក្រ ទិវមាខេរ្យយ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ទេវឯង

គង់គន្លោយថា ស្នូមជើងរបស់ព្រះគង់គង់ដូច្នោះទូរថា ជាចិត្តកំផុត

របស់ព្រះគង់គង់ដូច្នោះទូរថា ជាស្នូមចាក់ដោយក្នុងរបស់ព្រះគង់គង់

ដូច្នោះទូរ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ព្រះវិយស្សាវតំ តែងចូលចិត្តដោយ

ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះថា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

ព្រះទេវព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃ

សាវត្ថីខ្មែរព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្ចាស់

ប្រាហ្មណ៍ ធម៌វិជ្ជាមានទុរមា ដូចស្នូមជើងដំរី ពេញបំប្លែងដោយ

កិស្តោ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលចក្កសារ

[៧៧] ឯវំ វុត្តុ ជាណុស្សោណំ ត្រាហ្មណោ ក-
 ក្កំ ឯកទេវោ មកិក្កុត្តំ រោ តោតម មកិក្កុត្តំ រោ
 រោតម សេយ្យថាមំ រោ តោតម ចិក្កុត្តិកំ វា
 ឧត្តរោយ្យ មដិច្ឆុត្តំ វា វិរាយ្យ មុឡ្ហស្ស មកំ អា-
 ចិក្កេយ្យ មទុកាវា វា តេសម្បដ្ឋោតំ ជាយេយ្យ ចក្ក-
 មដ្ឋោ រូណំ ឧត្តុត្តិកំ ឯវំ មេវំ រោតោ តោតមេធន
 អនេកមរិយាយេន ធម្មោ បកាសិរោ ឯសាហំ កក-
 វុត្តំ តោតមំ សរណំ កញ្ជាមិ ចម្មត្វ កិក្កុសង្ការ្យ ឧ-
 បាសកំ មំ កវំ តោតោ ជាវេតុ មជ្ឈកក្កេ ចាណុ-
 យេតំ សរណាត្តុត្តិកំ ។

បូជ្ឈហត្ថិវកោមមុត្តំ សរុតំ ចិក្កុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលចក្កសារ

[៧៧] កាលព្រះមហាឧទ្ទិសោក ព្រះគ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ដំណុះសរណិត្រាហ្មណំ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមហាឧទ្ទិសោកដូច្នោះ
 បដិក្រព្រះភាគមនីចម្រើន ពីព្រះណាស់ បដិក្រព្រះភាគមនីចម្រើន ពីព្រះ
 ណាស់ បដិក្រព្រះភាគមនីចម្រើន មេតិវេលាព្រះអង្គសម្តែងហើយដោយ
 គន្លេកបរិយាយយ៉ាងនេះ គួរតែដូចជា គេថ្កូវបេសវែជលក្តាប់ ឬចឹក
 ចង្កៀងបេសវែជលក្តាប់ កុំខានដូចជាគេប្រាប់ដល់អ្នកវាច្ឆិក្តិស កុំ
 ខានសោត ដូចជាគេប្រាសប្រវឹបក្នុងវិទីនីតដោយគិតថា បុរសអ្នកមាន
 ចក្ក តែនឹងឃើញឆ្ងល់ចំពោះឧបាយពុទ្ធ ឬព្រះអង្គខាន សូមដល់ឧទ្ទិស
 តោតមនីចម្រើន ព្រះធម៌ជនី ព្រះភិក្កុសង្ការ្យ ជាវិទីនីចម្រើន សូម
 ព្រះភាគមនីចម្រើន គ្រាប់ធម្មវិប្បវាទ ជាវិទីនីចម្រើន ដល់សរណាតមនី
 យេតំ យេតិវេត ចាប់ដើមកំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

ចប់ បូជ្ឈហត្ថិវកោមមុត្តុ ទី ៧ ។

អង្គមី មហាបាតិបទោបមស្សត្ថំ

[៧៨] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ គតវា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវារេ អនាថមិណ្ណិកស្ស អាណ-
 មេ ។ គក្រ ទោ អាយស្មា សាវិមុត្តោ កិក្ខុ អា-
 មន្តេសិ អាវុសោ កិក្ខុភេតិ ។ អាវុសោតិ ទោ ភេ-
 កិក្ខុ អាយស្មតោ សាវិមុត្តស្ស បច្ឆាស្សាស្សំ ។ អា-
 យស្មា សាវិមុត្តោ ឯតទរោច សេយ្យថាមិ អាវុសា-
 យានិ កានិធំ ធម្មណិធំ(១) ចាលាចំ បទជាតានិ
 សក្កានិ កានិ ហត្ថិបទេ សមោទានំ កច្ឆន្តិ ហត្ថិបទំ
 ភេសំ អក្កមក្កាយតិ យានិធំ មហន្តត្ថេ ឯវចេវ
 ទោ អាវុសា យ កោចិ គុសលា ចម្មា សទ្ធវេ ភេ-
 ចត្ថសុ អវិយសាទ្ធវសុ សន្តិហំ កច្ឆន្តិ គតមេសុ
 ចត្ថសុ ធុក្ខេ អវិយសាទ្ធវ ធុក្ខុសមុទយេ អវិយសាទ្ធវ
 ធុក្ខុនិរោធ អវិយសាទ្ធវ ធុក្ខុនិរោធតាមិធំយា បដិប-
 ទាយេ អវិយសាទ្ធវ ។

១ ១. ម. ធុក្ខុនិរោធំ ។

មហាបាតិបទោបមស្សត្ថំ ទី ៨

[៧៩] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រា-
 តាគ ប្រជុំគន្លឹះខ្ញុំក្នុងនគរនាវាម របស់អនាថមិណ្ណិកសម្តី ទៀបក្រុង
 សាវត្ថិ ។ សម័យនោះនឹង ព្រះសាវិមុត្តមានអាយុ យៅកិក្ខុទាំង-
 ឡាយមកដល់ ខ្លួនកិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុអ្វី ។ កិក្ខុទាំងអប្សរលាទោ
 បានខ្លួនស្តាប់ដល់ពេល នៃព្រះសាវិមុត្តមានអាយុថា បរិក្រាលាកមាន
 អាយុ ។ ព្រះសាវិមុត្តមានអាយុ មានវេរកំពុងចុះចុះថា នៃក្នុងកំ-
 ឡាយមានអាយុ ស្តាប់ដឹងកំពុងឡាយណាមួយ របស់ខ្លួនសក្កវិជលទៅ
 លើវត្ថុដែលដឹង ស្តាប់ដឹងកំពុងអស់នោះ តែងប្រជុំខ្លួនក្នុងស្នាមដឹងដំរី
 ស្នាមដឹងដំរី ព្រាគជញ្ជីរសសក់ស្នាមដឹង នៃសក្កវិជលអប្សរនោះ
 ព្រោះស្នាមដឹងដំរីនោះ ជាស្នាមដឹងដំរី ដូចម្តេចបំពេញ ម្ចាស់អ្នកទាំង-
 ឡាយមានអាយុ កុសលទិទាំងឡាយណាមួយ កុសលទិទាំង-
 អស់នោះ តែងសម្រើរខ្លួនក្នុងអវិយសក្កវិជល ៤ ដូច្នោះនឹង អវិយសក្ក
 ទាំង ៤ ក៏ដូចម្តេចខ្លះ គឺ ខ្លួនអវិយសក្ក ១ ខ្លួនសមុទយអវិយសក្ក ១
 ខ្លួននិរោធអវិយសក្ក ១ ខ្លួននិរោធតាមិធំមហាវិយសក្ក ១ ។

សុត្តនិបិទ ចម្លីចនិកាយ បុលាប្បន្តសាវ័

[៧៧] កកមេត្តាវុសោ ធុត្តំ អរិយសត្វំ ជាតិមិ
 ធុត្តា ជនមិ ធុត្តា មរណំ^(១) ធុត្តំ សោកមរណេវធុត្ត-
 រោមនស្សតាយាសាមិ ធុត្តា យេវ្យង្គំ ឧ លកតិ កម្មំ
 ធុត្តំ សន្តិក្កេន បញ្ចតាននត្តន្តា^(២) ធុត្តា ។ កកមេ
 តាវុសោ បញ្ចតាននត្តន្តា សេយ្យេនំ ប្រដតាន-
 នត្តន្តោ វេទនតាននត្តន្តោ សញ្ញតាននត្តន្តោ សន្តិ-
 ក្កតាននត្តន្តោ វិញ្ញាណតាននត្តន្តោ ។ កកមេ
 តាវុសោ ប្រដតាននត្តន្តោ ចក្កាវ ឆ មហាក្កតានំ
 ចក្កង្គំ ឆ មហាក្កតានំ ឧតានព្រំ^(៣) ។ កកមេ
 តាវុសោ ចក្ការេ មហាក្កតា មថវីតតុ អាតោតតុ
 តេវេតតតុ វិយោតតតុ ។

[៧៨] កកមេ តាវុសោ មថវីតតុ ។ មថវី-
 តតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា តាហិវ ។ ក-
 កមេ តាវុសោ អជ្ឈត្តិកា មថវីតតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ

១ ខ. មរណញ្ចិ ។ ២ ឆ. បញ្ចតាននត្តន្តិ ។ ៣ ខ. ម. ចេតនញ្ចិ ។

សុត្តនិបិទ ចម្លីចនិកាយ បុលាប្បន្តសាវ័

[៧៩] ខ្នលម្ពគតំនិទ្ធាយ ធានោយុ ទុក្ខអាយសច្ច កើដូចម្តូច
 ខ្លះ ជាតិសេចក្តីកើតជាទុក្ខ ខ ជនសីសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាទុក្ខ ខ មរណៈ
 សីសេចក្តីស្លាប់ជាទុក្ខ ខ សោកៈសីសេចក្តីវិនិស្វ័តជាទុក្ខ ខ បរិវេទិ
 សេចក្តីឡើងខ្សោយជាទុក្ខ ខ ទុក្ខៈសីសេចក្តីលំបាកតាយជាទុក្ខ ខ ភោម-
 នស្សៈសីសេចក្តីគាត់អនិច្ចតជាទុក្ខ ខ ឧបាយាសៈសីសេចក្តីគានភិវិច្ឆក្កា
 ទុក្ខ ខ បុគ្គលប្រាជ្ញាវិជ្ជាវេសំណមិទុក្ខ មរណៈ មរណៈ មរណៈ មរណៈ
 ជាយៈសេចក្តីបំប្រែញ ឧបាទានទុក្ខតំនិ ៧ ពាន់ជាទុក្ខ ខ ។ ខ្នល
 ម្ពគតំនិទ្ធាយធានោយុ ឧបាទានទុក្ខតំនិទ្ធាយ ៧ កើដូចម្តូចខ្លះ គី
 ប្រពាត់ជាឧបាទានទុក្ខ ខ វេទនាពាន់ជាឧបាទានទុក្ខ ខ សញ្ញាពាន់ជា
 ឧបាទានទុក្ខ ខ សន្តិពាន់ជាឧបាទានទុក្ខ ខ វិញ្ញាណពាន់ជាឧបាទា-
 នទុក្ខ ខ ម្ពលម្ពគតំនិទ្ធាយ ធានោយុ ប្រពាត់ជាឧបាទានទុក្ខ ដូចម្តូច
 ខ្លះ គីក្នុងមហាក្កតា ២ និងឧបាយាស គីប្រវេសកស្រីយនិមិមហាក្ក-
 តាពាន់ ២ ។ ខ្នលម្ពគតំនិទ្ធាយធានោយុ មហាក្កតាពាន់ ២ ដូច
 ម្តេចខ្លះ គីមថវីតតុ ខ កាវុតតតុ ខ តេវេតតតុ ខ វិយោតតតុ ខ ។

[៨០] ខ្នលម្ពគតំនិទ្ធាយ ធានោយុ មថវីតតុ កើដូចម្តូច ។
 គីមថវីតតុ ខ មថវីតតុ ខ មរណៈ មរណៈ មរណៈ មរណៈ ។ ខ្នលម្ពគតំ-
 និទ្ធាយធានោយុ មថវីតតុ ខ កើដូចម្តូច ។ ពាក្យណា ជា ខាង

ចេត្តវិញ្ញាណប្រាសាទសុទ្ធ បរិវាទ

បច្ចុប្បន្ន កក្កុល ទរិកតំ ឧទានិច្ចំ សេយ្យបិណ្ឌ
 កេសា លោហា ឧទា ឧត្តា តៈធា មំសំ ឆ្មារ
 អដ្ឋិ អដ្ឋិមញ្ញំ វត្តំ ធានយំ យកានំ កិរិលាមកំ
 ចិហកំ បច្ឆាសំ អន្តំ អន្តកុលំ ឧទរិយំ ករិសំ
 យំ វ បណ្ណាម្បិ កិញ្ចំ អដ្ឋត្ថំ បច្ចុប្បន្នំ កក្កុលំ
 ទរិកតំ ឧទានិច្ចំ អយំ វុទ្ធការុសោ អដ្ឋត្ថិកា ប-
 ធីវិទានុ ។ យោ ចេវ ចោ បទ អដ្ឋត្ថិកា បធីវិទានុ
 យោ ច កាហិវ បធីវិទានុ បធីវិទានុវេសោ វ តំ
 ទេតំ បម រោសោហមស្មិ ឧ មេសោ អត្តានិ វ-
 រមេតំ យតិកុតំ សធម្មញ្ញាយ ឧដ្ឋត្ថំ ។ ឯវមេតំ
 យតិកុតំ សធម្មញ្ញាយ តិស្វា បធីវិទានុយោ
 តិច្ឆិទ្ធតំ បធីវិទានុយោ ចិត្តំ វិវរោតិ ។ ហោតិ ។ ចា
 រោ កាវុសោ សមយោ យំ កាហិវ អាចោទានុ
 បក្កម្បតិ អន្តរាតា តស្មិ សមយោ កាហិវ ប-
 ធីវិទានុ ហោតិ ។ តស្ស ហិ ធាម កាវុ-
 សោ កាហិវយ បធីវិទានុយោ កាវ បហស្មិកាយ

ចេត្តវិញ្ញាណប្រាសាទសុទ្ធ បរិវាទ

ក្នុងអាស្រ័យទាំងខ្លួន ជាបេសវីនី ជាបេសវីប្រោគប្រោគ ដែលវិញ្ញាណ
 ចូលទៅកាន់យក គឺសក់ភាំងខ្យាយ រោមតាំងខ្យាយ ច្រចកតាំងខ្យាយ
 ធ្មេញតាំងខ្យាយ ស្បែក រោម សរសៃតាំងខ្យាយ ផ្កិតភាំងខ្យាយ
 ខ្លួនក្នុងផ្ទៃ ភព បេះដូង ថ្លើម វា ច្រពះ សួត រោមព្រឺងធំ រោម
 ព្រឺងតូច អាចារ្យ អាចារ្យោសំ ឬក៏ធាតុដទៃណាមួយ ជាធាតុក្នុង
 អាស្រ័យទាំងខ្លួន ជាបេសវីនី ជាបេសវីប្រោគប្រោគ ដែលវិញ្ញាណចូល
 ទៅកាន់យក ម្ចាស់ខ្លួនភាំងខ្យាយមានអាយុ ទេវេវាវា បធីវិទានុ
 ភានិកុតំ ។ បធីវិទានុភានិកុតំណាតិ បធីវិទានុភានិកុតំប្រាវណាតិ
 ធាតុភាំងភីតិះ រោមដោបធីវិទានុភីតិះ ។ កិក្កុលយេញបធីវិទានុ
 ភីតិះ ដោយបញ្ញាដ៏ថ្លៃថៃកាមនិកយ៉ាងទេវេវា ធាតុភោរចំ ទិទិមេម
 ជាបេសវីអញ ទេវេវាទិមេមតាណាអញ ទេវេវាទិមេមខ្លួនបេសវីអញ ។
 លុះយេញបធីវិទានុភីតិះ ដោយបញ្ញាដ៏ថ្លៃថៃ កាមនិកយ៉ាងទេវេវា
 ភីតិះឡើយណាមួយក្នុងបធីវិទានុ ធ្វើចិត្តទ្រុឌទ្រោមក្នុងបធីវិទានុ ។
 ម្ចាស់ខ្លួនភាំងខ្យាយមានអាយុ អាចារ្យធាតុភានិកុតំ ដោយទំនុកសម័យ
 ណា បធីវិទានុភានិកុតំ ក៏រោយទៅក្នុងសម័យនោះ ។ ម្ចាស់ខ្លួនភាំង-
 ខ្យាយមានអាយុ អប្បលបធីវិទានុភានិកុតំនោះ ជាបេសវីតំដល់ម្ល៉េះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ទូលបណ្ណាសា

អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ឧយេនឌ្ឋតា បញ្ញាយិស្សតិ វិយ-
 ធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វិបរិណាមធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។
 កី មនិមស្ស មន្តុដ្ឋកស្ស កាយស្ស កល្យាណនិទ្ធិស្ស
 អហន្តិ វ មមន្តិ វ អស្មីតិ វ អថទ្ធស្ស ទោ
 តេវេត្ថ ហោតិ ។ តេត្ថ អាវុសោ កិត្តំ បរេ អត្តោសន្តិ
 បរិកាសន្តិ រោសន្តិ វិហាសន្តិ ។ សោ ឃី
 មជាបាតិ ឧប្បន្ទា ទោ មេ អយំ សោតសម្មស្សជា
 ទុក្ខា វេទនា សា ច ទោ បដិច្ច ទោ មម្បដិច្ច
 តី មដិច្ច ធម្មំ មដិច្ច ។ សោមិ ទោ ជស្សា^(១)
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ វេទនា អនិច្ចាតិ បស្សតិ សញ្ញា
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ សង្ខារ អនិច្ចាតិ បស្សតិ
 វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ មស្សតិ តស្ស ជាតាវឌ្ឍណមេវ
 ចិត្តំ បក្ខទ្ធតិ បសិទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិបុទ្ធតិ^(២) ។

១ ឧ. វ. ៤៧ ជម្លោះ ។ ២ ឧ. វ. អនិម្បន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាសា

ម្តេចគង់មានសភាពមិនខៀវ ជាធម្មតា គង់មានសភាពរស់រវើក ជា
 ធម្មតា គង់មានសភាពស្ងួតរួច ជាធម្មតា គង់មានសភាពប្រប្រួល
 ជាធម្មតា ។ ចំណង់បើកាយ ដែលគង់នៅបន្តិចបន្តួចនេះ ភិក្ខុនឹង
 ប្រកាន់ ដោយអណ្តាចអញ្ច ជាបេសន្យ ជាអញ្ចាន ដូចម្តេចបាន
 (កាលបើភិក្ខុច្នៃហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ ដោយអំណាចអណ្តា មាន
 ខំដ្ឋ ក្នុងបរិវេណកុដានិក្ខន្តិទុះ បេសភិក្ខុនោះ មិនមានឡើយ ។
 ម្នាលភ្នកជាតិទូល មានកាយ បើទំនង់រូបយសិទ្ធិ ប្រាប
 ម្នាក់ខ្លះ យៀតយៀន ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ តែងបីយំយាងនេះថា
 ទុក្ខវេទនាគឺដំបើសោតសម្មស្សនេះ តើតម្បើនិវេសន្តាញហើយគឺ
 ក៏វេទនានោះអាស្រ័យហេតុ ចូរមិនមែនមិនអាស្រ័យហេតុទេ អាស្រ័យ
 ហេតុអ្វី គឺអាស្រ័យផស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះឯង ឃើញថាផស្សៈមិនខៀវ
 ឃើញថាវេទនាមិនខៀវ ឃើញថាសញ្ញាមិនខៀវ ឃើញថាសង្ខារ
 តាំងទូលយកមិនខៀវ ឃើញថាវិញ្ញាណក៏មិនខៀវ ចំណុចបេសភិក្ខុនោះ ក៏
 ស្តុះស្តួចផ្តេងថា បិក្ខុនៅព្រម សិវស្តុនៅក្នុងរោម្មណ៍គឺតាមនោះឯង

ឧបទ្ទវេទីយ្យ បរិយាយិកា បរិយាយិកា

តត្ថោ អរុណោ កិច្ចុ បរ មនិដ្ឋេហិ អត្តទ្ទេហិ
 មមបាមេហិ សមុត្តារន្តិ ចាណិសម្មស្សនមិ លទ្ធុ-
 ៖
 សម្មស្សនមិ ធិណ្ណសម្មស្សនមិ សត្តសម្មស្សនមិ ។
 សោ វរិ បដាបាតិ តថាគ្គតោ ។ មយំ កាយោ
 យថាគ្គតស្មី កាយេ ចាណិសម្មស្សនមិ កមន្តិ
 លទ្ធុសម្មស្សនមិ កមន្តិ ធិណ្ណសម្មស្សនមិ កមន្តិ
 សត្តសម្មស្សនមិ កមន្តិ ។ វុត្តំ ទោ បរេតំ តត្ថេតា
 តត្ថេតបមេ^(១) ឱវិនេ ឱកតោធិណ្ណៈកន មេមិ
 កិច្ចុវេ តត្ថេតេ ចោក ឱវរកា អន្តមន្តិ
 ឱក្កន្តយ្យំ តត្ថាមិ^(២) យោ បតោ មដោសេយ្យ ធី
 មេ សោ តេន សាសនំ តត្ថេតិ ។ អារន្តិ ។ ម
 បន មេ វិវិយំ កវិស្សតិ អសស្មីនំ ឧបដ្ឋិកា
 សតិ អប្បម្មត្តា^(៣) បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ

១ ឧ. ម. ៣៣០ បរិយាយិកា វិស្សតិ ។ ២ ឧ. គម្រមិ ។ ៣ ឧ. អសម្មត្តិ វិស្សតិ ។

ឧបទ្ទវេទីយ្យ បរិយាយិកា បរិយាយិកា

ម្នាលអ្នកតាំងច្បាយមានកាយ បើដទៃតាំងច្បាយដទៃ បៀតបៀនកិច្ច
 នោះ ដោយសម្មស្សនវិជ្ជក្តី ដោយសម្មស្សនវិជ្ជក្តី ដោយសម្មស្សនវិជ្ជក្តី
 ដោយសម្មស្សនត្រៀវិស្សនក្តី ដែលមិនជាច្រឡំ មិនជាច្រឡំក្រុកកា
 មិនជាមិនច្រឡំ ។ កិច្ចុនោះ ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងទេវតា កាយនេះឯង
 ជាធម្មជាតិសម្រាប់និសម្មស្សនវិជ្ជនេះ សម្រាប់និសម្មស្សនវិជ្ជនេះ សម្រាប់
 និសម្មស្សនវិជ្ជនេះ សម្រាប់និសម្មស្សន ត្រៀវិស្សននេះ ។ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ទូទាំងព្រះមហាព្រះនាគ ទ្រង់មានព្រះក្នុងនិកាយនេះ ទុកក្នុង
 ដទៃ ដែលបានឧបមាដូចគ្នា ជា ឬសកិច្ចុតាំងច្បាយ ប្រសិនបើ
 ចោរតាំងច្បាយ ជាអ្នកធ្វើដំបៅកាយ ធម្មតាវាយវះកូច តាំងច្បាយ
 ច្បាយ ដោយរលាកដែលបានដឹងតាំងច្បាយ កិច្ចុណាមួយ មាន
 ចិត្ត (មិនអត់ចង់) ច្រឡំស្តាប់យោគាវេទី ដែលគួរទារអាវនោះ កិច្ចុ
 នោះ រលាកចំពោះកិច្ចុតាំងច្បាយប្រយោជន៍សេចក្តីនោះ ដោយហេតុដែលមិន
 អត់ចង់នោះ ។ កិច្ចុនោះតើ រលាកកិច្ចុយាយដែលគាត់ត្រូវត្រូវ
 ហើយ មិនគួរធម្មតា សតិ ដែលគាត់ត្រូវតាំងច្បាយហើយ មិន
 តាំងច្បាយ កាយដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ មិនសាប់សេសវាច្បាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបន្តសាសន

សមាហិតំ ចំត្តំ ឯកត្តំ កាមំតានិ វេស្សី កាយេ
 ណាណំសម្មស្សាមិ កមទ្កុ លទ្ធិសម្មស្សាមិ កមទ្កុ
 ធន្តាសម្មស្សាមិ កមទ្កុ សត្តសម្មស្សាមិ កមទ្កុ
 ករិយតិ យំនំ តុទ្ធានំ សាសនន្តិ ។ តស្ស
 ចេ អនុសោ គិក្កុយោ ឯវំ តុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ចម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលធិស្សតោ ធម៌ សណ្ឋាតិ ។ សោ តេធម៌
 សំវិជ្ជតិ សំវេតិ អាមជ្ជតិ អលាភា វត មេ ធម៌ វត
 មេ លាភា ធុល្លទ្ធិ វត មេ ធម៌ វត មេ សុសង្ឃ
 យស្ស មេ ឯវំ តុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ចម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបន្តសាសន

ចិត្តវេលកម្មសំនិទិហិយ ជាចិត្តមានការប្តូរលំអិតយូរ អន្សរនេះ គោរ
 សម្មស្សវេទ្ធាក្ខី សម្មស្សវេទ្ធាក្ខី សម្មស្សវេទ្ធាក្ខី សម្មស្សវេទ្ធាក្ខី
 សម្មស្សវេទ្ធាក្ខី ត្រង់កាយនេះ (ក៏ត្រូវ) ចុះ អញ្ចះទៅក្រៅពីមក្ខណៈ
 សន្តានេះ ។ ខ្លាបអ្នកវាជំនួយមានអាយុ កាលបើភិក្ខុនោះលើកឡើ
 ត្រូវក្បួយំនិទិហិយ លើកឡើត្រូវចម្រើយំនិទិហិយ លើកឡើត្រូវសង្ឃយំនិទិហិយ
 ហើយ ឧបេក្ខាវេលកម្មសំនិទិហិយ(១)ក៏និទិហិយវាដំនើរទៅនិទិហិយ ។
 ភិក្ខុនោះក៏គិតស្តុក ដល់ខ្លាបសេចក្តីសង្ឃីតាដោយហេតុនោះថា ឧប្បំ យើង
 ជាមនុស្សវេទ្ធាក្ខី ឧប្បំ យើងជាមនុស្សវេទ្ធាក្ខីមានលាភ ឧប្បំ អត្តភាព
 ជាមនុស្ស យើងបាទដោយកម្រ ឧប្បំ អត្តភាពជាមនុស្ស យើងមិន
 មែនបាទដោយអិយេវ ត្រង់វេលកម្មសំនិទិហិយ លើកឡើត្រូវក្បួយំនិទិហិយ
 លើកឡើត្រូវចម្រើយំនិទិហិយ លើក ឡើត្រូវសង្ឃយំនិទិហិយ ឧបេក្ខា

១ ត្រង់និទិហិយ ឧបេក្ខាស្រដៀងយល់នោះ ធម៌និទិហិយសុត្តន្តបិដក ធម៌និទិហិយសុត្តន្តបិដក ២
 ចេ ។ ឧបេក្ខាចេ ។ នេះ ជាយល់ច្រើនត្រូវស្រាវជ្រាវចំពោះអរ មិនពេញស្មើ ក្នុង
 វិទ្យាប្បវេណីនិងអំនុះប្បវេណីយ ។ ក៏ត្រូវតាំងវិចិត្រនោះយល់ខ្លះខ្លះក្នុងឧប្បន្តចេញ ពេល
 ច្រើនវិចិត្រនោះនិងព្រះសេចក្តីក្លាយម ជំនួយដោយការវា ។ អន្សរ ។

ឧបទ្ទវន្តស្ស មហេហន្តិចរោធិស្សន្ត បរិវោត

កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិភិ ។ សេយ្យថាថ
 អាវុសោ សុណិសា សស្សវ៌(១) ទិស្វា សំវិជ្ជតិ សំវេតំ
 ម្កាបជ្ជតិ ឯវមេវ ចោ អាវុសោ ភស្ស ចេ ភិក្កុយោ ឯវំ
 កុន្តំ អនុស្សរោតា ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរោតា ឯវំ សង្ឃំ
 អនុស្សរោតា ឧបេត្តា កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។
 សោ ភេទ សំវិជ្ជតិ សំវេតំ ម្កាបជ្ជតិ មណាភា វត
 មេ ន វត មេ ណាភា មុល្យន្តំ វត មេ ន វត មេ
 សុលន្តំ យស្ស មេ ឯវំ កុន្តំ អនុស្សរោតា ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរោតា ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរោតា ឧបេត្តា
 កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។ ភស្ស ចេ
 អាវុសោ ភិក្កុយោ ឯវំ កុន្តំ អនុស្សរោតា ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរោតា ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរោតា ឧបេត្តា
 កុសលនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ ភេទ មគ្គមោ
 ហោតិ ។ ឯត្តាវតាថ ចោ អាវុសោ ភិក្កុយោ
 ពហុតាភិ ហោតិ ។

១ ឧ.ម.សស្ស ។

ឧបទ្ទវន្ត សមាហន្តិចរោធិស្សន្ត បរិវោត

វេសវាស្រ័យនីកុសល ក៏មិនខាន់គំនិតនៅនឹងបាន ។ ម្ចាស់អ្នក
 គំនិតខ្លាញ់មានអាយុ ដូចស្រ្តីជំនុំប្រាសា ឃើញឥតក្រុមហើយ ក៏
 ភក់ស្តុកផល់ខ្ញុំសេចក្តីត្រូវបាន ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អ្នកគំនិតខ្លាញ់
 មានអាយុ កាលបើភិក្កុយោ លើកខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះ លើកខ្ញុំត្រូវបាន
 យ៉ាងនេះ លើកខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះហើយ ឧបេត្តាវេសវាស្រ័យនីកុសល
 កុសល ក៏មិនគំនិតនៅនឹងបាន ដូច្នោះឯង ។ ភិក្កុយោភិក្កុយោ ផល់
 ខ្ញុំសេចក្តីសង្ឃឹម ដោយហេតុនេះហើយ ឧប្បំ អាត្មាអញជាមនុស្សផ្តល់លាភ
 ឧប្បំ អាត្មាអញជាមនុស្សផ្តល់លាភ ឧប្បំ អគ្គភាពជាមនុស្ស អាត្មា
 អញបានដោយកម្រ ឧប្បំ អគ្គភាពជាមនុស្ស អាត្មាអញបានដោយ
 តិរិយា។ ត្រង់ដែលអាត្មាអញ លើកខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះ លើកខ្ញុំត្រូវបាន
 យ៉ាងនេះ លើកខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះហើយ ឧបេត្តា វេសវាស្រ័យ
 នីកុសល ក៏មិនខាន់គំនិតនៅ ។ ម្ចាស់អ្នកគំនិតខ្លាញ់ មានអាយុ
 បើភិក្កុយោ លើកខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះ លើកខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះ លើក
 ខ្ញុំត្រូវបានយ៉ាងនេះហើយ ឧបេត្តាវេសវាស្រ័យនីកុសល ក៏គំនិត
 នៅនឹងបាន ។ ភិក្កុយោ មានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះ ។ ម្ចាស់អ្នក
 គំនិតខ្លាញ់មានអាយុ ពាក្យប្រដៅរបស់គ្រូមេត្រូវបាន ឈ្មោះថា
 ភិក្កុយោធ្វើឡើយ ។ ហើយ ដោយហេតុនេះហើយមានពុទ្ធិស្តង្គឯង ។

[៨០] កេតមា ចារុសោ អាចោនាតុ ។
 អាចោនាតុ សិយា អជ្ឈត្តំកា សិយា តាហិវ ។
 កេតមា ចារុសោ អជ្ឈត្តំកា អាចោនាតុ ។ យំ
 អជ្ឈត្តំ បច្ឆត្តំ អាចោ អាចោតតំ ឧចាធិន្នំ សេយ្យដីនំ
 ចិត្តំ សេដ្ឋំ ឫក្ខា លោហិតំ សោនា មេនោ អស្សុ
 វសា ទេវ្យា សិដ្ឋាណិកា លសិកា មុត្តំ យំ វា
 បទញ្ញម្យំ កំភូ អជ្ឈត្តំ បច្ឆត្តំ អាចោ អាចោតតំ
 ឧចាធិន្នំ អយំ វុទ្ធតារុសោ អជ្ឈត្តំកា អាចោនាតុ ។
 យា ទេវ ទោ បទ អជ្ឈត្តំកា អាចោនាតុ យា ទ
 តាហិវ អាចោនាតុ អាចោនាតុវេវសោ ។ តំ ទេតំ
 មម ទោសាហមស្មិ ទ ទោសា អត្តាតិ វិវាទេតំ
 យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ ទច្ឆត្តំ ។ វិវាទេតំ យថា-
 ភូតំ សធម្មញ្ញាយ ទិស្វា អាចោនាតុយា ទិច្ឆិទ្ធីតិ
 អាចោនាតុយា ទិច្ឆំ វិវាទេតំ ។ ហោតំ ទោ សោ
 ការុសោ សមយោ យំ តាហិវ អាចោនាតុ

[៨១] ខ្មាលភ្នកតំនិទ្យាយមានកាយុ កាបាណតុក៏ដូចម្តេច ។
 កាបាណតុនាទីក្នុងកិមាទ កាបាណតុនាទីព្រាតិមាទ ។ ខ្មាលភ្នកតំនិ-
 ទ្យាយមានកាយុ កាបាណតុនាទីក្នុង ដូចម្តេចចូរ ។ កាបាណដែល
 ជាខាទីក្នុង ដែលកាស្រ័យខ្ញុំខ្លួន ជាទឹក ឬមានសភាពប្រហែលទឹកទឹក
 ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺប្រហែត ស្ងួត ខ្ពុះ ឈាម ញើស
 ខ្លាញ់ជាប់ ទឹកភ្លៀង ខ្លាញ់រាវ ទឹកអាក់ ទឹកសំបោរ ទឹកផ្តិល ទឹក
 ឬក្រ ឬក៏កាយវិណ្ណាមួយជាខាទីក្នុង កាស្រ័យខ្ញុំខ្លួន ជាទឹក ឬមាន
 សភាពប្រហែលទឹកទឹក ដែលវិញ្ញាណ ចូលទៅកាន់យក ក្មាលភ្នក
 តំនិទ្យាយមានកាយុ ទេវទាវចំ កាបាណតុនាទីក្នុង ។ ក៏កាបា-
 ណតុនាទីក្នុងណាភ្នំ កាបាណតុ តំនិព្រាណភ្នំ ធាតុតំនិពិរាម
 ឈ្មោះថា កាបាណតុ តែមួយយ៉ាង ។ ក៏កុំ គួរឃើញកាបាណតុថា
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ តាមពិតយ៉ាងនោះថា ខ្ញុំរងនិ មិនមែនជាបស់អញ
 នេះក៏មិនមែនជាអញ ខ្លួននោះមិនមែនជាបស់អញ ។ លុះកុំគួរ
 ឃើញកាបាណតុ តំនិពិរាម ដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ តាមពិតយ៉ាងនោះ
 ហើយ តែនិឡើយលាយក្នុងកាបាណតុ រៀបចំក្នុងក្រុម ក្នុងកាបា-
 ណតុ ។ ខ្មាលភ្នកតំនិទ្យាយមានកាយុ ចូលកាលកាបាណតុនាទីព្រា

ឧបទ្ទវគ្គ មហាបដិសេធសមុទ្រ រាជោទ្ធ

បតុប្បតិ សា តាមឡិ វហតិ ធិតមឡិ វហតិ ធិតមឡិ
 វហតិ ជនបធឡិ វហតិ ជនបធឡិ ធិតមឡិ វហតិ ។
 យោតិ ទោ សោ អាវុសោ សមាយោ យំ មហាសមុទ្ធ
 យោជនសតិកាធិបិ ឧទកាធិ ឡិក្កច្ឆន្តិ តិយោជន-
 សតិកាធិបិ ឧទកាធិ ឡិក្កច្ឆន្តិ តិយោជនសតិកា-
 ធិបិ ឧទកាធិ ឡិក្កច្ឆន្តិ ចតុយោជនសតិកាធិបិ
 ឧទកាធិ ឡិក្កច្ឆន្តិ បញ្ចយោជនសតិកាធិបិ ឧទកាធិ
 ឡិក្កច្ឆន្តិ ធិយោជនសតិកាធិបិ ឧទកាធិ ឡិក្កច្ឆន្តិ
 សត្តយោជនសតិកាធិបិ ឧទកាធិ ឡិក្កច្ឆន្តិ ។ យោតិ
 ទោ សោ អាវុសោ សមាយោ យំ មហាសមុទ្ធ
 សត្តកាលឡិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ ធិត្តាលឡិ ឧទកំ
 សណ្ឋាតិ មត្តកាលឡិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ មត្តត្តាលឡិ
 ឧទកំ សណ្ឋាតិ តិកាលឡិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ
 ត្រិកាលឡិ ឧទកំ សណ្ឋាតិ កាលឡិ ឧទកំ
 សណ្ឋាតិ ។ យោតិ ទោ សោ អាវុសោ សមាយោ

ឧបទ្ទវគ្គ មហាបដិសេធសមុទ្រ អាណាទ្ធ

ដោដេឡិវិហាយ អាណាទ្ធករោ កិលិចស្រុកទ្វ្រ លិចនិមម្ភ្រ
 លិចនិមម្ភ្រ លិចនិមម្ភ្រ លិចនិមម្ភ្រ លិចនិមម្ភ្រ ។ ម្ចាស់អ្នក
 ព័ន្ធក្រយមាណយុ ក្នុងកាលចិត្តក្នុងមហាសមុទ្រមានជម្រៅ ១០០
 យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ចិត្តមានជម្រៅ ២០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន
 ចិត្តមានជម្រៅ ៣០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ចិត្តមានជម្រៅ ៤០០
 យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ចិត្តមានជម្រៅ ៥០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏
 មាន ចិត្តមានជម្រៅ ៦០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ចិត្តមានជម្រៅ
 ៧០០ យោជន៍ រឹងទៅក៏មាន ។ ម្ចាស់អ្នកព័ន្ធក្រយ មានកាយ
 ក្នុងកាលចិត្តមានជម្រៅ ៧ ដើមរក្ខត ដក់ទៅក្នុងមហាសមុទ្រច្រូះ ចិត្ត
 មានជម្រៅ ៦ ដើមរក្ខតដក់ទៅច្រូះ ចិត្តមានជម្រៅ ៥ ដើមរក្ខតដក់ទៅ
 ច្រូះ ចិត្តមានជម្រៅ ៤ ដើមរក្ខតដក់ទៅច្រូះ ចិត្តមានជម្រៅ ៣ ដើម
 រក្ខតដក់ទៅច្រូះ ចិត្តមានជម្រៅ ២ ដើមរក្ខតដក់ទៅច្រូះ ចិត្តមានជម្រៅ
 ១ ដើមរក្ខតដក់ទៅច្រូះ ។ ម្ចាស់អ្នកព័ន្ធក្រយមាណយុ ក្នុងកាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណសកំ

យំ មហាសមុទ្ធេ សត្តុចារិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ
 ធម្មោចារិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ បញ្ចុចារិសម្បិ ទុណកំ
 សណ្ឋាតិ ចក្កុចារិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ តិចោ-
 រិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ ម្លិះចារិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ
 ចោរិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ ។ ហោតិ ។ ទា
 សោ អាវុសោ សមាយោ យំ មហាសមុទ្ធេ អន្តរចោ-
 រិសម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ កុដិមត្តម្បិ ទុណកំ
 សណ្ឋាតិ ជន្មមត្តម្បិ ទុណកំ សណ្ឋាតិ កោប្បក-
 បត្តម្បិ(១) ទុណកំ សណ្ឋាតិ ។ ហោតិ ។ ទា សោ
 អាវុសោ សមាយោ យំ មហាសមុទ្ធេ អន្តរិបព្វះក-
 បទមត្តម្បិ ទុណកំ ។ ហោតិ ។ កស្សា ហិ បាម
 អាវុសោ ភាហិកយ ភាវោតាតុយោ តាវ មហាល្មិ-
 កាយ វង្គិទុតា បញ្ញាយិស្សតិ វយទធម្មតា បញ្ញា-
 យិស្សតិ វយទធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វិមវណ្ណាទធម្មតា
 បញ្ញាយិស្សតិ ។ តី បចិបស្ស មត្តដ្ឋកស្ស
 កាយស្ស កត្តុចារិទិទ្ធស្ស វហន្តិ វ មមត្តិ វ

១. ខ. កេត្តម្បិ ។ ខ. កេត្តម្បិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសកំ

វិកមានជ្រៅ ៧ ដំបៅបុរស ដក់នៅក្នុងមហាសមុទ្រខ្លះ វិកមានជ្រៅ ៦
 ដំបៅបុរសដក់នៅខ្លះ វិកមានជ្រៅ ៥ ដំបៅបុរសដក់នៅខ្លះ វិកមាន
 ជ្រៅ ៤ ដំបៅបុរសដក់នៅខ្លះ វិកមានជ្រៅ ៣ ដំបៅបុរសដក់នៅខ្លះ
 វិកមានជ្រៅ ២ ដំបៅបុរសដក់នៅខ្លះ វិកមានជ្រៅ ១ ដំបៅបុរសដក់
 នៅខ្លះ ។ ខ្នាលអ្នកទាំងឡាយមានកាយ ចូនកាលវិកមានជ្រៅតាម
 កណ្តាលដំបៅបុរសដក់នៅ ក្នុងមហាសមុទ្រខ្លះ វិកមានប្រមាណត្រឹម
 ចាត្រីដក់នៅខ្លះ វិកមានប្រមាណត្រឹមជន្លង់ដក់នៅខ្លះ វិកមានប្រមាណ
 ត្រឹមក្បូនភាវដក់នៅខ្លះ ។ ខ្នាលអ្នកទាំងឡាយមានកាយ ចូនកាល
 ទឹកស្រាង់រលើមជ្ឈិមម្រាមវែង (ដក់នៅ) ក្នុងមហាសមុទ្រចំណោមឡើយ
 គឺមានវែង ។ ខ្នាលអ្នកទាំងឡាយមានកាយ ស្ងប់ស្ងាមទុក្ខភាវក្រៅ
 ខាង ជ្រៅបស់ដំបៅបុរស គឺមានសភាពមិនទៀងជាធម្មតា គឺមាន
 សភាពអស់ទៅជាធម្មតា គឺមានសភាពស្ងួតទៅជាធម្មតា គឺមាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់ចំណាយ ដែលគំនិតនៅបង្កើត
 បង្កើតខាង កុំកុំនិប្រកាន់ ដោយកណ្តាលអញ ជាលេសអញ ជាអញ

ឧបស្សន្ទសូត្រ គោតិយគោតមសូត្រ គោតិយគោតម

អស្មិកំ វា អថ ទ្ធុស្ស ។ ធា គោតិយ ហោតិ ។ តស្ស
 ច អារុសា ភិក្ខុយោ ឃំ ឡង្គំ អនុស្សាតា ឃំ
 ធម្មំ អនុស្សាតា ឃំ សង្ឃំ អនុស្សាតា ឧបត្តា
 កុសលនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ ភេទ អត្តមយោ
 ហោតិ ។ វិស្ណុវតាមិ ទោ សោ អារុសា ភិក្ខុយោ
 តត្ថកតិ ហោតិ ។

(៨២) កតមា ធារុសា គោតិយគោតម ។ គោតិយគោតម
 សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិវ ។ កតមា ធារុសា
 អជ្ឈត្តិកា គោតិយគោតម ។ យំ អជ្ឈត្តំ បច្ឆត្តំ គោតិ
 គោតិយគោតម ឧបាទិដ្ឋំ ។ សយ្យដីនំ យេន ច សន្តរ្យតិ
 យេន ច ជីវតិ(១) យេន ច មិទ្ធក្រមិ យេន ច
 អសិកមិទទាយិកសាយិកំ សង្កាបិណ្ណមំ តត្ថកតិ យំ វា

១. ធារុសា ។ ឧ ជីវតិ ។

ឧបស្សន្ទសូត្រ គោតិយគោតមសូត្រ គោតិយគោតម

នាមដូចម្តេចបាន (គោតិយគោតមសូត្រ) សេចក្តីប្រកាសដោយកំណាច
 គណ្ណា មាន៖ បិដិ ភ្នំនិកាយ ពុទ្ធសាសនា គោតិយគោតមសូត្រនោះ មិនមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកភ័យខ្លាចមានអាយុ គោតិយគោតមនោះ លើកម្លៅ
 ព្រះកុដ្ឋយ៉ាងនេះ លើកម្លៅព្រះធម៌យ៉ាងនេះ លើកម្លៅព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះ
 ហើយ ទើបទម្រុះដែលអស្រ័យកុសលកំទៅនឹងបាន ។ ភិក្ខុនោះ
 បានជំនួញអរាជិយៈហេតុនោះ ។ ម្ចាស់អ្នកភ័យខ្លាចមានអាយុ ភិក្ខុ
 នោះឈ្នួរដំ ធ្វើតម្រាបប្រដៅ សេចក្តីមានប្រាសាទឡើយ ។ ហើយ
 ដោយហេតុនាមប្រាសាទប្តីឈ្នួរនឹង ។

(៨២) ម្ចាស់អ្នកភ័យខ្លាចមានអាយុ គោតិយគោតមសូត្រម្តេចខ្លះ ។
 គោតិយគោតមភិក្ខុនិកាយ គោតិយគោតមស្រីកំណាច ។ ម្ចាស់អ្នកភ័យ-
 ខ្លាចមានអាយុ គោតិយគោតមភិក្ខុ កើដូចម្តេច ។ ពាក្យណា ជា
 ភិក្ខុនិកាយ ដែលអស្រ័យឡើងនឹងខ្លួន ជាភិក្ខុ ឬមានសភាពប្រពៃលនឹងភិក្ខុនិកាយ
 ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក និកាយគោតម ដែលញុំនិកាយឲ្យក្តៅ
 សព្វ ១ គោតិយគោតមដែលធ្វើតម្រាបប្រដៅ ១ គោតិយគោតមដែលដុក
 កាយឲ្យក្រហល់ក្រហាយ ១ គោតិយគោតមសម្រាប់ដុកគោតមដែលកុសល
 ស៊ី ជីន ទំណលី ជំនួញជំនួញ ឲ្យប្រទានប្រទានដោយប្រវែក ១

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមនិកាយស្ស មូលបទ្គានសតិ

បទញ្ញម្បី កង់ត្នំ អដ្ឋង្គំ បទ្គង្គំ តោជា តោជាគតំ
 ឧហនិទ្ធិំ អយំ វុទ្ធការុសោ អដ្ឋង្គិកា តោជាធាតុ ។
 យោ ចេវ ទោ បទ អដ្ឋង្គិកា តោជាធាតុ យា ច
 កាហិវ តោជាធាតុ តោជាធាតុវេសោ ។ តំ ធនំ មម
 វេសាហមស្មិ ន មោសា អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ
 សធម្មញ្ញាយ នដ្ឋង្គំ ។ ឯវមេតំ យថាភូតំ សធម្ម-
 ញ្ញាយ និស្វា តោជាធាតុយា និព្វិទ្ធីតិ តោជាធា-
 តុយា ពិទ្ធិំ វិវាទេតិ ។ យោតិ ទោ សោ អារុសោ
 សមយោ យំ កាហិវ តោជាធាតុ បកុប្បតិ សា
 កាមម្បី ឧហតិ ធម្មម្បី ឧហតិ ធម្មមម្បី ឧហតិ
 ជនបធម្មិ ឧហតិ ជនបធម្មិធម្មម្បី ឧហតិ ។
 សា ហរិកង្កំ វា បទ្គង្គំ វា សេលង្កំ វា ឧទកង្កំ
 វា វេសនីយំ វា ភ្នមិកាតំ កាគធម្ម អនាហារា
 និព្វាយតំ ។ យោតិ ទោ សោ អារុសោ សមយោ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមនិកាយ មូលបទ្គានសតិ

មួយទៀត ពាក្យដទៃណាមួយ ជាទានិក្ខន្ធ ដែលសម្រេចទ្រុឌទ្រោម ជា-
 ភ្លើង ឬហេតុសភាពស្រពៃណីនឹងភ្លើង ផលវិញ្ញាណ ចូលទៅកាន់យក
 ម្ចាស់កង់ត្នំខ្លួន មានកាយ ខេនយាវ តោជាធាតុទានិក្ខន្ធ ។
 តោជាធាតុទានិក្ខន្ធលាភ្លឺ តោជាធាតុទានិក្ខន្ធគ្រវាណក្តី ពាក្យទាំងពីរនេះ
 ឈ្មោះថា តោជាធាតុវិក្កយយំនី ។ ភិក្ខុ គួរឃើញតោជាធាតុទានិ-
 ក្ខន្ធគ្រវាណក្តីស្រពៃ ភាវនិកយំនីនេះថា ខ្ញុំរងនី មិនជាយប់វេលា
 នោះនឹងមិនដាច់វេលា ខ្លាចមិនមែនចូលសំរាកវេលា ។ កុំភ័យទាន់ឃើញ
 តោជាធាតុទានិក្ខន្ធគ្រវាណក្តីស្រពៃ ភាវនិកយំនីនេះហើយ តែនឹងឡើយ
 នាយក្ខន្ធតោជាធាតុ ធ្វើពិច្ឆារឹក្ខន្ធគ្រវាណក្តីតោជាធាតុ ។ ម្ចាស់ក្នុង
 កង់ត្នំខ្លួនមានកាយ ចូលកាលតោជាធាតុទានិក្ខន្ធគ្រវាណក្តីនឹង តោជា-
 ធាតុនោះ នៅស្រុកខ្លះ នៅខេត្តខ្លះ នៅនិសប្បខ្លះ នៅផលបទ្គខ្លះ នៅ
 ជនបទនិសប្បខ្លះ ។ តោជាធាតុនោះ ធម្មស្រពៃខ្លះ ធម្មវិក្កខ្លះ
 ធម្មតិកខ្លះ ចឹកខ្លះ វិច្ឆិវធម្មនិកាយយំនី (វេសនីយំ)ខ្លះ កកហប់
 គ្រឿងនេះទៅទៀត ក៏សេក់ចាស់ទៅ ។ ម្ចាស់កង់ត្នំខ្លួនមានកាយ

ឧប្បវត្តសូ មហាបរិច្ចេកមសុត្ត គេដោតាតុ

យំ កុត្តិដមត្តេនបិ ញ្ញាទុទ្ទុលេនបិ^(១) អត្ថំ កាវ-
 សន្តិំ ។ តស្ស ហិ តាម អាវុសោ ពាហិវាយ
 គេដោតាតុយោ កាវ មហាស្មីកាយ អនិច្ចតា បញ្ញា-
 យិស្សតិ ទយនធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វយនធម្មតា
 បញ្ញាយិស្សតិ វិបវិណាបនធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។
 តី បទិមស្ស មត្តដុតស្ស កាយស្ស តណ្ហា-
 ទិទ្ធស្ស អហន្តិ វ មអន្តិ វ អស្មីតិ វ អដ ទ្ធិស្ស
 ខោ គេវត្ថុ ហោតិ ។ តស្ស ខេ អាវុសោ គិក្កុយោ
 ឃិវំ តុទ្ធំ អនុស្សរោ ឃិវំ ធម្មំ អនុស្សរោ ឃិវំ
 សង្ឃំ អនុស្សរោតា ទមេត្តា តុសលទិស្សិតា
 សទ្ធាតិ ។ សោ គេន អត្តបរោ ហោតិ ។
 ឃិត្តាវតាបិ ខោ សោ អាវុសោ គិក្កុយោ តហុកតំ
 ហោតិ ។

១ ខ. ឧប្បវត្តសេនិ ។ ឧ. ញ្ញាទុទ្ធសេនិ ។

ឧប្បវត្ត មហាបរិច្ចេកមសុត្ត គេដោតាតុ

ចូនកាលវេទកំវិទ្យាយ វិស្វនិកោភីវិដាយស្វាបមនំទ្វះ ដោយការក្នុង
 សិវិសវិស្សក្នុង ។ ម្នាលអ្នកកំវិទ្យាយមានរាជេ សូម្បីរកដោតាតុ
 តនិក្រាវោរាជំវេសំម្នា គង្គីមានសភាពមិនទៀនជាធម្មតា គង្គីមាន
 សភាពអស់ទៅជាធម្មតា គង្គីមានសភាពសូន្យទៅជាធម្មតា គង្គីមាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់ចំណាយដែលកំវិទ្យាទៅបង្កិចបង្កិច
 នេះ គិត្តនឹងប្រកាន់ដោយកណ្តាថា អញ ថា មេសំអញ ថា អញមាន
 ដូចត្រូវបាន (គាលបើគិតដូច្នោះហើយ) គេចក្តីប្រកាន់ដោយកំវិទ្យា
 កណ្តា មាន ទំនៀ ក្នុងគេដោតាតុជាធានីកុំឱ្យមាន មេសំគិត្តនោះ មិន
 មានឡើយ ។ ម្នាលអ្នកកំវិទ្យាយមានរាជេ គាលបើគិត្តនោះ លើក
 ទូច្រក្នុងយ៉ាងនេះ លើកទូច្រក្នុងយ៉ាងនេះ លើកទូច្រក្នុងសេច្ឆយ៉ាង
 នេះហើយ ទមេត្តាដែលគាត់ប្រើយន្តិកុសល កំវិទ្យាទៅនឹងបាន ។ គិត្ត
 នោះ មានចិត្តត្រេកអរ ដោយរាជានោះ ។ ម្នាលអ្នកកំវិទ្យាយមាន
 រាជេ គិត្តនោះឈ្នះថា ធ្វើតាមការប្រយោជ មេសំគិត្តនោះមានគ្រោះភាព
 ឡើយ ។ ហើយ ដោយរាជានោះប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

(៨៣) កតមា ចារុសោ វាយោនាគុ ។ វាយោ-
 នាគុ សិយា អដ្ឋត្តិកា សិយា តាហិវ ។ កតមា
 ចារុសោ អដ្ឋត្តិកា វាយោនាគុ ។ យំ អដ្ឋត្តិ-
 ចច្ចត្តំ វាយោ វាយោគតំ ឧចានិច្ចំ សេយ្យដីនំ ឧទ្ធព្ពនា
 វិកា អនោគមា វិកា ក្សត្តិសយា វិកា កោដ្ឋសយា
 វិកា អន្តិមន្តិវិសាវិចោ វិកា អស្សាសោ បស្សាសោ
 វតិ វិ យំ វិ បទន្ធម្បំ កក្កំ អដ្ឋត្តិ ចច្ចត្តំ
 វាយោ វាយោគតំ ឧចានិច្ចំ អយំ វុច្ចតាវុសោ អដ្ឋត្តិកា
 វាយោនាគុ ។ យា ចេវ ខេ បទ អដ្ឋត្តិកា វាយោ-
 នាគុ យា ច តាហិវ វាយោនាគុ វាយោនាគុវេវសោ ។
 កំ វេតំ មម នេសោ ហមស្មំ ឧ មេសោ អក្កតិ វិវាមតំ
 យជាត្រតំ សម្មប្បញ្ញាយ នច្ចត្តំ ។ វិវាមតំ យជាត្រតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ និស្សា វាយោនាគុយា និច្ចត្តិ

(៨៣) ម្នាលភិក្ខុ ចារុសោនាគុ វាយោនាគុ កើប្តូរ-
 ប្តូរ ។ វាយោនាគុភិក្ខុនីកំមាន វាយោនាគុភិក្ខុនីកំមាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ចារុសោនាគុនីកំមាន វាយោនាគុនីកំមាន កើប្តូរ ។ តាមណា
 ជាភិក្ខុនី ដែលស្រ្តីយុវវ័យ ជាច្បាប់ ឬមានសភាពច្រើនជាង
 ច្បាប់ ដែលស្រ្តីណាចូលទៅកាន់យក គឺច្បាប់ចក្រើរសីលី ១ ច្បាប់ចក្រើរ
 ចុរក្រាម(១) ១ ច្បាប់ចក្រើរក្នុងវិស្វកិរិយា(២) ១ ច្បាប់
 ចក្រើរក្រាម(៣) ១ ច្បាប់ចក្រើរស្រ្តីសាយ(៤) ១ ច្បាប់ចក្រើរ
 ចូល និងច្បាប់ចក្រើរដទៃទៀត ១ មួយទៀត វាយោនាគុវិវាមតា
 នីមួយ ជាភិក្ខុនី ស្រ្តីយុវវ័យ ជាច្បាប់ ឬមានសភាពច្រើនជាង
 និងច្បាប់ ដែលស្រ្តីណាចូលទៅកាន់យក ម្នាលភិក្ខុ ចារុសោ
 នាគុ ខេរោចំ វាយោនាគុនីកំមាន ។ វាយោនាគុនីកំមាន
 ក្តី វាយោនាគុភិក្ខុនីកំមាន តាមណាភិក្ខុ តាមណាភិក្ខុនី វាយោ-
 នាគុកែមួយយ៉ាង ។ ភិក្ខុ ច្បាប់វិញវាយោនាគុនា ដោយបញ្ញាដ៏
 ប្រសើរកាន់កិច្ចសីលីនេះថា គុំវិទិសីលីនេះជាច្បាប់កញ្ច គុំវិទិសីលីនេះជាច្បាប់
 ខេរោចំនេះ វិច្ឆារបស់កញ្ច ។ លុះតែត្រូវឃើញវាយោនាគុនី ដោយ
 បញ្ញាដ៏ប្រសើរ តាមភិក្ខុយ៉ាងនេះហើយ គឺឡើយណាមកនិយាយនាគុ
 ។ ចាប់ច្បាប់នេះចេញត្រូវច្បាប់នេះចេញច្បាប់នេះ ។ ២ ចាប់ច្បាប់នេះចេញ
 ក្នុងសីលីនេះចេញត្រូវច្បាប់នេះចេញច្បាប់នេះ ។ អដ្ឋកថា ។

វិយោគកុយោ ចិត្តំ វិកលេតិ ។ ហោតិ ទោ សោ
 អាវុសោ សមយោ យំ ហោហិក វិយោគកុ បកុប្បតិ
 សា តាមម្យំ វិហតិ និកមម្យំ វិហតិ និកមម្យំ
 វិហតិ និកមមម្យំ វិហតិ និកមមមម្យំ វិហតិ ។
 ហោតិ ទោ សោ អាវុសោ សមយោ យំ កិញ្ញាចំ
 បដិមេ មាសេ តាលបដិមេ វិកមលេមិ វិកតំ
 មវិយសន្តិ ឱស្សវេមិ តិណាចិ ន វិញ្ញាចំ(១) ។
 កស្សា ហិ ធាមាវុសោ តាហិកយ វិយោគកុយោ
 តាវ មហាស្សកាយ អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ទយ-
 ធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វយធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ
 វិចរិណាមធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។ កិ បដិមស្ស
 មត្តដកស្ស កាយស្ស កណ្ណានិច្ចស្ស មហន្តិ វ
 មមន្តិ វ អស្មិតិ វ មដទ្ធស្ស ខោ តេវេតុ ហោតិ ។
 តញ្ចេ អាវុសោ តិក្កុំ ថវ អក្កោសន្តិ មវិកាសន្តិ
 វោសេន្តិ វិហោសេន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឧប្បត្តា
 ទោ មេ មយំ សោភសម្ពុស្សថា ទុក្ខា វេទនា

១ ឧ. ច. ៤៧៧ ។

ធ្វើចិត្តទ្យុក្សត្រាវំកុសិវិយោគកុ ។ ខេត្តកំណិទ្យាយ មានកាយ ដួង
 កាលវិយោគកុនិក្រោកក្រើក្រើក្រើនិ វិយោគកុនិក្រោកក្រើក្រើក្រើនិ
 បក់លម្អិតនិកមម្យុះ បក់លម្អិតនិកមម្យុះ បក់លម្អិតនិកមម្យុះ បក់លម្អិត
 និកមម្យុះ ។ ម្ចាស់កុំបំណិទ្យាយ មានកាយ ដួងកាលវិយោ
 គកុនិក្រោកក្រើក្រើក្រើនិ ដួងកុំបំណិទ្យាយ កែវិស្វនិក្រោកក្រើក្រើនិ
 ក្រោកក្រើក្រើនិ ដោយផ្លិតស្រទាប់បក់ក្រើក្រើនិ ក្រើក្រើក្រើក្រើនិ យំបដិម
 ក្រើក្រើក្រើក្រើនិ ។ ម្ចាស់កុំបំណិទ្យាយ មានកាយ ក្រើក្រើក្រើក្រើនិ
 កុំបំណិទ្យាយ ដំណើរនោះ គឺមានសភាពមិនទៀងទាត់ គឺមាន
 សភាពអស់ខោ ជាធម្មតា គឺមានសភាពស្លូតទៅជាធម្មតា គឺមាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់ចំណាយវេលា កំណើតបដិម
 នេះ ក៏កុំនឹងប្រកាន់ដោយកណ្តា ជាអញ ជាបដិមញ ជាអញមានដួង
 ប្តេជ្ញាន (កាលបើគិតដូច្នោះហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ដោយវិញ្ញាណកណ្តា
 បាន ទិដ្ឋិ កុំនឹងវិយោគកុនិក្រោកក្រើក្រើនិ បេសកិក្រោកក្រើក្រើនិ
 ទៀយ ។ ម្ចាស់កុំបំណិទ្យាយ មានកាយ បើដួងកុំបំណិទ្យាយវិយោ
 គកុនិក្រោកក្រើក្រើក្រើនិ ។ កុំបំណិទ្យាយ កែវិស្វនិក្រោកក្រើក្រើនិ
 ជា ទុក្ខវេទនាគឺកំណើតសម្បទានេះ កើតឡើងហើយដល់កញ្ចកញ្ចកើ

សុត្តន្តបិដក វគ្គវិទិយាយស្ស គុណបណ្ណសា

សា ច ទោ បដិច្ច នោ ឧប្បដិច្ច កី បដិច្ច ដស្សិ
 បដិច្ច ។ សោចិ ទោ ដស្សោ អនិច្ចាតិ បស្សតិ វេទនា
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ សញ្ញា អនិច្ចាតិ បស្សតិ សង្ខារ
 អនិច្ចាតិ បស្សតិ វិញ្ញាណំ អនិច្ចាតិ បស្សតិ តស្ស
 ធាតាវច្ឆណាមេវ ចិត្តំ បក្ខុទ្ធតំ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ
 វិមុត្តតិ^(១) ។ តត្យោ អាវុសោ ភិក្ខុំ មវេ អនិច្ចាតិ
 អកាខ្ពេហិ អមនាមហិ សមុទានន្តិ ចាណិសម្ម-
 ិស្សនមិ លទ្ធិសម្មស្សនមិ ទណ្ឌសម្មស្សនមិ សត្ត-
 ិសម្មស្សនមិ ។ សោ វរំ បណាតតិ តថាគ្រតោ ទោ
 អយំ កាយោ យថាភូតស្មី កាយោ ចាណិសម្មស្សនមិ
 កមន្តិ លទ្ធិសម្មស្សនមិ កមន្តិ ទណ្ឌសម្មស្សនមិ
 កមន្តិ សត្តសម្មស្សនមិ កមន្តិ ។ វត្តំ ទោ បរិទតិ
 តកវតា កកត្តមាម ឱវារេន ឧគតោ ទណ្ឌកោន ទេមិ
 ភិក្ខុវេ តកកាទេនទោវា ឱទោកា អន្តមន្តាមិ ឱក្កុរុទ្ធយ្យំ
 តក្រាបិ យោ មនោ បនោសេយ្យ ន មេ សោ តេន
 សាសនកកេតិ ។ អាវុត្តំ ទោ មន មេ វិរិយំ ភវិស្សតិ

១ ខ. ប. អវិមុត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វគ្គវិទិយាយ គុណបណ្ណសា

កិវេទនាៈនាវេនិ កាស្រីយហេតុ ឬមិទកាស្រីយហេតុទេ កាស្រីយហេតុក្កិ
 នីកាស្រីយវស្សៈ ។ ភិក្ខុនាវេនិធីយេញថា វស្សៈមិទខៀន ឃើញថា
 វេទនាមិទខៀន ឃើញថា សញ្ញាមិទខៀន ឃើញថា សង្ខារវានិទ្ធាយ
 មិទខៀន ឃើញថា វិញ្ញាណមិទខៀន ចិត្តុបសភិក្ខុនាវោ កិសុស្តា
 ព្រះថ្កា បិកខេវព្រម សិបស្តុនាវោ ក្នុងការប្រណិទិតាតុនាវេនិ ។
 ម្ចាស់អ្នកតាំងខ្លា មានកាយ បើទតាំងខ្លាដទៃ ទៀតទៀតភិក្ខុនាវោ
 ដោយសម្មស្សនវិជ្ជា សម្មស្សនុជ្ជិក្កិ សម្មស្សនវេចនិក្កិ សម្មស្សនគ្រីក្កិ
 ស្រ្តាភិក្កិ ដែលមិនជាច្រើនជា មិនជាច្រើនករ មិនជាវិញ្ញចិត្ត ។
 ភិក្ខុនាវោ តែដឹងវិញ្ញាណយ៉ាងនេះថា កាយនេះនឹង ជាសកាតសម្រាប់
 លើសម្មស្សនវិជ្ជា សម្មស្សនុជ្ជិក្កិ សម្មស្សនវេចនិក្កិ សម្មស្សនគ្រីក្កិ ។
 គ្រោមហេតុនាវេនិជា គ្រោមព្រះគោត ទ្រង់មានព្រះក្នុងដីគោត
 ក្នុងទីនេះ ដែលត្រូវចម្លែងទៅលោកថា ម្ចាស់ភិក្ខុវានិទ្ធាយ ប្រសិនបើ
 ក្នុងនាវោ ជាអ្នកធ្វើអំពើថាតាម តប្បិការ អវិយាភូតតាំងខ្លា
 (បេសភិក្ខុនាវោ) ដោយរណា ដែលមានដឹងតាំងខ្លាភិក្ខុណា
 ធ្វើចិត្តប្រមូស្ត (មិនអត់ចង់) ក្នុងដីដែលក្នុងព្រះគោតនាវោ ភិក្ខុនាវោ
 ល្មោះថា មិនធ្វើតាមពាក្យប្រារព្ធរបស់គេថាគេ ដោយហេតុដែលមិនរាវ
 ដរាប ។ ភិក្ខុនាវោគិតថា រោចក្តិព្យាយាមដែលភក្តិអង្វេច្រាញហើយ

ឧប្បត្តិស្ស មហាបដិសោធនស្ស វិហារនាម

អសស្វ័រិ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បម្ពដ្ឋា បស្សនោ
 កាយោ អសារន្ទា សមាហិតំ ធិត្តំ ឯកត្តំ កាមំ
 ទាមំ ឥមស្មី កាយ ចាលិសម្មស្សាមិ កមទ្កុ
 លេខុសម្មស្សាមិ កមទ្កុ ទណ្ឌសម្មស្សាមិ កមទ្កុ
 សត្តសម្មស្សាមិ កមទ្កុ ករិយតិ ហំនំ ពុទ្ធានំ
 សាសនន្តំ ។ កស្ស មេ អារុសោ ភិក្ខុខោ ឯវំ
 ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ
 អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ទ សណ្ឋាតិ ។
 សោ វេទ សំវិជ្ជតិ សំវេកំ អាមជ្ជតិ អលាភា វគ
 មេ ទ វគ មេ លាភា ទុល្លទ្ធិ វគ មេ ទ វគ
 មេ សុលទ្ធិ យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា ទ សណ្ឋាតិ ។ សេ យ្យថាមិ អារុសោ
 សុលាសោ សស្សំ ទិស្វា សំវិជ្ជតិ សំវេកំ អាមជ្ជតិ

ឧប្បត្តិស្ស មហាបដិសោធនស្ស វិហារនាម

និវិចិត្តច្បវេយាឡើយ សតិ ដែលអាក្ខអញតាំងខ្លាចាំហើយ នឹងមិនភ្នំ
 គ្នាឡើយ កាយដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ នឹងមិនរលាប់រលាយឡើយ ចិត្ត
 ដែលម្តងនឹងហើយ នឹងមានការប្តូរណ៍មូលតែមួយ ឥឡូវនេះ ពេរ
 សម្មស្សរំពេច្រក្តី សម្មស្សរំពេច្រក្តី សម្មស្សរំពេច្រក្តី សម្មស្សរំពេច្រក្តី
 សស្ត្រាច្រក្តី គ្រង់តាយទេ (គឺគ្រូវៈពុទ្ធ) ឯអាក្ខអញ គឺនៅតែធ្វើតាម
 ពាក្យប្រដៅរបស់គ្រូសង្ឃសម្តែងនេះមិនលែង ។ ហួសអ្នកវិនិច្ឆ័យ
 បានហេតុ កាលចិត្តនោះ លើកឡើងគ្រូក្នុងយ៉ាងនេះ លើកឡើង
 ចម្រើយនេះ លើកឡើងសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាដែលអស្រ័យ
 នឹងកុសល បើទោះបីនៅមិនបាន គិត្តានៅតែតក់ស្លុត ផល់ឡើសចក្តី
 សង្ឃតោយោបេក្ខានាម ឧប្បត្តិ អាក្ខអញជាមនុស្សឥតលាភ ឧប្បត្តិ អាក្ខ
 អញជាមនុស្សខ្លាំងខ្លាច ឧប្បត្តិ អាក្ខអញជាមនុស្ស អាក្ខអញបាន
 ដោយកម្រ ឧប្បត្តិ អាក្ខអញជាមនុស្ស អាក្ខអញ មិនមែនបានដោយឆ្ងាយ
 រេ គ្រង់ដែលអាក្ខអញលើកឡើងគ្រូក្នុងយ៉ាងនេះ លើកឡើងចម្រើយ
 នេះ លើកឡើងសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលអស្រ័យនឹងកុសល
 បើទោះបីនៅមិនបាន ។ ហួសអ្នកវិនិច្ឆ័យបានហេតុ ដូចស្រីជាតូ
 ប្រសា ឃើញឥតក្តោះក្តាយ គឺគ្រូយក្ស ផល់ឡើសចក្តីសង្ឃតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្ណសក

ឯវេរេវ ទោ អានុសោ ភស្ស ទេ ភិក្ខុនោ ឯវំ
 ពុទ្ធិ អនុស្សរោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរោ ឯវំ
 សង្ឃំ អនុស្សរោ ទេវត្តា កុសលធិស្សិតា ឧ
 សណ្ណតិ ។ សោ តេឧ សំវិជ្ជតិ សំវេតិ អាចជ្ជតិ
 អណាណ វេត មេ ឧ វេត មេ ណាណ ធុល្មត្ថំ វេត មេ-
 ឧ វេត មេ សុលត្ថំ យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្ស-
 រោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរោ
 ទេវត្តា កុសលធិស្សិតា ឧ សណ្ណតិ ។ ភស្ស
 ទេ អានុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរោ ឯវំ ធម្មំ
 អនុស្សរោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរោ ទេវត្តា កុស-
 លធិស្សិតា សណ្ណតិ ។ សោ តេឧ អត្តមនោ ហោតិ ។
 ឯត្តាវតាមិ ទោ អានុសោ ភិក្ខុនោ ឧហុកតតិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្ណសក

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អ្នក ពុំដឹង ច្បាយ មាន កាយ កិច្ចការ លើក ទូក ក្នុង ព្រះ ក្នុង
 យ៉ាងនេះ លើក ទូក ព្រះ យ៉ាងនេះ លើក ទូក ព្រះ សង្ឃ យ៉ាងនេះ ហើយ
 ឧបេត្តា ដែល អាស្រ័យ ខ័នី កុសល ក៏មិន បាន គំនិត ទៅ ខ័នី ដូច្នោះ ឯង ។ កិច្ច
 នោះ ក៏ គិត ស្អុត ដល់ ទូក សេចក្តី សង្ឃឹម ដោយ ហេតុ នោះ ថា ឡើ ភក្ត
 អញ ជា មនុស្ស វេទនា ឡើ ភក្ត អញ ជា មនុស្ស មិន មាន ហេតុ អត្តភាព
 ជា មនុស្ស ភក្ត អញ បាន ដោយ កម្រ អត្តភាព ជា មនុស្ស ភក្ត អញ មិន មែន
 បាន ដោយ ហិយ ។ គ្រង ដែល ភក្ត អញ លើក ទូក ក្នុង យ៉ាងនេះ លើក ទូក
 ព្រះ មិយ៉ាងនេះ លើក ទូក ព្រះ សង្ឃ យ៉ាងនេះ ហើយ ឧបេត្តា ដែល អាស្រ័យ
 ខ័នី កុសល មិន បាន គំនិត ទៅ ខ័នី បាន ។ ម្ចាស់ អ្នក ពុំដឹង ច្បាយ មាន កាយ
 កាល ពី កិច្ចការ លើក ទូក ក្នុង យ៉ាងនេះ លើក ទូក ព្រះ មិយ៉ាងនេះ
 លើក ទូក ព្រះ សង្ឃ យ៉ាងនេះ ហើយ ឧបេត្តា ដែល អាស្រ័យ ខ័នី កុសល វេទនា
 គំនិត ទៅ ខ័នី បាន ។ កិច្ចការ មាន ចិត្ត ក្រអូប ដោយ ហេតុ នោះ ។ ម្ចាស់
 អ្នក ពុំដឹង ច្បាយ មាន កាយ កិច្ចការ ឈ្មោះ ថា ធ្វើ តាម កម្រ ក្រអូប មេ លើ ព្រះ
 មាន ព្រះ ភាគ ឡើយ ។ ហើយ ដោយ ហេតុ មាន ក្រអូប ក្នុង ចំណង ឯង ។

ឧបទ្ទវគ្គ បទពហុធិបកោបមស្សត្ត ។ ឧសង្កហោ

[៥៤] សេយ្យថាមិ អានុសោ កដ្ឋញ្ច បដិទ្ធិ វសិត្ត
បដិទ្ធិ មត្តិកញ្ច បដិទ្ធិ តិណញ្ច បដិទ្ធិ អាណាសោ
បរិវារិតោ អការទ្ទោ^(១) សំឡំ កច្ឆតិ ឯវមេវ ទោ អានុ-
សោ អដ្ឋិញ្ច បដិទ្ធិ ញ្ញាញ្ច បដិទ្ធិ មំសញ្ច បដិទ្ធិ
ធម្មញ្ច បដិទ្ធិ អាណាសោ បរិវារិតោ រូបទ្ទោ សំឡំ
កច្ឆតិ ។ អដ្ឋត្តិកញ្ច^(២) អានុសោ ធម្មតំ ឧបវិក័ច្ឆំ
យោតិ តាហិក ច រូថា ធម អាចាមំ អាគច្ឆន្តិ ឆោ
ច តន្តោ សមញ្ញាហារោ យោតិ ទេវ តាវ កដ្ឋស្ស
វិញ្ញាណាភាគស្ស ចាតុការោ យោតិ ។ អដ្ឋត្តិកញ្ច
អានុសោ ធម្មតំ ឧបវិក័ច្ឆំ យោតិ តាហិក ច រូថា
អាចាមំ អាគច្ឆន្តិ ឆោ ច តន្តោ សមញ្ញាហារោ
យោតិ ទេវ តាវ កដ្ឋស្ស វិញ្ញាណាភាគស្ស ចាតុការោ
យោតិ ។ យតោ ច ទោ អានុសោ អដ្ឋត្តិកញ្ច ធម្មតំ
ឧបវិក័ច្ឆំ យោតិ តាហិក ច រូថា អាចាមំ អាគច្ឆន្តិ

១ ឧ. អការទ្ទោ ។ ឧ. អវិការទ្ទោ ។ ២ ឧ. អដ្ឋត្តិកញ្ច ។

ឧបទ្ទវគ្គ បទពហុធិបកោបមស្សត្ត ។ ឧសង្កហោ

[៥៤] ម្ចាស់អ្នកចំណីឡាយមានអាយុ ពាកាសកិច្ចវិការវេលកា-
ស្រីយត្រៀវរាជ្ជៈ កស្រីយវល្លិសម្រាប់ចង្វៈ កស្រីយធិសម្រាប់
លំហៈ កស្រីយស្សវប្រកៈ ផ្គុំជាមួយគ្នាហើយ ក៏កប់ហៅថាផ្សា
យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អ្នកចំណីឡាយមានអាយុ ពាកាសវេលកស្រីយ
ផ្គុំនិះ កស្រីយសវាសៈ កស្រីយសាចៈ កស្រីយស្សកៈ រូប
រូបជាមួយគ្នាហើយ វេលាហៅថារូបទាន ថ្វេញ្វេង ។ ម្ចាស់អ្នកចំណី-
ឡាយមានអាយុ បើចក្កានិក្កនិមិទសាចស្សឡេវ តែរូបចំណីឡាយបាន
ក្រៅ មិនបានមកគាប់គង្វនិក្កនិក លាចិពារណាអាម្មណ៍ វេលាកើត
អំពីចក្កនិរូបនោះ មិនមានផល ចំណែកវិញ្ញាណ វេលាកើតអំពីចក្ក
និរូបនោះ ក៏មិនទាន់កើតប្រាកដនៅឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកចំណីឡាយ
មានអាយុ បើចក្កានិក្កនិមិទសាចស្សឡេវ ហើយរូបចំណីឡាយបានក្រៅ
មកគាប់គង្វនិក្ក តែលាចិពារណាអាម្មណ៍ វេលាកើតអំពីចក្កនិរូបនោះ
មិនមាន ចំណែកវិញ្ញាណ វេលាកើតអំពីចក្កនិរូបនោះ ក៏មិនទាន់កើត
ប្រាកដនៅឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកចំណីឡាយ មានអាយុ លាសណៈបើចក្ក
នាទិកនិមិទសាចស្សឡេវ រូបចំណីឡាយបានក្រៅ មកគាប់គង្វនិក្កនិក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលចណ្ណសក្កិ

កន្លោះ ច សមន្តាហារោ ហោតិ ។ ឯវំ តត្ថស្ស
 វិញ្ញាណភាគស្ស តាតុការោ ហោតិ ។ យំ តថាភូតស្ស
 រូបំ តំ រូប្យនាណទក្ខន្ធសន្តំហំ កច្ឆតិ ។ យា តថាភូ-
 តស្ស វេទនា សា វេទន្យនាណទក្ខន្ធសន្តំហំ កច្ឆតិ ។
 យា តថាភូតស្ស សញ្ញា សា សញ្ញនាណទក្ខន្ធសន្តំហំ
 កច្ឆតិ ។ យេ តថាភូតស្ស សង្ខារ តេ
 សង្ខារនាណទក្ខន្ធសន្តំហំ កច្ឆតិ ។ យំ តថាភូ-
 តស្ស វិញ្ញាណំ តំ វិញ្ញាណ្យនាណទក្ខន្ធសន្តំហំ
 កច្ឆតិ ។ សោ ឯវំ បដានាតិ ឯវំ តិរិមេសំ^(១) បក្កន្តំ
 ឧបាណិទក្ខន្ធានំ សន្តិហោ សន្តិទារកា សមនយោ
 ហោតិ ។ វុត្តំ ចៃ បទេតំ កកវតា យោ បដិច្ច-
 សមុប្បាទំ បស្សតិ សោ ទម្មំ បស្សតិ យោ
 ទម្មំ បស្សតិ សោ បដិច្ចសមុប្បាទំ បស្សតិ ។

១ ខ. តិរិមេសំ ។ ឃ. តិរិមេសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលចណ្ណសក្កិ

ការពិចារណា ការប្រណិវេសកើតកំពិតក្នុងវិប្បដានោះ ក៏កើតទាន់ផង ។
 ចំណែកវិញ្ញាណ ដែលកើតកំពិតក្នុងវិប្បដានោះ ចើបកើតប្រាកដឡើង
 ទាន ដោយច្របាច់ដូច្នោះ ។ រូបណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ
 រូបដោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិប្បដានោះ ។ វេទនាណា ដែលកើតជាមួយ
 នឹងចក្ខុវិញ្ញាណ វេទនាដោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិប្បដានោះ ។ សញ្ញា
 ណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ សញ្ញាដោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិញ្ញា-
 ណាណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ សញ្ញាដោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិញ្ញា-
 ណាណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ សង្ខារទាំងឡាយណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ
 សង្ខារទាំងឡាយដោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិញ្ញាណណាណា ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុ
 វិញ្ញាណ ដែលកើតជាមួយនឹងចក្ខុ វិញ្ញាណដោះ សង្រ្គោះចូលក្នុងវិញ្ញា-
 ណាណាណា ក៏ចុះដោះតែនឹងដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា ការសង្រ្គោះ
 គឺប្រមូលប្រជុំទូទៅទុកទុកទុកទុកទុក ទាំង ៨ នេះ យ៉ាងនេះថា ។ មួយវិញ
 ឡើង គ្រាន់តែគ្រាន់តែ គ្រាន់តែសង្រ្គោះថា បុគ្គលណា ឃើញប-
 ដិច្ចសមុប្បាទ (សេចក្តីកើតឡើង គ្រោះកាស្រ័យហេតុ) បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថា ឃើញចម្លែង បុគ្គលណា ឃើញចម្លែង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា
 ឃើញបដិច្ចសមុប្បាទ (គឺសេចក្តីកើតឡើង គ្រោះកាស្រ័យហេតុ) ។

ឧបទ្ទេសស្ម មហានិទ្ទេសស្ម រុទ្ធស្ម:ហេ

បដិទ្ទសមុច្ច្យា ទោ មដិមេ យនិទំ បញ្ចុតាណា-
 ទក្ខន្តា យោ វមេសុ បញ្ចុសុ ទុតាណាទក្ខុន្តុសុ ទុក្ខោ
 វាលយោ មនុស្សោ មជ្ឈិមារាជំ សោ មុគ្គុសមុទុ-
 យោ យោ វមេសុ បញ្ចុសុ ទុតាណាទក្ខុន្តុសុ ទុក្ខ-
 វារិទយោ ទុក្ខពត្សយាទំ សោ មុក្ខនិរោធាតិ^(១) ។
 វិញ្ញាវតាមិ ទោ អាជុសោ ភិក្ខុនោ ពហុតតំ ហោតិ ។
 មជ្ឈត្តិកោ អាជុសោ សោតំ មមរិភិទ្ធនំ ហោតិ...
 យាទំ មមរិភិទ្ធនំ ហោតិ... ជីវ្ហ មមរិភិទ្ធនា ហោ-
 តិ... គាយោ មមរិភិទ្ធនោ ហោតិ... មជ្ឈត្តិកា
 ទេ អាជុសោ មនោ មមរិភិទ្ធនា ហោតិ ពាហិក
 ច ទម្មា . ច អាទាជំ អាគម្មន្តំ ទោ ច តន្តោ
 សមត្ថាហារេ ហោតិ ទេវ តាវ តន្តស្ស វិញ្ញា-
 ណាកកស្ស ទាតុកាវោ ហោតិ ។ មជ្ឈត្តិកោ ទេ
 អាជុសោ មនោ មមរិភិទ្ធនោ ហោតិ ពាហិក ច ទម្មា

១ ឧ.ប. ជីវិតត្ថ ១

ឧបទ្ទេសស្ម មហានិទ្ទេសស្ម រុទ្ធស្ម:ហេ

ទុប្បាទាទុក្ខទំ ៥ ណា វេលេ មាឌេវេ ទុប្បាទាទុក្ខទំ ៥ វេលេ វេលេ វេកិ
 ទ្រើទិច្ឆេប្រាតេស្រ័យេហេតុ សេចក្តីពេញចិត្ត សេចក្តីតាមិយ សេចក្តី
 ក្រេកអរនិសេចក្តីស្របចុះ ក្នុង ទុប្បាទាទុក្ខទំ ៥ វេលេ សេចក្តីពេញ
 ចិត្តដោយនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខសមុទយៈ (ហេតុជា វិភិក្ខុទ្រើទិច្ឆុក្ខ)
 ការកំចាត់ ទុក្ខស្រេចដោយសំណាច់នៃកណ្ត ចិន្តា ការលះបល់ទុក្ខស្រេច
 ដោយសំណាច់នៃកណ្ត ណា ក្នុង ទុប្បាទាទុក្ខទំ ៥ វេលេ ការកំចាត់
 បន់ ទុក្ខស្រេចដោយនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខវិនាស ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ
 មានកាយ ភាវៈ គ្រូប្រដៅ ប្រស្រែចនៃច្រកភាគ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនារេទ្ធិ
 រៀយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណច្រើននេះ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំង-
 ឡាយ មានកាយ បើសាកប្បសាទនាវិញ ក្នុងមិច្ឆាសាស្ត្រ . . . យាម-
 ប្បសាទមិច្ឆាសាស្ត្រ . . . ជីវ្ហ ប្បសាទមិច្ឆាសាស្ត្រ . កាយប្បសាទមិច្ឆា
 សាស្ត្រ . . . ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានកាយ បើចិត្តនាវិញ មិច្ឆាសាស្ត្រ
 ស្រេច នៃចម្បាម្បាល ទាំងឡាយនាវិញ មិនបានមកកាន់ទុក្ខនិរុទ្ធិ
 ជន ការកំចាត់នៃកាយ ដែលកើតកំចិត្តនិរុទ្ធិនៃចម្បាម្បាលនោះ ក៏មិន
 បាននាវិញ ចំណែកវិនិច្ឆ័យ ដែលកើតកំចិត្តនិរុទ្ធិនៃចម្បាម្បាលនោះ
 ក៏មិនបានកើតច្រកដោះទ្រើយ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានកាយ
 បើចិត្តនាវិញ មិច្ឆាសាស្ត្រជន ចម្បាម្បាល ទាំងឡាយនាវិញ

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិសនិកាយស្ស បុរេបណ្ណសាស្ត្រ

អាចាចំ អាតច្ឆន្តិ ខោ ច តន្តោ សមម្ហាហារោ ហោតិ
 ទេវ ភាវិត្តស្ស វិញ្ញាណភាគស្ស ចាតុការោ ហោតិ ។
 យេតោ ច ខោ អាវុសោ ឆដ្ឋត្តិកោ ទេវ មនោ
 អចរិកៈត្តោ ហោតិ ពាហិក ច ធម្មា អាចាចំ អាតច្ឆន្តិ
 តន្តោ ច សមម្ហាហារោ ហោតិ ។ ឯវំ ភក្កស្ស វិញ្ញា-
 ណភាគស្ស ចាតុការោ ហោតិ ។ យំ តថាភូតស្ស
 រូបំ តំ រូប្យោនាទក្ខន្ធិ សង្កហំ កច្ឆតិ ។ យា
 តថាភូតស្ស វេទនា សា វេទន្យោនាទក្ខន្ធិ សង្កហំ
 កច្ឆតិ ។ យា តថាភូតស្ស សញ្ញា សា សញ្ញា-
 នាទក្ខន្ធិ សង្កហំ កច្ឆតិ ។ យេ តថាភូតស្ស
 សង្ខារេ តេ សង្ខារ្យោនាទក្ខន្ធិ សង្កហំ កច្ឆតិ ។
 យំ តថាភូតស្ស វិញ្ញាណំ តំ វិញ្ញាណ្យោនាទក្ខន្ធិ
 សង្កហំ កច្ឆតិ ។ សោ ឯវំ មថាធាតិ ឯវំ ករិ-
 យេសំ បញ្ចន្តំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ សង្កហោ សង្កិចា-
 តោ សមរិយោ ហោតិ(១) ។ វុត្តំ ខោ មនេតំ កកវតា
 យោ មធិទុសម្បាណំ បស្សតិ សោ ធម្មំ បស្សតិ

១ ១. ឧ. យោវិទំ ។

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិសនិកាយ បុរេបណ្ណសាស្ត្រ

កំបាទមកកាតំភក្កនិកវន្តិវេនី កោកោចារណោ ភាម្មណំ ដែលកើតអំពី
 ចិត្តនិវេទន្តាម្មណំនោះមិនមាន ចំណែកវេទន្តាណា ដែលកើតអំពីចិត្តនិវេ
 ទន្តាម្មណំនោះ ក៏នៅមិនទាន់ប្រាកដ ។ ម្ចាស់រូបទាំងឡាយមានអាយុ
 កាលណាឃើញចិត្តនិវេទន្តាម្មណំ មិនសាបស្បូនរួច ធម្មាម្មណំទាំងឡាយទាន់
 ក្រៅ បាទមកកាតំភក្កនិកវន្តិវេនី កោកោចារណោ ភាម្មណំដែលកើតអំពី
 ចិត្តនិវេទន្តាម្មណំនោះ គឺមានផង ។ ចំណែកវេទន្តាណា ដែលកើតអំពី
 ចិត្តនិវេទន្តាម្មណំនោះ វើបកើតប្រាកដឡើងបាទ យ៉ាងនេះឯង ។ រូប
 ណា ដែលកើតជាមួយនឹងមនោវិញ្ញាណ រូបនោះ សង្ក្រាន្តចូលក្នុងរូបបុ-
 នាទក្ខន្ធិ ។ វេទនាណា ដែលកើតជាមួយនឹងមនោវិញ្ញាណ វេទនាទោះ
 សង្ក្រាន្តចូល ក្នុងវេទន្យោនាទក្ខន្ធិ ។ សញ្ញាណា ដែលកើតជាមួយនឹង
 មនោវិញ្ញាណ សញ្ញានោះ សង្ក្រាន្តចូលក្នុងសញ្ញាបុនាទក្ខន្ធិ ។ សង្កិ-
 ចានិទ្យាយណា ដែលកើតជាមួយនឹងមនោវិញ្ញាណ សង្កិចានិទ្យាយនោះ
 សង្ក្រាន្តចូលក្នុងសង្កិចានិទ្យាយបុនាទក្ខន្ធិ ។ វិញ្ញាណណា ដែលកើតជាមួយ
 នឹងកង្ក្រាន្ត វិញ្ញាណនោះ សង្ក្រាន្តចូលក្នុងវិញ្ញាណបុនាទក្ខន្ធិ ។ កិក្កុនោះ
 កែងដីច្បាស់យ៉ាងនេះថា ការសង្ក្រាន្ត គឺប្រជុំប្រមូលនូវបុនាទក្ខន្ធិ
 ទាំង ៤ នេះ យ៉ាងនេះឯង ។ មួយទៀត ព្រះហឫទ្រព្យភាគ ច្រើនប្រាស
 ដូច្នោះថា បុគ្គលណាឃើញឃើញសម្បូរ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាឃើញឃើ

ឧបទ្វេន្តស្ស មហាហិរិកោធនសុត្តេ ។ ទូសន្តយោ

យោ ធម្មំ មស្សតិ សោ មដិទ្ធសមុប្បាណំ មស្សតីតិ ។
 មដិទ្ធសមុប្បាណោ មោ មទិមេ យទិណំ មក្កុនាណាធក្កុនា
 យោ ឥមេសុ មក្កុសុ ឧតាណាធក្កុនេសុ ធម្មា
 អាឈយោ អនុធមយោ អនិច្ឆាសាទំ សោ ទុក្ខុសមុ-
 នយោ យោ ឥមេសុ មក្កុសុ ឧតាណាធក្កុនេសុ
 ធម្មាភវិធមយោ ធម្មាភម្បហាណំ សោ ទុក្ខុនិរោធាតិ ។
 ឯត្តាវតាថិ មោ អាទុសោ កិក្កុនោ តហុកតិ ហោ-
 តីតិ ។ ឥធមវោធម អាឈស្មា សារីប្បាត្តា អត្តមតា ក
 កិក្កុ អាឈស្មតា សារីប្បាត្តស្ស កាសិកំ អភិធម្មនិ ។

មហាហិរិកោធនសុត្តេ គង្គិ ធម្មិកំ ។

ឧបទ្វេន្ត មហាហិរិកោធនសុត្តេ ។ ទូសន្តយោ

ទុក្ខុសណាឃើញធមិ ទុក្ខុសនាមឃ្លោះថា ឃើញមិច្ឆាសមុប្បាណ ។
 ឧបាទានុក្ខតាំង ៥ ណា ដែលមាននៅ ឧបាទានុក្ខតាំង ៥ នៅឯង
 កើតឡើងព្រម ព្រោះអាស្រ័យហេតុ សេចក្តីពញ្ញាចិត្ត សេចក្តីការប័យ
 សេចក្តីគ្រកអរ និងសេចក្តីជ្រប់ច្រាណ ក្នុងឧបាទានុក្ខតាំង ៥ នេះ
 សេចក្តីពញ្ញាចិត្តជាដើមនោះ ឃ្លោះថា ទុក្ខុសមុប័យ កាមត្តាភវនីម្ប
 កាម្រកដោយកំណាចកណ្តា មិនការលេបនីកាម្រក ដោយកំណាចកណ្តា
 ក្នុងឧបាទានុក្ខតាំង ៥ នេះ ការត្តាភវនីម្បកាម្រកជាដើមនោះ ឃ្លោះ
 ថាទុក្ខុនិរោធម ។ ម្ចាស់ដ្ឋានាំងរាយមានអាយុ ភក្សប្រដៅបេស្រៃ
 មានព្រះភាគ ឃ្លោះថា គិក្កុនាម្បឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ កុះព្រះសោត្រ្យគ្រ មានអាយុ សម្តែងនូវ
 មហាហិក្ខុចរោមស្សត្រនេះដោយហើយ គិក្កុតាំងកម្សាន្តនោះ ក៏មានចិត្ត
 គ្រកអរ រឹតឈហើយ ចំពោះភាសិត បេស្រៃសោត្រ្យមានអាយុ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ឧបទ្វេន្តមហាហិរិកោធនសុត្តេ ទី ៥ ។

ឆវិមី មហាសារោបមស្កត្តំ

[៨៥] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវ
ពជ្ជក្ការោ វិហារតិ កិធឿក្កុដេ បទ្ធកេ ។ អចំប្បក្កិទ្ធ
ទេវទត្តេ តត្រ ។ ភគវ ទេវទត្តំ អារក្ខ កិក្ខ
អាមទ្កេសិ ភគ កិក្ខុវេ ឯកទ្វេ កុលបុត្តា សទ្ធា
អភារស្ថា អនតារិយំ បទ្ធជិគោ ហោតិ ទិគិណ្ណត្តិ
ជាតិយា ជកយ មរណេន សោកាបរិទេវទត្តេនាម
នស្សនាយាសោតិ^(១) ទុក្ខានិណ្ណា ទុក្ខបរោតា អប្ប
វ ធាម ឥមស្ស កោលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស អន្តកិរិយា
បញ្ញាយោតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធជិគោ សមាជា លាភ
សញ្ញាសិលោកំ អតិទិទ្ធក្កតិ ។ សោ ភេន លាភស
ញ្ញាសិលោកេន អត្តមនា ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កិច្ចា ។
សោ ភេន លាភសញ្ញាសិលោកេន អត្តាទុក្កិសតិ
បរិ វម្កេតិ អហមស្មិ លាភី សញ្ញាសិលោកវ

១ ទត្តិ ទេវទត្តេ ទាមរណេន សោកាបរិ... ទោយាសេហិទិ ទិស្កត្តំ ។

មហាសារោបមស្កត្ត ទី ៧

[៨៥] ទុំបាទស្តាបមយ៉ាទិទេ ។ សមិយម្ហយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំកិធឿក្កុដេ ទៀបត្រីកជគ្រឹះ ។ កាលដែលទេវទត្ត
ទៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាក្កទៅទត្ត
ប្រាសរបរកិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះជា ហាលកិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសា
សនានេះ មានកុលបុត្រក្នុងខ្លះ ទេញចាតផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយ
សទ្ធា គិតថា អាត្មាញជាអ្នកមានជាតិ ជក មរណៈ សេចក្តីសោក
សេចក្តីទុក្ខចូល សេចក្តីទុក្ខ ភោមទស្ស ទិសិសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខបរិក
ហើយ រឿទ្ធចង្កំ ទិសិច្ច្រវិប័ប្បុត ខែកនិក្ខុទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាស
បាទ ។ កុលបុត្រនោះ លុះចូលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញា
ទិសិសេចក្តីសរសើរឲ្យរត់រឿត ។ កុលបុត្រនោះក៏មានសេចក្តីទេញចិត្ត
មានតម្រិះដ៏បំប្លែងដោយលាភសញ្ញាទិសិសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុល
បុត្រនោះ វេមនិលើកកម្ពីន្ទ្រខង័ បន្ទះបង្កប់អ្នកដទៃ ប្រាសលាភសញ្ញា
ទិសិសេចក្តីសរសើរនោះថា អាត្មាញជាអ្នកបានលាភសញ្ញា ទិសិសេចក្តី

ឧបទ្ទវេស្ស ឧបាសាហេនធម្មសូត្រ ព្រះបរិយេសាភវនសោ

និយម បទៈញ្ច ភិក្ខុ អប្បញ្ញាតា អប្បេសត្តាភិ ។
 សោ ។ តទ លាភសញ្ញាវសិលោកោច មជ្ឈតិ បឋមជ្ឈតិ
 បមាណំ អាមជ្ឈតិ បឋមត្តោ សមាហោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។
 សេយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្ថិកោ សារគវេសិ
 សារបរិយេសទំ ធរមាហោ មហាកោ ទុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មោ សារិ អតិក្កម្ម ដេក្កំ អតិក្កម្ម
 តទំ អតិក្កម្ម បឋមដិកំ សាខាបលាសំ ទេត្តា
 អាធាយ បត្តិមយ្យ សារត្ថិ មត្តាមាហោ ។ តទេនំ
 ទត្ថុមា បុរិសោ ទិស្វា វិទំ វទេយ្យ ទ វតាយំ ភវិ
 បុរិសោ អញ្ញាសិ សារិ ទ អញ្ញាសិ ដេក្កំ ទ
 អញ្ញាសិ តទំ ទ អញ្ញាសិ បឋមដិកំ ទ អញ្ញាសិ
 សាខាបលាសំ តថាហយំ(១) ភវិ បុរិសោ សារត្ថិកោ
 សារគវេសិ សារបរិយេសទំ ធរមាហោ មហាកោ ទុក្ខស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មោ សារិ អតិក្កម្ម ដេក្កំ
 អតិក្កម្ម តទំ អតិក្កម្ម បឋមដិកំ សាខាបលាសំ
 ទេត្តា អាធាយ បត្តិមត្តា សារត្ថិ មត្តាមាហោ

១ ឧ. ភវាណំ ។

ឧបទ្ទវេស្ស ឧបាសាហេនធម្មសូត្រ ព្រះបរិយេសាភវនសោ

សារសិវំ ចំណែកភិក្ខុជាងឡាយឯទៀត ។ នេះ ជាអ្នកមិនមានភ្នំឈ្មោះ
 យសស័ក្តិ ។ កុលបុត្រានោះ តែងស្រវឹង គេដឹង ផល់ខ្លាសចក្តិប្រមាទ
 ព្រោះលាភសំគ្មាននិងសចក្តិសារសិវនោះ សុប្រមាទហើយ មែនទៅ
 ជាទុក្ខ ។ គ្មានភិក្ខុជាងឡាយ ដូចជាបុរស អ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ
 ស្វែនិកខ្លឹមឈើ គ្រាប់ទៅស្វែនិកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើតំទានខ្លឹម បិទ
 នៅ (ចំពោះមុខ) គឺវលនិខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់
 យកវែកនិងស្លឹកនក សម្គាល់ជាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរស
 មានចុកុបានឃើញបុរសនោះហើយ គឺនិយាយយ៉ាងនេះថា ឧ បុរសវី
 ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ មែកនិងស្លឹកទេគឺ
 ពេត្តាដូច្នោះ បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែនិក
 ខ្លឹមឈើ គ្រាប់ទៅស្វែនិកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើតំ ទានខ្លឹមបិទនៅ
 (ចំពោះមុខ) គឺវលនិខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់យកវែក
 មែកនិងស្លឹកនក សម្គាល់ជាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការគឺរាល់

សុត្តនិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចូលចន្ទសក

យត្ថុស្ស សារាទ សារាទាលីយំ តត្ថុស្ស អត្ថំ
 តាទុកវិស្សតិកំ វិវាមេវ វេទា ភិក្ខុវេវ វិវាមេវ វេទា
 កុលបុត្តោ សត្វា អតារស្មា អទតារិយំ មត្តជិកោ
 ហោតិ ទំតិល្លោម្ហំ ជាតិយា ជវយ មរណោ វេទា
 តមរិវេវទុក្ខោមទស្សតាយាសេហិ ទុក្ខោតិល្លោម
 ទុក្ខមរិវេទា អម្បេវ តាម វិវាមេវ វេទាស្ស
 ទុក្ខោទុក្ខស្ស អន្តតិវិយា មញ្ញាយេជាតិ ។ សោ
 ហិ មត្តជិកោ សមាទោ លាភសញ្ញាសិលោកំ អ-
 ភិទិត្តោតិ ។ សោ តេទ លាភសញ្ញាសិលោកេទ
 អត្តមទោ ហោតិ មរិមុញ្ញសង្កម្មិ ។ សោ តេទ
 លាភសញ្ញាសិលោកេទ អត្តាទុក្ខំសេតិ មរិ វិមុត្តិ
 អយមស្មំ លាភិ សញ្ញាសិលោកាវ វិមេ មទេញ
 ភិក្ខុ អប្បញ្ញាតា អប្បសត្តាតិ ។ សោ តេទ
 លាភសញ្ញាសិលោកេទ មជ្ឈតិ មមជ្ឈតិ មមាទំ
 អាមជ្ឈតិ មមាត្តា សមាទោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។

សុត្តនិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចូលចន្ទសក

ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ ដោយខ្ញុំមេឃឹមនោះ ការផារនោះ ក៏ដឹងទំន
 សម្រេចប្រយោជន៍ ដល់បុរសនោះឡើយ រសេចក្តីនេះមានបទយ៉ាង
 លា គ្នាលក្ខត្តំវាងទ្បាយ ឧបយេជ្ឈម្តេចជា កុលបុត្តកុរុ កុរុ
 សាសនានេះ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដោយស្វា ភិក្ខុជា
 តំគ្នាអញជាគ្នាមានជាតិ ជព មរណៈ សេចក្តីលោក សេចក្តីទ្រឹក្សិក្សល
 សេចក្តីទុក្ខ រោមទស្ស សេចក្តីចង្អៀកចង្អៀលចង្អៀ គ្របសង្កត់ហើយ
 ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខចូលរឹតហើយ ធ្វើម្តេចជា
 ដឹងធ្វើខ្ញុំចំបំផុត ខែកន្ត្រៃភាវនសៈនេះ ឲ្យច្រានផុត ។ កុលបុត្រ
 នោះ លុះបុរសយំនឹងខេហើយ ក៏ញ៉ាំងលោកសក្ការៈ ខំនិរសេចក្តីសរសើរ
 ឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានគម្រៃ
 ចំបំផុត ដោយលោកសក្ការៈខំនិរសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ
 វេទនិលោកនេះម្តងទ្បាយនិងបុគ្គលម្តងទ្បាយនិង ព្រោះលោកសក្ការៈខំនិរសេចក្តី
 សរសើរនោះថា វាគ្នាអញជាគ្នាមានលោកសក្ការៈ ខំនិរសេចក្តីសរសើរ
 ចំលោកភិក្ខុវាងទ្បាយនិងនេះ មិនមានក្តីឈ្មោះ យសសិក្ខិទ ។
 កុលបុត្រនោះ វេទនិស្រីនី កន្ត្រៃ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលោក-
 សក្ការៈខំនិរសេចក្តីសរសើរនោះ លុះប្រយោជហើយ វេទនិទៅជាទុក្ខ ។

បទប្បញ្ញត្តិ បរាសាស្ត្របទប្បញ្ញត្តិ ប្រជុំវិញ្ញាបនបត្រ

អយំ វុទ្ធិនិ កិច្ចាវ កិច្ច សាទាបណសំ អត្តមោសិ ព្រហ្មចរិយស្ស ភេទ ទ លោកានំ អាចារិ ។

(៨៦) ៩១ បទ កិច្ចាវ ឯកាទ្វា កុលបុត្រា សទ្ធា អភារស្នា អនាគរិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ធិតិល្ហោត្តិ ជាតិយា ជកយ មរណាន សោតាចរិ ទេវទុក្ខោនាមទស្សៈចាយាសេហិ ទុក្ខានិល្ហោ ទុក្ខមរោតោ អប្បវ ធាម ឥមស្ស ភាវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តតិវិយោ ចញ្ញាយតាតិ ។ សោ ឯវ បព្វជិតា សមាទោ លាភសក្ការសិលោកំ អគិចិញត្តតិ ។ សោ ភេទ លាភសក្ការសិលោកេទ ទ អត្តមោទោ ហោតិ ទ បវិបុល្លាសន្តិប្បោ ។ សោ ភេទ លាភសក្ការសិលោកេទ ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បវិវប្បតិ ។ សោ ភេទ លាភសក្ការសិលោកេទ ទ មជ្ឈតិ ទ បមជ្ឈតិ ទ បមាទំ អាចជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាទោ សីលសម្មទំ អាណនេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មនាយ អត្តមោទោ ហោតិ បវិបុល្លាសន្តិប្បោ ។ សោ

បទប្បញ្ញត្តិ បរាសាស្ត្របទប្បញ្ញត្តិ ប្រជុំវិញ្ញាបនបត្រ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទេវ គឺជាគតហៅថា បានកាន់យកវិភិយក ខិតស្មិត របស់ព្រហ្មចរិយៈ ហើយដល់ ខួរការចម្លូបខ្ពស់សេចក្តី ព្យាយាម ដោយរោគុនោះ ។

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុរិយាសនាទះ មានកុលបុត្រតូចខ្លះ ខៀវរាជ្យពាក្យដោយសទ្ធា ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយភិកថា ពេញអញ្ច ជាអ្នកបានតិ ជនរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹតខ្សួល សេចក្តី ទុក្ខ អាមនស្ស សេចក្តីទង្វើតចង្អុលចិត្ត ប្របសន្តិកំហើយ លោក៤ មានទុក្ខប្របសន្តិកំហើយ មានទុក្ខប្រវិកហើយ ធ្វើអ្នកហ្ន៎ ធិនក្សិ ក្សិ វិចិដុតខែកន្ត្រៃកំនិសំនេរៀប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះឃ្លា យំនិទរហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសក្ការខិតិសេចក្តីសរសើរឱ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ ក៏ខំមានសេចក្តីពេញចិត្ត ខំមានកម្រិះបិប្បណិ ដោយ លាភសក្ការខិតិសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ ចំណែក កម្រិះខ្លះៗ ខំមានបង្កាត់ក្នុងខ្លួន ព្រោះលាភសក្ការ ខិតិសេចក្តី សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ ចំនស្រីធំ ចំនស្រីតូច ចំនដល់ ខួរសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការខិតិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះវិទ ប្រមាទហើយ វែងបានខួរសីលសម្មទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តី ពេញចិត្ត មានកម្រិះបិប្បណិដោយសីលសម្មទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀងទិវាយ បួលចក្កាសក

តាយ សីលសម្បទាយ អត្តាទុក្ខំសតិ បរិ
 វម្ពេតិ មហាមស្មិ សីលកំ កល្យាណនិម្មា វមេ
 មនាញ្ញ កិក្ខុ ទុស្សីលា ចាបទម្ពាតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បទាយ មជ្ឈតិ បមជ្ឈតិ បហំ កាបជ្ឈតិ
 បបត្តោ សមាទោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។ វេសយ្យជាមិ
 កិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្ថំតោ សារកវេសី សារបវិយេសធំ
 ចរណោ មណោ កុក្ខុស្ស តិដ្ឋិតោ សារវតោ
 មតិក្កម្មេវ សារំ មតិក្កឌ្ឍ ជេក្កំ មតិក្កឌ្ឍ តធំ
 បប្បដិតំ នេត្តា អាទាយ បក្កាមយ្យ សារត្ថំ
 បញ្ញាណោ ។ តមធំ ចត្តុតា បុរិសោ ជិស្វា ឯវិ
 វធម្យ ឧ វតាយំ កវំ បុរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ឧ
 អញ្ញាសិ ជេក្កំ ឧ អញ្ញាសិ តធំ ឧ អញ្ញាសិ
 បប្បដិតំ ឧ អញ្ញាសិ សាទាបលាសំ តតាហយំ កវំ
 បុរិសោ សារត្ថំតោ សារកវេសី សារបវិយេសធំ
 ចរណោ មណោ កុក្ខុស្ស តិដ្ឋិតោ សារវតោ

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀងទិវាយ បួលចក្កាសក

វមេសីលើកកម្ពុតិក្ខុឌ្ឍ បន្តិបន្តិវិបក្ខវេទ ព្រោះសីលសម្បទានោះជា
 កាត្តាអញ្ញជាអ្នកមានសីល មានឧប្បិ ចំណែកកិក្ខុចាំទិច្ចយជវិទ ។
 នេះ ជាអ្នកច្រឡំសីល មានឧបិកាត្រក់ ។ កុលចុត្រានេះ វេសស្រវីធំ
 វេសីធំ ដល់ខ្ញុំសព្វត្រឡាខ ដោយសីលសម្បទានោះ លុបចោលហើយ
 វេសីនៅជាទុក្ខ ។ ខ្ញុំលក់កុំដាំទិច្ចយ ដូចជាបុរស អ្នកត្រូវការដោយ
 ភ្លឺមឈើ វៃស្មិកភ្លឺមឈើ ត្រាច់ទៅវៃស្មិកភ្លឺមឈើ កាលបើឈើធំ
 មានភ្លឺមឈើ (ចំពោះមុខ) ហើយ ក៏វេសីភ្លឺម ស្រាយ សំបក ហើយ
 រកយកវត្ថុប្រមូល សព្វលំដាប់ភ្លឺម ហើយទៀសចេញទៅ ។ បុរសមាន
 ទុក្ខ បានឃើញបុរសនោះហើយ គឺខ្លាចយំយំនេះថា ។ បុរសដ៏ចម្រើន
 នេះមិនស្គាល់ភ្លឺម ស្រាយ សំបក ក្រម មែកឯងស្មើគ្នាទេ ហេតុដូច្នោះ
 បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការដោយភ្លឺមឈើ វៃស្មិកភ្លឺមឈើ
 ត្រាច់ទៅវៃស្មិកភ្លឺមឈើ កាលបើឈើធំមានភ្លឺមឈើ (ចំពោះមុខ)

ឧបទ្ទវន្តស្ស បរោសារោចមនុស្សេ ព្រហ្មចរិយបច្ឆេទិក

អតិក្កម្មោ សាវំ អតិក្កម្មំ ដេត្តំ អតិក្កម្មំ កង
 បម្បជិតំ ទេត្តា ភាគាយ មក្កន្តោ សារទិំ មត្តា-
 ណាថា យត្តស្ស សារេន សារកាវណិយំ កត្តស្ស
 អត្តំ នាទុភវិស្សតិទិ ឯវិមវ ទោ កិក្ការ វិទេ-
 កាទោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អការស្នា អនតាវយំ
 បទ្ធគិកោ ហោតិ ទុតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជនយ
 មរណោន សោកយិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសេហិ
 ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរាគា អាច្ឆាវ ជាម វិមស្ស
 កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា មត្តារយ-
 ជាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធគិកោ សមាថា លាភ-
 សញ្ញាវសិលោកំ អភិធិត្ថេតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាវសិលាភេន ន អត្តមថោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាវសិ-
 លោភេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វិម្ពតិ ។
 សោ តេន លាភសញ្ញាវសិលោភេន ន មជ្ឈិក
 ន បមជ្ឈិកំ ន បមាទំ ភាមជ្ឈិកំ អប្បបរោ មមាថា

ឧបទ្ទវន្ត សរោសារោចមនុស្សេ ព្រមវិទ្ធព្រហ្មចរិយធនិ

ហើយ កិរលនិទ្ធិម ស្រាយ សំចក ហើយកេយកិក្រមរមេក
 សម្គាល់ថា ទ្វិប ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះ
 ត្រូវធ្វើដោយទ្វិមរឈើនោះ ការងារនោះ ក៏ទំនិមិនសាប្រេចប្រយោជន៍
 ដែលបុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះមានទុបហយំនិណត) ខ្លាលក់កុដាង-
 ទ្បាយ ទុបមយ្យម្លប់ជា កុលបុត្រក្ខន្ធាន្ត ក្នុងសាសនានេះ ចេញចាក
 ផ្លូវដោយសក្ខ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយតិរថា កាត្តាអញ ជាមកមាន
 ជាតិ ដល់ មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុឌទ្រាយ សេចក្តីទុក្ខ
 រោទទស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អិនចិត្ត ក្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថាមាន
 ទុក្ខក្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខបរិកេហើយ ធ្វើម្តេចប្តី ទំនិធ្វើទ្រុឌ
 ចំផ្អែក វិនិច្ឆ័យកុដាងអស់នេះឱ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះមូស
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញាវនិទិសេចក្តីសរសើរឱ្យកើតឡើង ។
 កុលបុត្រនោះ មិនបានសេចក្តីកេញចិត្ត មិនមានកម្រៃបរិបូណ៌ដោយលាភ-
 សញ្ញាវនិទិសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនសឹកកម្ពុទ្ធ
 ខ្លួនឯង មិនទទួលម្ចាស់ក្នុងផ្ទះ ប្រោះលាភសញ្ញាវនិទិសេចក្តីសរសើរ
 នោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនប្រវេណី មិនវិន្និ មិនផល់ទូរសេចក្តី
 ប្រមាទ ប្រោះលាភសញ្ញាវនិទិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស គុលបុត្តសាគរ

សីលសម្បជំ អាណេតិ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្បតាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កឹម្យា ។
 សោ តាយ សីលសម្បតាយ អត្តាដុក្កំសេតិ បរិ-
 វាម្ពតិ អហមស្មំ សីលវំ កល្យាណទម្មា វិមេ-
 ធនញ្ញោ ភិក្ខុ ទុស្សីលា ទាមទម្មាតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បតាយ មជ្ឈតិ ធម្មជ្ឈតិ បទានំ អាមជ្ឈតិ
 បមន្តោ សមាទា ទុក្ខំ វិហារតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ បឃ្ចដំកំ អត្តហាសិ ព្រហ្មចរិយស្ស រតន-
 ០ វេសានំ អាទាមិ ។

[៨៧] ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោន្តា គុលបុត្តា
 សទ្ធា អនាវស្ថា អទតារិយំ បធូដិកោ ហោតិ
 ទុក្ខំល្អោម្ពំ ជាតិយា ជនយ មរណោ ទោកមវិទេវ-
 ទុក្ខានាមទស្សនាយារមហំ ទុក្ខាតំល្អោ ទុក្ខបរេ-
 តោ មាប្បវ ទាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្កុលស្ស
 អន្តករិយា បញ្ញាយថាតិ ។ សោ វិវំ បធូដិកោ
 សមាទោ លាភសញ្ញាវសិលោភំ អភិធិត្ថន្តេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបុត្តសាគរ

វេទនំបាទន្ទវសីលសម្បតា ។ គុលបុត្តនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 មានគម្រិះបរិច្ចាហិ ដោយសីលសម្បតានោះ ។ គុលបុត្តនោះ វេទនំលើក
 តម្កីទីខ្លួនឯង បន្តបង្កើតអ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បតានោះថា គាតា
 អញជាអ្នកមានសីល បានធម៌ល្អ ចំណែកភិក្ខុពុទ្ធិសាសនា ដទៃ ។
 នេះ ជាអ្នកទ្រុក្រសីល មានធម៌ពេញចិត្ត ។ គុលបុត្តនោះ ក៏ស្រវឹង
 ភ្លឺផឹក ដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រទាទ ព្រោះសីលសម្បតានោះ លុះប្រហុចហើយ
 វេទនំនៅក្នុងខ្លួន ។ ខ្លួនភិក្ខុពុទ្ធិសាសនា ភិក្ខុនេះ គេថាគន្លោះថា បាន
 រាងយកវិញ្ញាណ លើសព្រះបរិយាយ ហើយដល់ខ្លួនការបន្តបន្ទុយសេចក្តី
 ព្យាយាម ដោយចេតនានោះ ។

[៨៧] ខ្លួនភិក្ខុពុទ្ធិសាសនា គុលបុត្តនោះ ក្នុងសាសនានេះ
 ពេញចិត្តផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវសាសនាសម្បតា និងថា គាតាអញ ជា
 អ្នកមានជំនឿ ឯក មរណៈ សេចក្តីសោត សេចក្តីឡើងចូល សេចក្តីទុក្ខ
 រោមទស្ស សេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថាមានទុក្ខ
 គ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខប្រើតហើយ ធ្វើអ្នកចង្រៀត ដំនើធ្វើខ្លួនវិបត្តិ
 វិទកនិទុក្ខពុទ្ធិសាសនាទ្រព្យគ្រាដំឡើងបាន ។ គុលបុត្តនោះ លុះចូល
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញាវសិលោភំសេចក្តីបរិស្សវេទនំភ្លឺផឹក ។

បទដ្ឋកថា បរាសាទេវមនុស្សេ ប្រហុយិយវេ

សោ ភេទ លាភសញ្ញាវសិលោកោទ ទ អត្តមនោ
 ហោតិ ទ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ ភេទ លាភសញ្ញា-
 វសិលោកោទ ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរិវម្ពេតិ ។ សោ
 ភេទ លាភសញ្ញាវសិលោកោទ ទ មជ្ឈតិ ទ បមជ្ឈតិ
 ទ បមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាទោ សីលសម្មាទំ
 អារាទតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ អត្តមនោ
 ហោតិ ទេ ទ ទេ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្មាទាយ ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរិ
 វម្ពេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ ទ មជ្ឈតិ
 ទ បមជ្ឈតិ ទ បមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាទោ
 សមាទិសម្មាទំ អារាទតិ ។ សោ តាយ សមា-
 ទិសម្មាទាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។
 សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ
 វម្ពេតិ អហមស្មំ សមាហិតោ វិក្កន្តិទិត្តោ ឥមេ
 បទេញ្ញា កិក្ខុ អសមាហិតា វិក្កន្តិទិត្តាតិ ។ សោ
 តាយ សមាទិសម្មាទាយ មជ្ឈតិ បមជ្ឈតិ បមាទំ
 អាមជ្ឈតិ បមត្តោ សមាទោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។

បទដ្ឋកថា បរាសាទេវមនុស្សេ ប្រហុយិយវេ

កុលបុត្រោនាវេនិមាទសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រោះបរិបូណ៌ ដោយ
 លាភសញ្ញាទិនិសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទ
 លើកគម្ពីទីខ្លួនឯង មិនបានបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសញ្ញាទិនិ
 សេចក្តីសរសើរនោះទេ ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទស្រវឹង មិនវង្វែង មិន
 ផល់ផ្លូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសញ្ញាទិនិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
 មិនប្រមាទហើយ វេនិមាទខ្លួនសីលសម្មាទា ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទ
 សេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្មាទានោះ តែងមិនមានគម្រោះបរិបូណ៌
 ទេ ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទលើកគម្ពីទីខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះសីលសម្មាទានោះឡើយ ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទស្រវឹង មិនវង្វែង
 មិនផល់ផ្លូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្មាទានោះ លុះមិនប្រមាទ
 ហើយ វេនិមាទខ្លួនសមាទិសម្មាទា ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទសេចក្តី
 ពេញចិត្ត មានគម្រោះបរិបូណ៌ដោយសមាទិសម្មាទានោះ ។ កុលបុត្រោនា
 លើកគម្ពីទីខ្លួនឯង បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាទិសម្មាទានោះហេ
 ពញាអញ្ជា អ្នកមានចិត្តខ្លាចខ្លួន មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការប្រណិវត
 តិយ ចំណែកកិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ ទេ មិនមានចិត្តខ្លាចខ្លួន មានចិត្ត
 វិហារផ្សេង ។ កុលបុត្រោនាវេនិមាទស្រវឹង វង្វែង ផល់ផ្លូវសេចក្តីប្រ-
 មាទព្រោះសមាទិសម្មាទានោះ លុះប្រមាទហើយ វេនិមាទខ្លួន ។

សុត្តនិបិដក វជ្ជីមនិកាយស្ស ទូលចន្ទសាគរ

សយ្យុដានំ តិក្កុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ
 សារវរិយេសនំ ចាមាថោ មហាតា កុក្កស្ស តិដ្ឋិតា
 សារវតោ អតិក្កិដ្ឋេវ សារំ អតិក្កិដ្ឋំ ដេត្តំ តនំ
 ទេត្វា អាធាយ បក្កិមេយ្យ សារត្តិ មត្តាមាថោ ។
 តមេនំ ចក្កុវា បុរិសា និស្វា វរំ វិនយ្យ ឧ វតាយ
 កវំ បុរិសោ អត្តាសិ សារំ ឧ អត្តាសិ ដេត្តំ ឧ អត្តាសិ
 តនំ ឧ អត្តាសិ បច្ឆដិកំ ឧ អត្តាសិ សាទាបណា-
 សំ តតាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ
 សារវរិយេសនំ ចាមាថោ មហាតា កុក្កស្ស តិដ្ឋិតា
 សារវតោ អតិក្កិដ្ឋេវ សារំ អតិក្កិដ្ឋំ ដេត្តំ តនំ
 ទេត្វា អាធាយ បក្កិមេយ្យ សារត្តិ មត្តាមាថោ យក្កស្ស
 សារវេ ឧ សារកវេសិយំ តក្កស្ស អត្តំ ធាទុកវិស្សតិកិ
 វរិវេវ ចោ តិក្កុវេ វិនេតាដ្ឋោ កុលបុត្តា សត្វា
 វកាវស្មា អនកាវយំ បព្វនិកោ ហោតិ ឡតិណ្ណាម្ហិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ឧ សាតាបវិវេវ ឧត្តុនោមនស្ស-
 ចាយាសេហិ ឧ កុក្កាតិណ្ណោ ឧ កុក្កចរតោ វច្ឆេវ ធាម

សុត្តនិបិដក វជ្ជីមនិកាយ ទូលចន្ទសាគរ

ឃានភិក្កុវំនិទ្ធាយ ម្ហូបបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វនិកខ្លឹមឈើ
 គ្រាប់ទៅស្វនិកខ្លឹមឈើ កាលបរិយដំមានខ្លឹមឈើកៅ (ចិញ្ចឹមមុខ)
 ភិក្កុវំនិទ្ធាយ វេសិស្រាយ ហើយស្មោះយកតែសំបកមកសម្លាប់ជាខ្លឹម
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្កុវេញបុរសនារហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ឧ បុរសដ៏ចម្រើនមេរិទស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រម
 បែក ស្មុំកៅភិ គ្រោងចេតុនោះ បុរសដ៏ចម្រើនមេ អ្នកត្រូវការដោយ
 ខ្លឹមឈើ ស្វនិកខ្លឹមឈើ គ្រាប់ទៅស្វនិកខ្លឹមឈើ កាលបរិយដំ
 មានខ្លឹមឈើកៅ (ចិញ្ចឹមមុខ) ភិក្កុវំនិទ្ធាយ វេសិស្រាយ ហើយស្មោះយក
 តែសំបកមកសម្លាប់ជាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ កាលិកៅនឹងនិទមសម្រេច
 ដែលបុរសនារត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើនោះ កាលិកៅនឹងនិទមសម្រេច
 ប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះ ឧបាយាទិកាមិញ)
 ឃានភិក្កុវំនិទ្ធាយ ឧបមេយ្យដូចជាគុលចុក្កុក្កុវុះ កុស្តសាសនារា
 កាចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយសព្វ គិតថា កត្តាអញជា
 អ្នកមានពិភិ ជិក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុកទ្រួល សេចក្តី
 ទុក្ខ គោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តក្របសន្តិកៈហើយ ឈ្មោះ
 ថា មានទុក្ខក្របសន្តិកៈហើយ មានទុក្ខបរិកៈហើយ ធ្វើម្ហូបជាដំនើ

ច្បាប់ស្តីពី ការសម្រេចសុំឲ្យ ប្តូរឈ្មោះ

ឥម ស្ស កេរស្ស ធុត្ត ក្នុង ស្ស អង្គ តិរិយា
 បញ្ញាយេដាតិ ។ សោ ឃី ថត្ត ធិតោ សមាទោ
 លោកសញ្ញាសិលោកំ អភិធិត្តត្ថេ ។ សោ ភេទ
 លោកសញ្ញាសិលោកេន ធម្មត្ថមាទោ ហោតិ ធម្ម
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ ភេទ លោកសញ្ញាសិលោ-
 កេន ធម្មត្ថមាទោ ហោតិ ធម្ម វិបុត្តិ ។ សោ ភេទ
 លោកសញ្ញាសិលោកេន ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ ធម្ម
 មាទំ អាចជ្ជតិ អប្បមន្តោ សមាទោ សីលសម្បទំ
 អាភិធិតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្ត-
 មាទោ ហោតិ ទោ ធម្ម បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ធម្មត្ថមាទោ ហោតិ ធម្ម
 វិបុត្តិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ ធម្មត្ថ
 ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ អាចជ្ជតិ អប្បមន្តោ សមា-
 ទោ សមាទិសម្បទំ អាភិធិតិ ។ សោ តាយ
 សមាទិសម្បទាយ អត្តមទោ ហោតិ បរិបុណ្ណ-
 សង្កប្បោ ។ សោ តាយ សមាទិសម្បទាយ
 អត្តមទោ ហោតិ បរិបុណ្ណ សមាទិទោ

ច្បាប់ស្តីពី ការសម្រេចសុំឲ្យ ប្តូរឈ្មោះ

ធ្វើឲ្យបំប្រែឈ្មោះឲ្យបាន ។ កុលបុត្រានា
 លុះប្តូរឈ្មោះហើយ គឺប្រាកដស្រេច ឯនិសេចក្តីសរសើរឲ្យ
 កើតឡើង ។ កុលបុត្រានា មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានកម្រៃ
 បំប្លែងវិញយលោកសញ្ញាឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រានាមិន
 លើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃប្រកាសញ្ញាឯនិសេចក្តី
 សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រានាមិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់ មិនដល់ខ្លួនសេចក្តី
 ប្រមាទ ប្រកាសញ្ញាឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះបំប្រែហេ-
 យើយ វែមធានឲ្យសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រានាមានសេចក្តីពេញ
 ចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែជាមិនមានកម្រៃបំប្លែងវិញ ។ កុល-
 បុត្រានាមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃប្រកាសញ្ញា
 សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រានាមិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់ មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រ-
 មាទប្រកាសញ្ញាឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះបំប្រែហេយើយ វែមធានឲ្យសមាទិ-
 សម្បទា ។ កុលបុត្រានាមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានកម្រៃបំប្លែងវិញដោយ
 សមាទិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រានាមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់
 អ្នកដទៃប្រកាសញ្ញាឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រានាមិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់ មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រ-
 មាទប្រកាសញ្ញាឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះបំប្រែហេយើយ វែមធានឲ្យសមាទិសម្បទា

ដំណាច់ក្តី ឥមេ បទញ្ញោ កិក្ខុ អសមាធិតា
 វិញ្ញន្តិក្តី ។ ។ សា កាយ សមាធិសម្បទាយ បដ្ឋតិ
 បមដ្ឋតិ បមាធិ អាបដ្ឋតិ បមត្តោ សមាធិ ធុត្តុ
 វិហារតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធម៌ អត្តហសិ
 ព្រហ្មជរិយស្ស ភេទ ច វេសាធិ អាមាធិ ។

(៨៨) ឥទ បទ កិក្ខុវេ ដំណាច់ កុលបុត្តា
 សត្វា អការស្នា អនករិយំ បទ្ធិដោតោ ហោតិ ឧ-
 តិណ្ណោ ម្ហិ ជាតិយា ជរិយ មរណោ ហោតមរិទេវ
 ធុត្តុនោមទស្សនាយសេហំ ធុត្តោតិណ្ណោ ធុត្តុមរ-
 តោ អម្បេវ បាម ឥមស្ស កោវលស្ស ធុត្តុត្តនស្ស
 អន្តករិយា បញ្ញាយេជាតិ ។ ។ សេ វេវ បទ្ធិដោតោ
 សមាធិ ណកសញ្ញាវសិលោតំ អតិច្ឆិត្តតិ ។ ។ សេ
 ភេទ ណកសញ្ញាវសិលោកេទ ធុ អត្តមតោ ហោតិ

មានចិត្តប្រព្រឹត្តិការ ក្នុងហេតុអ្វីក៏ដូច្នោះ ចំណែកកិច្ចការនៃខ្លួន ។
 នេះ ជាអ្នកមានចិត្តប៉ិនប្រសើរ មានចិត្តវៃវៃផ្សេងៗ ។ កុលបុត្រ
 នោះ ក៏ស្រវឹង វៃផ្សេង ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទា
 នោះ លុបប្រទានហើយ វៃផ្សេងទៅជាទុក្ខ ។ ហាលកិច្ចការនៃខ្លួន
 កិច្ចការ ក៏ដូច្នោះហៅថា បានកាន់យកវិកលសីលទ្រព្យចំពោះ ហើយ
 ដល់ខ្ញុំគេបង្កបង្កើនសេចក្តីព្រួយបារម្ភ ដោយហេតុនោះ ។

(៨៩) ខ្ញាលកិច្ចការនៃខ្លួន មួយទៀត កុលបុត្រពួកខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយសេចក្តី
 ចាំ ពាក្យព្រាហ្មណ៍មានជាតិ ដរាមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ឡើងខ្ពស់ សេចក្តីខ្ពង់ ខោមឥស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អិនចិត្តប្រមាទ
 ហើយ ឆ្ពោះទៅ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខបរិភោហើយ ធ្វើ
 ម្តេចហ្ន៎ មិនធ្វើខ្លួនចិញ្ចឹមខ្លួនក្នុងអំឡុងនេះ ឲ្យប្រាកដប្រាន ។
 កុលបុត្រនោះ លុះចូលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញាវសិលោក្តី
 សរសើរឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ បំណងសេចក្តីព្រាហ្មណ៍

បទដ្ឋកថា មហាសារាមសុត្ត ប្រយោជន៍

ន បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលា-
 កេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាសិលាភេន ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ ន មមា-
 នំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាធា សីលសម្បទំ អា-
 រាជេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមទោ ហោតិ
 ទោ ធ ទោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ ន មមា-
 នំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាធា សមាទិសម្បទំ អា-
 រាជេតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្បទាយ អត្តមទោ
 ហោតិ ទោ ធ ទោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តាយ
 សមាទិសម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។
 សោ តាយ សមាទិសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ
 ន មមាទំ អាបជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាធា ញាណទស្ស-
 នំ អារាជេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តម-
 ទោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន ញាណ-
 ទស្សនេន អត្តាទុក្ខំសេតិ បរំ វម្ពេតិ អមាមស្មិ

បទដ្ឋកថា មហាសារាមសុត្ត ប្រយោជន៍

មិនបានប្រែប្រួល ដោយលាភសញ្ញាសិលាសេចក្តីសរសើរនោះ ។
 កុលបុត្រនោះមិនលើកកម្ពីន្ទូងឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភ-
 សញ្ញាសិលាសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
 ដល់នូវសេចក្តីច្រពា ព្រោះលាភសញ្ញាសិលាសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
 មិនប្រមាទហើយ វេទន៍បាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះមាន
 សេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែង មិនមានកម្រិតបរិបូណ៌
 ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកកម្ពីន្ទូងឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះសីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
 ដល់នូវសេចក្តីច្រពា ព្រោះសីលសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ
 វេទន៍បាននូវសមាទិសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 ដោយសមាទិសម្បទានោះ តែងមិនមានកម្រិតបរិបូណ៌ទេ ។ កុល-
 បុត្រនោះមិនលើកកម្ពីន្ទូងឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាទិ-
 សម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់នូវសេចក្តី
 ច្រពាព្រោះសមាទិសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេទន៍បាននូវ
 ញាណទស្សន៍^(៦) ។ កុលបុត្រនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានកម្រិត
 បរិបូណ៌ដោយញាណទស្សន៍នោះ ។ កុលបុត្រនោះ វេទន៍លើកកម្ពីន្ទូង
 ឯង បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សន៍នោះថា ពេញអញ

៦ ពាជនំ វិទូជុ ។

ជាង បស្ស្ចំ វិហារមិ កុំម បទញោ កិក្ខុ អជាងំ អបស្ស្ចំ
 វិហារន្តិកំ ។ សោ ភគវ ញាណទស្សនេន មជ្ឈតិ បមជ្ឈ-
 តិ បមាងំ អាបជ្ជតិ បមាត្តា សមាទោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។
 សេយ្យជាថិ កិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ
 សារបរិយសងំ ចរណោ មហាកោ កុក្ខស្ស តិដ្ឋ-
 កោ សារវកោ អតិក្កខ្មៅ សារំ ដេត្តំ ទេត្តា អាទាយ
 បក្កខេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាទោ ។ ភមេនំ ទក្ខុហ
 បុរិសោ និស្វា ឃំ វិនយ្យ ទ វតាយំ កវំ បុរិសោ
 អញ្ញាសិ សារំ ន អញ្ញាសិ ដេត្តំ ន អញ្ញាសិ ភងំ
 ន អញ្ញាសិ មប្បដិកំ ន អញ្ញាសិ សាទាបលាសំ
 ភតាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ សា-
 របរិយសងំ ចរណោ មហាកោ កុក្ខស្ស តិដ្ឋកោ
 សារវកោ អតិក្កខ្មៅ សារំ ដេត្តំ ទេត្តា អាទាយ
 បក្កខេយ្យ សារន្តិ មញ្ញមាទោ យក្ខស្ស សារេន
 សារកវេសិយំ កក្ខស្ស អត្ថំ ជាទុក្ខវិស្សតិកំ ឯវ-
 មេវ ហោ កិក្ខុវេ វិនិច្ឆាទា កុលបុត្តោ សទ្ធា

បាទស្គាល់ បាទយើង (ទូរ្យបណ្ឌិត) ចំណែកកុំចាំជំលាយឯទៀត ។
 នេះ ប៉ុន្តែបាទស្គាល់ ប៉ុន្តែបាទយើង (ទូរ្យបណ្ឌិត) ទេ ។ កុលបុត្តោ ទោ
 ភិក្ខុស្រីដី វិនិច្ឆ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រហារ ព្រោះញាណទស្សនៈទោ
 កុលបុត្តោ ហើយ វេទនៈទៅជាទុក្ខ ។ ខ្ញុំលក្ខណៈជំលាយ ដូចបុរសអ្នក
 ត្រូវការដោយខ្លួនឈើ ស្រូវកន្ទីមឈើ ក្រាច់ទៅស្រូវកន្ទីមឈើ កាល
 ហើយធិមានខ្លួនប៉ុន្មាន (ចំពោះមុខ) ក៏លើកខ្លួន ហើយបាំងយកភិក្ខុ
 ស្រាយមកសម្គាល់ជាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសបានចុកបាទ
 យើងបុរសទោ ហើយនិយាយ យ៉ាងនេះដោយ ទុក្ខសេដ្ឋីចម្រើននេះប៉ុន្តែបាទ
 ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រហម ខែកន្ទីស្លឹកទេក៏ ព្រោះហេតុទោ បាទដោយ
 កុលដីចម្រើននេះ អ្នកត្រូវការដោយខ្លួនឈើ ស្រូវកន្ទីមឈើ ក្រាច់ទៅ
 ស្រូវកន្ទីមឈើ កាលហើយធិមានខ្លួនប៉ុន្មាន (ចំពោះមុខ) ក៏លើកខ្លួន
 ហើយបាំងយកភិក្ខុស្រាយមកសម្គាល់ជាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការ-
 និរលា ដែលបុរសទោត្រូវត្រូវដោយខ្លួនឈើ ការនិរលាទោក៏ដឹងប៉ុន្តែ
 សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសទោច្បើយ (សេចក្តីនេះ ទុកជាយ៉ាងណា
 ប៉ុន្តែ) ខ្ញុំលក្ខណៈជំលាយ ទុកដោយដូចកុលបុត្តោក្នុង កុលសាសនា

ឧបទ្ទវស្ស មហាសាលេមសុត្តេ ប្រាជ្ញារិយនិទ្ទ

អតារស្មា អនកាវយំ បទ្ទដិកោ ហោតិ ខិត្តិណ្ណាម្មិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោតបរិទេវទុក្ខនោម-
 ងស្សនាំយាសេហិ ទុក្ខាតិណ្ណា ទុក្ខបរោកោ អប្បេ-
 វ តាម វមស្ស តេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្ត-
 ករិយា បញ្ញាយេជាតិ ។ សោ វិវំ បទ្ទដិកោ
 សមាទោ លាភសញ្ញាសិលោកំ អតិទិទ្ធាត្ថតិ ។
 សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តមទោ
 ហោតិ ន បរិបុណ្ណសន្តិប្បោ ។ សោ តេន លាភ-
 សញ្ញាសិលោកេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរិ-
 វប្បតិ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន
 មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តា
 សមាទោ សីលសម្មាទំ អារមេតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្មាទាយ អត្តមទោ ហោតិ ទោ ម ទោ
 បរិបុណ្ណសន្តិប្បោ ។ សោ តាយ សីលសម្មា-
 ទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរិ វប្បតិ ។
 សោ តាយ សីលសម្មាទាយ ន មជ្ឈតិ ន ប-
 មជ្ឈតិ ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តា សមាទោ

ឧបទ្ទវស្ស មហាសាលេមសុត្តេ ប្រាជ្ញារិយនិទ្ទ

នេ បាទេចញ្ញោកម្មំ ចូលកាន់ផ្លូវសេវេយស្សា ភិកថា កាត្តា
 អញ្ញាត្តកតាមាភិ ជព មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្វិក្ខុក្សល
 សេចក្តីខ្ពុក្ខ ហោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសន្តិកំហើយ
 រណ្ណះចំទានទុក្ខគ្របសន្តិកំហើយ មានទុក្ខហិកហើយ ធ្វើម្តេចប្តាំទីន
 ធ្វើទ្រវិបំផុតខែកន្ត្រៃទុក្ខទាំងអស់នេះ ទ្បប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រានោះ
 លុះចូលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្រាប់លាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរឲ្យ
 ភិកេទ្ធវិទី ។ កុលបុត្រានោះទំនំមានសេចក្តីគេញចិត្ត មិនមានគម្រៃ
 បំប្លែងដោយលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រ
 នោះមិនលើកកម្ពីនិទ្ធាននិ មិនបន្តបេតិកភ័យអ្នកដទៃ ព្រោះលាភសញ្ញា
 និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
 ដល់ខ្សែសេចក្តីប្រថាវ ព្រោះលាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
 ទិចប្រហារហើយ វេទន៍បានខ្សែសីលសម្មា ។ កុលបុត្រនោះមានសេច-
 ក្តីគេញចិត្ត ដោយសីលសម្មានោះ កែមិនមានគម្រៃបំប្លែងទេ ។
 កុលបុត្រនោះ មិនលើកកម្ពីនិទ្ធាននិ មិនបន្តបេតិកភ័យអ្នកដទៃ ព្រោះ
 សីលសម្មានោះ ។ កុលបុត្រនោះទំនំស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់ខ្សែ
 សេចក្តីប្រថាវ ព្រោះសីលសម្មានោះ លុះទិចប្រហារហើយ វេទន៍

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលចក្កាសកំ

សមាធិសម្បជំ អារាធចតិ ។ សោ កាយ សមាធិ-
 សម្បនាយ អត្តមនោ ហោតិ នោ ច ខេ បរិមុឡា-
 សង្កាប្បា ។ សោ កាយ សមាធិសម្បនាយ ន
 អត្តាទុក្ខំសតិ ន បរិ វម្កតិ ។ សោ កាយ សមា-
 ធិសម្បនាយ ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ
 អម្បមត្តា សមាទោ ញាណទស្សនំ រាគរេតិ ។
 សោ នេន ញាណទស្សនេន អត្តមនោ ហោតិ
 បរិមុឡាសង្កាប្បា ។ សោ នេន ញាណទស្សនេន
 អត្តាទុក្ខំសតិ បរិ វម្កតិ អមាមស្មិ យំ មស្សំ
 វិហារមិ នាម មនេត្ត ភិក្ខុ អមាទំ មមស្សំ វិហ-
 រន្តិទិ ។ សោ នេន ញាណទស្សនេន មជ្ឈតិ
 មមជ្ឈតិ មមាទំ អាមជ្ឈតិ មមត្តា សមាទោ ទុក្ខំ
 វិហារតិ ។ អយំ ជ្រួតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជេត្តំ អត្តហេសិ
 ត្រហូចរិយស្ស នេន ច រាសានំ រាពាទិ ។

[៧៧] នំន មន ភិក្ខុវេ វិកតោ កុលបុត្តោ
 សត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជំនោ ហោតិ ឱ-
 តិណ្ណាម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណាន សោតមរិទេវ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលចក្កាសកំ

បាននូវសមាធិសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ ហេនសេចក្តីគេឮចិត្ត ដោយ
 សមាធិសម្បទានោះ តែជាមិនមានកម្រៃបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ
 មិនស្រីកម្ពីនិទ្ធានិ មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទា
 នោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រីកម្ពី មិនស្រីកម្ពី មិនស្រីកម្ពីសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 សមាធិសម្បទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វែមនិទាននូវញាណទស្សនៈ ។
 កុលបុត្រនោះមានសេចក្តីគេឮចិត្ត មានកម្រៃបរិបូណ៌ ដោយញាណ-
 ទស្សនៈនោះ ។ កុលបុត្រនោះវែមនិស្រីកម្ពីនិទ្ធានិ បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះញាណទស្សនៈនោះថា គុណអញបានដឹង ទុកឃើញ (ប្រស្នឹក)
 ចំណែកតិកុំតាំងឡាយដទៃ ។ ខេ មិនបានដឹង មិនទាន់ឃើញ (ប្រស្នឹក)
 ទេ ។ កុលបុត្រនោះ តែស្រីកម្ពី មិនស្រីកម្ពី មិនស្រីកម្ពីសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 ញាណទស្សនៈនោះ លុះប្រមាទហើយ វែមនិទាននូវ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 តាំងឡាយ ភិក្ខុនេះគឺជាគតិវេទិកា បានកាន់យកត្រៃយាយសេចក្តីប្រមា-
 ទិយៈ ហើយផលនូវការបន្តបន្ទុយសេចក្តីក្លាយមរដោយហេតុនោះ ។

[៧៨] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ មួយទៀត កុលបុត្រភ្នកខ្លះក្នុង
 សាសនានេះ បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នែកដោយសព្វា ភិក-
 ថា គុណអញបានដឹង ដក បរលាះ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹក្សស

បុព្វសុត្តន្ត មហាសាលេយសុត្ត ព្រះបរិយាយោ

ទុក្ខុនោមនស្សនាយាសេហំ ទុក្ខាភិណ្ណោ ទុក្ខមរោកា
 អប្បេវ បាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្ត-
 ករិយោ មញ្ញាយេថាតិ ។ សោ វិវំ មព្វនិកោ សមាទោ
 លាភសញ្ញាសិលោកំ អភិវិទ្ធក្ខេតិ ។ សោ ភេន
 លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តមោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ ភេន លាភសញ្ញាសិលោ-
 កេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។ សោ
 ភេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ
 ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាទោ សីលសម្បទំ
 អាភពេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមោ
 ហោតិ ទោ ន ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ
 វម្ពេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ
 ន មមជ្ឈតិ ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមា-
 ទោ សមាទិសម្បទំ អាភពេតិ ។ សោ តាយ
 សមាទិសម្បទាយ អត្តមោ ហោតិ ទោ ន ទោ

បុព្វសុត្ត មហាសាលេយសុត្ត ព្រះបរិយាយោ

សេចក្តីទុក្ខ របស់មនុស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អាតលំបាកអស់ក្តីហើយ ឈ្មោះ
 ថាមានទុក្ខគ្រប់សង្កត់ហើយ មានទុក្ខបើករហើយ ធ្វើដូច្នោះ មិនធ្វើ
 ដូចវិចិត្រវិទ្យាទុក្ខជាដំណើរ ច្បាប់គ្រាដទាន ។ កុលបុត្រនោះសុ-
 ប្បសាយនិទេហើយ ក៏បានប្រើឯកសញ្ញាមិនសេចក្តីសរសើរក្តី
 រឿយ ។ កុលបុត្រនោះមិនពេញចិត្ត មិនមានគម្របរិបូណ៌ដោយលាភ-
 សញ្ញា មិនសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួន
 ឯង មិនបន្តបង្កើតអាក្រក់ ព្រោះលាភសញ្ញាមិនសេចក្តីសរសើរនោះ
 រឿយ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនរឿង មិនផល់ខ្លាសេចក្តី
 ប្រមាទ ព្រោះលាភសញ្ញា មិនសេចក្តីសរសើរនោះ សុំមិនប្រមាទ
 ហើយ ក៏មិនបានខ្លាសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះពេញចិត្តដោយ
 សីលសម្បទានោះ តែជាមិនបានគម្របរិបូណ៌ ។ កុលបុត្រនោះមិន
 លើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កើតអាក្រក់ ព្រោះសីលសម្បទានោះ ។
 កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនរឿង មិនផល់ខ្លាសេចក្តីប្រមាទព្រោះសីល-
 សម្បទានោះ សុំមិនប្រមាទហើយ ក៏មិនបានខ្លាសមាទិសម្បទា ។
 កុលបុត្រនោះពេញចិត្ត ដោយសមាទិសម្បទានោះ តែជា មិនបាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស គុលបុត្តាសក

បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ
 ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វិមុត្តិ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ ន បមាណ
 វបដ្ឋតិ អប្បមត្តា សមាទោ ញាណទស្សនំ ភក-
 ខេតិ ។ សោ ភេទ ញាណទស្សនេន អត្តមទោ ហោតិ
 ទោ ទ ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ ភេទ ញាណ-
 ទស្សនេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វិមុត្តិ ។
 សោ ភេទ ញាណទស្សនេន ន មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ
 ន បមាណំ អាបដ្ឋតិ អប្បមត្តា សមាទោ សមយ-
 វិមោក្ខំ ភកខេតិ ។ មាណំ ទោ បទេតំ កិក្ខុវ
 វិជ្ជតិ យំ សោ កិក្ខុ តាយ សមយវិមុត្តិយា បរិចារ-
 យេដាតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ បុរិសា សារត្ថិកា
 សារតវសី សារបរិយេសំ ទរមាទោ មហោតោ វុត្តុស្ស
 តិជ្ជតោ សារវតោ សារំ ទេត្វា ភាតាយ មត្តមេយ្យ
 សារត្ថំ ជាទមាទោ ។ តមេនំ ធម្មុមា បុរិសោ
 ធិស្វា ឯវំ វិទេយ្យ មញ្ញាសិ វតាយំ កវំ បុរិសោ

១ ១. ធិវិសតោ ៤ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ គុលបុត្តាសក

គម្រិបេប្បណិទេ ។ គុលបុត្រោនាមេសេសិកម្ពិទ្ធិទ្ធនេន មិនបន្ត-
 បន្តិបំអ្នកដទៃ ព្រោះសេចក្តីសម្បទានោះ ។ គុលបុត្រោនា មិន
 ស្រវឹង មិនវង្វឹក មិនដល់នូវសច្ចក្តីប្រមាទ ព្រោះសេចក្តីសម្បទានោះ
 លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍បាននូវញាណទស្សនៈ ។ គុលបុត្រោនា
 គេញចិត្តដោយញាណទស្សនៈនោះ តែជាមិនមានគម្រិបេប្បណិទេ ។
 គុលបុត្រោនាមេសេសិកម្ពិទ្ធិទ្ធនេន មិនបន្តបន្តិបំអ្នកដទៃ ព្រោះញា-
 ណទស្សនៈនោះ ។ គុលបុត្រោនាមិនស្រវឹង មិនវង្វឹក មិនដល់នូវ
 សេចក្តីប្រមាទ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍
 បាននូវសមយវិមោក្ខិ^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយសូម
 ចាំសមយវិមុត្តិនោះ ដោយហេតុណា ហេតុខ្ញុំរងនិវេទន៍ទាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសគ្រូតែងដោយខ្ញុំមឈើ ស្រូនភក្ខិមឈើ
 ព្រាច់ទៅស្រូនភក្ខិមឈើ ភាសាមឈើធិមានខ្លឹមប៉ែកទៅ (ចំពោះមុខ)
 ក៏ចាំនិយកវិមុត្តិមក ដឹងថាខ្ញុំមកដោយទៀសរចេញទៅ ។ បុរសមាន
 ចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយខំយាយយ៉ាងនេះថា ឧ បុរសដ៏ចម្រើននេះ

១ ព្រះថា ធិវិសេសុចតោមច្ចុទ្ធិវិមុត្តិសម្បត្តិ កាមការាភពវេណ ចាមធិវិ
លោតិយសមាទេវំ ។

ឃ្លៀងឃ្លា ឧបាសាសនាបុគ្គល ប្រែប្រួលយសាវា

សាវ អញ្ញាសិ ដេត្តំ អញ្ញាសិ កតំ អញ្ញាសិ បឃ្មដិកំ
 អញ្ញាសិ សាខាបណសំ តតាហយំ កវំ បរិសោ
 សារត្ថិកា សារកវសិ សារបរិយសេនំ ធរណាតា
 មហានោ រុត្តស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សារវត្តា រេត្តា
 អាតាយ បក្កតោ សារត្ថិ ជាឧបាសា យត្តស្ស សារេន
 សារកវណិយំ តត្តស្ស អត្ថំ អទុកវិស្សតិកំ បរិមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ វិជគោត្តោ តុលប្បាត្តា សត្វា អភារស្ស
 វេនកវិយំ បត្តដិសោ ហោតិ ឡតិស្លោយិ ជាតិយា
 ជរាយ បរិណាម សោតាបរិទេវទុត្តាតាមឧស្សុតា-
 យាសេវំ ធុត្តាតិស្លោ ធុត្តបរេតោ អប្បេវ ចាម
 ឥមស្ស កេវលស្ស ធុត្តត្តទូស្ស អន្តតិវិយា
 បញ្ញាយេវាតិ ។ សោ បរិ បត្តដិសោ សខានោ
 ណកសញ្ញាវសិលោកំ អភិច័ត្តត្តេតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាវសិលោកេន ម អត្តមនោ ហោតិ ម
 បរិប្បស្តិសង្កម្មោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាវសិ-
 លោកេន ម អត្តាទុត្តិសេតិ ម បរិ វត្តេតិ ។

ឃ្លៀងឃ្លា ឧបាសាសនាបុគ្គល ប្រែប្រួលយសាវា

ស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្របរ មែកនិងស្លឹកប្រាកដ ព្រោះ
 ហេតុនោះបានជាបុរសដឹងច្រើននេះ ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹម
 ឈើ គ្រាប់ពៅស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបីគរទៅ (ចំពោះ
 មុខ) ក៏ចាំរិយកវិក្ខុម្បូរិ ដឹងថាជាខ្លឹមតិក ហើយចៀសចេញទៅ
 ក្បាលរោង ដែលបុរសនោះ ត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ នឹង
 សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះតិក (សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា)
 ហួសភិក្ខុចាំដីខ្សោយ ឧបមេយ្យស្តីដាក់កុលបុត្រក្នុងខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
 បានចេញចាកខ្លះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយសព្វ មិនថា ពេញអញ
 ជាអ្នកមានជំនំ ឯក បរណៈ សេចក្តីសាក សេចក្តីច្រឡំច្រួល សេចក្តីខ្ពុត
 រោមនិស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តក្របសង្កត់រហ័យ រហ័យជាមានខ្ពុត
 ក្របសង្កត់រហ័យ មានខ្ពុតប្រើតហើយ ធ្វើម្តង ម្តង មិនធ្វើត្រូវចំបំផុត
 ខែកន្ត្រុកវាំងអស់ខេ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះបុរសយ៉ាង
 នេះហើយ បានញ៉ាំងលាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
 កុលបុត្រនោះមិនពេញចិត្ត មិនមានគម្រោះបរិច្ចារិយាលាភសញ្ញាវនិង
 សេចក្តីសរសើរនោះហើយ ។ កុលបុត្រនោះមិនម្នីន្ទូងនិង មិន
 បន្ទុះបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ចជ្ជីមនិកាយ ត្រៃបិដកសាមាស

សោ ភេទ លាភសក្ការសិលោភេទ ធម្មតិ
 ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ
 សីលសម្មាសនា អារាមេតិ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្មាសនាយ អត្តមោ ហោតិ ទោ ធម្មតិ បរិ-
 បុណ្ណសង្កេតោ ។ សោ តាយ សីលសម្មាសនាយ
 ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ
 អត្តទុក្ខំសេតិ ធម្មតិ បរិ វាម្ពតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្មាសនាយ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ
 អត្តមោ ហោតិ ទោ ធម្មតិ បរិបុណ្ណសង្កេតោ ។
 សោ តាយ សមាធិសម្មាសនាយ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ
 ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ
 អត្តទុក្ខំសេតិ ធម្មតិ បរិ វាម្ពតិ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្មាសនាយ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ
 អត្តមោ ហោតិ ទោ ធម្មតិ បរិបុណ្ណសង្កេតោ ។
 សោ តេន ញាណទស្សនេ អត្តមោ ហោតិ ទោ ធម្មតិ
 បរិបុណ្ណសង្កេតោ ។ សោ តេន ញាណទស្ស-
 នេ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចជ្ជីមនិកាយ ត្រៃបិដកសាមាស

កុលបុត្រានោះមិនស្រវឹង មិនវង្វើន មិនដល់ខ្លាចសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 លាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេទន៍បានខ្លាច
 សីលសម្មាសនា ។ កុលបុត្រានោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្មាសនា
 នោះ តែងមិនមានគម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រានោះមិនលើកកម្ពើង
 ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្មាសនា ។ កុលបុត្រ
 នោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វើន មិនដល់ខ្លាចសេចក្តីប្រមាទព្រោះសីលសម្មាសនា
 នោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេទន៍បានខ្លាចសមាធិសម្មាសនា ។ កុលបុត្រ
 នោះពេញចិត្តដោយសមាធិសម្មាសនា តែង មិនមានគម្រិះបរិបូណ៌
 ទេ ។ កុលបុត្រានោះមិនលើកកម្ពើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះ
 សមាធិសម្មាសនា ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វើន មិនដល់ខ្លាច
 សេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្មាសនា លុះមិនប្រមាទហើយ វេទន៍
 បានខ្លាចញាណទស្សនៈ ។ កុលបុត្រនោះពេញចិត្តដោយញាណទស្សនៈ
 នោះ តែង មិនមានគម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើក
 កម្ពើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ ។

ឧប្បវេណី ឧបាសាគយសុត្ត ព្រហ្មចរិយបរិយោសាដំ

សោ តេន ញាណនស្សនេន ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ
ន មហានំ អាមជ្ឈតិ អច្សមត្តោ សមាធា អសម-
យិវិមោត្តំ អាណិទតិ ។ អដ្ឋាធមេតំ ភិក្ខុវេ អន-
វតានសោ យំ សោ ភិក្ខុ តាយ អសមយវិមុត្តិយា
បរិហាយេថាតិ ។

(៧០) ភតិ ទោ ភិក្ខុវេ នយំនំ ព្រហ្មចរិយំ លា-
កសត្តារសិលោកាណិសំសំ ន សីលសម្មតិណិសំសំ
ន សមាទិសម្មតាណិសំសំ ន ញាណនស្សនាណិសំសំ
យា ច ទោ អយំ ភិក្ខុវេ អកុប្បា ទេវតារិមុត្តិ
ឯតនត្ថមិនំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ ឯតំ សារំ ឯតំ
បរិយោសានត្ថំ ។ ឥនមាភេត ភតភ អត្តមជា តេ
ភិក្ខុ អកវតោ អាសំតំ អភិទត្ថត្ថំ ។

ឧបាសាគយសុត្ត ឥមំ និទ្ទិតំ ។

ឧប្បវេណី ឧបាសាគយសុត្ត ទិច្ចុតិវេទ្រញូយិយធម៌

កុលបុត្រោនាមិទស្រវីនិ មិនវាទ្ធវិនិ មិនវលំវុវុវេសេតក្តីប្រមាទ ព្រោះ
ញាណវស្សននាះ លុះមិនប្រមាទហើយ វែមនិបាននូវអសមយវិមោត្ត
(ធម៌ដែលរួចចាកពីលសឥតមានកំណត់ការលាវលា បានវលំវុវុវេសេតក្តី-
ក្តវធម៌) ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្សោយ ភិក្ខុក្នុងស្រុកស្រុកតាមអសមយវិមុត្តិគោះ
ដោយហេតុណា ហេតុទុំទិច្ចុតិវេទ្រញូយិយធម៌ មិនមែនជាគោលនយោបាយ ។

(៧១) ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្សោយ ព្រហ្មចរិយនេះ មិនមែនមានលក-
សក្តារនិទិសេតក្តីសរសើរជាអាទិសិទ្ធិ មិនមែនមានសីលសម្មតាជាអា-
ទិសិទ្ធិ មិនមែនមានសមាទិសម្មតាជាអាទិសិទ្ធិ មិនមែនមានញាណ-
នស្សនាជាអាទិសិទ្ធិវិញទេ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្សោយ ទេវតារិមុត្តិ
តាមរួចចាកពីលសឥតមានកំណត់ការលាវលា ជាមួយជាវិមោត្តិណា ខ្នាល
ភិក្ខុទាំងខ្សោយ ព្រហ្មចរិយនេះ មានហេតុផលទុំដូចជាប្រយោជន៍ មាន
អហេតុផលទុំដូចជាទុំម មានអហេតុផលទុំដូចជាទិច្ចុតិវេទ្រញូយិយធម៌ ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគបានក្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានសេចក្តីរោញ
ចិត្ត បានក្រេកអរហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧបាសាគយសុត្ត ទី ៧ ។

ទស្សនៈ ឬទ្បសាពោមស្មត្តិ

[៧០] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវាទ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាណមេ ។
អថទោ ធម៌ត្ថលកោដ្ឋោ ព្រាហ្មណោ យេទ កកា
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកាតា សន្តិ សឌ្ឍោ
សម្មោទចិយំ កាចំ សារណិយំ វិតិសារត្វា ឯតមន្តំ
ចិសីទិ ។ ឯតមន្តំ ចិសិដ្ឋោ ទោ ធម៌ត្ថលកោដ្ឋោ
ព្រាហ្មណោ កកាវន្តំ ឯតទោវច យេទេ កោ តោតម
សមណាព្រាហ្មណា សង្ឃិទោ កណិទោ កណាថវិយា
ញាតា យសស្សិទោ តិគ្គកាសា សាទុសន្តតា កហុ-
ជនស្ស សេយ្យមីទិ បូរណោ កស្សទោ មកុលិ
កោសាលោ អធិតា កោសកម្ពុលា^(១) ថកុរា
កត្វាយនោ សក្កយោ វេលដ្ឋុត្តោ^(២) ចិត្តា
ចាជបុត្តា សាទុតេ សកាយ មជ្ជិញាយ អន្តញ្ញិសុ^(៣)
សាទុវ ទ អន្តញ្ញិសុ ឧទាហុ ឯតទេ អន្តញ្ញិសុ

១ ឧ.ពេសកម្ពុលំ ។ ២ ឧ. វេលដ្ឋុត្តោ ។ ៣ ឧ. អន្តញ្ញិសុ ។

ឬទ្បសាពោមស្មត្តិ ទី ១០

[៧១] ទំព្រានស្តាចមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ច្រើនគង់នៅក្នុងវត្តជេតវាទ បេសអនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀបច្រកទិសាភិ ។
ព្រះនារោង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះធម៌ត្ថលកោដ្ឋោ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គឺវិភាយជាមួយទីព្រះមានព្រះភាគ
ហើយបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរឱ្យគេសរសើរកាយ គួរជាទីរំលឹកហើយ
វ័របុរាណៗក្នុងទីនេះសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះធម៌ត្ថលកោដ្ឋោ រក្សិយក្នុង
ទីនេះសមគួរហើយ បានចោលពាក្យទេទើបព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះភាគមជ្ជិមាម្រឹម សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានពួក ២១
គណៈ ជាអាចារ្យខែគណៈមានក្បែរឈ្មោះយសសក្កិ ធ្វើលទ្ធិដូចជាគំពង់
ជំនុំច្រើននាក់បានសន្មតថាជាមនុស្សគ្រឹមត្រូវ គឺបូរណកស្សប ១ មកុលិ-
កោសាល ១ អធិតេសកម្ពុល ១ មកុរាត្វាយន ១ សញ្ញយវេលដ្ឋបុត្ត ១
ចិត្តនាថបុត្ត ១ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះបានគ្រាស់ដីដុំដូចពាក្យ
ល្អដ្ឋរបេសីខ្លួន ឬទិទបានគ្រាស់ដីទាំងអស់គ្នាទេ ឬថាគ្រាស់ដីទិទ។

ឧប្បន្នស្ស ទូលសាហោធនស្សត្រ សាវ្តិក្ខ្យម

ឯកទេវេ ឧ អន្តញ្ញិស្សតិ ។ អសំ ប្រាហ្មណ តិដ្ឋតេតំ
សទ្ធេ តេ សតាយ បដិញ្ញាយ អន្តញ្ញិស្ស សទ្ធោ
ឧ អន្តញ្ញិស្ស ទេហហុ ឯកទេវេ អន្តញ្ញិស្ស ឯកះច
ឧ អន្តញ្ញិស្សតិ ធម្មំ តេ(១) ប្រាហ្មណ ទេសស្សក្ខម
តំ សុណាហំ សាទុកំ មទសិករោហំ កាសិស្សម៌-
តិ ។ ឯវំ កោតិ ទោ ចិដ្ឋលកោត្រោ ប្រាហ្មណ
កតវតោ បទូស្សសំ ។

(៧២) កតវំ ឯវំ ទេវេ តេ ឯសយ្យថាមំ ប្រាហ្មណ
បុរិសោ សាវត្តិកោ សាវតវសំ សាវមរិយេសំ ចា-
ហោថា មហាតោ ទុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សាវតោ អតិក្កម្មោ
សាវំ អតិក្កម្ម ធម្មំ អតិក្កម្ម តតំ អតិក្កម្ម
បធម្មដិតំ សាទាបលាសំ ទេត្វា អាធាយ មក្កមេយ្យ
សាវន្តំ មក្កនារោថា ។ តាមំ ចក្កុទា បុរិសោ ទិស្វា
ឯវំ វទេយ្យ ឧ វតាយំ តវំ បុរិសោ អក្ខាសំ សាវំ

១ ឧ. អន្តញ្ញិស្ស ឧប្បន្ន ។

ឧប្បន្ន ទូលសាហោធនស្សត្រ ឧបទាទុប្បសម្ពុត្រ្យកាវោយទ្ធិមឈី

មិនទានប្រាសដីនិទ្ធាៈ ។ ប្រាអន្តិក្រាសំថា ខ្នាលប្រាហ្មណំ កុំខិយាយ
ឡើយ កាស្យថា សមណប្រាហ្មណំ តំនិអសំនោះ ចានប្រាសដីនិ ដូច
កាស្យប្រាសដីនិ ឬមិនទានប្រាសដីនិ តំនិអសំនោះ ឬថាប្រាសដីនិ
ន្ទៈ មិនទានប្រាសដីនិ ដូច្នោះនេះ ចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្នាលប្រាហ្មណំ
កថាភកខិនសម្ពុតិធម៌សំសុតិវិញ ចូរឃ្លាច្រុនស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តទូល្លន្ទៈ កថាភកខិនសម្ពុតិ ។ ចិត្តិលរកំច្នៃប្រាហ្មណំ ទទួលប្រា
ក្ខន្ធដីការបស់ប្រះនាទត្រាភកថា ប្រះកុណា- ប្រះសមណៈ ទើបម្រើម ។

(៧២) ប្រះនាទប្រះនាទប្រាសប្រះក្ខន្ធដីការនេះថា ខ្នាល
ប្រាហ្មណំ ប្រៀបដូចបុរសម្នាក់ត្រូវការវាយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
ក្រាច់វាស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមហិកទៅ (ចំណោម) ។
រំលងខ្លឹម ប្រាយ សំបក ក្រម ហើយភាវយកវាកែតែខិនស្លឹកមក
សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញ
បុរសនោះហើយខិយាយយ៉ាងនេះថា បុរសទើបម្រើនោះ មិនស្គាល់ខ្លឹម

សុត្តនិបទ មជ្ឈិមនិកាយ បួសបណ្ណាសក្ក

ន អញ្ញាសិ ដេត្តុំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ
 បឃ្មដិកំ ន អញ្ញាសិ សាទាបលាសំ តថាហយំ
 កវំ ឬរិសោ សារត្ថិភោ សារកវេសិ សារប-
 រិយេសនំ ចាមាណោ ឌហតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កខ្មៅ សារំ អតិក្កឃ្ម ដេត្តុំ អតិក្កឃ្ម
 តចំ អតិក្កឃ្ម បឃ្មដិកំ សាទាបលាសំ ទេត្តា
 អាណយ បក្កោនោ សារត្ថិ បញ្ញាណោ យត្ថស្ស
 សារេន សារកវណិយំ កត្ថស្ស អត្ថំ នាទុក-
 រិស្សតិកំ ។ សេយ្យាថិចំ វា បទ ព្រាហ្មណ
 ឬរិសោ សារត្ថិភោ សារកវេសិ សារបរិយេសនំ
 ចាមាណោ ឌហតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កខ្មៅ សារំ អតិក្កឃ្ម ដេត្តុំ អតិក្កឃ្ម តចំ
 បឃ្មដិកំ ទេត្តា អាណយ បក្កោមេយ្យ សារត្ថិ
 បញ្ញាណោ ។ កមេឯ ទក្កុណា ឬរិសោ និស្វា ឯវំ
 វិទេយ្យ ន វតាយំ កវំ ឬរិសោ អញ្ញាសិ សារំ ន
 អញ្ញាសិ ដេត្តុំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ បឃ្មដិកំ

សុត្តនិបទ មជ្ឈិមនិកាយ បួសបណ្ណាសក្ក

ស្រាយ សំបក ក្រមា វែកខ្លីស្លឹកខ្លះខាតិ ហេតុនារោទនជាបុរសដំ
 ចម្រើនទេវតាអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែនិកខ្លឹមឈើ ក្រចំទៅស្វែនិ
 កខ្លឹមឈើ កាលបើឈើដំមានខ្លឹមបិកទៅ (ចំពោះមុខ) កំលែងខ្លឹម
 ស្រាយ សំបក ក្រមា ហើយកេរយកកែវែកខ្លីស្លឹកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម
 ហើយទៀសចេញទៅ ការនិរណៈ ដែលបុរសនារក្រមាដោយខ្លឹមឈើ
 ការនិរណៈគឺនឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនារឡើយ ។ ខ្លួន
 ព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែនិកខ្លឹមឈើក្រចំ
 ទៅស្វែនិកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើដំមានខ្លឹមបិកទៅ (ចំពោះមុខ) កំលែង
 ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ហើយកេរយកកែវែកមក សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយ
 ទៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ ទានឃើញបុរសនារហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ។ បុរសដំចម្រើនទេវតាស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រមា

ចម្លើយ បុព្វសាលាបទសុត្តន្ត សាវ្តិកបិដក

ន អញ្ញាសិ សាទាមលាសំ ភតាហយំ កវំ
 បុរិសោ សារត្តិភោ សារតវេសិ សារមរិយេសំ
 អតិក្កខ្មៅ សាវំ អតិក្កឌ្ឍ ធម្មំ អតិក្កឌ្ឍ កំ
 បឃ្មនិកំ ទេត្វា អាធាយ បក្កោត្តោ សារត្តិ មត្តា-
 ណាហេ យក្ខស្ស សារេន សារត្តាលីយំ ភក្ខស្ស
 អត្តំ នាមុកិស្សនិកំ ។ វេយ្យាមិ វំ ច ព ក្រាហ្មណ
 បុរិសោ សារត្តិភោ សារតវេសិ សារមរិយេសំ
 ចរណាតា មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កខ្មៅ សាវំ អតិក្កឌ្ឍ ធម្មំ កំ ទេត្វា អាធាយ
 បក្កោមេយ្យ សារត្តិ មត្តាណាតា ។ តមេនំ ឧត្តុណ
 បុរិសោ ធិស្វា ឃិវំ វេយ្យ ឧ វតាយំ កវំ បុរិសោ
 អញ្ញាសិ សាវំ ន អញ្ញាសិ ធម្មំ ន អញ្ញាសិ កំ
 ន អញ្ញាសិ បឃ្មនិកំ ន អញ្ញាសិ សាទាមលាសំ
 ភតាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្តិភោ សារតវេសិ
 សារមរិយេសំ ចរណាតា មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ

ចម្លើយ បុព្វសាលាបទសុត្តន្ត រេហនិបុរសក្រុករោហិយនិទ្ទេសំ
 មែកនិស្សិកទេតិ ហេតុនោបាទជាបុរសនិបុរិសោ ជាអ្នកត្រូវការ
 ដោយខ្លួនឈឺ ស្វែងរកខ្លួនឈឺ ក្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លួនឈឺ កាល
 ហើយធីតាខ្លួនបិតាទៅ (ចំពោះទុក្ខ) កិរិលនិទ្ទិម ស្រាយ សំបក
 ហើយស្វែងរកក្រែកមក សម្គាល់ថា ខ្លួន ហើយទៀសចេញទៅ
 ការណាណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឈឺ ការណាណាគឺនិមិត្ត
 សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ធួនត្រាហ្មណ៍ ធួនដូចជា
 បុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លួនឈឺ ស្វែងរកខ្លួនឈឺ ក្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លួន
 ឈឺ កាលហើយធីតាខ្លួនបិតាទៅ (ចំពោះទុក្ខ) កិរិលនិទ្ទិម ស្រាយ
 ហើយស្វែងរកក្រែកសំបកមក សម្គាល់ថាខ្លួន ហើយទៀសចេញទៅ ។
 បុរសមានទុក្ខបាទាមិញបុរសនោះហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា ។ បុរស
 និបុរិសោ មិនស្គាល់ខ្លួន ស្រាយ សំបក ក្រែក មែកនិស្សិកទេតិ
 ហេតុនោបាទជាបុរសនិបុរិសោ ជាអ្នកត្រូវការដោយខ្លួនឈឺ ស្វែង
 រកខ្លួនឈឺ ក្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លួនឈឺ កាលហើយធីតាខ្លួនបិតាទៅ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចក្កសាគ

សារវតោ អតិក្កខ្មៅ សារី អតិក្កឌ្ម ដេត្តំ កងំ ទេត្វា
 អាតាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មក្កាណាទោ យត្ថស្ស
 សារទេ សារកាណិយំ កត្ថស្ស អត្ថំ នាទុករិស្សតីតិ ។
 សេយ្យថាមិ វា បទ ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្ថិកា
 សារកវេសិ សារចរិយេសងំ ទាមាទោ មហាតា
 ក្រុស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កខ្មៅ សារី ដេត្តំ
 ទេត្វា អាតាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មក្កាណាទោ ។
 កមេធំ ធកុមា បុរិសោ ទិស្វា វិវំ វិទយ្យ ន
 វតាយំ ករិ បុរិសោ មក្កាសិ សារិ ទ មក្កាសិ
 ដេត្តំ ទ មក្កាសិ កងំ ទ មក្កាសិ បប្បដិកំ ទ
 មក្កាសិ សាទាមណសំ តថាហយំ ករិ បុរិសោ
 សារត្ថិកា សារកវេសិ សារចរិយេសងំ ទាមាទោ
 មហាតោ ក្រុស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កខ្មៅ
 សារី ដេត្តំ ទេត្វា អាតាយ បក្កន្តោ សារន្តិ មក្កាណាទោ
 យត្ថស្ស សារទេ សារកាណិយំ កត្ថស្ស អត្ថំ នាទុ-
 ករិស្សតីតិ ។ សេយ្យថាមិ វា បទ ព្រាហ្មណ បុរិសោ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលចក្កសាគ

(ចំពោះបុទ) កិរិលទិទ្ធិម ស្រាយ ហើយស្មោះយកវតសំបកមក សម្គាល់
 ថាទ្វិម ហើយចៀសចេញទៅ ការសិរណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ
 ដោយខ្លួនឈឺ ការសិរនោះ ក៏នឹងទិសប្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ
 ឡើយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កុំនោះសោក ដូចបុរសគួរត្រូវការដោយខ្លួន
 ឈឺស្មើក្នុងខ្លួនឈឺ គ្រាន់ទៅស្មើក្នុងខ្លួនឈឺ កាលចំណេះដឹងមានខ្លួនបិក
 ទៅ (ចំពោះបុទ) កិរិលទិទ្ធិម ហើយចាំយកវតស្រាយមក សម្គាល់ថា
 ទ្វិម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសនោះធុតុបុរសនោះហើយ
 ខំយាយយ៉ាងនេះថា ទ បុរសដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លួន ស្រាយ សំបក
 ក្រុម មែកនិងស្លឹកនេះ វាហុកនោះបានថាបុរសដ៏ចម្រើននេះ វាអ្នកត្រូវ
 ការដោយខ្លួនឈឺ ស្មើក្នុងខ្លួនឈឺ គ្រាន់ទៅស្មើក្នុងខ្លួនឈឺ កាល
 ឈឺដឹងមានខ្លួនបិកទៅ (ចំពោះបុទ) កិរិលទិទ្ធិម ហើយចាំយកវត
 ស្រាយមក សម្គាល់ថាទ្វិម ហើយចៀសចេញទៅ ការសិរណាដែល
 បុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឈឺ ការសិរនោះក៏នឹងទិសប្រេចប្រយោជន៍
 ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កុំនោះសោក ដូចបុរស

វិទ្យុវិទ្យុស្ស ចូលសាលាធម្មសុត្ត បេដុត្តណ៍

សារត្តិកោ សារកវេសី សារមរិយេសនំ ចរណាចោ
មហានោ វុត្តុស្ស ភិដ្ឋានោ សារវតោ សារញ្ញោ
ធម្មោ កណាយ មក្កាមយ្យ សារត្តិ ជាធម្មានោ ។
តាមនំ ចត្តុមា មុរិសោ ជិស្វា ឯវំ វិនយ្យ
មញ្ញាសិ វតាយំ ភវំ មុរិសោ សាវំ មញ្ញាសិ ខេត្តំ
មញ្ញាសិ តនំ មញ្ញាសិ មច្ចុដិគំ មញ្ញាសិ សាខា-
មណសំ តថាហយំ ភវំ មុរិសោ សារត្តិកោ សា-
រកវេសី សារមរិយេសនំ ចរណាចោ មហានោ វុត្តុស្ស
ភិដ្ឋានោ សារវតោ សារញ្ញោ ធម្មោ កណាយ មក្កាតោ
សារត្តិ ជាធម្មានោ យក្ខស្ស សារនោ សារកាណិយំ
តក្ខស្ស មត្តំ មទុកវិស្សត្តំ ។

[៩៣] ឯវមេវ ទោ ព្រាហ្មណ វិនេត្តាត្ថា
កុលិបុត្តា^(១) សទ្ធា មការស្នា មនករិយំ មទ្ធិដ្ឋាន
ហោតិ ឱតិណ្ណាត្តិ ជាតិយា ជិវយ មរណោ សោ-
កមរិណេវទុក្ខតោ មនស្សនាយាសេហិ ធុរក្ខានិណ្ណា

១. វ. ម. បុត្តណ៍ ។

វិទ្យុវិទ្យុស្ស ចូលសាលាធម្មសុត្ត បុត្តល ១

អ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ វិទ្យុវិទ្យុស្សឈើ គ្រាប់រាវវិទ្យុវិទ្យុស្សឈើ
កាលបើឈើមានខ្លឹម ថៃគោរ (ចំពោះមុខ) គឺ ចំពោះកវិក្ខុមមក ស្គាល់
ចាំខ្លឹមពិភ័យោច្យសចេញទៅ ។ បុរសមានចុកប្រាមឃើញបុរសនោះ
វិច័យខិយាយ យ៉ាងនេះថា ឧ បុរសដ៏ចម្រើននៃស្គាល់ខ្លឹម ស្រាយ សំបក
ត្រូវ មែកខ្លឹមស្លឹកខែម ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវ
ការដោយខ្លឹមឈើ វិទ្យុវិទ្យុស្សឈើ គ្រាប់រាវវិទ្យុវិទ្យុស្សឈើ កាលបើ
ឈើវាមានខ្លឹមថៃគោរ (ចំពោះមុខ) គឺ ចំពោះកវិក្ខុមមក ស្គាល់ច្បាស់
ចាំខ្លឹម ហើយច្យសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ
ដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះគឺខ្លឹមសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ ។

[៩៣] ហ្គាសព្រាហ្មណំ សេចក្តីដែលគោលចកហើយនេះ គឺ
ដូចគ្នាខ្លឹមកុលបុត្រក្នុងខ្លះ ក្នុងសាលានោះ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់
បុរសដោយសព្វ ដោយគិតថា គេគ្មានញាតិភូតមានគិត ដល់ មរណៈ
សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីខ្ញុំ ទោមនស្ស សេចក្តី
ចង្អៀតចង្អៀលចិត្តបុរសផ្តិតហើយ ឈ្មោះថា មានខ្ពុក្រុមបុរសផ្តិតហើយ

ធុត្តាមរោតោ អាច្ឆាវ ឆាម ឥមស្ស កោវលស្ស ធុត្តា-
 ក្ខន្ធស្ស អន្តតិវិយា មញ្ញាយេជាតិ ។ សោ
 ឃី បព្វជិកោ សមាតោ លាភសញ្ញាសិលោកំ អភិ-
 ជិទ្ធាត្តតិ ។ សោ ភេទ លាភសញ្ញាសិលោកោ
 អត្តមាថា ហោតិ បរិបុណ្ណសង្ការោ ។ សោ ភេទ
 លាភសញ្ញាសិលោកោ អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ វស្តុតិ
 អបាមស្មំ លាភី សញ្ញាសិលោកាវ ឥម មនោ
 កិក្ខុ អប្បញ្ញតោ អាច្ឆសត្តាតិ ។ លាភសញ្ញា-
 សិលោកោ ម យេ អញ្ញា ធម្មា ធុត្តវិភា
 ម ចណ័តតា ម ភេសំ ធម្មាវំ សុដ្ឋិតិវិយា-
 យ ទ ធម្មំ ជនេតិ ទ វាយតិ ធុលីវត្ថុកោ
 ម ហោតិ សាថិលីកោ(១) ។ សេយ្យជាបិ សោ
 ក្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្ថិកោ សារត្ថវសី សារយិយេ-
 សំ ចរមាតោ មហាតោ កុត្តាស្ស តិដ្ឋតោ សារវកោ
 អតិក្កម្មេវ សាវ អតិក្កម្ម ដេត្តំ អតិក្កម្ម តំ
 អតិក្កម្ម មប្បជីកំ សាទាមលាសំ ចេត្តា អាធាយ

១ ឧ. ម. សាថិលីកោ ។

មានទុក្ខបរិករហើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ឱងធ្វើខ្ញុំវិបដុក្ខំនៃកន្តិទុក្ខទាំងអស់
 ទេខ្សែប្រាគដបាម ។ កុលបុត្រនោះ លុះអ្នកស្តាប់យ៉ាងនេះហើយ គឺ
 ញ៉ាំងលាភសញ្ញាឱងសេចក្តីសរសើរឱ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះមាន
 សេចក្តីពិញ្ញចិត្ត មានគម្របបិបូណិដោយលាភសញ្ញា ឱងសេចក្តីសរ-
 សើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ វាមិនលើកកម្ពីក្នុងខ្លួនឯង បុគ្គលប្តីប្រុស
 ដទៃ ក្រោលលាភសញ្ញាឱងសេចក្តីសរសើរនោះថា ពាក្យអញជាអ្នកមាន
 លាភសញ្ញាឱងសេចក្តីសរសើរ ចំណែកទីកុំទាំងឡាយដទៃ ។ នេះ ជា
 អ្នកឱងមានក្តីឈ្មោះយេសសក្តីទេ ។ អទិវាជីទ្បយដទៃណា ដែលជា
 ធម៌ដ៏លើសលប់ឱងវិថុថ្នាំ ជាធិលាភសញ្ញាឱងសេចក្តីសរសើរ កុលបុត្រ
 នោះទំនុកញ៉ាំងទទួលកើតឡើង មិនព្យាយាមដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យ
 ធម៌ទាំងនោះទេ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិញ្ញាត ប្រព្រឹត្តិញ្ញាតយថង ម្នាល
 ក្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមរឿយ វិស្វនិកខ្លឹមរឿយ ក្រាវ
 ទៅវិស្វនិកខ្លឹមរឿយនោះ កាលរឿយចំពោះខ្លឹមរឿយនោះ (ចំពោះទុក្ខ)
 ក៏រលនិខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រហម ហើយកាត់យកវាមកឱងស្តីកម

វចនានុកថ បុគ្គលកថាបុគ្គល ទុកិយបុគ្គល

បុគ្គលោ សារន្តិ មក្ខមាថោ យត្ថស្ស សារាទ
សារកាលីយំ តត្ថស្ស អន្តំ ធាទុកវិស្សតីតិ ។
តត្ថមមាហំ ប្រាហ្មណ ភមំ បុគ្គលំ វជាមំ ។

(៧២) ភទ បទ ប្រាហ្មណ ឯកាទ្វា បុគ្គលោ
សត្វា អការស្ថា អទការិយំ បទ្ធិដោតោ ហោតិ ទិ-
តិល្លោក្ខិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ មោកមរិវេរ-
ទុត្តរោមទស្សចាយាសហិ ទុក្ខោតិល្លោ ទុក្ខមរ-
កោ អប្បេវ ធាម វេស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
អន្តកិរិយា បក្ខាយេជាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធិដោតោ ស-
មាទោ លាភសក្ការសិលោកំ អតិច្ចត្តតិ ។ សោ
ភេទ លាភសក្ការសិលោកេទ ទ អត្ថមទោ ហោតិ ទ
បរិបុណ្ណសក្កិប្បា ។ សោ ភេទ លាភសក្ការសិលោ-
កេទ ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរិ វិប្បតិ ។ លាភ-
សក្ការសិលោកេទ ទ យេ អក្ខេ ទឡា ទុក្ខវិភា
ទ បណ៌តតា ទ ភេសំ ទឡាទំ សច្ចិកិរិយាយ
ទន្តំ ជេទតិ វាយមតិ អជាសំទុត្តិកា ទ ហោតិ

វចនានុកថ បុគ្គលកថាបុគ្គល បុគ្គល ២

សម្គាល់ថាភិម ហើយទៀសៈចញ្ជាវ ការការណាដែលបុសៈនាគ្រូ
ធ្វើដោយភិមលើ ការការនា គឺគឺដំបូងស្រេចប្រយោជន៍ ដល់
បុសៈនាទៀយ ។ ខ្មាលប្រាហ្មណ៍ គឺជាគណៈបុគ្គលនោះ
ដូចជាបុសៈនាវិវេ ។

(៧២) ខ្មាលប្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលក្នុងក្រុងសាសនានា
ចេញទាត់ដូច្នោះគាត់ដូសៈដោយសព្វ ដោយគិតថា អញ្ចុកញ្ចុកដោតិ
ជត មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹក្សាស សេចក្តីវុក គោមស្ស
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប្រេសសន្តិកហើយ សេចក្តីថា ជាអ្នកបាទុក
ប្រេសសន្តិកហើយ មានទុក្ខបរិភោជន៍ ធ្វើក្តីចង្អុ មិនធ្វើក្តីរឹបផុត
នៃភទិទុក្ខកំរើសសំទេឡើយក្រាមដទា ។ បុគ្គលនោះបុគ្គលរូបយ៉ាង
នោះហើយ វេទកញ្ចំនីលាភសក្ការនិងសេចក្តីសារសិវិក្សតិក្ស័យ ។
បុគ្គលនោះមិនបានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រើបរិបូណ៌ ដោយលាភ-
សក្ការនិងសេចក្តីសារសិវិក្ស ។ បុគ្គលនោះដំបូងសេចក្តីទុក្ខនិង មិន
ចង្អុបង្កប់អ្នកដទៃ ប្រការលាភសក្ការនិងសេចក្តីសារសិវិក្ស ។ ចមិ
តាំងខ្សោយវិវាណ ជាចមិដំបូងសេចក្តីទុក្ខជាលាភសក្ការនិង
សេចក្តីសារសិវិ បុគ្គលនោះវេទកញ្ចំនីទ្រឹក្សាស្ស វេទកញ្ចុយាម
ដើម្បីធ្វើទ្រឹក្សាសំនួរនៃវិភាគនាដនី ជាអ្នកបាទុកប្រាហ្មណ៍

អសាដិលីកោ ។ សោ សីលសម្បទំ អាណនេតិ ។
 សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តទាតា ហោតិ
 បរិបុណ្ណសង្កេតោ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ
 អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិវាស្តិតិ អបាមស្មិ សីលវា កាល្យា-
 ណទន្នោ ភមេ បទាញ្ច កិក្ខុ ទុស្សីលា ជាប-
 ទន្នាតិ ។ សីលសម្បទាយ ច យេ អាញ្ច ទន្នា
 ទុក្ខវិភវា ច បណីតភវា ច តេសំ ទន្នាទំ សង្កិ-
 កវិយាយ ឧ ទទ្ធិ ជិទេតិ ឧ វាយមតិ ទំលីទុក្ខិ-
 កោ ច ហោតិ សាដិលីកោ ។ សេយ្យជាមិ
 សោ ព្រាហ្មណ មុរិសោ សារក្កិកោ សារតវេសិ
 សារបរិយសទំ ទរទាតោ មហាតោ ទុក្ខស្ស តិដ្ឋ-
 កោ សារតោ អតិក្កខេវ សារំ អតិក្កម្ម មេតំ អ-
 តិក្កម្ម តធំ បយ្យដិតំ ទេត្វា អាធាយ បត្តាតោ
 សារដ្ឋិ មញ្ញាទាតោ យក្ខស្ស សារទេ សារតា-
 ណិយំ តក្ខស្ស អត្តំ ជាទុក្ខិស្សតិ ។ តថ្ឋបមាហំ
 ព្រាហ្មណ ភមំ មុក្ខលំ វជាមិ ។

ប្រព្រឹត្តិមិទន្ធវេយសនំ ។ មុក្ខលោ តោវេនិទានុវិសិលសម្បទា ។ មុក្ខល-
 ោនោតោសេចក្តីតញ្ចចក្តី ទានេច្រិបិប្បណវិវាយសីលសម្បទានោ ។
 មុក្ខលោ តោវេនិលើកកម្ពីនិទ្ធិនិទំ បន្តបន្តិមុក្ខលោ មុក្ខលោ-
 សម្បទានោ កាត្តាអញ្ចជាមុក្ខលោសីល មានមិល្ល ចំណែកកិក្ខុ
 តាំងច្បាយដទៃ ។ ខេ ជំនុកទ្រុស្តសីល មានចម្រើកក្រតំ ។ ធម៌វាទ-
 ទ្បាយដទៃណា ជាធម៌លើសលប់ទំនិប្បថាជានិសីលសម្បទា មុក្ខល-
 ោនោមិទញ្ជីនិទន្ធិទ្បាភិស ទិទន្ធវាយមិទ្បិទ្បិទ្បិកំច្បាសំទ្បិទ្បិវាទ
 នោវេនិ កិក្ខុទានេតាប្រព្រឹត្តិញ្ចា ប្រព្រឹត្តិទ្បាយសនំ ។ មូល
 ព្រាហ្មណំ ដូចជាបុរសម្នាក់ក្រៅការងារដោយទ្វិមលើ ស្វែនិកទ្វិមលើ
 គ្រាន់ទៅស្វែនិកទ្វិមលើនោះ កាលបើលើទំនានទ្វិមបិកេតេ (ចំពោះ
 មុខ) កិរិលនិទ្វិម ស្រាយ សំចក ហើយគេយេតវិក្រមមេត សម្គាល់
 ជានិទ្វិម ហើយទៀសទេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះក្រៅធ្វើ
 ដោយទ្វិមលើ ការងារនោះ ក៏នឹងទិទសាប្បចប្រាយោជនំ ផលបុរស
 នោរាជ្ជិយ ។ មូលព្រាហ្មណំ កថាភក កោលទុវុក្ខលោនេច
 ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

(៧៩) ក៏ ច ប ព្រាហ្មណ៍ ឯកត្តោ ។ បេ ។
 អន្តតិវិយា បញ្ញាយេនាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធជំតោ ស-
 មាតោ លាភសញ្ញាសំលោតំ វេតិច្ឆិត្តោ ។ សោ
 តេន លាភសញ្ញាសំលោតេន ន អត្តមតោ ហោតិ
 ន បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសំ-
 លោតេន ន អត្តទុក្ខំសេតិ ន បរំ វុម្ពតិ ។ លាភ-
 សញ្ញាសំលោតេន ច យេ អាញ្ញ ធម្មា ទុក្ខិតោ ច
 បណ្ឌិតោ ច តេសំ ធម្មាជំ សច្ចិកិវិយាយ ធម្មំ
 ជំនេតិ វាយមតិ អាណាសិទ្ធិតិកោ ច ហោតិ វសា-
 ចំសិកោ ។ សោ សីលសម្មាជំ អារាជតិ ។ សោ
 តាយ សីលសម្មាជាយ អត្តមតោ ហោតិ តោ
 ច ទោ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្មាជាយ ន អត្តទុក្ខំសេតិ ន បរំ វុម្ពតិ ។
 សីលសម្មាជាយ ច យេ អាញ្ញ ធម្មា ទុក្ខិតោ
 ច បណ្ឌិតោ ច តេសំ ធម្មាជំ សច្ចិកិវិយាយ
 ធម្មំ ជំនេតិ វាយមតិ អាណាសិទ្ធិតិកោ ច ហោតិ

(៨០) មាសប្រាហ្មណ៍ មួយវៀក បុគ្គលក្នុងក្នុងសាសនា
 នេះ បេ ។ គប្បីធ្វើឲ្យចំបង្កក្សប្រាភវបាន ។ បុគ្គលនោះលុះលុះ
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
 បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រោះបរិបូណ៌ដោយលាភ-
 សញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិន
 បន្តបង្កើតអ្នកដទៃ ព្រោះលាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។
 គម្រោះវាជំនួយដល់វណា ជាគម្រោះសីលសម្មាជំ និង ជំនួយ
 និងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងនេះឡើយ ព្រោះហេតុឯងធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគម្រោះវាជំនួយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិនញាញ ប្រព្រឹត្ត
 មិនចូលយថង ។ បុគ្គលនោះមិនបាននូវសីលសម្មាជំ ។ បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្មាជំនោះ ក៏មិនមានគម្រោះបរិបូណ៌
 ទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កើតអ្នកដទៃព្រោះ
 សីលសម្មាជំនោះ ។ គម្រោះវាជំនួយដល់វណា ជាគម្រោះសីលសម្មាជំ និង
 ជំនួយជាការសីលសម្មាជំ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងនេះឡើយ ព្រោះ
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគម្រោះវាជំនួយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិនញាញ

សុត្តនិកាយ ចង្ហែមនិកាយស្ស បុគ្គលស្ស

អសាមិសិកោ ។ សោ សមាធិសម្បទំ អារាជេតិ ។
 សោ កាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តមេតោ ហោតិ
 បរិបុណ្ណសន្តិម្យោ ។ សោ កាយ សមាធិសម្បទាយ
 អត្តាទុក្ខំសេតិ បរំ វត្តេតិ អមាមស្មិ សមាហិកោ
 ឯកត្តចំត្តា ក្រេម បទញ្ញោ ភិក្ខុ អសមាហិកា
 វិក្កន្តចំត្តាតិ ។ សមាធិសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ
 ធម្មា ឧត្តវត្តា ច ចណីតត្តា ច ភសិ ធម្មាធំ
 សង្ខារិយាយ ច ចន្ទំ ជនេតិ ច កាយមតិ ទិសិទ្ធ
 វុត្តិកោ ច ហោតិ សាមិសិកោ ។ សយ្យថាបិ
 សោ ព្រាហ្មណ បុរិសា សារត្តិកោ សារតវេសិ
 កាលបរិយេសធំ ធរណាជា មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មា សារំ អតិក្កម្ម ដេត្តិ តធំ
 ធរោ កាយ បក្កិម្មា សារត្តិ មញ្ញមាវតា
 យេត្តស្ស សារោ សារករណីយំ តព្វស្ស អត្តំ ធា-
 ទុកវិស្សតិ ។ តថូសមាហំ ព្រាហ្មណ កំមំ បុគ្គលំ
 វោចំ ។

សុត្តនិកាយ ចង្ហែមនិកាយ បុគ្គលស្ស

ប្រព្រឹត្តិមិនធូរថយផង ។ បុគ្គលនោះ វេទន៍បានឲ្យសមាធិសម្បទា ។
 បុគ្គលនោះមានសចក្តិកញ្ញចិត្ត មានគម្រឹះបរិបូណ៌ហោយសមាធិសម្បទា
 នោះ ។ បុគ្គលនោះ វេទន៍លើកកម្ពីក្នុងខ្លួន បន្តបញ្ជប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះសមាធិសម្បទានោះថា កាតុអញ ជាអ្នកមានចិត្តភ្នំច្រូង មាន
 ចិត្តប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងការម្នាក់កែមួយ ឯភិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។ នៅ មិនមាន
 ចិត្តភ្នំច្រូង មានចិត្តវិលវេច ។ ។ ធម៌វាចន្តរយដទៃណាជាធម៌ដ៏
 លើសសម្រាប់ផ្លូវជាតិសមាធិសម្បទា បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងទុះឲ្យកើត
 មិនព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជំនឿសំ ខ្លាំងមាំមួននោះផង ជាអ្នកមានការ
 ប្រព្រឹត្តិញ្ញា ប្រព្រឹត្តិធូរថយផង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នក
 ក្រៅការងារធ្វើមរណី វិស្វនិករធ្វើមរណី គ្រាន់ទៅវិស្វនិករធ្វើមរណីទៅ
 កាលយើងយើងមានខ្លឹមមរណី (ចំពោះមុខ) កំរលនិករ ប្រាយ ហើយ
 ស្មោះយកវិស្វនិកមរណី សម្គាល់ថាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការនិរ-
 ណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លឹមមរណី ការនិរទាននឹងមិនសម្រេច
 ប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គឺជាគតកាល
 ឲ្យបុគ្គលនោះថា ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

ឧបទ្ទវេន្ត ច្បាប់សហបទស្សន្ត ច្បាប់ស្តីលើ

(៧៦) ក៏ ធម៌ ប្រាហ្មណ៍ ឯកោតោ បុគ្គលោ
 សទ្ធា អត្តាស្ថា អនតារិយំ បព្វជំគោ ហោតិ
 ឡតិល្លោត្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ។ មេ ។
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ វិវំ បព្វជិ-
 តោ សមាទោ លាភសញ្ញាសិលោកំ អភិធិព្វ-
 ត្តេតិ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន
 អត្តមទោ ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ
 តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ
 ន បរិវឌ្ឍេតិ ។ លាភសញ្ញាសិលោកេន ន
 យេ អក្ខេ ធម្មា ឡត្តិកា ច មណីតតរា ច
 តេសំ ធម្មានំ សុច្ឆិកិរិយាយ ចន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
 អាយសំនុត្តិកោ ច ហោតិ អសាមិលីកោ ។
 សោ សីលសម្បជំ ពរាជេតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បជាយ អត្តមទោ ហោតិ ទោ ន ទោ

ឧបទ្ទវេន្ត ច្បាប់សហបទស្សន្ត ច្បាប់ស្តី ២

(៧៦) ហ្មលប្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះគ្រាន់សាសនាខេរចេញ
 ចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នូសរវាយសព្វា គិតថា ពាក្យព្រាមមានជាតិ អីត មរណៈ
 គ្រូបសង្កត់ហើយ ។ មេ ។ ទំនិញធ្វើខ្លាំងបំផុតវិញប្រាកដប្រាស ។ បុគ្គលនោះ
 លុះចូលទ្រយាំងនរហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរឱ្យ
 កើតឡើង ។ បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីពញាចក្តី មិនមានសម្រិះបែបណា
 ដោយលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពីនិ
 ទូនឯង មិនចក្កុះចង្ហើប្រក្រតិវិធី ប្រើលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរ
 នោះ ។ គតិវាំងឡាយដទៃណា ជាគតិដ៏លើសលប់និងវិប្បដ្ឋានជាដំណាច់
 សញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងធន្នៈឱ្យកើត ព្យាយាម
 ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លាំងបំផុតនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិនប្រញ
 ក ប្រព្រឹត្តិមិនច្បាស់យល់ផង ។ បុគ្គលនោះមិនបានខ្លួនសីលសម្បត្តិ ។
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពញាចក្តី ដោយសីលសម្បត្តិនោះ តែមិនមាន

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទណ្ណសក្ក

បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ កាយ សីលសម្មទាយ
 ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរិ វាទ្កតិ ។ សីលសម្ម-
 ទាយ ន យេ អញ្ញោ នម្ហា ទុក្ខវិភវា ន បណ្ឌិ-
 តតវា ន ភេសំ នម្ហានំ សង្កតិវិយាយ នន្តំ
 ជនេតិ វាយមតិ អនោលីទុក្ខំកា ន ហោតិ
 អសាដិលីកា ។ សោ សមាធិសម្មទានំ អារា-
 ណេតិ ។ សោ កាយ សមាធិសម្មទាយ អត្តម-
 ចោ ហោតិ ចោ ន ចោ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។
 សោ កាយ សមាធិសម្មទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ
 ន បរិ វាទ្កតិ ។ សមាធិសម្មទាយ ន យេ អញ្ញោ
 នម្ហា ទុក្ខវិភវា ន បណ្ឌិតតវា ន ភេសំ នម្ហានំ
 សង្កតិវិយាយ នន្តំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីទុក្ខំកា
 ន ហោតិ អសាដិលីកា ។ សោ ញាណទស្សនំ
 អារាណេតិ ។ សោ ភេទ ញាណទស្សនេន អត្តមចោ
 ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ ភេទ ញាណ-
 ទស្សនេន អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ វាទ្កតិ អហមស្មិ
 ធានំ បស្សំ វិហារមិ ឥមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ អដានំ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទណ្ណសក្ក

កម្រិតិបិប្ផណិទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្រើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបន្តើបអ្នក
 ដទៃ ព្រោះសីលសម្មទានោះ ។ ធម៌ចាំទិវាយដទៃណា ជាធម៌លើស
 លឯងទិវិប្បដានិសីលសម្មទា បុគ្គលនោះមែនញ៉ាំងធន្នៈឱ្យកើត ព្យា-
 យាមដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ឱ្យដឹងចាំទិវាទានេផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិន
 ត្រូវ ប្រព្រឹត្តិមិនចូរយផង ។ បុគ្គលនោះមែនបានទូរសមាធិសម្មទា ។
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពញ្ញាចក្ក ដោយសមាធិសម្មទានោះ តែមិនបាន
 កម្រិតិបិប្ផណិទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្រើងខ្លួនឯង មិនបន្តុះបន្តើប
 អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្មទានោះ ។ ធម៌ចាំទិវាយដទៃណា ជាធម៌
 លើសលឯងទិវិប្បដានិសមាធិសម្មទា បុគ្គលនោះមែនញ៉ាំងធន្នៈឱ្យកើត
 ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ឱ្យដឹងចាំទិវាទានេផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិ
 មិនត្រូវ ប្រព្រឹត្តិមិនចូរយផង ។ បុគ្គលនោះមែនបានព្រាណ-
 ទស្សនៈ ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពញ្ញាចក្ក មានកម្រិតិបិប្ផណិដោយ
 ព្រាណទស្សនៈនោះ ។ បុគ្គលនោះមែនលើកកម្រើងខ្លួនឯង បន្តុះបន្តើប
 អ្នកដទៃ ព្រោះព្រាណទស្សនៈនោះ ។ គាត់ព្រាណទស្សនៈបាន បាន
 យើង (ប្រសិទ្ធិ) ចំណែកភិក្ខុចាំទិវាយដទៃ ។ នេះ ជាអ្នកមិនដឹង មិន

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ទូរ្យសាមាធិបស្សន្ត បញ្ចក្កស្ស

អបស្សំ វិហារន្តិកំ ។ ញាណនស្សនេន ច យេ ខាញ
 ធម្មា ឧត្តរិករា ច បណិកករា ច ភេសំ ធម្មានំ
 សច្ចិកិរិយាយ ធម្មំ ជនេតិ ធម្មិយមតិ ឧលំនុត្តិ-
 កោ ច ហោតិ សាដិលំភោ ។ មេយ្យដាចំ សោ
 ប្រាហ្មណ មុរិសោ សាត្តិកោ សារាវេសិ សារាវេ-
 យេសំ ចរមាចោ មហាកោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋិតា សារវិតោ
 អតិក្កម្មេវ សាវំ រដេត្តំ រេត្តា កតាយ បក្កន្តោ
 សារន្តិ មក្ខមាចោ យត្តស្ស សារេន សារកាណិយំ
 តត្តស្ស អត្តំ ធានុកិស្សតិកំ ។ តថ្នបមាហំ
 ប្រាហ្មណ ភមំ មុត្តលំ វិហារិ ។

(៧៧) ភទ បទ ប្រាហ្មណ ឯកាចោ មុត្តលោ
 សន្ធា អតារស្ថា អនតារិយំ បទ្ធកិកោ ហោតិ ឧ-
 តិក្កន្តម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោតបរិទេវ-
 ទុក្ខនាមនស្សតាយិសេហិ ទុក្ខោតិក្កោ ទុក្ខមរ-
 កោ អប្បវ ធាម ភមស្ស រកវលស្ស ទុក្ខកុទ្ធស្ស
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេតាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធកិ-
 កោ សមាចោ លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិទិទ្ធក្ខេតិ ។

ឧបស្សន្ត ទូរ្យសាមាធិបស្សន្ត បញ្ចក្កស្ស ៨

ឃើញ (ប្រស្តិត) ។ ធម៌ទាំងឡាយទាំងឡាយ ជាធម៌ដំលើសលប់និង
 ក្នុងក្នុងនៃញាណនស្សនៈ បុគ្គលនោះទាំងឡាយនឹងទទួលបាន មិនក្លាយម
 ដើម្បីដើម្បីដាក់ចូល ឲ្យធម៌ទាំងឡាយទាំងឡាយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិញា
 ប្រព្រឹត្តិក្នុងយេន ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសម្នាក់ត្រូវការដោយខ្លួន
 ឈឺ ស្វែងរកខ្លួនឈឺ គ្រោះថ្នាក់ស្វែងរកខ្លួនឈឺនោះ កាលបើឈឺ
 មានខ្លួនឯង (ចំពោះទុក្ខ) កំលាំងខ្លួន ហើយបំណែកកែស្រាយ
 មក សម្គាល់ខ្លួន ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណាដែល
 បុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឈឺ ការងារនោះក៏បំផុសប្រេងប្រយោជន៍
 ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ គឺជាគណនាល្អបុគ្គលនោះ
 ជាដូចជាបុរសនោះដែរ ។

(៧៧) ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ មួយខ្សឹក បុគ្គលម្នាក់ក្នុងសាសនា
 នេះ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅដង្ហែសដោយស្នា គិតជា អាក្ខរញ្ញមានជាតិ
 ជក មរណៈ មេចក្តីសោក មេចក្តីទ្រៀកទ្រួល មេចក្តីក្អក ចោម-
 នស្ស មេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសន្តិកំហើយ ឈ្មោះថាមានទុក្ខ
 គ្របសន្តិកំហើយ មានទុក្ខបរិកហើយ ធ្វើរដួចច្នៃ មិនធ្វើខ្លួនឯងផុត
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ បុគ្គលនោះលុះបួសព្រូ
 យំនិរទេហើយ កែត្រូវនិលាភសញ្ញាវសិលោកំសម្រាប់ឲ្យកើត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលបណ្ណសក្ក

សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកោ ន អត្តមនោ
 ហោតិ ន បរិមុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញា
 សិលោកោ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរិវម្ពតិ ។
 លាភសញ្ញាសិលោកោ ច យេ អក្ខោ ចម្មា
 ទុក្ខំភព ច បណ៌តភព ច តេសំ ចម្មានំ សច្ចៈ
 កិរិយាយ ចង្គំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាចិលីកោ ។ សោ សីលសម្មាទំ
 អាគនេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ អត្ត-
 មនោ ហោតិ នោ ច ហោ បរិមុណ្ណសង្កម្មោ ។
 សោ តាយ សីលសម្មាទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន
 បរិវម្ពតិ ។ សីលសម្មាទាយ ច យេ អក្ខោ ចម្មា
 ទុក្ខំភព ច បណ៌តភព ច តេសំ ចម្មានំ សច្ចៈ
 កិរិយាយ ចង្គំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាចិលីកោ ។ សោ បមាទិសម្មាទំ អាគ-
 នេតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ អត្តមនោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលបណ្ណសក្ក

បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រិះបរិបូណ៌ ដោយលាភ-
 សក្ការៈខ្ពង់រាសចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង
 មិនបង្កបង្កើតអ្នកដទៃ ដោយលាភសក្ការៈខ្ពង់រាសចក្តីសរសើរនោះ ។
 ធម៌កំនត់រូបយដទៃណា ជាធម៌ដំរើសលប់មិនវិច្ឆ័យ ជាងលាភសក្ការៈ
 ខ្ពង់រាសចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះវែងញ៉ាំងធូរឱ្យភើកឡើង ព្យាយាម
 ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនធម៌កំនត់នោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិទិវិទ្ធកិញ
 ប្រព្រឹត្តិមិនចូរថយផង ។ បុគ្គលនោះវែងញ៉ាំង ខ្លួនសីលសម្មាទា ។
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយសីលសម្មាទានោះ តែមិនមាន
 គម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបង្កបង្កើត
 អ្នកដទៃ ប្រការសីលសម្មាទានោះ ។ ធម៌កំនត់រូបយដទៃណា ជាធម៌
 ដំរើសលប់ជាងសីលសម្មាទានោះ បុគ្គលនោះវែងញ៉ាំងធូរឱ្យភើក
 ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនធម៌កំនត់នោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិ
 មិនប្រាកដ ប្រព្រឹត្តិមិនចូរថយផង ។ បុគ្គលនោះវែងញ៉ាំងខ្លួនសមាទិ-
 សម្មាទា ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសមាទិសម្មាទានោះ

ឧបទ្ទវន្តស្ស ចូឡសារោចមស្សន្តេ បក្ខមបន្តណោ

ខោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ កាយ
 សមាធិសម្បទាយ ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរិ
 វម្ពេតិ ។ សមាធិសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ ធម្មា
 ឧត្តវត្តរា ច បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចៈ
 កិរិយាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនវុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាថីលីកោ ។ សោ ញាណទស្សនំ
 អារាជេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តមខោ
 ហោតិ ខោ ច ខោ បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ សោ តេន
 ញាណទស្សនេន ន អត្តានុក្កំសេតិ ន បរិ វម្ពេតិ ។
 ញាណទស្សនេន ច យេ អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តវត្តរា ច
 បណ្ឌិតតរា ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចៈកិរិយាយ ធម្មំ ជនេ-
 តិ វាយមតិ អនោលីនវុត្តិកោ ច ហោតិ អសាថីលី-
 កោ ។ កកមេ ច ព្រាហ្មណ ធម្មា ញាណទស្ស-
 នេន ឧត្តវត្តរា ច បណ្ឌិតតរា ។ ឥន ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុ វិវិទ្ធោ កាមេហិ វិវិទ្ធ អកុសលេហិ ធម្មេហិ

ឧបទ្ទវន្ត ចូឡសារោចមស្សត្រ ចុន្តលទី ៥

តែមិនមានកម្រិតបរិបូណ៌ទេ ។ ចុន្តលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិន
 បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ ធម៌ទាំងឡាយដទៃ
 ណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់មិនថ្លៃថ្នាំ ជាងសមាធិសម្បទា ចុន្តលនោះ
 វែមនិញ្ញានិទន្ទៈឱ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ទាំងនោះផង
 ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិនរួញរា ប្រព្រឹត្តិមិនគួរថយផង ។ ចុន្តលនោះ
 វែមនិញ្ញាននូវញាណទស្សនៈ ។ ចុន្តលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយ
 ញាណទស្សនៈនោះ តែមិនមានកម្រិតបរិបូណ៌ទេ ។ ចុន្តលនោះមិនលើក
 កម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ ។ ធម៌
 ទាំងឡាយដទៃណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់មិនថ្លៃថ្នាំ ជាងញាណទស្សនៈ
 ចុន្តលនោះវែមនិញ្ញានិទន្ទៈឱ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌
 ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិនរួញរា ប្រព្រឹត្តិមិនគួរថយផង ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលជាធម៌ដ៏លើសលប់មិន
 ថ្លៃថ្នាំជាងញាណទស្សនៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលបណ្ណសកំ

សវិតត្តំ សវិតាវំ វិវេកានំ មិតិសុទ្ធំ មវេមំ ណាមំ
 ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ អយម្បំ ទោ ព្រាហ្មណ
 ធម្មោ ញាណានិស្សនេន ឧត្តវិតារោ ច បណីតតារោ
 ច ។ មុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វិតត្តុវិចារាមំ
 រូបសមា អដ្ឋត្តំ សម្មសាធនំ ចេតសោ ឯកោ-
 ធិការិ អវិតត្តំ អវិតាវំ សមាធនំ មិតិសុទ្ធំ ទុតិយំ
 ណាមំ ។ មេ ។ តតិយំ ណាមំ ។ មេ ។
 ចតុត្តំ ណាមំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ អយម្បំ
 ទោ ព្រាហ្មណ ធម្មោ ញាណានិស្សនេន ឧត្តវិតារោ
 ច បណីតតារោ ច ។ មុន ចបរំ ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុ សត្វសោ រូបសញ្ញាមំ សមតិក្កុមា មជ្ឈិម-
 សញ្ញាមំ អត្តន្តំ ចានត្តសញ្ញាមំ អមនសិការោ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបណ្ណសកំ

បានដល់ខ្ញុំបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតត្តុវិចារៈ មានចិត្តនិងសុខ
 ដែលកើតឡើងសេចក្តីស្ងប់នោះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ទេវេន៍ ជា
 គង្គិដ៏រស់សលប់ និងវិទូថ្វាជាធិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះម្យាមិត្តភក្តិចារព្រោះហើយ ក៏បានដល់ខ្ញុំទុតិ-
 យជ្ឈាន ជាធម្មជាតិក៏មានក្នុងសន្តានខ្ញុំខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីស្រួល-
 ថ្វាគឺស្ងប់ មានសភាពជាចិត្តទូលំទូលាយ មិនមានវិតត្តុៈ មិនមានវិចារៈ
 មានតែចិត្តនិងសុខដែលកើតឡើងសមាធិតិបឋមជ្ឈាន ។ មេ ។ ភគវេជ្ជាន
 ។ មេ ។ បានដល់ខ្ញុំចតុត្តជ្ឈាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ទេវេន៍
 គង្គិដ៏រស់សលប់និងវិទូថ្វា ជាធិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងរូបសញ្ញា^(១) ព្រោះអស់ទៅ
 ខែចជ័យសញ្ញា^(២) ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដូចខាងក្នុងសញ្ញា^(៣) ដោយ

១ រូបសញ្ញា សេចក្តីសង្កត់ក្នុងរូប ធុរ្យក្នុងទីនេះសំដៅយករូបវិជ្ជាដ្ឋាន អារម្មណ៍
 ចរាស្សនាវិជ្ជាដ្ឋាននិង ។ ២ ចជ័យសញ្ញា សេចក្តីសង្កត់ក្នុងទីនេះសំដៅយករូបវិជ្ជាដ្ឋាន
 ដ៏ចក្ខុចរាស្សនាវិជ្ជាដ្ឋាន ព្រះច្បាប់ចរាស្សនាវិជ្ជាដ្ឋាននិងសំប្លែងនិង ។ ៣ ខាងក្នុងសញ្ញា សញ្ញាផ្សេង ។
 ៤ សញ្ញាដែលផ្សេង ។ ៥ ព្រះច្បាប់ចរាស្សនាវិជ្ជាដ្ឋាន ។ ៦ អកុសលសញ្ញា ។ ៧
 ៧ ព្រះច្បាប់ចរាស្សនាវិជ្ជាដ្ឋាន ។ ៨ អកុសលវិចារសញ្ញា ។ ៩ អកុសលវិចារសញ្ញា ។ ១០ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ព្រហ្មសាសនបទស្សន្ត បុគ្គលិកលោ

អនុញ្ញា អាណាសាតិ អាណាសាណញាយតំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ ធម្មោ
 ញាណនស្សនេន ឧត្តវិតរោ ច បណីតតរោ ច ។
 ធុន ចមរំ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ សត្វសោ អាណាសា-
 នញាយតំ សមតិក្កុដ្ឋ អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញា-
 ណញាយតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ មេ ។ សត្វសោ
 វិញ្ញាណញាយតំ សមតិក្កុដ្ឋ ទត្ថិ កំភ្នំតិ អា-
 តិញ្ញញាយតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ មេ ។ សត្វសោ
 អាតិញ្ញញាយតំ សមតិក្កុដ្ឋ ទេវសញ្ញាសញ្ញា-
 យតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ
 ធម្មោ ញាណនស្សនេន ឧត្តវិតរោ ច បណីតតរោ
 ច ។ ធុន ចមរំ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ សត្វសោ ទេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតំ សមតិក្កុដ្ឋ សញ្ញាវេទយិតំរោតំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស ទិស្វា អាសា
 បរិក្ខំណា ហោន្តិ ។ អយម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ ធម្មោ
 ញាណនស្សនេន ឧត្តវិតរោ ច បណីតតរោ ច ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ព្រហ្មសាសនបទស្សន្ត បុគ្គលិក ៨

ប្រការទាំងពួង បានដល់ភាសាសាសនញាយកន្សាន ដោយការពិចារ-
 ណាថា ភាសាសមិទានទិវិប័តដូច្នោះ ។ ខ្នាសព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះ
 ឯង ជាធម៌ដ៏ល្អសលប់ និងវិច្ឆ័យ ជាវិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ខ្នាស
 ព្រាហ្មណ៍ មួយវិញ្ញាណ ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្សានព្រាហ្មសាសនញាយក-
 ន្សានដោយប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញាណញាយកន្សាន ដោយ
 ការពិចារណាថា វិញ្ញាណមិទានទិវិប័តដូច្នោះ ។ មេ ។ ព្រោះប្រ-
 ព្រឹត្តកន្សានវិញ្ញាណញាយកន្សាន ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញា-
 ណតិក្កញាយកន្សាន ដោយការពិចារណាថា អ្វីក៏ចក្ខុកមិទាន
 ដូច្នោះ ។ មេ ។ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្សានភិក្ខុញាយកន្សាន ដោយ
 ប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញាណសញ្ញាញាយកន្សាន ។ ខ្នាស
 ព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏ល្អសលប់ និងវិច្ឆ័យ ជាវិញ្ញាណ-
 ទស្សនៈ ។ ខ្នាសព្រាហ្មណ៍ មួយវិញ្ញាណ ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្សាន
 វិញ្ញាណសញ្ញាញាយកន្សាន ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញា-
 នាសញ្ញាវេទនិកន្សាន^(១) ។ ពលវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុខាងវេទនិកសំរេ
 មិទានសល់ ព្រោះបានឃើញច្បាស់ដោយចក្ខុ ។ ខ្នាសព្រាហ្មណ៍
 ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏ល្អសលប់ និងវិច្ឆ័យ ជាវិញ្ញាណទស្សនៈ ។

១ :សម្ព័ន្ធលក់វិញ្ញាណនិងវេទនា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទ្ធឺយបណ្ណសង្ក

នីមេ ទេ ប្រាហ្មណ ធម្មា ញាណាធស្សនេន ធុត្តវិចារ
 ច បណីតតក ច ។ សេយ្យដាមិ ។ សា ប្រាហ្មណ
 មុវិសោ សារត្ថុតោ សារតវេសី សារមរិយេសចំ ទរមា-
 លោ មហតោ វុត្តុស្ស តិដ្ឋតោ សារវិតោ សារញ្ញវ
 ទេញា អាធាយ មក្កុតោ សារទ្ធិ ជាទមាថា យេវុស្ស
 សារេន សារតារណិយំ កត្តុស្ស អត្ថំ អនុកវិស្សតីតិ ។
 តដ្ឋមមាហំ ប្រាហ្មណ នមំ ធុត្តលំ វធាមំ ។

[៧៧] នតិ ទេ ប្រាហ្មណ ធីយំនំ ប្រាហ្មចរិយំ
 លាភសញ្ញាវសិលោកាធិសំសំ ច សីលសម្បទាធិ-
 សំសំ ច សមាធិសម្បទាធិសំសំ ច ញាណាធស្ស-
 ទាធិសំសំ យា ច ទេ ធីយំ ប្រាហ្មណ អតុប្បា
 ទេតោវុត្តុ ឯតទត្តមិទំ ប្រាហ្មណ ប្រាហ្មចរិយំ ឯតំ
 សាវំ ឯតំ មរិយោសាទត្តិ ។ ឯវំ វុត្តុ មិទ្ធិលតោវុត្តា
 ប្រាហ្មណោ កតវត្តំ ឯតទត្តិ ឯតទត្តិ កោ តោតម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទ្ធឺយបណ្ណសង្ក

ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ធម៌ចាំនិទ្យាយនេះឯង ជាធម៌ដ៏លំអសមរម័នីវិជ្ជាជាដ
 ញាណាធស្សនៈ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសគួរត្រូវការ ដោយខ្លឹម
 ឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ គ្រាចំទៅស្វែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលចើឈើ
 ធំមានខ្លឹមរមែកនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏ចាំនិយកវត្ថុខ្លឹមមក ដឹងច្បាស់ថា
 ខ្លឹម ហើយទៀសចេញទៅ ការនិរលោក ដែលបុរសជាម្ចាស់ការធ្វើ
 ដោយខ្លឹមឈើ ការនិរលោកនឹងសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ ។
 ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ គឺជាគតិកាលខ្ញុំបុគ្គលនេះ ជាដូចជាបុរសនោះដែរ ។

[៧៨] ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ប្រាហ្មចរិយនេះចំខែមែនមានគ្រឹមតែណាក-
 សញ្ញាធិនិសចត្តិសារសិវ ជាតាធិសិទ្ធិទេ មិនមែនមានគ្រឹមតែសីល-
 សម្បទាជាតាធិសិទ្ធិទេ មិនមែនមានគ្រឹមតែសមាធិសម្បទាជាតាធិសិទ្ធិ
 ទេ មិនមែនមានគ្រឹមតែញាណាធស្សនៈ ជាតាធិសិទ្ធិទេ ដោយប្រការ
 ដូច្នេះឯង ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ចេះតែវុត្តុ ការចូលកិរិយាសិទ្ធិក្នុង
 កលោក្កផល ជាធម៌មិនកម្រើកណា ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ប្រាហ្មចរិយនេះ
 មានអរហត្តផលខ្ពង់ជាប្រយោជន៍ មានអរហត្តផលខ្ពង់ជាខ្លឹម មានអរហត្ត-
 ផលខ្ពង់ជាចិប្បុក ។ កាលចើព្រះមានប្រភោគទ្រង់ត្រាស់ព្រះស្នេហានោះ
 ចចំដោយ ។ ចំន្តិលកោប្រាហ្មណ៍ ពុទ្ធិនារាយណ៍ទ្រង់នឹងព្រះមាន
 ប្រភោគថា មតិគ្រូព្រះនាគមជ្ជិមជ្ជិម ពីរពរណាស់ មតិគ្រូព្រះនាគម

6dd

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ទទួលសំណុំរឿង ក្រសួងយុត្តិធម៌

អធិការក្រសួង លោក គោតម ។ បេ ។ ទូរស័ព្ទលេខ ៩៩ ៧៧
លោកសោ យកុ អធិការក្រសួង ចាណូបេតិ សវណ្ណក្រសួង ។

ទទួលសំណុំរឿង លេខ ៦៦៦ ។

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

កសិករ

លោក យកុ យកុ យកុ យកុ យកុ យកុ
អធិការក្រសួង យកុ យកុ យកុ យកុ យកុ
លោក យកុ យកុ យកុ យកុ យកុ យកុ
សវណ្ណក្រសួង យកុ យកុ យកុ យកុ យកុ ។

ធ្វើចប់នៅថ្ងៃអាទិត្យ ៣ រោច ខែ កុម្ភៈ
ឆ្នាំ ច ៧៧ ២៥៥០ ព្រះវិហារ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ
ឆ្នាំ ២០០៦
ហោង ចំរើន

ឧបម្មវត្ថុស្ស ចូឡសារោបមស្សន្ត ទ្បាទតាថា

អភិក្កន្តំ កោ តោតម ។ មេ ។ ឧបាសកំ មំ ករំ
តោតមោ ឆារេតុ មជ្ជតត្តោ ចាណុបេតំ សរណន្តត្តំ ។

ចូឡសារោបមស្សន្ត ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបម្មវត្ថោ ភតិយោ ។

តស្សន្តានំ

មោលិយតន្តនារិដ្ឋមារោ

អន្ធរំនេកដិបុណ្ណានិវារោ

ភសិកេរណុមហា កដ្ឋមារោ

សារវំរោមុនបិដ្ឋុលកោត្តោ ។

ឧបម្មវត្ថុ ស្ស ចូឡសារោបមស្សន្ត ទ្បាទតាថា

ដីចម្រើន ភិកេរណាសំ ។ មេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវ
ខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើម
តាំងកំពីវិជ្ជាខ្លះ តរៀងទៅ ។

ចប់ ចូឡសារោបមស្សន្ត ទី ១១ ។

ចប់ ឧបម្មវត្ថុទី ៣ ។

បញ្ជីរឿងនៃឧបម្មវត្ថុនោះដូច្នោះ

រឿងមោលិយតិតុ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់គម្រោម
ក្នុងកកចូបមស្សត្រ ១ រឿងអរិដ្ឋតិតុប្រកាន់វិញ្ញាណដ៏ ក្នុងអ-
លកចូបមស្សត្រ ១ រឿងកុមារេស្សប្រតិកុទៅក្នុងអន្ធរំនេ ក្នុង
វម្មិតស្សត្រ ១ រឿងបុណ្ណតិតុ ក្នុងថេរិនិតស្សត្រ ១ រឿងបុគ្គល
ដាំដំណាំ ក្នុងនិវេបស្សត្រ ១ រឿងសត្វច្រើតដេកសន្តតំលើតំខរ
អន្ទាក់ ក្នុងបាសពសិស្សត្រ ១ រឿងប្រៀបមេដំរី ឈ្មោះករណុ
(មានឆ្មេញក្បំ) ក្នុងចូឡហត្ថិបទោបមស្សត្រ ១ រឿងស្នាម
ដើងដំរី ក្នុងមហាហត្ថិបទោបមស្សត្រ ១ រឿងធម៌ដ៏ប្រសើរ
ប្រៀបដូចខ្ញុំមឈើ ក្នុងមហាសារោបមស្សត្រ ១ រឿង
បិណ្ឌលកោច្ឆព្រាហ្មណ៍ ក្នុងចូឡសារោបមស្សត្រ ១ ។

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ទុតិយោ ភាគោ

ឱបម្មតគ្នា

បឋមំ កកចូបមស្សត្ថំ

មាតិកា	គណ្ណ
ឧបម្មវគ្គស្ស កកចូបមស្សត្ថេ កិក្ខនីសំសដ្ឋតា	៣
ឯកាសនភោជនតា	៧
កុកបច្ឆាវគ្គ	៧
បញ្ច វចនបថា	១៥
ភាគាសេ រូបលេខូបមា	១៧
វិទ្យារកស្តូបមា	២១
កកចូបមោតំទេមនសិភារេ	២៥

ទុតិយំ អលតទូបមស្សត្ថំ

ឧបម្មវគ្គស្ស អលតទូបមស្សត្ថេ អវដ្ឋកិក្ខ	២៧
អវដ្ឋទិដ្ឋារោចនំ	៣១

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទុតិយភាគ

ឱបម្មតគ្គ

កកចូបមស្សត្រ ទី ១

មាតិកា	លេខទំព័រ
ឧបម្មវគ្គ កកចូបមស្សត្រ ការរាវប្រឡូកប្រឡូនីនិកិក្ខនី	៣
ការបរិភោគភោជនតំកុណិភាសនៈមួយ	៧
រឿងធ្លាប់មានមកហើយ	៧
គន្ធនៃនពាក្យ ៥ ប្រការ	១៥
សេចក្តីប្រៀបដោយការគូររូបកុណិភាសាស	១៧
សេចក្តីប្រៀបដោយសំពៅត្រូវស្រកខ្លាត្រី	២១
ការធ្វើខុសកុណិចិត្តចំពោះទុក្ខដែលប្រៀបដោយរណារ	២៥

អលតទូបមស្សត្រ ទី ២

ឧបម្មវគ្គ អលតទូបមស្សត្រ រឿងអវដ្ឋកិក្ខ	២៧
ការក្រាបបង្គំទូលអំពីទិដ្ឋិរបស់អវដ្ឋកិក្ខ	៣១

មាតិកា អង្គ

ឧបម្ពវគ្គស្ស អលកទ្ធិបមសុត្តេ អវដ្ឋកិកុំ ពាមន្តាបនិ	៣៣
អវដ្ឋកិកុំតរោហ	៣៥
ទុគ្គហិកា ធម្មា	៣៧
សុគហិកា ធម្មា	៤៣
កល្យបមា ធម្មទេសនា	៤៥
ឆ ទិដ្ឋិដ្ឋាននិ	៤៧
បរិភស្សនាកថា	៥១
អត្តកំទុប្បាទនិទិដ្ឋិនិស្សយំ	៥៥
ភិក្ខុនំ បដិប្បា	៥៧
ឧក្ខត្តបលិយោតិកាខិកោ	៥៧
ចកស្សច្បញ្ញត្តិ	៦១
បដិបទានលំ	៦៧

តតិយំ វិម្មិកសុត្តិ

ឧបម្ពវគ្គស្ស វិម្មិកសុត្តេ បណ្ណសេប្បញ្ញា	៧៣
បណ្ណសេប្បញ្ញាព្យាករណំ	៧៧

មាតិកា លេខទំព័រ

ឧបម្ពវគ្គ អលកទ្ធិបមសុត្តេ ការទ្រង់ឱ្យហៅអវដ្ឋកិកុំ	៣៣
ការទ្រង់ភិរដ្ឋិលអវដ្ឋកិកុំ	៣៥
ធម៌ទាំងឡាយដែលមោឃបុរសរៀនមិនល្អ	៣៧
ធម៌ទាំងឡាយដែលកុលបុត្ររៀនល្អ	៤៣
ធម្មទេសនាមានឧបមារដោយក្បួន	៤៥
ហេតុជាទីគាំទ្រនៃទិដ្ឋិមាន ៦ យ៉ាង	៤៧
ពោលអំពីសេចក្តីតក់ស្លុត	៥១
អត្តកំទុប្បាទនិទិដ្ឋិនិស្សយំ	៥៥
ការទ្រង់សាកសួរចំពោះភិក្ខុភិក្ខុ	៥៧
ភិក្ខុដែលរល្មោះថាមានសន្តិទ្វារកង់លើកឡើង	
ហើយជាដើម	៥៧
បញ្ញត្តិសច្ចៈទាំង ៤	៦១
ផលនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ	៦៧

វិម្មិកស្សត្ត ទី ៣

ឧបម្ពវគ្គ វិម្មិកស្សត្ត ប្រស្នា ១៥ យ៉ាង	៧៣
ការទ្រង់ព្យាករណ៍ប្រស្នា ១៥ យ៉ាង	៧៧

បញ្ជី លើវិន័យសុត្តិ

មាតិកា	ករណី
ឧបម្មវគ្គសូ លើវិន័យសុត្តិ សន្តដ៏តាទិតថា	៨១
សាវ័ប្បសូ លើវិន័យសុត្តិ	៨៣
បុណ្ណសូ បសំសា	៨៥
វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៨៧
សត្ត វិសុទ្ធិយោ	៩១
សត្ត លើវិន័យសុត្តិ	៩៣
ឥតាមតាសាខាខនកថា	៩៧

បញ្ជី លើវិបស្សន្តិ

ឧបម្មវគ្គសូ លើវិបស្សន្តិ បឋមទុតិយមគជាត្ថបមា	១០១
តតិយមគជាត្ថបមា	១០៣
ចតុតមគជាត្ថបមា	១០៧
បឋមសមណព្រាហ្មណា	១១១
ទុតិយសមណព្រាហ្មណា	១១៣

លើវិន័យសុត្តិ ទី ៤

មាតិកា	លេខទំព័រ
ឧបម្មវគ្គ លើវិន័យសុត្តិ ពោលអំពីសេចក្តីសន្តោសជាដើម	៨១
សេចក្តីបរិកក្កនៃព្រះសាវ័ប្ប	៨៣
សេចក្តីសរសើរព្រះបុណ្ណ	៨៥
វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៨៧
វិសុទ្ធិទាំង ៧	៩១
ឧបមាដោយរថព្រះទ័នាំងទាំង ៧	៩៣
ពាក្យពត៌មានទៅវិញ្ញៈទាំង ៧	៩៧

លើវិបស្សន្តិ ទី ៥

ឧបម្មវគ្គ លើវិបស្សន្តិ សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ១ ទី ២	១០១
សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ៣	១០៣
សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ៤	១០៧
សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ១	១១១
សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ២	១១៣

មាតិកា	កន្លែង
ឧបម្មវត្ថុស្យូ និវាបស្យុត្តេ គតិយសមណព្រាហ្មណា	១១៥
បតុត្ថសមណព្រាហ្មណា	១១៧
មារមារបរិសានំ គតិ	១២៣

ឆដ្ឋី បាសវាសិស្ថត្ថំ

ឧបម្មវត្ថុស្យូ បាសវាសិស្ថត្ថេ កតវតោ ម្នេកអស្សម្មបសន្តិមនំ	១២៧
អនិយបរិយេសនា	១២៧
អរិយបរិយេសនា	១៣៣
អាឡារូបសន្តិមនំ	១៣៥
ឧទ្ធកូបសន្តិមនំ	១៣៧
សន្តិវរបទបរិយេសនំ	១៤៣
អធិគតធម្មវដ្តនំ	១៤៥
សហម្បតិព្រាហ្មជ្យេសនា	១៤៧
លោកំ វេលោកនំ	១៤៧

មាតិកា	លេខទំព័រ
ឧបម្មវត្ថុ និវាបស្យុត្តេ សមណព្រាហ្មណ៍ត្ថក ទី ៣	១១៥
សមណព្រាហ្មណ៍ត្ថក ទី ៤	១១៧
ដំណើរវៃខារនិធិបរិស័ទវៃខារ	១២៣

បាសវាសិស្ថត្ថ ទី ៦

ឧបម្មវត្ថុ បាសវាសិស្ថត្ថេ ព្រះមានព្រះភាគស្តេចចូលទៅកាន់កាស្រម របស់ម្នេក ព្រាហ្មណ៍	១២៧
ការស្វន្តិកមនិប្រសើរ	១២៧
ការស្វន្តិកដ៏ប្រសើរ	១៣៣
ស្តេចចូលទៅកកអាឡារតាបស	១៣៥
ស្តេចចូលទៅកកឧទ្ធកតាបស	១៣៧
ការទ្រង់ស្វន្តិកសន្តិវរបទ	១៤៣
ការទ្រង់រំពឹងពិធមិវិដែលបានសម្រេចហើយ	១៤៥
ការគ្រាចចង្អុលអារាធនាវៃសហម្បតិព្រាហ្ម	១៤៧
ការទ្រង់ប្រមើលមើលសត្វលោក	១៤៧

អង្គបិម មហាហត្ថិបទោបមស្សត្តិ

មាតិកា	អង្គ
ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមស្សត្តិ ចបិវិណត្តិ	១៧៥
ភារេណាត្តិ	២០១
គេរេណាត្តិ	២០៣
វារយោណត្តិ	២០៧
ខន្ធសន្តិហោ	២១១

នវិមិ មហាសារោបមស្សត្តិ

ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាសារោបមស្សត្តិ ព្រហ្មចរិយសាខាចសារសោ	២១៧
ព្រហ្មចរិយបច្ឆវិកា	២១៧
ព្រហ្មចរិយគោ	២២៣
ព្រហ្មចរិយផេត្ត	២២៧
ព្រហ្មចរិយសារោ	២៣១
ព្រហ្មចរិយចរិយោសានិ	២៣៥

បហាហត្ថិបទោបមស្សត្តិ ទី ៧

មាតិកា	លេខអង្គ
ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមស្សត្តិ ចបិវិណត្តិ	១៧៥
ភារេណាត្តិ	២០១
គេរេណាត្តិ	២០៣
វារយោណត្តិ	២០៧
ខន្ធសន្តិហោ	២១១

មហាសារោបមស្សត្តិ ទី ៧

ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាសារោបមស្សត្តិ មែតនិវិស្វិកនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២១៧
ក្រុមនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២១៧
សំបកនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២២៣
ស្រាយនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២២៧
ទ្វីបនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២៣១
ទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២៣៥

ទសមី ប្បវត្តសារោបមស្មត្តិ

មាតិកា	ករណី
សម្មាសម្មា ប្បវត្តសារោបមស្មត្តិ សារក្ខត្តិបមា	២៣៧
បឋមបុគ្គលា	២២១
ទុតិយបុគ្គលា	២២៣
តតិយបុគ្គលា	២២៥
ចតុតបុគ្គលា	២២៧
បញ្ចមបុគ្គលា	២២៧
ឧទានភាព	២៥៥

ប្បវត្តសារោបមស្មត្តិ ទី ១០

មាតិកា	លេខទំព័រ
សម្មាសម្មា ប្បវត្តសារោបមស្មត្តិ ឧបមាស្មត្តិបមាស្មត្តិ	
ការងារយុទ្ធិវេយ្យ	២៣៧
បុគ្គលទី ១	២២១
បុគ្គលទី ២	២២៣
បុគ្គលទី ៣	២២៥
បុគ្គលទី ៤	២២៧
បុគ្គលទី ៥	២២៧
ឧទានភាព	២៥៥

ស្ថិតិប្រាប់ពាក្យ ខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បញ្ជាក់
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	១៧	២
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តបុណ្ណោះ	ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តបុណ្ណោះ ។	..	៨
បានឃើញពស់វែក ១	បានឃើញពស់វែក ១	២១	៧
ក៏ដល់ខ្ញុំភាពស្តាំនិស្តម	ក៏ដល់ខ្ញុំភាពស្តាំនិ		
ព្រៃពោក	ស្តាប់ព្រៃពោក	១០៣	១៥
សូម្បីដោយសេចក្តីព្យា-	សូម្បីដោយសេចក្តី		
យាមនោះ	ព្យាយាមនោះ	១៥៨	២
ដោយបរិកម្មថា	ដោយប្រការទាំងឡាយ		
	ហើយបរិកម្មថា	១៦៧	៧
។ មេ ។	។ មេ ។	១៨៧	១៧
សិបស្នូននៅក្នុងការម្នាក់	សិបស្នូននៅក្នុងការម្នាក់		
គឺពាក្យនោះឯង	គឺពាក្យនោះឯង ។	១៧៦	១៥
ទាំង ២ នេះ	ទាំង ៥ នេះ	២១២	១៧
មានសេចក្តី	មានសេចក្តី	២១៧	..

ចិន្តាចិន្តបត្តិ

វិទ្យុនាហោ	អវិទ្យុនាហោ	អត្រ	រដ្ឋលេខាយ
អភិប្ប	អភិប្ប	១៨៧	១៧